(مَنْ يُّرِدِاللهُ بِهٖ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِى الدِّيْنِ ط)

د سعادت خزانه

د قران ، سنتو او حنفي فقهي په رڼا کی

په پښتو ژبه ترجمه

مولف
عزیز محمد پریس د میدان ښار خروټ کلی اوسیدونکی

ناشر: محترم الحاج نورمحمد خان (اندړ)

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړنې

د کتاب نوم: د سعادت خزانه (د قرآن، سنتو او حنفي فقهې په رڼا کې)

لیکونکی: الحاج عزیز محمد "درویش"

ناشر: الحاج نورمحمد خان (اندړ)

ډیزاین: محمد جواد "مبارز"

کمپوز: عبدالرحمن (احمدی)

د چاپ کال: ۱۳۹۷ هـ ش

د چاپ شمیر: (۱۰۰۰) جلده

تلیفون نمبر : ۰۷۰۷۸۵۴۹۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ

مونږ دا کتاب ټول مطالعه کړو. واقعا د پشتون قوم لپاره مفید او ضروری ده، استاز عزیز محمد (پردیس) په ډیر کوشش او تحقیق سره د ډیرو لویو معتبرو کتابونو نه په حواله نهایت صحیح او ضروری مسایل په عام فهم په پشتو کی لیکلی او د اسلام یو عظیم خدمت یی په بی نظیر طریقی سره انجام کړی ده.

مونږ دعا ورته کوو چی الله تعالی دی ده ته د دی خدمت مقابل کی دنیوی او اخروی اجرونه ورته نصیب وکرځوی ، امین یا رب العالمین.

۱ حضرت مولانا شیخ الحدیث و مفتی صاحب عبدالبصیر

۲ دوکتور روح الله احمدی

۳ حضرت مولانا الحاج مولوی ولی الله

۴ حضرت مولانا الحافظ مولوی سلطان عمرخان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب متعلق یو څو ضروری هدایات

۱ د دی کتاب مسلی چی دکومو کتابونو نه اخستل شویدی د هغو کتابونو نومونه دادی لکه هدایه ، دورمختار ، رد مختار المعروف باشامی ، فتاوه عالمکیر ، فتاوه قاضیخان ، فتاوه ودودیه ، بحر راءق ، مبسوط ، مجمع الانهار ، دارالمنتقی ، خلاصه الفتوا طحطاوی ، رسائل الارکان ، مراءی ، الفلاح ، شرحه وقایه ،کنزالدقائق ، زیلعی ، منیه ، صغری ، کبیری، فضایل اعمال ، فضایل صدقات ، ترمذی ، ابو داود ، ابن ماجه ، مسلم ، مشکوت ، بخاری ،کنز ، جامع الصغیر ، احمد طبرانی ، دور منشور ، خواجه طبرانی ، نحوه ، نساءی ، فی شعیب الایمان ، حیات الحیوان ، او داسی نورکتابونو نه دلته مسایل رانقل شویدی .

۲ د هری مسلی حواله په اخر د حدیث او مسلی کی ورکړ شویدی او د حوالی نه علاوه د نورو مفیدو خبرو او ضروری نکاتو او اشاراتو په هره ورقه کی ځای پر ځای لیکل شوی.

۳ ځینی اهم مقاماتو ابتدا د ایات شریف او د احادیثو په رڼا کی د ترغیب او ترهیب په مختصر مضمون سره کړی شویدی . او اکثره احادیث د صحاح سته نه او د بعضی نورو کتب حدیث نه را اخستل شویدی ، او حدیث حواله هم با قاعده ورته درج شویده.

۴ ځنی مسلی داسی وی چی په پوښتنه کی خلق د عالم نه ځانته شرم بولی نو بهتره او شه خبره دا ده چی د دین باره کی شرم پکار ندی پدی باره کی هوشیاران وایی، چی په دری حالاتو کی شرم کول په خپل ځان ظلم کول دی.

الف/ یو د بی علمه انسان چی عالم نه پوشتنه نکوی ب/ بل وږی ده چی هغه ته طعام حاضر ایشی وی او دی ست غواړی ج/ بل مریض دی چی د علاج لپاره داکتر ته ځی او د خپل مرض حال پوره ورته نه وایی لکه چی فارسی کی هوشیارانو فرمایلی پرسیدن عیب نیست ندانستن عیب است

یوه ورځ حضرت اسما (رض) د نبی (ع) د زړوکی (حیض) پوشتنه وکړه نو دایی هم وویل چی یا رسول الله (ص) چی د خدای پاک په حقه خبره کی شرم نکوی مطلب دا چی د دین په کارکی حیا نشته د دی لپاره چی زه د چا نه پوشتنه کوم

الغرض چی دا قسم مسلی زمونږ په مذهبی کتابونو کی ډیری لیکل شویدی خو جدا جدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکل شوی لیکن ما په دکتاب کی په خپل باب کی یوځای لیکلی د دی لپاره چی بعضی وخت استاذ شاکرد ته دا مضامین فی الحال زده کول مناسب نه بولی یا ورته ځان ته دمطالعی کولو هدایت کوی نو په د طریقه کی مسولیت دی خصوصا د مدرسو طالبالعلما و ته د دی کتاب په زده کړه کی ډیر سهولیتونه ورته حاصیلیږی

بل دا چی په اسلامی ټولتنه نن ورځ بی علمی زیاته لیدل کیږی او اکثره مسلمانان د بی علمی او نا پوهی پواسطه خپل ورځنی ژوند کی د الله ﷻ د احکامو او د نبی کریم ص د مبارکو طریقو پیاده کولو نه بیل کل عاجز دی په دی وجه ما په خپل ځان لازم وکڼله چی باید خاص د الله ﷻ د رضا حاصلولو په خاطر او د دی مظلوم بی چاره او بی علمه او عوامو مسلمانانو لپاره په ساده او پشتو ژبه باندی ضروری او حقیقی شرعی مسایل د نورو کتابو نه راتول او په دکتاب کی درج کړم او د خپلو مسلمانانو ورونو په اختیارکی به یی عندالله و عندالرسول ورکړم الله ﷻ د وکړی چی دوی یی هم په خپل ځان کور او خپل ماحول کی په عمل کی پیاده کړی دلته زما غوشتنه له کرانو مومنو متدینو او مسلمانانو ورونو نه دا ده چی کله زما دا غوشتنه وینی نو ما حقیر فقیر مسکین او د عاصی بنده په حق کی د اخلاص دعا وکړی

العبد حقیر فقیر او مسکین عزیز محمد (پردیس) د مرحوم حاجی خواجه محمد زوی د میدان شهر د سنک مرمرو د خروټو دکلی اوسیدونکی ۱۳۹۵ ه ش کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مضامینو فهرست

لومړی باب ۱
توحید ۱
د دنیا پیدایښت.. ۲
د آدم ع پیدایښت ۳
کوم انعامات چی الله ﷻ د مونږ نصیب کړئولی ۶
د الله ﷻ د مهربانی یو څو واقعی ۸
دین او د دین اهمیت په اسلام کی ۱۱
د دین په خاطر د پیغمبرانو قربانی او د هغوی د سختیو او مشقتونو زغمل.......... ۱۲
دوهم باب.. ۱۶
د نبی کریم ص د مبارک ستوری ظهور و دنیا ته.. ۱۶
د نبی کریم ص کومی ستونځی او مشکلات چی د دین په خاطر کاللی دی ۱۷
د نبی کریم ص د طائف سفر.. ۱۷
د نبی کریم ص د هجرت کولو موجبه.. ۱۸
د الله ﷻ د خوا نه د نبی کریم ص بلنه معراج ته ۲۰
د نبی کریم ص څو معجزی.. ۲۲
د نبی کریم ص د محبت واقعی.. ۲۳
دصحابه کرامو قربانی په دین د اسلام باندی ۲۷
دریم باب.. ۳۱
په دین د اسلام کی د الله ﷻ څو صفتونه.. ۳۱
د الله ﷻ صفتونو کی دوهم صفت لمونځ دی ۳٤
د الله ﷻ صفتونو کی بل صفت علم دی ۳٦
د الله ﷻ صفتو کی یو صفت هم ذکر دی ۳۷
د الله ﷻ صفتو کی یو صفت هم اکرام مسلم ده ٤۰
د الله ﷻ صفتونو نه یو صفت هم صحی نیت دی.. ٤۲
د الله ﷻ صفتو نه یو صفت هم دعوت الاالله ده.. ٤۳
د الله ﷻ صفتو کی یو صفت هم صدقه ده ٤٥
قرانکریم د الله ﷻ کلام دی ٤۷
د قرانکریم د نزول سلسله.. ٤۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

سجده تلاوت قرانکریم..٥١
د صله رحمی باره‌کی ٥٢
د زهد او تقوا باره‌کی ٥٤
په مصیبتونو باندی صبرکول.. ٥٥
د شریعت حکمونه.. ٥٦
د مذهبونو خاوندان څلور امامان دی.. ٥٨
څلورم باب ٦٠
د طهارت(پاکوالی) باب..٦٠
د اودس او غسل فضیلت ٦٠
د اوداسه فرائض..٦٠
د اوداسه سنتونه ٦١
د اوداسه مستحبات او مکروهات.. ٦٢
د اودس‌کولو طریقه په مسنونه شکل سره.. ٦٣
په هغو شیانو چی اودس ماتیږی.. ٦٣
غسل او د غسل اقسام.. ٦٥
د جنابت بیان او مسائل ئی.. ٦٦
د غسل‌کولو طریقه.. ٦٧
د غسل فرضونه.. ٦٧
د غسل سنتونه ٦٨
په‌کومو اوبو اودس جواز لری ٦٨
دکوهی بیان او مسائل.. ٦٩
د جُوتږی بیان او مسائل ٧١
د تیمم مسائل او بیان ٧٢
ترتیب د تیمم ٧٤
پر موزو باندی مسحه‌کول ٧٥
پر پټی باندی مسحه‌کول.. ٧٦
د معزور بیان..٧٧
د حیض او استحاضی بیان ٧٩
د حیض احکام.. ٨٠
د نفاس مسائل ٨١

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم باب ٨٢
د بانک او اقامت بیان.. ٨٢
د آذان لفظی ترجمه ٨٣
د لمانځه لفظی ترجمه... ٨٣
د جومات احکام.. ٨٥
د جومات باره کی مسائل... ٨٦
د امامت بیان او مسائل.. ٨٧
په جماعت کی د شاملیدو او نه شاملیدو بیان.............................. ٨٨
د مقتدی بیان او مسائل.. ٨٩
شپږم باب... ٩٣
د لمانځه بیان او مسائل.. ٩٣
د لمانځه شرطونه ٩٩
د لمانځه مستحبه طریقه ١٠٠
د ښځی د لمانځه طریقه ١٠١
د لمانځه فرائض یا احکام ١٠٢
د لمانځه واجبات... ١٠٢
د لمانځه سنتونه ١٠٢
د لمانځه اداب او مستحبات.. ١٠٣
د لمانځه مکروهات ١٠٣
په هغو شیانو چی لمونځ فاسدیږی... ١٠٦
د وتر واجبو بیان.. ١٠٨
د سنتو بیان ١٠٩
د جُمعی د ورځی فضیلت.. ١٠٩
د جمعی لمونځ پر چا فرض دی... ١١١
د جمعی لمانځه د صحت شرطونه ١١١
د جمعی د لمانځه د خطبی مسائل ١١١
د جمعی د لمانځه مسائل... ١١٢
د اختر د لمانځه مسائل... ١١٣
تکبیرات تشریق... ١١٥
د جنازی د لمانځه بیان... ١١٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جنازي د لمانځه مسائل ۱۱۷
د جنازي د لمانځه د اداکولو طریقه.. ۱۱۸
د جنازي د لمانځه فرضونه ۱۱۹
د تراویح د لمانځه بیان..۱۲۱
د نفلي لمونځونو مسائل او بیان ۱۲۲
د قضائي لمونځونو راکرځول.. ۱۲۷
د مریض د لمانځه بیان او مسائل ۱۲۹
د مسافر د لمانځه بیان او مسائل.. ۱۳۰
د صلات خوف مسائل ۱۳۲
د سجدی سهوی بیان او مسائل..۱۳۳
د لمانځه فضیلتونه.. ۱۳۶
اووم باب..۱۳۸
د روژی مبارکی بیان او مسائل ئی ۱۳۸
د شب قدر شپه ۱۳۹
د شب قدر د شپی تعریف د اِنَّا اَنزلنا په سورت کی..۱٤۰
د شب قدر شپی علامی ۱٤۱
د روژی نیت.. ۱٤۲
د شکی روژی بیان ۱٤۲
په کومو شیانو چی روژه نه ماتیږی ۱٤۳
په هغه شیانو چی روژه ماتیږی خو تنها قضائی پری لازمیږی ۱٤٤
په هغه شیانو چی روژه ماتیږی کفاره او قضائی دواړه پری لازمیږی ۱٤٥
په کومو شیانو چی روژه مکروه کیږی ۱٤٦
دکفاری بیان او مسائل.. ۱٤۷
د فدیی بیان او مسائل.. ۱٤۸
د نذری روژی بیان ۱٤۹
د نفلی روژی بیان ۱٤۹
د اعتکاف بیان.. ۱٥۱
اتم باب ۱٥۳
د زکات بیان..۱٥۳
زکات پر چا فرض دی.. ۱٥٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قارون قیصه ۱۵۷
دزکات مستحقین څوک دی ۱۵۹
د څارویو زکات.. ۱٦۰
د وزو او پسو زکات.. ۱٦۰
د غوا او میخو زکات.. ۱٦۰
د عشر بیان او مسائل ئی ۱٦۱
د صدقی فطر بیان.. ۱٦۱
نهم باب.. ۱٦۳
د ځنکدن د حالت بیان.. ۱٦۳
د مړی د لمبلو د طریقی مسائل ۱٦۵
مړی ته د کفن ورکولو طریقه او مسائل.. ۱٦۷
د شهید احکام او مسائل ۱٦۹
د قبر د حالت بیان او مسائل.. ۱۷۰
د دعا کولو طریقه او مسائل ئی.. ۱۷۲
د سوال کولو مسائل.. ۱۷۳
د بخل باره کی مسائل.. ۱۷۵
لسم باب.. ۱۷۸
د نکاح مسائل او بیان ئی ۱۷۸
د نکاح تړلو طریقه ۱۷۸
چا سره چی نکاح حرامه ده.. ۱۸۰
په نکاح کی د ولی بیان ۱۸۱
د ښییانو برابری.. ۱۸۱
د مهر بیان او مسائل ئی ۱۸۲
د کفارو د نکاح باره کی.. ۱۸۳
د تی ورکولو بیان او مسائل ۱۸۳
د طلاق مسائل او بیان ئی ۱۸٤
یوولسم باب ۱۸۷
د ښځي باره کی څو شرعی خبری.. ۱۸۷
د یوی مسلمانی او نیکی ښځی سره د الله ﷻ وعده.. ۱۸۸
د ښځی د بدرفتاری وعیدونه (عذابونه).. ۱۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځي په هکله نوری مسئلی ۱۹۰
دولسم باب ۱۹۱
متفرقه مسئله ۱۹۱
د قسم خوړولو بیان ۱۹۱
د قسم خوړلو کفاره ۱۹۱
د قسم الفاظ او مسائل ئی ۱۹۲
د حد مسائل ۱۹۳
د مرتد د حکم مسائل ۱۹٤
د لقطی (د میندلو) بیان ۱۹۵
د مفقود بیان ۱۹٦
د وقف بیان ۱۹٦
د شکار بیان ۱۹۷
د ذبحی بیان ۱۹۸
د قربانی بیان او مسائل ۱۹۹
د خوراک او څښاک بیان ۲۰۱
د نیشی شیانو بیان ۲۰۱
د زرو او وریښمو بیان ۲۰۲
د بدن د صفائی بیان ۲۰۲
د غیبت بیان ۲۰٤
د سلام اداکولو بیان ۲۰٤
د ستر بیان او مسائل ۲۰۵
د رشوت اخستلو بیان ۲۰٦
جنیات څو قسمه دی ۲۰۷
د سکندرکبیر یا ذوالقونین قصه ۲۰۷
د تعلیم اداب ۲۰۸
د مشوری بیان ۲۰۹
د دولس اوصولو عملی کول ۲۱۰
کرام الکاتبین ۲۱۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی باب

د آیات شریف مفهوم دی چی الله ﷻ وعده کړی د هغو خلکو سره چی ایمان ئی راوړی او نیک عملونه کوی نو هغوی به ضرور د مځکی پر مخ خلیفه جوړوم او الله ﷻ مسلمانانو ته دا تسلی هم ورکړی ده چی مومنان به تل په کافرانو غالب وی او د کافرانو سره به هیڅ یار او مددګار نه وی (سورت نور ۱ رکوع)

د آیات شریف مفهوم دی چی الله ﷻ فرمائی ای امت محمدیه تاسو بهترنی امت یاست او تاسو د خلقو د فایدی لپاره لیږل شوی یاست خلقو ته ښی خبری کوی او هغوی د بدو کارونو نه او خبرو نه منعه کړی او په خپل الله ﷻ باندی ایمان مظبوط وساتی (العمران ۱۷ رکوع)

د بل آیات شریف مفهوم دی چی الله ﷻ فرمائی چی ای خلقو پوه شی چی د الله ﷻ وعده حق ده هسی نه چی دنیوی زندکی تاسو دوکه کی واچوی او هسی نه چی دوکه باز شیطان د الله ﷻ سره تاسی په دوکه کی واچوی.

(رَبَّنَا عَلیکَ تَوَکَلنا وَاِلیکَ اَنَبْنَا وَاِلیکَ المَصیر) ترجمه ای الله ﷻ مونږ په تا باندی توکل کړی ده او ستا وخوا ته مو رجوع وکړه او ستا طرف ته به رجوع کوو (ابراهیم ع به تل دا دعا لوستله)

د حدیث شریف : مفهوم دی چی الله ﷻ فرمائلی دی چی ای د آدم ځویه ته ځما د عبادت او بندکی لپاره فارغ شه نو زه به ستا سینه د غنا نه ډکه کړم او د زړه نه به دی فقر لری کړم (رواه ابن ماجه و ترمذی)

د بل حدیث شریف مفهوم دی چی نبی کریم ص فرمائلی دی چی څوک دنیا سره محبت ساتی هغه آخرت ته نقصان رسوی او څوک چی آخرت سره محبت ساتی هغه دنیا ته نقصان رسوی (رواه دور منشور)

توحید

الله ﷻ ډیر لوی او عظیم ، واحد، لاشریک او باقدرته ذات دی او د ډیرو اوصافو خاوند دی . کله چی دنیا او د دنیا کائنات یو هم نه وه لکن دا واحد او لاشریک ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

موجود وه نوکله ئی چی دا دنیا او د دنیا کائنات پیداکړل لکه په ننی دنیا کی مونږه ژوند کوو بیا هم د ده واحد او لاشریک ذات حاضر او ناظر دی. همدارنګه که دا دنیا او د دنیا ټول کائنات محوه او نابودیږی بیا به هم د اللهﷻ واحد او لا شریک ذات موجود وی او کله چی حشر بر پا کیږی هلته به هم د اللهﷻ د واحد او لاشریک ذات پادشاهی قائم مقام وی.

اللهﷻ داسی یو واحد او لاشریک ذات دی چی مثال ی نه مخکی موجود وه نه اوس شته او نه به وروسته د د مثال راپیداشی حقیقی خالق، رازق، مالک، حافظ، او ناظر ذات دی او هم ستار غفارکریم او رحیم ذات دی .

اللهﷻ خالق:- اللهﷻ داسی خالق دی چی اوه طبقی طبقی مځکی او اوه طبقی اسمانونه ئی پیداکړی او ټول کائنات ئی پکی ځای پر ځای کړی دی بل داسی خالق نشته چی دا شیان پیداکړی.

اللهﷻ رازق دی:- داسی رازق دی چی څه مخلوق پر مځکه او اسمانونوکی دی د ټولو رازق اللهﷻ حتی چی هواکی مرغانو اوبوکی ماهیانو ته رزق رسونکی دی بل داسی رزاق نشته چی دوی ته روزی ورسوی.

اللهﷻ مالک دی:- داسی یو لوی او با قدرته مالک دی چی د مځکی او اسمانونو په تولوکائناتو ئی پادشاهی قائمه ده او داسی مالکیت قرار لری چی یوه پاڼه ئی بی د ده د ایرادی حرکت کولای نشی.

اللهﷻ حافظ دی:- بل داسی حافظ نشته او نه به پیداشی چی د دنیا د تولو شیانو لکه حیوانات، نباتات، جمادات او مِاتُو حفاظت وکړی همدا حافظ ذات دی چی د ټولو حفاظت کوی اوکه وغواړی په یوه لحظه کی ټوله هستی نیست کولای هم شی.

د دنیا پیدایښت

کله چی دا دنیا او د دنیا کائنات وجود نه درلوده یو د اللهﷻ لوی او عظیم ذات موجود وه نوکوم وخت چی اللهﷻ د دنیا او د دنیا دکائناتو د پیداکولو نقشه په خپل قدرت اذلی ترتیب کړه ابتدا کی ئی د خپل حبیب او نازولی رسول ص مبارک نور پیداکړو او خپله خدائی د حضرت محمد ص د مبارک نور په پیداکولو ظاهره کړه او په عرش معلا په ذرین خط کلمه شریفه د (لااله الاالله محمد رسول الله) ولیکله ۲ بیا ئی فرشتی په خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرت کامله سره د نور نه پیداکړی ۳ وروسته لدی شیطان په خپل قدرت اذلی سره د اور نه پیداکړو ۴ وروسته الله ﷻ د دنیا او د دنیا دکائناتو نقشه پدی ترتیب عملی کړه په حیات الحیوان نومی کتاب کی لیکلی چی د شنبی د ورځی نه شروع اول ئی ۷ اوه طبقی مځکی او ۷ اوه طبقی اسمانونه او په هغوی کی موجوده کائنات پیداکړل تر چهارشنبی پوری د پنجشنبی په ورځ ئی نارینه اس په خپل قدرت اذلی سره پیداکړو دلته غیر مسلم او د فاسدو عقیدو اشخاصو ته سوال پیدا کیږی چی ښځه اسپه نه وی نو نارینه اس دکومه کیږی؟ ځواب ئی دا دی چی د الله ﷻ قادر توانا ذات کولی شی چی بی موره او بی پلاره ځوک پیداکړی لکه چی ادم ع ئی بی موره او بی پلاره پیداکړی دی همدارنکه الله ﷻ کولای شی چی بی موره اولاد منځ ته راوړی لکه څنکه چی بی بی حوا بی موره پیداکړی ده همداسی الله ﷻ کولای شی چی بی پلاره ځوک پیداکړی لکه حضرت عیسی ع ئی بی پلاره پیداکړی د ذکر شوو مثالونو برسیره الله ﷻ کولای شی چی چاته هر څه وغواړی ورکولای ئی شی او چی وغواړی چی هیڅ ورنه کړی اوکه ئی ورکړی وی ورنه اخیستلای ئی هم شی الله ﷻ اس د جنوب هوا نه پیداکړی ده چی اس د اسماعیل ع تر زمانی پوری وحشی او ځنکلی وه چی اسماعیل ع اهلی کړی او اول وار اسماعیل ع په هغه باندی خپله مبارکه پشه اړه ولی ده.

د آدم عليه السلام پیداینښت

په حیات حیوان نومی کتاب کی لیکل چی کله الله ﷻ دنیا او د دنیا ټول کائنات ترتیب کړی د شنبی د ورځی نه تر چهارشنبی پوری اوه طبقی مځکی او اسمانونه اوکائنات پیداکړی د پنجشنبی په ورځ ی اس د جنوب د هوا نه پیداکړو.

د جمعی په ورځ ئی د حضرت بابا ادم ع د مبارک جسد خاوره ئی د ملائکو په ظریعه د مځکی د مخه په خپل قدرت کامل راټوله او د ادم ع مبارک کالبوت ئی ورنه جوړ کړو.

او په خپل قدرت کامله سره ئی روح په مبارک جسد کی ورته وغزاوه په حرکت راغی د پرنجی په اظهارولو سره مبارک ځای کی کښینی او په عرش معلائی نظر لګیږی کوری چی د عرش معلا پر سرکلمه شریفه د (لااله الاالله محمد رسول الله) لیکل شوی ده الله ﷻ ته عرض کوی چی یا الله ﷻ دا محمد نومی شخص ځوک دی چی د هغه نوم تا د خپل نامه سره پیوست لیکلی دی الله ﷻ ورته فرمائی چی محمد ځما حبیب او آخری پیغمبر دی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوت سلسله به په همدی محمد ص ختمیږی الله ﷻ فرمائی چی ما خپله خدائي هم د ده د نور پواسطه اظهار کړیده دا دنیا او د دنیا تول کائنات می د همدی حبیب په روی پیداکړی دی او د ا محمد به ستا د اولادی څخه وی نوکله چی الله ﷻ د ادم ع مبارک صورت ئی په خپل قدرت اذلی د خاورو نه ترتیب او جوړ کړو نو الله ﷻ ټول مخلوق آدم ع ته د سجدی کولو لپاره راوبلل او حکم ئي ورته وکړو چی ټول بابا ادم ع ته سجده وکړی ټول مخلوق د الله ﷻ حکم ته لبیک وویل آدم ع ته ئی سجده وکړه بی له شیطان نه چی شیطان وویل زه د اور نه پیدا شوی یم او ادم ع د خاوری نه نو زه څنګه ده ته سجده وکړم کبر او غرور ئی اختیار کړو د الله ﷻ حکم نه ئی غاړه وغړوله الله ﷻ مقابل کی شیطان رانده او معذول کړلو او د اسمانه ئی مځکی ته حواله کړو که نه نو ابتدا کی شیطان د خپل لیاقت او بندکی پواسطه الله ﷻ د فرشتو سره یو قطار درولی وه د هوشیاری او پوهی پواسطه په اول اسمان کی د شیطان نوم عابد وه دوهم اسمان کی ئي نوم ذاهد او په دریم اسمان کی ئی نوم عارف وه او په څلوروم اسمان کی ئی نوم ولی وه او په پنځم اسمان کی ئي نوم متقی وه په شپږم اسمان کی ئی نوم عزازیل وه همدارنګه په اوم اسمان کی شیطان نوم ابلیس شو.

مفسرینو لیکلی چی د نبی کریم ص زمانه کی فرعون ابوجهل لعین وه ځکه چی ابو جهل شیطان ته د ورور خطاب کړی وه بیرته اصل موضوع تا راکرځو دا چی الله ﷻ د دنیا د نقشی د عملی کولو لپاره د ادم ع جنت کی د میوی د خوراک نه منعه کړی وه او هغه د هغی میوی نه د خوړولو استفاده وکړه مقابل کی الله ﷻ ادم ع د جنت نه یعنی د اسمانه مځکی ته راکوزوی الله ﷻ په خپل قدرت اذلی سره ادم ع د اسمانه مځکی ته د هندوستان په سر اندیب بحر هند چی د چین یوه جزیره ده هلته ئی د غره پر سر په یوه روښانه ډبره باندی راکوز کړو چی د مبارکو پښو چاپونه ئی تر اوسه پوری روشانه ښکاری او هغه تل د باران د اوبو پواسطه پریولل کیږی د بجلی غوندی پرق وهی.

الله ﷻ بیت المعمور هم مځکی ته ورسره راکوز کړو ادم ع ته ئی وفرمائیل چی اوس دلته هم لکه څنګه چی تا اسمانو کی ځما توافونه او عباداتونه کول نو دلته ئی هم په هغه شکل سره خپل عبادتونه او توافوانه کوه.

بیت المعمور دوه دروازی درلودی چی یوه ئی شرق خواته او بله ئی غرب خواته وه خپله بیت المعمور د یاقوتو نه او دروازی ئی د زبرجدو نه جوړی شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادم ع تر هغه وخته خپل عبادتونه او طوافونه بيت المعمور نه کول چې دی په هندوستان کې وه کله چې الله‌ﷻ د حضرت ادم ع ته حکم وکاوه چې نور به د هندوستان ه مکې شريفې خوا ته روان شه الله‌ﷻ فرشتې د لارې د رهنمائی لپاره ورسره مقررې کړې کله چې مکې شريفې ته ورسيد په مکه شريفه کې ئې د حج مراسم اداکړل نو ملائکو ورسره ملاقات شروع کړو ورته ئې وويل چې ای بابا ادم ع الله‌ﷻ دې خير درته نصيب کړې مونږه تا نه دلته دوه زره کاله مخکې د مکې شريفې نه طواف کړی ده.

په کتاب کې ليکلې چې د بيت المعمور وروسته الله‌ﷻ د حجر اسود ډبره مځکې ته نازله کړې ده دا چې حجر اسود ډبره پخوا تکه سپينه د شيدو غوندې روښانه وه ليکن په مرور د وخت سره د حج د مراسمو وخت کې د جهالت دوره کې د حيض والا ښځو د لاس ور وړو نه خپل سپين والې د لاسه ورکړيدی لږ غوندې توره کرځيدلې دی.

تر طوفان د نوح ع پورې بيت المعمور پر مځکه وه کله چې الله‌ﷻ د نوح ع په غوښتنه باندې په نازل شوی طوفان ټوله دنيا غرقه کړه نو د مځکې د غرقيدو نه الله‌ﷻ د حجر اسود ډبره د جبرئيل امين ع پواسطه جبل ابو قبيسپه سرکې امانت کيښوده چې د طوفان نه په امن پاتې شي د حجر اسود ډبرې د خوندی کيدو وروسته الله‌ﷻ بيت المعمور ئې د مځکې نه اسمان ته اوچت کړو چې بيت المعمور هم د طوفان لاندې رانشې د نوح ع طوفان راپدې خوا د مکې شريفې ځای خالې وه د ابراهيم غ تر زمانې پورې.

حيات الحيوان نومې کتاب کې ذکر شوی چې بی بی حوا د حضرت ادم ع د چپې پښې نه پيداشوی چې پس د ۴۰ کلونو حضرت بابا ادم ع سره يوځای شوی ده او په جنت کې ژوند اختيارکړی دی کله چې الله‌ﷻ په خپل حکمت اذلې حضرت ادم ع د اسمانه هندوستان کې او بی بی حوا په عربستان کې د عرفات په غوندی او شيطان ئې د عربستان په جده کې او ماران ئې د عربستان په اصفهان شهرکې راکوزکړی.

کله چې ادم ع الله چې د اسمانه (جنت نه) د ورپيښې اشتبا پواسطه مځکې ته راکوزکړ نو مبارک ۴۰ خلوېښت کاله ژړلې دی داسې ئې ليکلې چې پدی ژړاکې ادم ع دومره اوښکې توی کړی چې د ټولې دنيا د مخلوق د اوښکو د پيمانې (وزن) نه د ادم ع د اوښکو وزن زيات وه اخر الامر ادم ع په سجده پروت الله‌ﷻ ته عرض وکړو چې يا الله‌ﷻ د هغه محمد ص په روی چې تا ئې نوم د عرش معلا په سر په ذرين خط ليکلې نو د هغه حبيب په روی ما ته عفوه وکړه الله‌ﷻ عفوه ورته وکړه او وئې بخښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم انعامات چی الله ﷻ د مونږ نصیب کړځولی

څنکه چی الله ﷻ دینی جسمی غذائی او نورانعامات چی د مونږه ئی نصیب کړی دی نوکه مونږه شپه او ورځ ۲۴ کینتی الله ﷻ ته په سجده پریوزو او ټول عمر په عبادت او بندکی کی تیر کړو نو مونږه په سلوکی نیم فیصد د الله ﷻ د یوه انعام مقابل د شکرانکی لیاقت نلرو او نه به ئی لیاقت پیداکړو او نه به په حشر کی د الله ﷻ په مبارک حضورکی د خپل عمل نه داسی یو نیک عمل پیش نشوکړای چی د ده د یوه عادی انعام یا نعمت پیمانه پوره کړی.

۱ دینی نعمتونه ئی : الله ﷻ پر مونږه ډیر مهربان دی چی مونږه په ټول مخلوق کی انسانان پیداکړی یو بیا ئی په انسانانوکی مسلمانان پیداکړی یو او په مسلمانانوکی بیا په امت محمد رسول الله ص پیداکړی یو او د خپل کلام قرانکریم پیرویان ئي کرځولی یو او د خپلو خزانو نه ئی دا مبارکه کلمه شریفه د (لااله الاالله محمد رسول الله) د مونږه نصیب کرځولی ده او په ټول مخلوق کی ئی اشرف المخلوق کرځولی یو

۲ جسمی نعمتونه که مونږه په واقعیت د خپل وجود تشکیل ته متوجی شو او د خپل صورت هر عضوه تر مطالعی لاندی ونیسو لکه څنکه چی الله ﷻ مونږه ته اول ټول صورت بیا په صورت کی سر ژبه غوږونه سترکی لاسونه پښي زړه کلمی وغیره اعضا راکړی که د دی اعضاو نه د مونږه یوه عضوه مادرزاتی یا په حادثاتوکی ضایع شی اول به ئی پیدا نشوکړای فرضاً که ئی پیدا شی خپل اصلی حالت باندی هغه نصب کولای نشو اوکه ئی نصب کړو بیا هم هغه به ناقص او بی کیفیته وی غریب خو ئی بلکول اچولی نشی اوکه کوم سرمایه دار ئی اچوی نو په میلونو دالرو قیمت ورته تمامیږی.

د سترکو لیدلی او په غوږو اوریدلی حال زمونږ خپل کلی کی یو نفر په نامه د حاجی فضل الحق د خپل ځوی چی ګنک دی په ۱۳۹۳ ه ش کال ئي خپل ځوی هندوستان ته د تداوی لپاره بوته د هغه سر کی ئی یو رک عملیات کړو چی داکتر وعده هم ورکړه وه چی پدی عملیات سره دا هلک خبری هغه هم د کوشی په کمک ۳۵ فیصده واوری نو حاجی فضل الحق نه ئی هندوستان کی ۲۵ زره دالر اخستی وه بیا هم د هلک لپاره ئی لس فیصده فایده نده کړی دا چی مونږه ته الله ح شه صورت او په صورت کی ښکلی ښکلی اعضاوی د سالمی تندرستی راکړی دی شپه او ورځ فایدی ورنه اخلو لکه:

الف الله ﷻ مونکه ته داسی عقل فکر دماغ او حافظه راکړی چی ټول کمپیوترونه ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

عاجز دی.

ب او داسی ژبه ئي راکړی ده چی د ټولی دنیا ژبی لکه پښتو دری انکلسی ازبکی ترک منی بلوچی عربی اوردو وغیره ژبو ترجمانی پوره کوی.

ج الله ﷻ مونږه ته بدن کی داسی یوه ټوټه غوښه (زړه) را په برخه کړی دی چی دا زړه زمونږه په ټول بدن او د بدن په اعضاو حاکمیت لری او ټول لحظه لحظه کنترولوی زړه بدن ته د موتر د ماشین غوندی حیثیت لری لکه څنګه چی موټر د خپل ماشین پواسطه کنترولیږی همداسی بدن د زړه پواسطه کنترولیږی لکه زړه د بدن هری حصی ته د رکونو پواسطه وینه رسوی او ورته پمپ کوی ئی ۲ د ورځی یو لک سل زره ضربات اجراکوی ۳ د ورځی ۷ زره کرته وینه وجود ته پمپ کوی ۴ همدارنکه وجود ته ۳۶۰ لیتره اکسیجن داخلوی ۵ په دی شکل ۳۶۰ لیتره کاربن دای اکساید بدن نه خارجوی.

په همدی شکل که مونږه د الله ﷻ انعامات او نعمتونه تر مطالعی او دقیقی پلټنی لاندی راولو نو دا راته ثبوت ته رسیږی چی اټکل ئي نه په فکر کی او نه تر قلم لاندی راوستلای شو.

په جسمی انعاماتو کی خپل د پیدایښت سلسه تر مطالعی لاندی ونیسو چی الله ﷻ مونږه څنګه د نیستی نه هستی ته اول د یوی قطری مرداری مادی (منی نه) د پلار پوشت نه د مور رحم ته داخل کړی یو د مور رحم کی هغه ماده په وینه بیا وینه په یوه ټوټه غوښه او هغه ټوټه غوښه بیا په شکل صورت د مور په رحم کی الله ﷻ په خپل قدرت کامله سره پیداکړی یو او دنیا ته ئی د طفل په شکل راظاهر کړی یو د طفولیت نه ځوانی ته او د ځوانی مرحله ئی زمونږ په بوډائی او د بوډائي عاقبت ئي مرک ته حواله کړی دی.

۴ **غذائي انعامات** ئي : الله ﷻ دنیا کی ژوند راته نصیب کړی دی او دا ژوندی شیان ئی لکه:

الف د تنفس پواسطه چی په فضا کی هوا دخولی او پوزی پواسطه وجود ته داخلوی چی د ژوند لپاره آهمه او ضروری وسیله ده چی بی د دی وسیلی ژوند امکان نلری

ب همدارنکه د ټولو ساه لرونکو لپاره الله ﷻ د اوبو لوی نعمت ئی د مونږه رانصیب کړی چی په همدی اوبو باندی ئی زمونږ د بدن وده او ژوند ۲۴ کینتی تړلی ده

ج په همدی شکل ئی د ژوند د بقا لپاره قسما قسم نعمتونه له قبیله د خوراکی شیانو د استوکنی مکانونه او د پوښاک لپاره شه شه لباسونه ورته پوره کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د همدارنګه ئې په ټولنه کې ئې د عيش او نوش اسبابو ته ښکلې ښکلې شادي کاني او نور د ژوند پوره پوره د احتياج وړ شيان راته مهيا کړي دي

نوټ دا چې د الله ﷻ انعامات مونږه لپاره بې شماره الله ﷻ په اختيار راکړي دي او د ده د انعاماتو او نعمتونو مقابل کې د مونږه نه يو داسې نيک عمل يا عبادت او بندګې نه ده ظاهره شوي چې د الله ﷻ د يوه عادي نعمت بدله د حشر په ورځ ورکړاي شو. دا چې د الله ﷻ د نعمتو نه مونږه پوره برخورداره يو او برخورداروي مو او مقابل کې مونږه د ده د عبادت او بندګۍ نه عاجز وو او عاجز پاتې يو ليکن دا دعا او زاري به هره لحظه کوو چې الله ﷻ مونږه او ټول مسلمانان د الله ﷻ د رحمت نه نه محروموي امين يا رب العالمين او تل به د الله ﷻ د رحمت په انتظار شپې او ورځې تيروو او د الله ﷻ د رحمت نه خپل ځان نه غافله کوو او که د الله ﷻ د رحمت نه مو ځان غافله کړو نو د تباهي کندې ته لاهو يو.

دا چې الله ﷻ خپل کلام کې فرمايلي چې (ما انسانان او پيريان د خپل عبادت او بندګۍ لپاره پيداکړي) نو الله ﷻ دي مونږه ته توفيق را په برخه کړي چې پر خپل ځان د الله ﷻ حکمونه او د نبی کريم ص مبارکې طريقې پر خپل ځان عملي کړو که د الله ﷻ حکمونه او د نبی کريم ص طريقې مو پر خپل ځان عملي کړي جاي به مو جنت وي او که مو عملي نکړي خامخا به دوزخ ته حواله يو.

د الله ﷻ د مهرباني يو څو واقعې

الله ﷻ ډير مهربان ،کريم ، غفور او رحيم ذات دي ځيني وخت په معمولي نيک عمل باندې انسان ته بخښنه او عفوه کوي الله ﷻ دي خپل رحمت او مهرباني زمونږ د ټولو مسلمانانو نصيب وکرځوي امين يا رب العالمين

يادونه :ـ يو نيک ، صادق او مخلص مومن چې هغه شپه او ورځ ۲۴ ساعته د ابتدا نه تر پاي د عمره خپل ټول وخت په عبادت او بندګۍ ، روژه ، ذکر او صدقه ورکولو تيرکړي وي نو دا مومن بايد خپل عبادت باندې مغروره نشي او دا فکر وکړي چې زه به خامخا د خپل عبادت او بندګۍ پواسطه حشرکې ميدان وړم او خدا نخاسته خپل ځان د الله ﷻ د رحمت نه غافل کړي نو داسې شخص خپل ځان د تباهي کندې ته غورځوي دا ځکه چې د الله د انعاماتو مقابل د دي مومن عبادت او بندګۍ د ټول عمر يوه زره قدر او قيمت نلري دا ځکه چې د الله ﷻ عادي انعام او نعمت بنده ته د بحر د اوبو غوندې مثال لري او د يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

من د ټول عمر عبادت او بندګی اللهﷻ ته د یوی قطری اوبو نه بلکه د یوی زری اوبو په اندازه قدر او قیمت نلری د حشر په میدان حساب کتاب کی اللهﷻ ته هیڅ مومن حساب پوره کولای نشی نو هر مسلمان ته لازم او ضروری ده چی خپله بندګی او عبادت هم وکړی او د اللهﷻ د رحمت امید نه هم ځان غافله نکړی د الله د رحمت په امید خپلی شپې او ورځی تیری کړی

د اللهﷻ د مهربانی واقعی لکه:-

اول واقعه/ یوه ګنهکاره سړی د مرګ وخت کی خپل ځامن راټول کړی ورته وئی ویل چی زه کله مړ شوم په اور می وسوزوی ایره می دری حصی کړی یوه حصه ئی اوبو کی دریا ته واچوی بله حصه ئی ځنګله کی تیت کړی او بله حصه ئی هوا ته پاش کړی ځامنو ئی همسی وکړه نو اللهﷻ په قدرت کامله سره د بحر نه ځنګلو نه او هوا نه د دی شخص ایری راټولی دا ګنهکار سړی ئی خپل مخ کی ودراوه اللهﷻ ورته وویل چی تا ولی داسی کار وکړ ګنهکار سړی ورته وویل یا اللهﷻ دا کار می ستا د ویری نه وکړ اللهﷻ بیا دی سړی ته عفوه وکړ ع وئی بخښه (رواه فضائل صدقات)

دوهمه واقعه/ یوه ډیره ګناهکاره حتی چی یوه ډمه ښځه په لاره د فسق او فساد لپاره چیرته روانه وه چی په لاره یو سپی ولیده چی د تندی نه ئی نفس اوت د دی ګنهکاری ښځی رحم پری راغی خپله پڼه ئي د پوړنی په ګنج وتړله د څا نه ئی اوبه راووستلی د سپی خوله کی واچولی سپي ته ئي د مرګ نه نجات ورکړو ښځی ته اللهﷻ بخښنه وکړه (فضائل اعمال)

دریمه واقعه/ اللهﷻ به د قیامت په ورځ دوه کسانو ته امر وکړی چی تاسو جنهم ته لاړشی یو به په منډه د جنهم خواته روان شی دوهم به شا شا ته کوری روان به شی اللهﷻ به دواړه راوغواړی یوه ته به وائي چی تا ولی منډه کړه دا به ورته ووائی چی یا اللهﷻ ما دا چی په دنیا کی تل ستا نافرمانی کړی وه نن می ستا فرمان په چالاکی ومانه ځکه می منډه کړه دوهم نفر ته به ووائي چی تا ولی بیرته بیرته کتل کرا کرا روان شوی هغه ورته وویل چی یا اللهﷻ ما په دنیا کی ستا د رحمت اوریدلی وه نو ستا د رحمت خواته می کتل نو اللهﷻ د دواړو جواب خوخیږی دواړو ته عفوه او بخښنه کوی دواړو ته د جنت د تلو امر ورکوی (فضائل صدقات)

څلورمه واقعه/ د حشر په میدان به د حساب کتاب وخت کی د یوه شخص یوه نیکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمه شي ورته وبه ویل شي چې ورشه یوه نیکی دی راپیداکړه دی بـه لاړشـي خپـل خپلوانـو دوستانو او اشنایانو باندی وکرځی هر یو به جواب ورکړی ورته وائـی بـه چـی مـونږه د خپـل ځان په غم کی ډوب یو تاته څه درکړو بل اخره یو سړی بـه ورتـه پیداشـي چـي د هغـه ټولـه عملنانه یوه نیکی لری نو دا شخص به ورته ووائي چی ځما خو هسی یوه نیکـی ده او پـدی یوه نیکی زه جنت ته داخلیدای نشم راځه تاته به زه دا یـوه نیکـی درکـړم تـه خـو جنـت تـه لاړشه په خپل مقصد ځان ورسوه نو الله ﷻ یوه نیکی صدقه کوونکی ته ووائی چـی مـا نـه خو ته دیر سخی ی الله ﷻ دواړو ته امر وکړو چی دواړه جنت ته لاړشي (فضائل اعمال)

پنځمه واقعه/ کله چی حضرت موسی ع ته قارون د یوی بدکاری ښځی پواسـطه دسیسـه جوړه کړه قارون غوشته چی موسی ع پدی دسیسه کی راکیر کـړی او پـه جـزا ئـی ورسـوی د بنی اسرائلو ټول مخور علما او سپین ږیری حاضر وه عام مجلس کـی قـارون بـدکاری ښـځي ته وویل چی جکه شه حال بیان کړه نو الله ﷻ د هغی ښځي ژبـه پـه حـق چلـوی او اعـلان کوی وائی چی ای موسی ع ته معصوم او سپیڅلی شخص ئی د اللـه ﷻ پیغمبر ئـی قـارون په غلطه او ظالم دی ما ته ئی دومره مال او متاع منلی دی چی تـه ووایـه چـی موسـی ع مـا سره زنا وکړه ته پاک او معصوم شخص ئي قارون ظالم او جابر انسان ده غواړی چـی تـا تـه دام جوړ کړی او تا پکی راکیر کړی الله ﷻ د قارون او د هغوی د ملکرو کسیفه چهـره د دی ښځي پواسطه برملا کړه چی اکثره بنی اسـرائیل مسلمان شـول او پـه موسـی ع ایمـان راوړ. پدی وخت حضرت موسی ع الله ﷻ ته پـه سـجده پرئیـوت د اللـه ﷻ شـکرانی اداکـړه او الله ﷻ حضرت موسی ع ته وفرمایل چی د مځکی اختیار دی پلاس کـی ده پـر مځکـه هـر امر چی کوی اجرا کوی یی نو موسی ع پر ځمکه امر وکړو چی قارون او ملکری ونیسـه کلـه چی مځکی قارون او د ده ملکری مځکی ونیول تر زنکنو ئی ونیول قرا قرا ئـي لانـدی کـول او هره لحظه به خپله قارون او ملکرو ئی موسی ع ته زاری عذرونـه او خواسـتونه کـول چـی مونږه ته نجـات راکـړه نـور مـونږه ایمـان راوړو څـومره زاری خواسـتونه او امیدونـه ئـی چـی موسی ع ته وکړل موسی قبول نکړل بل اخـره قـارون ئـي سـره د مـال دولـت او ملکـرو سـره مځکی قُرت کړل په جزا ئي ورسول دی وخت الله ﷻ موسی ته وویل چی ای دوسـته ځمـا که چیری خپله قارون یا ئي ملکری ماته یو واری رجوع کړی وای لکه څنکه چـی تاتـه زاری او خواستونه وکول له ما نه ئی مدد غوښـتی وای مـا د خپلـی مهربـانی پواسـطه بخښـنه ورتـه کوله او نجات می ورکاوه خو دوی زه هیر کړم او تاته ئی رجوع وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین او د دین اهمیت په اسلام کی

دین په اسلام کی ډیر غټ او ستر اهمیت لری دین د اسلام روح دی لکه څنکه چی سر د انسان بدن ته اهمیت لری که چیری سر د انسان په بدن نه وی نو د بدن لپاره بیا ژوند نا ممکن دی همدارنکه که چیری دین په دنیا کی نه وی نو بیا به نه دا دنیا وی او نه د دنیا کائنات دا ځکه چی دین د اسلام الله ﷻ ته ډیر اهمیت لری.

کله چی الله دنیا او د دنیا کائنات پیداکړل او په کائناتو کی بیا انسانان او پیریان پیداکړل او د دنیا کوډکوډ کی ئی خپاره کړل نو الله ﷻ د ټولو انسانانو او پیریانو د نظم او دسپلین لپاره دنیا ته پوره دین راولیږه

الله ﷻ د دین تهداب په کلمه شریف د (لااله الاالله) تهداب کزاری کړو بیا ئي د دین د اشاعت (خپرولو) لپاره پیغمبران راولیږل چی هر پیغمبر په خپل وخت او زمان سره خپل قوم او د ماحول خلق دین ته راوبلل او هر پیغمبر به خپلو خلقو ته ویل چی قُولُو (لااله الاالله) تُفلِحُون او د الله ﷻ حکمونه به ئی ورته رسول چا به چی د هغه وخت د خپل پیغمبر خبره ومنله هغوی ته د الله ﷻ د خوا نه د دنیا او اخرت خوبائی ورنصیب شوی. دنیا کی ئی ورته دین د اسلام پیغمبری د صحابه کرامو صفت خلفای راشیدینو او د عشره مبشره صفتونه ورنصیب کړی حتی چی په دنیا ئی د جنت زیری ورکړی او اخرت کی معلومداره خبره ده چی الله ﷻ د جنت او د جنت د نعمتونو وعده ورکړیده.

او چاچی د هغه وخت د خپل پیغمبر خبره ونه منله او د الله ﷻ حکمونو ته ئی غاړه کینښوده هغوی ټول الله ﷻ هم په دنیا او هم اخرت کی به شرمنده رسوا او تبا کوی لکه چی په دنیا کی ئی نمرود د یوه میاشی پواسطه مردارکړو چی د خدائی دعوه ئی هم کړی وه همدارنکه فرعون چی ده هم د خدائی دعوه ئی کړی وه الله ﷻ په رود نیل غرق کړو په همدی شکل قارون چی د دنیا غټ سرمایدار وه چی د الله حکمونه او د موسی ع دعوت (خبره) ئی ونه منله الله (ج) د مځکی تل ته د مال دولت او ملکرو سره کوزکړو په همدی شکل ابوجهل لعین د نبی کریم ص دعوت (خبره) ونه منله او د الله ﷻ حکم ته یې غاړه کینښوده الله ﷻ د احد په غزا کی د دوو ورکوټو انصارو ماشومانو پواسطه مردار او د دوزخ کندی ته لاهوکړی همداسی نورکفار لکه ابرهه اوبی بن خلف هامان وغیره نو دا ټول الله ﷻ دنیا کی هم تبا او بربادکړل او په اخرت کی معلومداره خبره ده چی ابدالابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری به دوی جهنم کی سوزی نو داځکه چی دوی د خپل پیغمبر خبره ونه منله او د الله‌ﷻ حکمونو ته غاړه نده ایخی

د دین په خاطر د پیغمبرانو قربانی او د هغوی د سختیو او مشقتونو زغمل

الله‌ﷻ کله چی دین د اسلام دنیا ته راولیږه او د دین تهداب ئی په کلمه شریفه د (لااله الاالله) تهداب کذاری کړو د دی دین د خپرولو لپاره الله‌ﷻ وخت په وخت سره یو لک ۲۴ زره انبیا ع (پیغمبران) رالیږی چی هر پیغمبر په خپل وخت او زمان سره خلق به ئي دین د اسلام ته رابلل او د الله‌ﷻ حکمونه به ئي ورته بیانول او ورته ویل به ئي چی قولو (لااله الاالله) تُفلِحون او دا مبارکه کلمه به ئي د خلقو زړونو ته کوزوله

دا چی د دین په خپرولو کی پیغمبرانو ډیری قربانی ورکړی دی او راز راز ستونځی سختی او مشقتونه ئی برداشت کړی دی لیکن بیا به هم ټولو انبیا ع مو د الله‌ﷻ حکمونه خلقو ته رسول او دین د اسلام ته ئي رابلل لکه

اول/ حضرت نوح ع د الله‌ﷻ د حکم په اساس ۹۵۰ کاله دین اسلام په خاطر خپل محنت او خواری کاللی دا چی قوم ئي بدبخته وه په عوض د دی چی د خپل پیغمبر خبره ومنی او د الله‌ﷻ حکمو ته غاړه کیږی برعکس نوح ع ته به ئی ستونځی مشکلات او زجرونه رسول ملنډي به ئی پری وهلی رشخند ئی پری واهه حتی په تیکو لوټو به ئي ویشته تردی پوری چی مبارک به د تیکو لوټو لاندی شو نو کله به ئي د تیکو او لوټو نه راوویست چا به ورته وویل چی ای نوحه نور به څه کوی مبارک به وفرمائل چی د الله‌ﷻ حکمونه به چلوم او خلق به دین ته رابلم نوح ع په ټول عمر (۹۵۰) کلو کی ۸۰ الا ۸۱ کسه اسلام ته دعوت کړی دا ځکه چی قوم ئي ډیر کمراه او بدبخته وه د ده مبارک خبره به ئي نه منله نوح ع مجبور شو الله‌ﷻ نه ورته د عذاب غوشتنه وکړه نتیجه کی د یوه ځوی او ښځی په شمول ئی ټوله دنیا غرقه او د الله‌ﷻ په عذاب اخته شول.

دوهم/ حضرت ابراهیم ع چی په ابتدا د پیداش کی ده سره د الله‌ﷻ مینه وه د خپل پلار او نمرود د دین په مقابل قد علم وکړو دکفری ټولو ادیانو نه ئی انکار وکړو خاص الخاص په یو الله‌ﷻ خپله عقیده مضبوطه کړه او د الله‌ﷻ خواته به ئی خلق څه حتا چی نمرود خدائی دعوه کړی وه او پلار ئی چه تارُخ نومیده په آزر مشهوره وه هغه نمرود په خدائی یی منلی وه غوشته ئی چی خپل پلار حتی نمرود هم اسلام ته دعوت کړی ډیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواری پری وکړی لیکن اسلام راوړو ته حاضر نشول بـل آخـره حضـرت ابـراهیم ع مجبـور شو علنی ئی مبارزه ورسره شروع کړه کله چی یوه ورځ نمـرود او نمرودیـان د خپلـی مـذهبی میلی لپاره ځی او دی مبارک په یوه بهانه ځان په مریضی اچوی میلی ته نه ځی بیا کله چی نمرودیان ټول میلی ته ځی حضرت ابراهیم ع مبارک تـبر اخلـی بتخانی تـه ننـوزی د لات ، منات ، او عزات او نور غټ بتان ریز مریزکوی خپلـه راوزی نـوکله چـی نمرودیـان راځـی خپل بوتان‌کوری ټـول ریـز مریـز شـوی دی، دی راغـواړی چـی دا ولی تـا دا کـارکـړی دی ابراهیم ع مبارک ورته وائی ما نه دی کړی کفارو ورتـه وویـل چـی چـا وکـړل تـا ونـه کـړل ؟ ابراهیم ع ورته فرمائی چی د خپلو خدایانو نه پوښتنه وکړی چـی چـا دوی تبـا کـړی دی نـو نمرودیان ورته وائی چی دا کله خبری کـوی ابـراهیم ع ورتـه وائـی چـی دوی خبـری نشـی کولای او د خپل ځان دفاع نه هم عاجز دی نو تاسو څه احمقان یاسـت چـی سـجدی ورتـه لکوی او دا باطل دین باندی روان یاست راځي د هغه الله ﷻ حکـم تـه غـاړه کیـږدی چـی هغه مونږه او تاسو او دا دنیا پیـداکړی ده دلتـه نمرودیـان ډیـر پـه غصـه کیـږی شـورا دایـروی فیصله‌کـوی چـی د اور پواسـطه بایـد ابـراهیم ع خـتم کـړو یـو جریـب ځمکـه بانـدی دیـوال راچاپیروی په هفتو او میاشتوکـی دا احاطـه د خـس او خاشـاک نـه ډکـوی ابـراهیم ع ورتـه اچوی چی ۴۰ شپی او ورځي پدی اورکی پروت وه او پدی اورکی د الله ﷻ د لطف کـرم او مهربانی په وجه روغ رمټ خوشـحاله او پـه قسـما قسـم نعمتـونـو برخورداره‌کـړو چـی یـو ویښته ئی هم ضایع نشو په همدی قسم نور مشکلات او ستونځی هم‌کاللی دی.

خاطره/ چا ورنه پوښتنه وکړه چی ابراهیم ع تاته د خپل ژونـدکومـه خـاطره د قـدر وړ او خوږه وه ابراهیم ع ورته وفرمائل چی ماته د ټولو خاطرو نه د نمرود په اورکی ۴۰ ورځـی او شپی بهترینه خاطره وه.

دریم/ همدارنکه حضرت موسی ع هم پـدی دیـن دیـری سـتونځی او خـواری کـاللی دی خپل قوم بنی اسرائیل او نور خلک بـه ئـي تـل دیـن تـه رابلـل حتـی قـارون چـی د ده د تـره ځوی هم وه او د جهان غټ سرمایه دار هم وه تل به ئي ورته د الله ﷻ حکمونه بیانول کلـه ئي چی د زکات ورکولو ته بلنه شروع کړه قـارون دا بلنـه ونـه زغملـه د وغوشـته چـی د یـوی فاحشی ښځی پواسـطه موسـی ع بـدنام او د تبـاهی دام لانـدی راولی د موسـی ع اللـه ﷻ دفاع وکړه خپل قارون الله ﷻ د ټول باند او مال دولت سره د مځکی تل ته حواله کړو.

همداسی فرعون ته ئی پـه سـل کونـو واری اسـلام تـه بلنـه ورکـړه لـیکن فرعـون ظـالم پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عوض د دی چی د موسی ع خبره ومنی برعکس ستونځی مشکلات حتی د مرک تصمیمونه به ئی ورته نیول چی بل اخره یوه ورځ ئي موسی ع د ملکرو سره د رودنیل دریاب پر غاړه محاصره کړو او اعلان ئی ورته وکړو چی نن ورځ ته دلته په جزا د اعمال رسیږی هغه وه چی الله ﷻ رودنیل اختیار موسی ته ورکړو موسی ع ئي د خپل قوم سره الله ﷻ روغ او رمټ وساته فرعون ئی د ټول فوج سره رودنیل تباکړو.

په همدی شکل کله چی حضرت موسی ع پیغمبر شو ابتدا کی فرعون ورته یوه غټه دسیسه جوړه کړه غوښته ئی چی د ټول ملت پرمخکی مبارک د نجومیانو او ساحرانو پواسطه ملامت کړی نو ۷۰ زره ساحران فرعون راوغوشتل چی د ټول ملت مخ کی موسی لاندی او ملامت کړی او د ټول ملت مخکی د ساحر په نامه محوه او نابود کړی. لیکن د الله ﷻ مدد ورسره وه کومه لکړه چی الله ﷻ موسی ع ته ورکړی وه هغه یوه غټه او ستره معجزه وه کله چی د فرعون ۷۰ زره ساحرانو خپل سحرونه میدان کی اچوی او بیا موسی ع مبارک خپله لکړه میدان کی اچوی اژدها ورنه جوړیږی د ټولو ساحرانو سحر ورته محوه کوی پدی معجزه د موسی ع ټول ساحران مسلمانیږی بیا فرعون دا ټول ساحران چی مسلمان شول په شهادت ئی رسوی او د فرعون دسیسه شنډه کیږی په همدی شکل په سل کونو مشکلات او ستونځی ئی نوری هم کاللی دی.

څلورم/ حضرت هود ع هم په خپل نوبت سره خلقو ته تل د دین احکام رسولی دی لیکن هغوی کمراهانو د خپل پیغمبر خبره ونه منله او د الله ﷻ حکمو ته ئی غاړه کینښوده د دوی د کمراهی او سرکشی له کبله الله ﷻ توره وریځ راوخیږوله د باران په طوفان ئی یو بل باندی وویشتل ټول ئی تبا کړل.

پنځم/ صالح ع هم په کلونو کلونو خلقو ته د دین احکام ورسول او دین ته ئی راوبلل ظالمان په عوض د دی چی د خپل پیغمبر خبره ومنی اسلام راوړی بل اخره ملنډی او رشخندونه ئی پری شروع کړی اخرالامر ئی صالح ع نه داسی یو معجزه وغوښتله چی پدی غره کی د دی کاڼی نه یوه بلاربه اوښه راوباسه نو مونږه ایمان راوړو صالح ع الله ﷻ ته لاس اوچت کړل دعائی وکړه الله ﷻ هسی چی دوی غوښته ورته وئی کړل لیکن بیا هم بدبختانو ایمان رانه اوړ بیا الله ﷻ هغه اوښه ورته بلا وکرځوله ټول خوراکی شیان ورنه وخواړه بیا ئي ټولی اوبه ورنه وڅښلی بیا کله چی یوه بدبخته دا اوښه حلاله کړه په اتفاق ټول غرو ته وختل غره کی ئی کورونه جوړ کړل ویل به ئي چی دلته بلا راتلای نشی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهﷻ ورته هیبت ناکه ملائیکه راولیږله هغې ملائیکې یوه هیبت ناکه چغه وکړه ټول ئـي هلاک کړل او زړونه ئې ور وچول.

شپږم/ د قوم سبا واقعه: د قوم شبا یوه هیبت ناکه واقعه ده څنګه چې د یمـن خلـق ټول تجارت پیشه وه کاروبار ئي زراعت وه د ټولو ورځ بلکول جوړه وه ټول یمـن پـاک صـفا او شایسته وطن وه صافه هوا ښه ښه باغونه ئې درلـودل هـر قسـم میـوې پکـې وې مـاران لړمـان میاشې ئې نه درلودل لیکن دا چې د خپل پیغمبر خـبره ئـي ونـه منلـه او د اللـهﷻ حکمونـه ئې ونه منل اللهﷻ د دوی د عیش نوش مقابل کې چې کبر اوغرور اختیارکړ اللـهﷻ دوه مږې وروليږلې په هغوکې یوه ړنده وه د اوبو ډیـم ئـې پـرې سـورې د ډیـم اوبـه پـرې خوشـې کړې ټول یمن ئې د خلقو مال او زندګې سره نیست او نابود وکرځاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم باب

د نبی کریم ص د مبارک ستوری ظهور و دنیا ته

د حضرت عیسی ع او حضرت موسی ع دوری راپـدی خـوا تقریبـا ۵۷۰ کلـو کـی د نبـی کریم ص تر زمانی پوری بل پیغمبر ندی راغلی نو په ټول سـرزمین د دنیـا کـی بلخصـوص پـه عربو کی داسی وحشتونه ظلمونه قتـل قتـال ملـوک الطـوائفی خپـل سـری حکومتونـه شـراب خوری او چورچپاول اوج ته رسیدلی وه ۳۶۰ بوتان ئی مکه کی د هر قسم عبـادت پـه خـاطر ځای پر ځای کړی وه مکی شـریفی نـه دکفـارو نـر او ښـځی بربنـد طوافونـه کـول پـه عـادی موضوع به ئی په کلونو کلونو دشمنی کانی کـولی د انسـانانو پـه کوپړیـو کـی بـه ئـي افتخـاری شراب څښل بهادر او شه ځوان به هغه وه چی مهمان خانه بـه ئـي د انسـانانو کـوپړی ډېـری لیدل کیدی یو ځوان به لاره خپلی پښی وغزولی اعلان به ئـی وکـړو چـی داسـی ځـوان شـته چی ځما پښي راټولی کړی بل ځوان بـه ورغـی پښـي بـه ئـي پـه تـوره ورغـوڅ کـړی هغـه بـه اعلان وکړ چی داسی څوک شته چی ستا انتقام واخلی همداسی وږه نجلی بـه ئـي پیداشـوه هغه به ئي ژوندی ښخولی همداسی نوری بی بندوباری زیات پکی اوج ته رسیدلی وی.

د نبی کریم ص د مبارک ستوری ظهور و دنیا ته:- د نبی کریم ص هم ابتدا د طفولیت نـه الله ﷻ سره مینه وه او د الله ﷻ په مینه ئی شپی ورځی تیرولی د نبی کریم ص مشـهور نـوم محمد ص د پلار نوم ئی عبدالله او د نیکه نوم ئی عبدالمطلب او د غورنیکه نوم ئـي هاشـم او د هاشم د پلار نوم عبدمناف وه د مور نوم ئی امنه د مور د پلار نـوم ئـی وهـب او د نیکـه نوم ئی عبدمناف دی. د ربیع الاول د میاشتی په۱۲ د پیر(دوشنبی) په ورځ پـه سـنه د (۵۷۰ - ۵۷۱)میلادی کال کی تولد شوی دی د ابرهه کافر پادشاهی وخت کی چی د مکی د ورانولـو قصد ئی وکړو مکر الله ﷻ تباه کړو د نبی کریم ص د تولد نه ۲ میاشتی مخکی پلار عبداللـه وفات شو د مبارک څو کاله پالنه ئی بی بی حلیمی رضائي مور وکړو مور مبارکه ئي پـه پنځـه کلنی وفات شوه.

د نبی کریم ص پالنه ئی نیکه عبدالمطلب ته پاتی شوه کله ئي چی نیکـه وفـات شـو پالنـه ئی ابو طالب تره ته پاتی شوه چی بی بی خـدیجی یـوه بډایـه ښـځه وه د هغـی د ځـان سـره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شام ته د تجارت لپاره محمد روان کړو په لاره کې یو راهب ده کې د پیغمبرې علامې ولیدې بی بی خدیجې ته وویل چې دا هلک شام ته مه بیا یه چې خطر سره مواجه نشې د نبې کریم ص د نبوت کواهې بی بی خدیجې ته ورکړه د شام د سفر نه ئې منعه کړو.

په ۲۵ کلنی کې بی بی خدیجې نکاح ورسره وکړه دې وخت کې بی بی خدیجې ۴۰ کلنه وه نبې کریم ص په ۶۱۰ میلادې کال د عمر په ۴۰ کلنی کې پیغمبر شو د نبوت په ۱۳ کال الله ﷻ معراج ته وباله د نبوت ۱۳ کاله په مکه شریف کې تیر کړې په ۵۲ کلنی کې په ۶۲۲ په میلادې ئې مدینې منورې ته هجرت کړې خلاصه چې په مدینه منوره کې ۱۰ کاله پاتې شوې دې.

د چهارشنبې په ورځ د صفرې د میاشتې دوه ورځې پاتې وې چې مبارک بیمار شو د ربیع الاول ړومبې خور په ۱۲ تاریخ د ځاښت په وخت د ۶۳ کلنی په عمر د ۶۳۳ کال ئې دنیا نه مبارکې سترکې پټې کړې په مدینه منوره کې خاورو ته وسپارل شو.

د نبې کریم ﷺ کومې ستونځې او مشکلات چې د دین په خاطر کاللې دې

نبې کریم ص کله چې د موره تولد شوې د نبوت او خوشبختې علایم پکې ظاهر شوې په طفولیت کې مبارک په اخلاقو دیانت راست کوئې او امانت دارې کې ئې د امین لقب پیداکړو. ابوجهل لعین ابتدا نه ورسره مبارزه خپله شروع کړې وه دا ځکه چې نبې کریم ص خلک تل ښو اخلاقو ته رابلل او د بدو نه ئې خلق منعه کول او ابو جهل کینه ورسره کوله نو کله چې پیغمبر شو د ابوجهل او د مکې نورو کفارو دښمنې ورسره شروع قسما قسم تکلیفونه او مشکلات به ئې ورته پیداکول کله چې دې پیغمبر شو په ښځو کې اول بی بی خدیجې لویانو کې اول حضرت ابوبکر صدیق رض وړوکې حضرت علی(رض) پرې ایمان راوړ چې ورو ورو مسلمانان ۱۳ کسو ته ورسیدل لږ موده وروسته د مسلمانانو شمیر ۴۰ کسو ته ورسیدل مسلمانان د مکې شریفې د کفارو د لاسه سخت په تنک او عذاب وه د کفارو شمیر زیات وه او مسلمانان کم وه.

د نبې کریم ﷺ د طائف سفر

نبې کریم ص پدې خاطر چې د مسلمانانو تعداد کم ده چې راځه زه به طائف شریف ته لاړشم هغه یو ستر قوم دې نو زه به هغوې ته دعوت ورکړم په اسلام به ئې مشرف کړم چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمانانو شمیر زیات شي او د کفارو مقابل کی خپله دفاع وکړو.

کله چی مبارک طائف ته ورسیده نو په طایف کی دری غټ مشران وه ویې غوښتل چی اول هغو مشرانو ته دعوت ورکړی بیا به د هغوی په مرسته نور خلک اسلام ته راوبلی بدبختانه د طائف اول مشر ته چی ورغی هغه ورته وویل چی پیغمبر ئي شه شخص ئی لیکن مطالبه دی نه منم دوهم مشر ته ئی تشریف ور ووړ هغه ورته وویل چی ته نه پیغمبر کیدای شی او نه پیغمبر ئی داځکه چی عربو کی بل د پیغمبری لایق شخص نه وه چی الله ﷻ ته پیغمبر کړی نو دی کافر هم ځواب ورکړو دریم مشر ته ته چی ورغی هغه بدبخته بلکول د خبرو او صحبت اجازه ورنه کړه امر ئی صادرکړو چی د طائف نه ووزه خلقو او ماشومانو ته ئی د ستور ورکړو چی چغی وریسی ووهی کنځلی ورته کوی لاسونه وریسی پړقوی په تیکو او لوټو ئی ولی د شهر نه ئي وباسی کفارو هسی پری وکړل د مبارک بدن ئی ټوکر ټوکر او زخمی کړو حتی چی د مبارک د بدن په وینو ئي مبارک پڼی د وینو نه ډکی شوی

یوځای ئي لیکلی چی اسمان دوه کرته ژړلی دی او خپلی اوښکی ئي توئي کړی دی چی یو ئی د د نبی کریم ص د طائف په مشکل او دوهم وار ئي کله چی اسماعیل (ع) ئي چړی لاندی غورځول شوی وه الله ﷻ نبی ع ته وفرمائیل چی ملائیکی می درته په اختیار درکړی که غواړی چی د طائف غرونه ورباندی راولم خچ پچ ئي کړم او که یی پورته اسمان ته جک کړم او په مځکه ئي راکوزار کړم نبی ع ورته وفرمائیل چی یا الله ﷻ هدایت ورته غواړم کیږی چی اولادونه ئي اسلام راوړی او زما د امت ټولی پری زیات شی

د نبی کریم ﷺ د هجرت کولو موجبه

کله چی مکه مکرمه کی د مسلمانانو شمیر ورځ په ورځ په زیاتیدو شه کفارو د نبی کریم ص سره خپل مقاومت زیات کړو مسلمانانو ته ئي قسما قسم مشکلات ایجادول بیا کله چی د نبی کریم ص اخلاقو، دیانت داری ، ښو خویونو ، امانت داری ، تقوا او خواریو ورځ په ورځ کفار اسلام ته رابلل بل خصوص هغه کفارو چی د مسلمانانو وینو ته تږی ناست وه اکثره ئي مسلمانان شول مثال به ئي په عمر عمر رض ختم کړو چی خپله عمر رض د نبی کریم ص د سر غوځولو په خاطر ځی پّ عوض د سر راوړو ئي اسلام قبول کړو.

په همدی شکل د مسلمانانو شمیر لس کونو نه لکونو ته ورسیده او په زیاتوالی ئي شروع

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه نو ابوجهل او نور غټ غټ کفارو ځان لپاره د نبی کریم ص پیشرفت نه خطر حس کړو. نبی کریم ص ته الله ﷻ یوه خوشبختی ورنصیب کړی وه چې ابوطالب تره ئي ډیره حمایه کوله دا چې ابو طالبه د قریشو د قوم یو نامداره شخصیت وه د ده د ویری کفارو په نبی کریم ص بیځایه تیری نشوکولای او په اکثره ځایوکی حمایه کړی هم ده.

بل اخره د عربو مشرانو د ابوجهل په مشری او د شیطان په رهنمائي د مکی او د مکی د شاوخوا ټول عرب راوغوښتل په نبی کریم ص ئي جرکه جوړه کړه کله ئي چې په مکه معظمه کی جرکه دایره کړه ابوجهل ابوطالب ته وویل چې ورارہ دی محمد راوغواړه هغه تل د مونږه په عقایدو او خدایانو باندی تل بدرد وائي او خلق خپل دین ته دعوت کوی. مونږه ټول د عرب سرزمین خلک دا ورته اعلان دی که چیری محمد څومره دنیا غواړی کومه ښایسته ښځه ئي خوښه وی ورته کوو ئی اوکوم مقام رتبه چې عربوکی غواړی ورکوو ئي لیکن زمونږ خدایان دی نه ردوی د اسلام نوم دی نه اخلی بیرته دی دی دین ته د مونږه راواوړی که نه نو مونږه خپله معامله ورسره کوو. ابوطالب حضرت محمد جرګی ته راوغوښته دا چې هر وخت او په هر ځای کی به ابوطالب حضرت محمد ص خپل څنګ کی کیناوه په همدی ورځ ابوجهل لعین د ده ځای ونیوه او د ابوطالب څنګ کی کیناسته کله چې نبی کریم ص راغی کوری چې د تره ترڅنګ ئي ابوجهل ناست دی. مبارک د حرم شریف په دروازه کی ودریده تره ئی ابوطالب ورته وویل چې دا مشران وائي چې محمد څومره مال او دولت غواړی یا دا چې کومه ښځه ئی زړه وی ورته ورکوو ئي او په عربوکی کوم مقام او چوکی غواړی ورکوو ئي لیکن د مونږه خدایانو باندی دی بدرد نه وائی نور د اسلام دعوت نه لاس واخلی. نبی کریم ص په فصاحت او په جرئت ورته جواب ورکړ چې کاکا ځما د په هغه ذات قسم وی چې ځما نفس د هغه په قبضه کی ده چې زه به د خپلی مبارزی لاس وانه خلم او دخپل اسلام په پیشرفت کی به خپلی هلی ځلی کوم د الله ﷻ د دین د پیشرفت لاره کی ځان قربانوم کله چې ابوطالب د نبی کریم ص ایمانداری جرئت او غیرت ولیده اواز ئی پری وکړو چې ورارہ ازاد ئی داسی څوک نه وینم چې پورته درته وکوری دکفارو بل خصوص د ابوجهل او نورو مشرانو غصه نوره هم زیاته شوه.

بل اخره بله شورا ئي جوړه کړه د هر قوم نه ئي څو څو تنه ځوانان ټول او یو ټولی ورنه جوړ کړو د نبی کریم ص لپاره ئي پلان جوړ کړ چې چاپه پری واچوی او په شهادت ئی ورسوی کله چې نبی کریم ص کورکی محاصره کوی نبی کریم ص او حضرت ابوبکر صدیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

رض د الله ﷻ په یاری او مدد دکفارو د چاپی نه روغ او رمټ باسی د ثور غار ته دواړه ځی پدی غارکی د جمعی شنبه او یکشنبه ورځ تیروی د دوشنی په ورځ مدینی منوری ته هجرت اختیار وی.

همدانکه نبی کریم ص د دین په خاطر په هره غزا کی لکه د احد خندق تبوک د مکی فتحه داسی په لس کونو غزاکانوکی په غټ پیمانه قربانی کانی ستونځی او مشکلات کاللی دی حتی چی غاښ مبارک ئی د احد غزا کی په شهادت رسیدلی دی حتی چی د همدی دین په خاطر ابولهب بی دینه په ځپیړه وهلی دوه لورکانی ئي ورته طلاقی کړی دی او نورمشکلات ئی ور رسولی دی.

د الله ﷻ د خوا نه د نبی کریم ﷺ بلنه معراج ته

کله چی الله ﷻ نبی کریم ص معراج ته وباله او معراج ته ورسیده نو نبی کریم ص غوښته چی خپلی مبارکی پڼی وباسی او عرش معلا ته داخل شی الله ﷻ ورته وفرمائیل راځه خپل پیزار مه باسه عرش معلا نه ماته د خپل حبیب جمال د قدر وړ ده

بیا نو نبی کریم ص ځو د معراج حالتونه داسی بیانوی لکه

۱ نبی کریم ص فرمائیلی دی چی د معراج په شپه ځما ملاقات حضرت ابراهیم ص سره وشو هغه راته وویل چی امت ته دی ځما سلام وایه او ورته ووایه چی د جنت یوه دیره صافه خاوره ده بهترینی خوږی اوبه لری او یو دیر ښکلی او هوار میدان لری چی د هغه میدان ټولی ونی او بوټي ئي (سبحان الله والحمدل االله و لااله الا الله و الله اکبر) دی ستا امت چی څومره وغواړی هلته دی د خپل ځان لپاره ونی ولکوی (رواه ترمذی، بخاری او مسلم).

۲ بل حدیث کی راغلی چی د (ولاحول ولاقوت الا باالله العلی العظیم) د ویلو مقابل کی هم هلته یوه ونه لکولی شی همدارنکه د ی (سبحان الله وبحمد سبحان الله العظیم) ویلو هم جنت کی یوه ونه لکولی شی (رواه بخاری مسلم او ترمذی).

۳حدیث شریف : نبی کریم ص مهربانی کړی ده چی ما د معراج په شپه داسی حالت مشاهده کړو چی د سړیو نه د یوی ډلی خلکو د بدن غوښي په قیچی کانو قیچی کیدی ما د جبرئیل امین ع نه وپوشتل چی دا کوم خلک دی هغه راته وویل چی دا هغه کسان دی چی خپل ځانونه به ئي سینکارول او د کوره به وتل او بل ځای می کوهی ولیده چی د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایه بدبوی او چغی راوتلی ما دجبرئیل امین نه پوښتنه وکړه چی دا کوم‌کسان دی هغه راته وویل چی دا هغه زنانه دی چی دوی به خپل ځانونه سینګارکړل او دکوره به وتلی.

بل ځای می ولیدی چی مردانه او زنانه یوځای ځوړند دی او د تیونه اویزان شویدی ما د جبرئیل امین نه وپوښتل چی دا کوم‌کسان دی هغه راته وویل چی دا خلک ټول پیغور ورکونکی او چغلکر دی (رواه دور منشور).

۴حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی ماته‌کله الله‌ﷻ معراج‌کی جنت راوښوده کا ته می چی په اعلی درجه‌کی فقرا او مهاجرین وه مالدار او زنانه پکی‌کم لیدل‌کیده ما د جبرئیل امین نه پوښتنه وکړه چی دا ولی ؟ هغه راته وویل چی مالداران د جنت دروازه‌کی په حساب اوکتاب اخته دی او زنانه د خپلو سرو او سپینو په محبت‌کی اخته دی (رواه مشکوته).

۵حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمائلی چی ما د معراج په حالت‌کی یوه ډله‌کسان ولیدل چی شوندی ئی د دوزخ د اور په قیچی‌کانو قیچی‌کیدی ما د جبرئیل امین نه وپوښتل چی دا کوم‌کسان دی هغه راته وویل چی دا ستا د امت واعظان دی چی په خپل علم ئي عمل نه‌کاوه ځکه نن ورځ ئي چی وینی پدی بدبختی اخته دی (رواه مشکوته).

۶حدیث شریف : کله چی نبی‌کریم ص معراج ته تشریف یوووړ د الله‌ﷻ د خوا نه (پنځوس) وخته شواروزکی لمنځونه ورکړل شول نبی‌کریم ص فرمائي چی ما سره موسی ع معراج‌کی ملاقات وشو هغه راته وویل چی ستا امت پنځوس وخته لمونځونه اداکولو نه عاجز راځی اداکولای ئی نشی د موسی ع په مشوره می څو واری الله‌ﷻ دکمولو عرض وړاندی‌کړو بل اخره چی شواروزکی پینځه وخته لمونځونه الله‌ﷻ راوستل نو نور ئي په کمولوکی حیا راغله په پنځه وخته می قناعت حاصل‌کړو الله‌ﷻ پنځه وخته لمونځ شواروز کی پر مسلمانانو فرض‌کړوکه څوک دا پنځه وخته لمونځونه په ښه ترتیب اداکړی نو الله‌ﷻ د پوره پنځوس لمونځونو ثواب ورکوی.

۷حدیث شریف : کله چی نبی‌کریم ص ته د الله‌ﷻ د خوا نه د جنت د خزانو نه څلور تحفی لکه د سورت فاتحی سورت ، ایات‌کرسی ، د سورت البقری اخری څو ایاتو او سورت‌کوثر تحفی ورکړی شوی نو نبی‌کریم ص صحابه‌کرامو ته وفرمائیل چی الله‌ﷻ ماته د خپلو خزانو نه داسی تحفی راکړی چی هیچا ته ئي نه دی ورکړی.

حسن د بصری رحمته الله د نبی‌کریم ص ارشاد نقل‌کوی چی څوک یو واری سورت

(c) ketabton.com: The Digital Library

فاتحه ولولی نو لکه د ه چی سل صحیفی ، تورات ، انجیل ، زبور ، او قرانکریم ټول تلاوت کړی وی.

د نبی کریم ﷺ څو معجزې

د نبی کریم ص یوه معجزه دا وه چی په روښانه لمر او سپوږمی کی د ده د وجود مبارک سیوری پر مځکه نه معلومیده دا ځکه چی د لمر او سپوږمی نه د ده د نور روښنایی زیاته وه

۲ د نبی کریم ص بله معجزه دا وه چی نورو خلکو به غذائي مواد خوړل یا ئي خوری نو بقایا ی په فضله ئي مواد تبدیلیدل او تبدیلیږی لیکن د نبی کریم ص د غذائی مواد بقایاوو نه خوشبوئي تولیدیده کله به چی صحراکشت ته به مبارک کیناست پر مځکه به د ده مبارک د صحراکشتی هیڅ اثار نه معلومیده بی له خوشبو ئي نه.

۳ معجزه ئي دا وه کله به چی نبی کریم ص په کوم ځای کیناست او یا چی په کومه لاره تشریف یووړ د هغه ځای او هغی لاری به خوشبوئي تله نو خلک به پوه کیده چی دلته نبی کریم ص ناست ده او یا ئي پدی لاره تشریف وړی ده.

۴ معجزه ئي دا وه کله چی نبی کریم ص مدینه منوره کی خطبه ویله نو په یوه وچه خرمائی تکیه کوله کله چی هلته د مسجد نبوی د جومات د محراب ممبر جور شو او نبی کریم ص هلته د خطبی ویلو لپاره کیناست کوری چی هغه وچه خورما په چغو چغو ژاړړی او سلکی وهی چی دا چغی صحابه کرامو هم مشاهده کړی نبی کریم ص دفعتاً ممبر نه کوزیږی وچی خورما ته تسلی ورکوی ونه چپ کیږی.

۵ حضرت علی رض فرمائلی چی زه یوه ورځ نبی ع سره په سفر روان وم چی ما کتل او هم می اوریدلی چی د کاڼو او بوټو نه دا (اسلام علیکم یا رسول الله اسلام علیکم یا رسول الله) اوازونه پورته کیدی.

۶ یوه ورځ یوه یهودی یوه مړه (سمساره) راوړه نبی کریم ص ته ئي وویل چی ای محمده که دی حیوان پر تا کواهی درکړه نو زه مسلمان کیږم هغه وه چی نبی کریم ص سمساری ته اشاره وکړه سمساره پورته شوه (اشهد ان لا اله الاالله واشهد ان محمد عبده ورسول) وویل وریسی وویل چی څوک تا منی جنتی دی او څوک تا نه منی جای دوزخ ده.

۷ حضرت ابوهریره رض فرمائی چی یوه ورځ ډیر وږی شوم لارکی ودریدم چی څوک پیداشی ما د ځان سره بوزی او څه وخورم کتل می چی حضرت ابوبکر صدیق رض راغی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رانه تیر شو ورپسی نبی کریم ص راغی مبارک راته مسکی شو اشاره ئی راته وکړه چی راځه راپسی ورپسی روان شوم یوه کور ته ورغلو چی هغه کورکی یوه پیاله شیدی وی نبی کریم ص حکم راته وکړو چی ورشه صحابه صُفه ټول راوله ما خپل ځان سره فکر وکړو چی یوه پیاله شیدی دی لپاره ۷۰ کسه صحابه صُفه هم راولم نو دا کله کفایت کوی خیر د نبی کریم ص امر می پر ځای کړو لاړم صحابه صُفه می هم راوستل نبی ع راته وفرمائیل چی پیاله واخله په ټولو شیدی وخوره ما د یوه سره پیاله هر یوه ته ورکوله او شیدی ئی خوړلی ټولو چی شیدی وخوړی ښه ماړه شول نبی کریم ص پیاله ماته ونیوله دوه پیالی شیدی پر ما وخوړی نبی کریم ص هم وخوړی کتل می چی پیاله هسی ډکه پاتی شوه (رواه فضائل صدقات).

۸ حضرت بی بی عایشی فرمایلی چی یوه شپه ما خپله د نبی ع د مبارک د مخ رڼا ته په ستنه کی تار واچاوه دا ځکه چی ورځ کی په لمر باندی د نبی کریم ص مبارک نور غالب وه او شپه کی تیاری هم د نبی کریم ص مبارک نور مغلوب کولای نشو.

۹ د خندق غزا کی صحابه کرام ټول داسی وږی وه چی پر سینه ئی کانړی تړلی وه. هغه وه چې حضرت جابر رض خاص د نبی کریم ص او د هغه څو تنو ملکرو لپاره څه غذا تیار کړه نبی کریم ص ته وویل چی د خپلو خاصو ملکرو سره ځما کورته تشریف راوړی اوغزا وخوری نبی ع زر ۱۰۰۰ تنه صحابه ټول ځان سره د حضرت جابر رض کور ته بوتلل کوم طعام چی حضرت جابر رض د څو تنو لپاره تیار کړی وه ۱۰۰۰ زر کسه ئی هم ورباندی ماړه شول کورکی ورته دیک کاسه او دستارخوان کی هم ورته پاتی شول.

د نبی کریم ﷺ د محبت واقعی

محبت یو داسی شی دی چی کله پر زړه کی ځای ونیسی نو هغه خپل محبوب په هر څه غالبوی نو هغه ته نه دځان پروا وی نه د خپل ژوند تمنا او نه د مال ملک خیال ورسره وی د تکلیف او خوف نه د مرک نه ویره حتی د ننک او ناموس خیال ورسره نه وی نو الله ﷻ دی د خپلی مهربانی او لطف په وسیله خپل او د خپل پاک رسول ص مینه او محبت رانصیب کړی امین یا رب العالمین.

دا چی په هر عبادت کی خوند او لذت دی او د دین هر یو تکلیف راحت دی

۱ حضرت ابوبکر صدیق (رض) کله چی د مسلمانانو شمیر ۳۹ تنو ته ورسیده حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوبکر رض په ډاکه برملا شو صحابه‌کرام ځان سره واخیستل په مکه معظمه‌کی علنی تبلیغ او خطبه شروع‌کړه داځکه چی پخوا د مسلمانانو د شمیرکموالی په وجه هر یوه خپل اسلام پټ ساته. په شروع د دی خطبی سره د نبی‌کریم ص تره سید شهدا امیر حمزه رض په همدی ورځ ایمان راوړ د هغه نه دری ورځي وروسته عمر رض اسلام راوړ پس لدی د کفارو روحیات بلکول ضعیف شول‌کله چی بله ورځ حضرت ابوبکر صدیق رض مکه شریفه‌کی په جهر خطبه شروع‌کړه‌کفار پری راغلل حضرت ابوبکر صدیق رض دومره وواهه چی د مبارک ټول مخ په وینو ډک شو حتی د مبارک غوږونه او پوزه ټول په وینو رنګ شول چی پیژندل‌کیده هم نه او مبارک بلکول بی هوشه شو د خپلی قبیلی خلکو راوچت‌کړو د ابوبکر صدیق رض په وهلوکه عُتَبَه بن رَبیعَه ډیره حصه درلوده مبارک تر ماښامه بی هوشه وه‌کله چی پر خبرو راغی نو اولینه خبره د مبارک دا وه چی د نبی‌کریم ص څه حال دی ناستو خلکو ورته وویل چی ته د نبی‌کریم ص اوس هم پوښتنه‌کوی د هغه پواسطه ته داسی شوی ټول ورنه پاځیده ورنه لاړل مور اُمِ خَیر د ده د خوراک لپاره څه تیارکړل ورته‌کیشوده بیا هم د نبی ع مینی غلبه ورسره وه اواز ئی وکړو چی رسول الله څنکه دی او په څه حال‌کی ده مور ئي ورته وویل چی ماته پته نشته ام جمیل رض د عمر رض خور چی د ابوبکر صدیق رض پوښتنی ته ورغله د محمد ص پوښتنه ئي ام جمیل نه وکړه ام جمیل بیا دی ابوبکر صدیق رض نه ئی چی د حال پوښتنه وکړه چی ای ابوبکر څنکه ئي حضرت ابوبکر صدیق رض ورته اواز وکړو چی څما څه پوښتنه‌کوی رسول الله څنکه ده ام جمیل ورته وویل چی الحمدالله هغه روغ رمټ دی ورته وئي ویل چی رسول الله چیرته ده ام جمیل رض ورته وویل چی هغه د ارقم رض‌کورکی ده ابوبکر صدیق رض قسم یادکړو چی تر څو می په رسول الله باندی سترکی نه وی لکیدلی نو زه هیڅ خوراک او څښاک ونه‌کړم. دا شپه ئي مور مبارکی ورسره په یو مشکل صبا کړه سبا ئي تیاره‌کی ابوبکر صدیق رض د ارقم‌کور ته د نبی‌کریم ص حضور ته ور اوست هلته دواړه غاړه په غاړه او په ژړا شول چی نور ټول مسلمانان ئی هم وژړول بیا حضرت ابوبکر صدیق نبی کریم ص ته وفرمائیل څما د مور په حق‌کی د هدایت دعا وکړه او هم د اسلام ترغیب ورته وکړه هغه وه چی مسلمانه شوه (رواه خمیس) .

۲ د یوی زنانه د نبی‌کریم ص په خبره نارامه‌کیدل:- د احد غزا کی مسلمانانو ته تلفات واوښتل اکثره شهیدان شول مدینه منوره‌کی هیبت ناکه اوازی تیت شوی چی رسول الله ص

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهید شو دا زنانه ډیره پریښانه شوه دکوره ووتله یو انصاری مخی ته راغی پوښتنه ئی وکړه چی نبی ع څنکه ده هغه ورته وویل چی ته د هغه پوښتنه کوی ستا پلار شهید شوی اِنالِ الله واِنا اِلیه راجعون وویل د نبی ع په فراق کی بیا هم روانه شوه پوښتنه ئی وکړه چاو ورته وویل چی خاوند دی شهید شوی بل ورته وویل چی ځوی د شهید شوی بل ورته وویل چی ورور د هم شهید شو د ټولو خپلوانو د شهادت په خبر ئی اِنالِ الله واِنا اِلیه راجعون وویل بیا هم پوښتنه وکړه چی رسول الله ص څنکه دی چا ورته وویل چی د سول الله ص په حال کی خیر او خیرت دی بیا هم د دی شخص په تصلی ئی قناعت حاصل نشو د نبی کریم ص په لټه کی شوه ترڅو چی خلکو ورته نبی کریم ص وروښوده هلته ورغله کله چی سترکی ئی په نبی کریم ولکیدی ډیره خوشحاله شوه او د نبی کریم ص جامه ئي ونیوله عرض ئی وکړو چی ای د الله ﷻ رسوله څما مور او پلار دی تا نه قربان شی دا چی ته ژوندی ئی روغ رمټ ئي نو ما ته د هیچا د مرک پروا نشته ورونو دی ته وائی د رسول الله سره مینه مونږه خو د رسول الله سره مینه ناری او سوری وهو لیکن د رسول الله د سنتو او طریقو د تدبیق نه لری تښتو (رواه خمیس).

۳ بلی زنانه د رسول الله ص د خولی نه مړی واخیسته:- یوه مستانه ټوقی زنانی ځان سره تصمیم ونیوه چی نن ورځ به د رسول الله په دیدن خپل ځان مشرف کوم صحابه کرامو ته ورغله ټوقی او مسخری ئی وکړی صحابه کرامو ورته وویل چی ټوقی او مسخری مه کوه دا کناه دی ښځی ورته وویل چی په رسول الله ص هم ټوقی کوم صحابه کرامو دا ښځه رسول الله ص ته ورواستوله پدی وخت کی رسول ص یو دعوت کی د ټولو نه وروسته اخر کی ناست او په مړی مصروف وه دفعتاً دی ښځی وویل چی رسول الله ص ته کوری غلام غوندی ناست دی او دغلام غوندی مړی خوری نبی کریم ص د مړی خوړلو دعوت ورکوی نو دا ښځه په جرئت ورته وائي چی د لاس مړی دی نه خورم ما ته د خولی مبارکی نه مړی راکړه رسول الله ص خولی ته لاس کوی د خولی مړی هغی ښځی ته نیسی هغه ئی په جرئت سره اخلی او خولی ته وړی خوری ئی شکر ادا کوی وائي چی څما څه مقصد وه خپل مقصد ته الله ﷻ ورسولم. یو بزرک فرمائی چی پس د همدی لحظی نه هر وخت او هر ځای کی به د خوشبوئی بوی لدی ښځي نه تل روان وه حتی چی مړه شوه او دفن ئی هم کړه لیکن د قبر نه ئی خوشبوئي روانه وه.

۴ د حضرت ابن زبیر رض د نبی کریم ص وینه څکل :- نبی کریم ص یوه ورځ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارک ځان شکرونه ولکول‌کله ئی چی وینه ووتله حضرت عبدالله بن زبیر رض ته ئی ورکړه چی دا چیرته ښخه‌کړه هغه لاړ او بیرته راغی وئی ویل چی وینه می ښخه‌کړه نبی ع ورنه وپوښتل چی چیرته د ښخه‌کړه ؟ عرض ئی وکړو چی ما قربان هغه وڅکله نو نبی‌کریم ص ورته وفرمائیل چی د چا بدن ته ځما وینه لاړه شی هغه د دوزخ اور نشی مسحه‌کولی (رواه خمیس).

۵ د حضرت مالک بن سینان د نبی‌کریم ص وینه څکل :- د احد جنګ‌کی د رسول الله ص پر مخ مبارک د خور دوه‌کړی ننوتلی د یوی خوا نه حضرت ابوبکر صدیق رض ورمخکی شو او د بلی خوانه حضرت ابوعبید رض ورمنډه‌کړه. د خورکړی ئی په غاښو راویستلی. یوه‌کړی ئي راووستله په اوله‌کړی‌کې غاش مات شو د خپل غاښ پروائی هیڅ ونه‌کړه په بله‌کړی‌کی دوهم غاښ مات شو لیکن دا کړی ئی هم راووستله دی وخت‌کی د نبی‌کریم ص مبارک وجود نه وینه جاری شوه د حضرت ابوسعید خدری رض پلار مالک بن سینان رض په خپلو شونډو هغه وینه او رودله او تیره ئی‌کړه نبی‌کریم ص ارشاد وفرمایه چی د چا په وینه‌کی ځما وینه یوځای شی هغه د دوزخ اور نشی مسحه‌کولای (رواه قرة العیون) .

۶ د حضرت انس بن نصر د احد جنګ‌کی عمل:- د احد جنګ‌کی په شکست د مسلمانانوکی اوازه تیت شوه چی رسول الله شهید شوی په صحابه‌کرامو ئی سخت اثر واچاوه حضرت انس روان وه د مهاجرو او انصارو په یوه ټولی مخامخ شوکله ئي چی په عمر رض او طلحه رض سترکی ولکیدی ډیر په پریشان حال ئی ولیدل حضرت انس رض پوښتنه وکړه چی مسلمانان ولی پریشان ښکاری حضراتو ورته وویل چی رسول الله شهید شوی دی حضرت انس رض وفرمایل چی نور د مونږه ژوند څه پکار توره واخلی لاړشی ځانونه قربان‌کړی حضرت انس رض توره واخیسته‌کفاروکی ورننوت تر هغه وجنګیده تر څو ئي خپل ځان په شهادت ورساوه (رواه خمیس).

۷ حضرت علی رض نه چا پوښتنه وکړه چی ستا له رسول الله سره څومره مینه ده ارشاد ئی وفرمایه چی ځما د په الله ﷻ قسم وی چی نبی‌کریم ص مونږه ته د خپلو مالونو د خپلو اولادونو د خپل مور او پلار او د سختی تندی په حالت‌کی د یخو اوبو نه زیات محبوب وو (رواه شفاء).

۸ د حضرت انس رض روایت دی چی نبی‌کریم ص فرمائلی دی چی تاسوکې هیڅ یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کس تر هغه وخته مومن کیدای نشی چی تر ځو پوری چی د هغه ما سره محبت د خپل پلار او اولاد او ټولو خلکو نه زیات نشی.

۹ حضرت ابوهریره رض هم فرمائیلی دی چی نبی ع فرمائیلی هیڅ یوکس پوره مومن کیدای نشی چی د هغه ما سره محبت د خپل پلار مور اولاد او تول دنیوی شیانو نه زیات نشی .

۱۰ حضرت عمر رض یو واری عرض وکړو چی ای د الله ﷻ رسوله ماته د ځانه علاوه د ټولو شیانو نه تاسو ما ته زیات محبوب یاست.

۱۱ نبی کریم ص فرمائیلی چی د بنده حشر به د هغه چا سره وی چی د ده هغوی سره محبت وی.

۱۲ یو صحابی د نبی کریم ص حضورکی حاضر شو عرض ئی وکړو چی ای د الله ﷻ رسوله ستاسو محبت ما ته ځما د ځان مال اهل او عیال نه زیات دی کله چی زه کور ته لاړشم ستاسو خیال چی راشی صبر می ختم شی تر څو چی ستا حضور ته رانه شم او ستاسو په زیارت مشرف شم چاره نلرم.

۱۳ یوه صحابی نبی کریم ص ته وویل چی ای د الله ﷻ رسوله ځما تاسره زیاته مینه او محبت دی کله کله ماته داسی خیال راشی چی زه ستاسو زیارت ته راشم او تا ونه وینم زما ساه ووزی نو بیا که زه حشرکی جنت ته داخل هم شم او تا نه په کمه درجه کی قرار هم لرم نو ما ته جنت کی هم ستاسو زیارت کول کران دی نو دا ایات شریف نازل شو چی ترجمه ئی داسی ده (څوک چی د الله ﷻ او د هغه د رسول وینا ومنی نو داسی کسان به جنت کی هغو حضراتو سره وی چی کومو ته الله تعالی انعام فرمائلی دی(انبیا، صدقین، شهیدان، او صالحینو سره دیر شه ملکری دی او له دوی سره ملکرتیا خاص د الله تعالی فضل دی او الله تعالی د هر یوه په حال ښه خبر دی (سورة انسا).

دصحابه کرامو قربانی په دین د اسلام باندی

څنګه انبیا ع په دین د اسلام خپلی جانی او مالی قربانی کړی دی او راز راز ستونځی او مشکلات ئی زغملی دی همدارنګه صحابه کرامو هم کاللی او هم ئی زغملی دی.

نبی کریم ص د حجة الوداع په خطبه کی یو لک ۲۴ زره صحابه کرام او مخلوق راوغوښتل ورته وئی فرمائیل چی ای خلکو مخکی انبیاو بلخصوص ما خپله خو دین د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام دغې مرحلې ته راوست دا چې زه اخرى نبي يم ما نه وروسته بل نبي نه راځي زه د دنيا نه رحلت کوم تاسو دى شاهد ياست چې ما نور دين او د دين خدمت صحابه کرامو او هغو اشخاصو ته وسپاره چې کلمه شريفه د (لااله الاالله محمد رسول الله) وائي.

صحابه کرامو وفرمائيل چې اى د الله ﷻ رسول تا دين ته وسعيت هم ورکړو او هم د دين خدمت د وکړو کله چې نبي کريم ص د دنيا نه سترګې پټې کړې رحلت ئې وکړو تولو صحابه کرامو هم په شکل د انبيا ع مو د دين لپاره خپلې هلې ځلې خوارى او قربانى ورکړې او هر قسم ستونځې او مشکلات ئې پګښې وزغمل لکه

۱ حضرت على رض کله چې د احد په غزا کې مسلمانان د شکست سره مواجه شول څه شهيدان شول بعضو فرار وکړو دى وخت کې کفارو د نبي کريم ص د شهادت اوازه تيت کړه حضرت على رض په ژونديو صحابه کرامو کې نبي ع وکوت پيدائى نکړو په شهيدانو کې وکوت پيدا ئى نکړو ځان سره ئې فکر وکړو چې نبي ع خو د شکست شخص نه وه چې دشمن ته شا ورکړې او فرار وکړې نو حتمې نبي کريم ص يا شهيد شوى دى يا دا چې الله ﷻ خپل حبيب اسمان ته اوچت کړې او ځانته ئې بللى دى ځان سره ئې تصميم ونيوه چې محبوب مې نه وى نو زه څه ژوند غواړم توره ئې واخيسته کفارو کې کډ شو عين جنګ کې کورى چې رسول الله ص د کفارو منځ کير ولاړ دى د الله ﷻ شکر ئې اداکړو وئې فرمائيل چې الحمدالله رسول الله ص خو مې ژوندى دى نور به هر څه الله ﷻ اسان کړې بيا ئې کفارو کې خپل جنګ شروع کړو نبي کريم ص هلته او ده لدى خوانه کفارو کې کوڅې جوړې او رسول الله ص ته ئې ځان ورساوه په ښه ميرانه دواړه حضراتو کفارو کې خپلې تورى داسې وچلولې چې اکثره ئي مردار او قتل کړل نور فرار ته مجبوره شول فرار ئې وکړلو دى وخت کې نبي کريم ص د حضرت على رض سره لاس پلاس کې نيسي د حضرت على رض بهادرى داسې تعريفوى فرمائي اِنَّهُ مِنِى وَ اَنَا مِنهُ بيشکه على رض ځما نه دى او زه د على نه يم بيا حضرت جبرئيل امين فرمائي وَاَنَامِنکُم يعنى زه ستاسو دواړو نه يم (رواه قرة العيون).

۲ حضرت امير حمزه رض د نبي کريم ص کاکا هم د دين په لاره کې تل خپل دلاورى او قربانى مشکلات او ستونځې کاللى دى بل آخره د احد غزا کې شهيد شو او کفارو ئي سترګې وويستلې پوزه ، غوږونه او شونډې ورنه غوڅ کړې سينه مبارکه ئې ورخيرى زړه ورنه راوويست ورسره ۷۲ صحابه کرام شهيدان شول چې تراوسه مقبرى ئي د احد د غره لمنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موجود دی.

۳ حضرت حنظله رض د ده مبارک د واده اوله شپه هم وه کله چی د شپی اوازکیږی چی مسلمانانو شکست وکړو د شکست اواز د ده وینه په جوش راولی تورى ته لاس کوی د کفارو مقابلی ته په تنهائي صورت وردانکی او خپله ناوی پالنک کی پریږدی تر هغو پوری جنکیږی تر څو ځان ئي په شهادت ورساوه اللهﷻ ته ئی د ده قربانی دومره خوښه شوه چی فرشتی غسل ته مقرری او په فرشتو غسل ورکړو.

۴ حضرت مَصعَب رض د قادسی جنک ته په شدت روان وه او د ده مبارک د اسلام بیرغ پلاس د غازیانو مخ کی په جرئت روان وه چی کفارو ئی ښی لاس ورغوڅ کړو بیرغ په چپ لاس ونیوه کفارو ئی چپ لاس هم ورغوڅ کړو بیرغ ئی د دواړو لاسو په مټ په سینه مبارکه کلک نیولی د غازیانو مخ کی روان وه کفارو چی مرکانه کزار پری وکړو خپله مبارک لویږی او بیرغ هم ورنه پر مځکه لویږی مسلمانان د شکست سره مواجه کیږی (رواه قرُه اصابه).

۵ حضرت بلال حبشی رض ده مبارک چی کله ایمان راوړ دی وخت دی د یوه کافر امیه بن خلف غلام وه کفار ئي چی د ایمان راوړو نه خبر شول قسما قسم ظلمونه هره ورځ هر یوه کافر پری عملی کول اُمیه بن خلف چی د مسلمانانو سخت دښمن وه ده به بلال رض ډیر به ئي وواهه بیا به ئي د غرمی سوزنده کرمی کی په سرو شکو ستونی ستخ واچاوه او په سینه مبارکه به ئي ډبره کیښوده ورته وبه ئي ویل چی یا د اسلام نه واوړه یا به په دی حال مری. او ده مبارک به احد احد ویلی همدارنکه کله به ابوجهل ته نوبت ورسیده هغه کافر به د ورځی واهه او د شپي به ئي په ځنځیرو وتاړه او په قمچینو به واهه ورته ویل به ئی دی اسلام نه اوړی او که په همدی شکل مرک غواړی بیا به مبارک احد احد ویل یوه ورځ حضرت ابوبکر صدیق رض چی د ده حال ولیده کفارو ته ئی پشنهاد وکړو ورته وئي ویل چی راځی لدی تور او ضعیف غلام نه به زه تاسو ته تکړه او تندرست غلام چی ستاسو په دین هم ده درکړم تاسی دا غلام ماته راکړی بلال حبشی ورنه اخلی او خپل غلام ورکوی چی نتیجه کی بلال رض د مسجد نبوی موذن مقرر شو (اسد الغایه)

۶ ابوذر غفاری رض دی مبارک داسی وخت کی اسلام راوړ چی ټولو مسلمانانو خپل اسلام هلته د کفارو د ویری پټ ساته ده چی اسلام راوړ په ډاګه مکی شریفی کی خپله کلمه شریف لااله الا الله محمد رسول الله اعلان کړه کفار د مکی دیر په غصه شول حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوذر غفاری رض ئی داسی وواهه چی بلکول بیهوشه شو حضرت عباس رض دنبی کریم ص تره ورنه خلاص کړو کله چی لږ غوندی صحت پیداکړو بیا لاړو مکه شریفه کی کلمه په جهر اعلان بیا کفارو راونیوه داسی ئی مبارک وواه چی بیا بیهوشه شو همدارنکه څو ځایه او څو کرته د اسلام د دین په خاطر د کفارو نه قسما قسم مشکلات او ستونځي ليدلی دی.

۷ حضرت عماد رض : د حضرت عماد رض پلار ئی یاثر مور ئي سُمیه رض وه کله چی دوی ایمان راوړو یاثر رض به کفارو واخیست وبه ئي واهه بیا به ئی بلال رض غوندی په کرمو او سرو شکو واچاوه او ډبره به ئی په سینه ورته کیښوده بل اخره د کفارو د وهلو ټکولو پواسطه زخمی زخمی شوی وه د همغو زخمو نه وفات شو.

همدارنکه کله چی سُمیه د حضرت عماد رض مور ایمان راوړ دا هم کفارو بلخصوص ابوجهل لعین قسما قسم په جزا ورسوله. حتی چی دوه اوښان ئی راوستل ورته وئي ویل چی یوه پښه دی په یوه اوښ تړم او بله پښه دی په بل اوښ تړم یوه ته یوی خوا ته او بل اوښ ته بلی خوا ته حرکت ورکوم چی دوه ټوټی شي اوکه د اسلام نه اوړی لیکن دی مبارکی وویل چی ماته د اسلام مقابل کوم نوعه تکلیف رسیږی قبول می دی په هیڅ صورت د اسلام نه نه اوړم بل اخره ابوجهل لعین سمیه مبارکه په شرم کاه کی په نیزه ووهله د هغه د زخم د لاسه په شهادت ورسیده چی په مسلمانانو کی اولینه شهیده حضرت بی بی سمیه وه

مسجد قبا چی ټولو کی اولین جومات اسلام کی ده دا جومات حضرت عمار رض د نبی کریم ص د ارام ناستی او عبادت لپاره جوړکړی دی. یوه ورځ حضرت عماد رض چانه اوبه وغوښتی هغه ورته یوه پیاله شیدی راوړی کله ئی چی دا وڅکلی نو وئی ویل چی ماته نبی کریم ص ویلی چی تولو نه اخرکی به ته یوه پیاله شیدی څکی دی نه پس شهید شو دغه وخت عماد رض ۹۴ کلن وه (رواه اسد الغایه)

په همدی شکل ټولو صحابه کرامو د دین لپاره تر خپلی وسی پوری خپلی هلی ځلی خواری او قربانی کانی ورکړی دی د خپل اولاد یتیم کیدل د ښځو کونډیدل د مور بوریدل مال او دولت ئی ټول د الله ﷻ په لاره کی وقف کړی دی. چی دین د اسلام ئي عربو نه تر هندوستان ، ایران ، پاکستان ، بلخ ، او بخارا پوری ورساوه چی ټولو صحابه کرامو د وطن لری په لارو دښتو او نورو مملکتو کی ځانونه شهیدان او خاورو ته سپارل شوی تنها په افغانستان کی په لس کونو صحابه کرام دفن او خاورو ته سپارل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم باب

په دین د اسلام کی د الله ﷻ څو صفتونه

۱ په دین د اسلام کی اولین صفت کلمه شریفه د (لااله الاالله) ده چی اقرار د بندګی ده. او د الله ﷻ د خزانو نه یوه بهترینه اعلی او د کامل صفت یوه غټه تحفه ده چی الله تعالی د مسلمانانو لپاره نصیب کرځولی ده کله چی بنده کلمه شریفه د (لااله الاالله) وویلی اقرار د بندګی ئي وکړو نو د الله ﷻ حکمونه ټول ورباندی فرض شول. نور په کلمه ویونکی باندی دا لازم او ضروری ده چی د کلمی شریفی ، لفظ، معنی ، مقصد او فضیلتونه پوره وپیژنی او یاد ئی کړی لکه:-

الف/ لفظ د کلمی شریفی په عربی ژبه ده مسلمان چی په هره ژبه خبری کوی نو کلمه شریفه په عربی ژبه وائی لکه (لااله الاالله).

ب/ معنی د کلمی شریفی (لااله الاالله) نشته لایق د عبادت او بندګی سوا د الله ﷻ نه او محمد ص د الله ﷻ رسول او پیغمبر دی.

ج/ د کلمی شریفی مقصد په کلمه شریفه کی څلور صحی یقینه دی چی هغه صحی یقین سره زړه ته داخل کړو.

۱ پدی پوره یقین ولرو چی الله ﷻ وغواړی بی له مخلوقه او بی د اسبابه هر څه وغواړی کولای شی.

۲ پدی یقین ولرو چی مخلوق بی له ارادی د الله ﷻ نه سره له مخلوق او اسباب نه هیڅ کولای نشی.

۳ او پدی یقین ولرو چی د نبی کریم ص په طریقو کی د دنیا او اخرت کامیابی ده.

۴ او په دی یقین ولرو چی د نبی کریم ص طریقو سره مخالفت د دنیا او اخرت ناکامی ده.

د کلمی شریفی فضیلتونه: دا چی د کلمی شریفی فضیلتونه ډیر دی یو څو د نمونی په شکل لیکو

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی فرمائی چی یوه ورځ حضرت موسی عليه السلام الله ﷻ ته عرض وکړو چی یا الله ﷻ ما ته یوه داسی وظیفه راکړه چی زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئی وایم او تا پری یادوم الله ﷻ ورته وفرمائیل چی (لااله الاالله) وایه موسی ع ورته وویل چی یا الله ﷻ ماته یوه اوچته او ښه وظیفه راکړه چی زه ئی وایم او ستا محبوبیت پری حاصل کړم الله ﷻ ورته وویل چی (لااله الاالله) وایه حتی موسی ع دری واری الله ﷻ ته عرض وکړو نو الله ﷻ ورته وفرمایل چی ای موسی ع پدی پوه شه که چیری اوه طبقی اسمانونه او اوه طبقی ځمکی سره د ټولو کائناتو په یوه پله د ترازوکی واچوی او په بله پله د ترازوکی کلمه شریفه کیږدی نو د کلمی شریفی وزن به پری ډیر وی (رواه نسائی مشکوة او کنز).

فایده: د الله ﷻ په نزد زیات وزن په اخلاص کی ده نو په یوه کار یا عمل کی چی څومره اخلاص وی په هغه اندازه ئی وزن دروند وی نو د اخلاص پیداکولو لپاره فایده من د کلمی شریفی د ویلو ډیروالی دی د ځکه چی د دی نوم جلاالقلوب (د زړونو صفائی) ده. دا ځکه چی صوفیان حضرات د کلمی شریفی ذکر کول په سوونو واری د ویلو روزانه معمول تجویز کوی.

ملا علی قاری رح فرمائی چی یوه مرید خپل شیخ ته عرض وکړو چی زه ذکر کوم لیکن زره می غافله دی شیخ ورته وویل چی ذکر خپل برابر کوه او پدی شکر باسه چی الله تعالی ماته ټول بدن کی یو اندام ژبه راکړی چی زه خپل ذکر او د الله ﷻ یادونه پری کوم بیا د زړه په توجو الله ﷻ ته دعا او زاری کوم. دا ځکه چی الله ﷻ خپل کلام کی فرمائلی چی که تاسی په یوه شی شکر وکړی نو زه زیاتوالی پکښی راولم

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلی دی چی په ځنکدن کی د چا کلمه شریفه نصیب شی ځنکندن به ئی اسان شی مخ به ئی روښان شی د خوشحالی منزل به ئی الله ﷻ ورته نصیب کړی

فایده : کله چی موسی ع وفات شو الله ﷻ ورته وفرمایل چی ای موسی ع تا د ځنکندن حال څنګه مشاهده کړو موسی ع ورته وویل تا ته هر څه معلو م دی خو زه به دومره عرض وکړم چی ما ته د ځنکندن حالت دومره معلوم شو لکه څنګه چی څوک یو ژوندی مرغه په اور اړه وی او را اړوی ئی او د مرغه نه نفس وزی او نه الوتلی شی او نه په بله طریقه ځان ته نجات ورکولای شی

حدیث شریف : نبی کریم ص مهربانی کړی ده چی د هر عمل الله ﷻ ته د رسیدو لپاره ترمنځ پرده شته لیکن د کلمی شریفی د (لااله الاالله) او الله ﷻ ترمنځ همداسی د پلار دعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوی لپاره په همدی شکل د صالح ځوی دعا د پلار لپاره او د الله ﷻ ترمنځ پرده نشته راساً قبلیږی (رواه ترمذی، جامع الصغیر)

حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص صحابه کرامو ته وویل چی خپل ایمان تجدید کړی چی صحابه کرامو عرض وکړو چی ای د الله ﷻ رسوله ایمان څنګه تجدید کړو نبی کریم ورته وویل چی کلمه شریفه ډیره ډیره وایی

فایده: په یوه روایت کی راغلی چی ایمان داسی زړیږی لکه څنګه چی جامه زړیږی نو دی زړیدو معنی دا ده چی په ګناهونو قوت او تازه کی د منځه ځی (ترمذی او بخاری)

بل حدیث کی بیا راځی چی انسان کله ګناه وکړی نو یو تور داغ ئی پر زړه پیداشی بیا که هغه انسان توبه وباسی بیا هغه تور داغ پاکیږی او که توبه ونه باسی ګناه بیا بیا کوی نو په هره ګناه زړه باندی یو یو تور داغ زیاتیږی بل آخره زړه داسی تور شی او زنګ ونیسی لکه څنګه چی وسپنه زنګ ونیسی نو بیا د هغه انسان پر زړه خبره هیڅ تاثیر نه کوی

یوځای نبی کریم ص مهربانی کړی ده چی دکم عقلو سره مقابله زنانه وو سره ناسته پاسته ، دګناهونو ډیروالی ، او متکبر مالدار سره د سړی زړه بربادیږی

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی چی حضرت عیسی ع فرمایلی چی د حضرت محمد ص د امت عملونه د حشر په تله کی ټولو امتونه زیات درانه وی د ځکه چی د دوی ژبی داسی کلمی شریفی سره بلدی دی چی دا کلمه پخوانی امتونو کی نه وه چی هغه کلمه شریفه (لااله الاالله) ده (رواه ترغیب کذا فی الدر)

فایده : په جامع الاصول کی لیکلی چی د الله ﷻ ذکر د ورځی کم دکمه باید ۵۰۰ کرته وویل شی او شا ولی الله د خپل پلار د قول لیکلی چی ۲۰۰ واری باید روزانه کلمه د لااله الاالله وویل شی

همدارنکه شیخ ابوزید قرطبی رح فرمائی چی څوک اویازره کرته کلمه شریفه لااله الاالله وائي هغه شخص د دوزخ اور نه خلاص دی دا شیخ قرطبی رح پدی خاطر لیکلی چی ده تجربه کړی ده چی ده اویا زره کرته د یوی ښځي په حق کی ویلی هغی ښځی ته الله ﷻ د دوزخ نه نجات ورکړی ده.

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی چی ټولو ذکرونو کی افضل ذکر لااله الاالله ده او په ټولو دعاکانو کی افضله دعا استغفار دی څوک چی استغفار ډیر ډیر وائی الله ﷻ ئی ګناهونه ورته معاف کوی داځکه چی شیطان وائي ما خلک په ګناهونو هلاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غرق کړي او هغوی زه په لااله الاالله او استغفار هلاک او غرق کړم (رواه کنزفی الدر جامع الصغیر)

فایده: د صغیره کناهونو کفاره په نیکو اعمالو او ذکر سره ده او د کبیره کناهونو کفاره په استغفار سره ده لیکن شرط داده د استغفار وروسته کناه تکرار نشي.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائیلی چی د کلیمی شریفی اقرار د جنت کلیانی دی او د جنت د هری دروازی کلی کلمه شریفه د لااله الاالله یوه کلی ده او دوهمه کلی ئی محمد رسول الله اقرار کول دی.

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی فرمائی چی څوک تل کلمه شریفه د لااله الاالله وائی او ژبه ئی پری لمده وی هغه شخص د ځنکدن قبر او د حشر عذاب نه ویره نلری کله چی د حشر په ورځ د قبر نه راپاځی د خپلو سرونه به خاوری څنډی او وائي به چی ټول تعریفونه هغه الله سره دی چی مونږه ئی تل لپاره د تکلیف او غم نه لری ساتلی وو (جامع الصغیر).

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی چی څوک د ورځي ۱۰۰ واری کلمه شریفه لااله الاالله ووائي د قیامت په ورځ به هغه شخص د الله ﷻ په حضور داسی روښانه مخ لکه د ۱۴ سپوږمی نورانی راپاځاوی (رواه ابن ماجه و طبرانی).

حدیث شریف : د معاذ بن جبل رض نه روایت دی چی نبی کریم ص فرمائلی چی څوک د کلمی شریفی د اقرار حالت کی مړ شی نو کلمه شریفه د لااله الاالله محمد رسول الله په پاخه زړه شهادت ورکوی ضرور به جنت کی داخل شی الله ﷻ هغه ته ضرور ببښنه کوی (رواه ترمذی، نسائی، طبرانی).

د الله ﷻ صفتونو کی دوهم صفت لمونځ دی

لمونځ د الله ﷻ د حکمونو نه اولین حکم دی او خپله لمونځ چی دی اظهار د بندکی ده چی په هر مومن مسلمان چی عاقل او بالغ وی مریی وی یا ازاد نو پنځه وخته لمونځ شواروزکی وربانده فرض عین دی منکر ئی کافر دی او څوک ئی چی بی د عذره ترک کړی هغه لپاره سخت وعیدونه (عذابونه) الله ﷻ مقررر کړی دی . بعضی وائی چی څوک بی د عذره لمونځ ترک کړی هغه کافر ده او بیا ئی فرمایلی چی څوک لمونځ بی د عذره ترک کړی باید قتل کړای شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت امام ابوحنیفه رح فرمائی چی څوک بی د عذره خپل لمونځ ترک کړی هغه دی زندان ته واچول شی چی یا توبه وباسی یا په زندان کی مړ شی نو دا به ئی دنیوی جزا شی اوخروی جزا ئی دی پوه شه او د الله ج محاکمه.

د لمانځه په باره کی لنډ لنډ حدیثونه:-

۱ لمونځ د دین ستنه ده ۲ لمونځ د مومن معراج ده ۳ لمونځ د جنت کلی ده ۴ لمونځ بهترین جهاد دی ۵ لمونځ د الله ﷻ د خزانو د غوښتنی بهترینه وسیله ده ۶ لمونځ د زړه لپاره نور دی ۷ لمونځ د نبی کریم ص د سترکو یخوالی دی ۸ لمونځ د شیطان مخ توروی او رانده کوی ئی.

حدیث شریف : نبی کریم ص د الله ﷻ ارشاد نقل کوی چی الله ﷻ فرمائی چی ما ستا په امت پنځه وخته لمونځ فرض کړی ده او ځان سره می وعده کړی ده چی څوک دا پنځه وخته لمونځونو اهتمام وکړی نو د هغه ضمه واری پر ما ده زه هغه په خپله ذمه واری جنت کی داخلوم او څوک چی د پنځه وخته لمانځه اهتمام نکوی د هغوی ضمه واری پر ما نشته (رواه ابو داود، ابن ماجه ، بخاری او منشور).

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک خپل اودس په ښه شان وکړی جومات خوا ته جمعی لپاره روان شی په هر قدم الله ﷻ ورته عملنامه کی یوه نیکی لیکی او یوه بدی ئی عملنامه نه لری کوی او یوه درجه ورته جنت کی زیانیږی.

بل حدیث شریف کی فرمایلی چی څوک اودس وکړی جومات ته د جمعی لپاره روانیږی د هغه لاس کی د ایمان جنډه وی او څوک چی بازار ته روانیږی د هغه لاس کی د شیطان جنډه وی.

بل حدیث کی راغلی چی د جمعی د لمانځه فضیلت ۲۷ درجی دکور بازار او پولی پټی د لمانه نه فضیلت لری.

بل حدیث شریف دی چی څوک اودس وکړی جومات خوا ته د جمعی لپاره روان شی داسی مثال لری لکه څنګه چی احرام تړلی وی د حج عمری لپاره روان وی.

د حدیث شریف مفهوم دی چی نبی کریم ص یوه ورځ صحابه کرامو ته وفرمایل چی ځما زړه غواړی چی ځوانان راولم خش او خاشاک راټول کړم د هغه چا کور ته اور واچوم چی دوی د جمعی لمانځه ته نه راځي (رواه ابومسلم ، ابو داود).

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی فرمایی چی د قیامت په ورځ به ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعمالوکی اول د لمانځه پوښتنه کیږی که د لمانځه امتحان کی کامیاب راووت نور په ټولو اعمالوکی به هغه شخص کامیاب وی اوکه په لمانځه کی ناکام شو نور به په تولو اعمالو کی هغه ناکام وی.

نتیجه کی به ورته اللهﷻ وفرمائی چی تاسی وکوری چی نفل عملنامه کی لری اوکه نه ؟کی ئي ولری په فرضو ئی ورته تبادله کوی همدارنکه د روژی زکات او نورو اعمالو حساب کتاب ورباندی شروع کوی (رواه طبرانی ، حدیث المغیره ابن مسلم).

د اللهﷻ صفتونو کی بل صفت علم دی

دا ځکه چی علم معرفت د بندکی ده او مقصد علم نه داده چی الله تعالی خپله عالم دی غواړی چی خپل احکام او د نبی کریم ص مبارکی طریقی په خپلو بندکانو باندی د علم پر رڼا کی عملی کړی چی بنده وکولای شی د حلالو او حرامو ، د حق او باطل ، د عزت او ذلت ، د خیر او شر ، د ښو او بدو ، د ثواب او عذاب ، د نفعی او نقص ، د تور او سپین فرق وکولای شی نو ځکه اللهﷻ په بنده کانو باندی علم فرض کړو او مسلمانان وکولای شی چی د الله تعالی حکمونه د نبی ص په طریقی ۲۴ ساعته خپل ژوند او د نورو مسلمانانو ژوند کی راولی.

په احادیثوکی راغلی چی علم رڼا ده ناپوهی تاریکی ده ، او د علم زده کړه ئی په عبادت بهتره کڼلی ده. د عابد عبادت نه د عالم خوب فضیلت لری.

په بل حدیث کی راغلی نبی کریم ص فرمایلی چی د عالم فضیلت په عابد باندی داسی دی لکه ځما فضیلت پر تاسو باندی (رواه فضائل اعمال).

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی فرمائی چی الله تعالی وغواړی چی چاته د دنیا او اخرت خوبائی او ښیګڼه ورنصیب کړی اللهﷻ د علم لاره ورته غوره کړی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک د علم په طلب روان شی فرشتی ورته وزرونه غوړوی .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائیلی چی د قیامت په ورځ به دری ډلی سپارش کونکی وی نبیان، علما ، او شهیدان دی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د قیامت په ورځ به بعضی کسان به دوزخ کی د خپل بد خوسا بوی نه نور دوزخیان په عذاب کړی نور دوزخیان به ورته ووائی چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسو دنیا کی څه عمل درلوده چی تاسو اوس مونږه په خپلو خوسا بویونو په عذاب کړو دوی به ورته ووائی چی مونږه عالمان وو او د خپل علم نه مو فایده اوچتوله (رواه ترغیب).

د الله ﷻ صفتو کی یو صفت هم ذکر دی

د ذکر پواسطه مومن د الله ﷻ محبت پیداکوی او د الله ﷻ لویی او ویره د مومن زړه ته کوزوی د شیطان ویره او د مخلوق ویره زړه نه باسی او ذکر زړه ته قوت ورکوی.

په حدیث شریف کی راغلی چی د جنت ۸ دروازی دی یوه دروازه ئی خاص د ذاکرینو لپاره ده ذاکر چی وغواړی دکومی دروازی داخلیږی داخلیدای شی.

بل حدیث شریف کی راغلی چی ذکرکوونکی په شان د ژوندیو او نه ذکرکوونکی په مثال د مړو دی (رواه مسلم او مشکوة) .

حدیث شریف : رسول الله ص فرمائی چی د قیامت په ورځ به یو اواز وشی چی عقلمندکسان چیری دی ارشاد به وشی چی عقلمندو نه مراد څه شی دی الله ﷻ وفرمائی عقلمندو نه مراد هغه کسان دی چی په دنیا کی په ولاړه ناسته او ملاسته کی دالله ذکرکاوه او د الله ﷻ په کائناتو کی سوچونه کول بیا به دوی نه تولی جوړ شی جنډه به ورکړه شی ورته وبه ویل شی تاسو به تل لپاره جنت کی زندکی اختیارکړی(رواه فی الترغیب) .

حضرت ابن عباس رض فرمائی چی د یوه ساعت سوچ او غور د الله ﷻ کائناتو کی د یوی شپی عبادت نه بهتر ده حضرت ابوهریره رض بیا فرمائی چی د یوه ساعت سوچ او غورکول د الله ﷻ په کائناتو کی دا بهتره دی د ۶۰ کلونو عبادت نه (رواه فضائل اعمال) .

د حدیث شریف مفهوم دی نبی کریم ص فرمایلی چی څوک د الله ﷻ د ویری نه وژاړی نو هغه شخص تر هغه وخته دوزخ ته تلای نشی چی تر څو پی تیوکی بیرته واپس نشی یعنی دا امکان نلری چی شیدی بیرته په تیوکی بدن ته داخلی شی.

بل حدیث شریف کی راځي چی په دو سترکو د دوزخ اور حرام دی یو هغه سترکی چی د الله ﷻ د ویری نه ژاړی او بل هغه سترکی چی په جهادکی په خپلو مسلمانانو ورونو پیره کړی وی (رواه فضائل اعمال) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک په تنهائی صورت ذکرکوی داسی یو مثال لری لکه څنکه چی دی په تنها ئی صورت کفارو سره د جهاد مقابله کی وی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی جنت کی به د جنت تلو وخت کی مومن به د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیڅ شی ارمان نه‌کوی او‌که ئی‌کوی نو د هغه ساعت ارمان به‌کوی چی هغه ساعت د ده بی ذکره تیر شوی وی (رواه مسلم شریف) .

حضرت سعد رض فرمائي چی بهترین ذکر ذکر مخفی ذکر دی او بهترین رزق هغه ده کافی کیدو درجه ولری (رواه فضائل اعمال).

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمائلی چی تاسو د جنت د باغچو تیریږی نو پکی وڅری صحابه‌کرامو عرض وکړو چی ای د الله‌ﷻ رسول د جنت د باغچو نه مراد څه دی نبی‌کریم ص ورته وویل چی هغه عبارت دی د ذکر دمجلسو نه (رواه خواجه احمد ترمذی).

حدیث شریف : د نبی‌کریم ص مبارک ارشاد دی فرمائی چی څوک د شپی د عبادت نه عاجز وی او د بخل پواسطه صدقه نشی ورکولای او د بزدلی پواسطه جهاد نشی‌کولای نو هغه ته لازم دی چی د الله‌ﷻ په ذکر خپل ځان مصروف وساتی (رواه ترمذی او بخاری).

بل حدیث شریف‌کی راغلی چی د الله‌ﷻ ذکر د زړونو لپاره شفا ده او د تکبر او‌کینی لپاره او داسی نورو مرضو لپاره علاج ده چی د زړه نه ئی لری‌کوی (فضائل اعمال).

بل حدیث شریف‌کی بیا راغلی چی‌کومو‌کورونو‌کی چی د الله‌ﷻ ذکر‌کیږی هغه کورونه اسمان والو ته داسی ښکاری لکه څنګه چی مځکی والاو ته د اسمان ستوری ځلیږی.

په بل حدیث‌کی بیا فرمائی چی د بنده لپاره د هر عمل نه زیات د قبر عذاب بچ‌کولو لپاره ذکر دی. (رواه طبرانی و مشکوة) .

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمائي چی‌کوم‌کور‌کی څوک د الله‌ﷻ د ذکر لپاره راجمعه شی او مقصد ئی هغه‌کور‌کی د الله‌ﷻ ذکر وی عین ذکر‌کولو وخت‌کی یوه فرشته اعلان‌کوی چی تاسو وبخلای شوی او ستاسو بدی په نیکو بدلی شوی (رواه طبرانی او مسلم) .

حدیث شریف نبی‌کریم ص فرمائی چی چا سره ډیری پیسی وی او هغه مسکینانو ته صدقه ورکوی او بل شخص یوه‌کوشه‌کی ناست وی د الله‌ﷻ ذکر‌کوی نو د ذکر‌کوونکی صدقه د صدقه‌کوونکی نه بهتره او فضیلت زیات لری (رواه خواجه طبرانی‌کذر فی الدر) .

حضرت سلیمان ع یوه ورځ په تخت ناست او دیوانو ئی تخت په هوا اوړ شاخوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

فوجونـه ورسـره روان وه مرغـانو ئـی پـر سـر بانـدی سـیوری جـوړکـړی وه روان وو د لاری پرڅنک یوه کوشه کی یو عابد ناست وه وئی ویـل چـی سـبحان الله سـلیمان ع تـه اللـه ﷻ څومره دبدبه ورکړی سلیمان ع دا خبره د عابـد چـی اوری امـرکـوی دیـوان تخت کـوزوی سلیمان ع عابد ته ورځي ورته وائـي چـی ای عابـده پـه دی پـوه شـه چـی څمـا دا تختفـوج پادشاهی ختمیدونکی ده زه ورنه هیڅ ثمره اخیستلای نشم لیکن ستاسو دیو وار سبحان اللـه ویل به جنت کی یوه داسی ونه درته سمسورکړی چی تل به هلته ته ارام تـری لانـدی وکـړی نو ځکه څما دا دبدبه تخت عزت اوکمال څـو ورځـو لپـاره مـوقتی دی او سـتا سـبحان اللـه تاته ابدی سرمایه د اخرت ده.

حدیث شریف : حضرت ابوهریره رض فرمائی چی ما د نبی کریم ص نـه وپوښـتل چـی ستا د شفاعت نه د ټولو نه زیات فایده اوچتوونکی د قیامت په ورځ څوک وی او هغـه راتـه وفرمایل چی څما د شفاعت نه زیات فایده اوچتونکی به هغه څوک وی چی هغه تل (لاالـه الاالله) وائی او دا کلمه شریفه ئی خپه وظیفه کرځولی وی (رواه بخاری شریف) .

حدیث شریف : د نبی کریم ص مبارک ارشاد دی فرمـائی چـی هـر څـوک د هـر لمانځـه وروسته ۳۳ واری سبحان الله ۳۳ واری الحمدالله او ۳۴ واری الله اکبر ووائـی ورپسـی یـو کرت څلورمه کلمه (لااله الاالله وحده لا شریک له له الملک وله الحمـد یحـی ویمیـت وهـو حی لایموت ابد ابد ذوالجلال والاکرم بیدک الخیر وهو علی کل شی قدیر) ووایی.

د هغه بنده کـه د سـمندر پـه شـان کناهونـه وی نـو اللـه ﷻ ئـی ورتـه معـاف کـوی (رواه مشکوة او مسلم) .

قصه یوه ورځ یوه بوډي نبی کریم ص ته راغله عرض ئی وکړو چی ای د الله ﷻ رسـول ص ماته یوه اسانه وظیفه راوښیه چی ثوابونه ئی ډیر وی نبی کریم ص ورتـه وفرمایـل چـی د ورځی ۱۰۰ کرته سبحان الله وایه دا دومره ثواب لری لکه چی تا ۱۰۰ غلامان ازاد کـړی وی او ۱۰۰ کرتـه الحمدالـله وایـه دا دومـره ثـواب لـری لکـه تـا چـی ۱۰۰ اسـونه مجهـز مجاهـدینو تـه بخشش کړی وی او ۱۰۰ کرته الله اکبر وایه دا دومره ثواب لری کله تـا چـی ۱۰۰ اوښـان ذبحـه کړی وی او د الله ﷻ لپاره د صدقه کړی وی (رواه فضائل اعمال) .

حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص صحابه کرامو مخکی وفرمایل چـی واه واه دا پنځـه شیان د عملنامی په تله کی څومره ډیر وزن لری لکه (لااله الاالـله) (الله اکبر) (الحمدالـله) او (سبحان الله) او پنځم دا چی کوم وخـت د مـور او پـلار بچـی مړ شـی او دوی قـالو انـال اللـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

واناالیه راجعون ووایی. او پوره صبر اختیارکړی (رواه نسائی او جامع الصغیر).

ذکر پر څلور قسم دی لکه ۱ مسنونه دری تسبیحات ۲ تلاوت د قرانکریم ۳ مسنونه دعاکانی ۴ د شیخ او استاد وظیفه.

فایده هر مومن مسلمان باید ضروری د ورځی اقلا یوه سپاره یا نیمه یا ربعه د کلام ربی نه ذکر کړی چی دا یو بهترین ذکر دی او د قیامت په ورځ بهترین شفاعت کوونکی دی.

۲ هر مومن باید د ورځی ۱۰۰ واری کلمه شریفه (لااله الاالله) ذکر وکړی چی د افضل ذکر دی ویونکی به اللهﷻ قیامت په ورځ د ۱۴ سپوږمی غوندی نورانی د قبر نه پاڅوی.

۳ څوک چی د ورځی سل سل واری سهار او سل سل واری بیګاه استغفار درود شریف او دریمه کلمه د تمجید ووائی نو دا شخص به اللهﷻ د حشر په ورځ ذاکرینو کی پورته کوی.

۴ کوم شخص چی د ورځي ۱۰۰ کرته سبحان الله وبحمدالله او سبحان الله العظیم ووائی اللهﷻ ورته عملنامه کی ورته د احد د غره د وزن په اندازه درونډ والی ورکوی (رواه فضائل اعمال) .

۵ د ایات شریف مفهوم دی فرمائی چی د یوه مسلمان لپاره د یوی نیکی بدله لس چنده ثواب او اجر ده اوکوم شخص چی بد او ناروا کارکوی هغه لپاره یو په یو بدله ورکول کیږی (الایه) .

د اللهﷻ صفتوکی یو صفت هم اکرام مسلم ده

اکرام مسلم دا عزت د بندګی ده.

مقصد د اکرام مسلم: مطابق د ارشاد الهی دا چی مسلمانان ټول سره ورونه دی خپل منځ کی باید ورورې مینه او محبت پیداکړی.

او خپل منځی اختلافات کینه او بدبختی کانی لری کړی خپل منځ کی یو د بل سره په مړی او ژوندی کی رسم رواج او سیالداریو کی شراکت وکړی او خپل منځ کی د علما کرامو قدر د مشرانو احترام اوکشرانو سره شفقت وکړی (رواه ترغیب عن احمد) .

حدیث شریف : نبی کریم ص مهربانی کړی ده چی څوک د عالم قدر ونه کړی د مشرانو احترام ونه کړی او د کشرانو سره شفقت ونکړی هغه ځما امتی نه دی (رواه ترغیب عن احمد) .

په حدیث شریف کی راغلی چی جنت ته داخلیدای نشی چی ده نه کاونډیان د زجر او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصیبتونه په امن نه وی.

حضرت عمر رض او بی بی عایشه رض دواړه فرمائی چی نبی کریم ص به تل فرمائل چی ماته حضرت جبرئیل ع د کاونډی د حق تل تاکیدونه کول ما داسی فکر کاوه چی د میراث وارث ئی جوړ نکړی (مشکوة).

بل حدیث کی راغلی چی څوک په الله تعالی ایمان لری نو هغه د خپل میلمه عزت کوی تکلیف به نه ورته رسوی تل دی د صله رحمی کار اخلی (رواه کنز فی المشکوة).

حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص وفرمایل چی څما د په اللهﷻ قسم وی چی هغه مومن ندی څما د په اللهﷻ قسم وی چی مومن ندی دری واری تکرار کړو چا ورته وویل چی ای د اللهﷻ رسوله ص کوم شخص مومن ندی ورته وئی فرمائیل چی هغه شخص چی کاونډیان ورنه په امن نه وی (رواه مشکوة) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د میلمه اکرام او عزت وکړی چی د میلمه حق یوه شپه او یوه ورځ ده د میلمستیا ئی دری شپی او دری ورځي دی میلمه لپاره لازم دی زیات لدی نه نور هغه کور کی قیام ونه کړی کور والا به نه په عذاب کوی د میلمه سره د کور تر دروازی پوری تک او پذیرائی سنت طریقه ده.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی چا د یوه مسلمان پرده وغوښتله نو اللهﷻ به په دنیا او اخرت کی پرده پرده واچوی او څوک چی د خپل مسلمان ورور پرده اوچتوی او بی عزته کوی ئی نو د ده پرده به اللهﷻ اوچته کړی حتی کور کی به ناست وی رسوا به ئی کړی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک د یوه مسلمان ورور د مریضی پوښتنی ته سهار کی لاړشی تر بیگاه پوری ۷۰ زره فرشتی ورته د مغفرت دعاوی کوی او که بیگا د مریضی پوښتنی ته لاړشی تر سحره پوری دعا ورته کوی (رواه فضائل اعمال) .

بل حدیث شریف کی راغلی چی څوک د یوه مسلمان ورور حاجت پوره کولو لپاره قدم اخلی نو په هر قدم باندی اللهﷻ ورته ۷۳ نیکی عملنامه کی ورته لیکی چی ۱ نیکی ئی د دنیا او اخرت سرخ رویی ده او ۷۲ نیکی ورته جنت کی درجی پورته کوی (رواه فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک د یوه یتیم پر سر د محبت لاس راکش کړی نو څومره ویښتان ئی چی لاس لاندی راغلی وی د هر ویښته په پیمانه اللهﷻ ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه نیکی عملنامه کی ورته لیکی (رواه دورمنشور) .
د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمایلی چی څوک د یتیم مال په ظلم او جبر سره وخوری نو هغوی خپلی خیټی د اور ډیپو کړه د قیامت په ورځ به دخولی اورونه بادیږی.
په حدیث شریف : کی راغلی چی پس یا وروسته د لمانځه نه بهترین عمل د مسلمان ورور زړه خوشحالول دی.
دل بدست آرکه حج اکبر است – زهزاران کعبه یکدل بهتر است.
حدیث شریف : فرمائی تر هغه وخته څوک د جنت مستحق کیدای نشی چی ترڅو هغه پوره مومن جوړنشی او مومن جوړیدای نشی ترڅو چی خپل منځ کی محبت پیدانکری او محبت پیداکولای نشی ترڅو چی خپل منځ کی د سلام اچول رواج نکړی.
د ټولو امامانو رح اتفاق دی چی صله رحمی واجب طریقه ده او قطعه د صله رحمی حرامه ده (رواه فضائل صدقات).

د الله ﷻ صفتونو نه یو صفت هم صحی نیت دی

چی خپله صحی نیت قبولیت د بندکی ده.
مقصد د صحی نبیت دا ده چی کله یو مسلمان هر نیک عمل اجرا کوی باید مقصد ئی خاص د الله ﷻ رضا وی او په خپل عمل کی ریا شهرت او خودنمائی ونکړی لکه چی
حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک په ریا کاری لمونځ کوی په ریاکاری روژه نیسی او په ریاکاری صدقه ورکوی هغه مشرک دی (رواه مشکوة عن احمد) .
حدیث شریف : نبی ع فرمایلی چی د قیامت په ورځ به اواز وشی چاچی دنیا کی په خپل عمل کی د الله ﷻ سره بغیر شریک نیولی وی اوس د ورشی خپله بدله هغه نه وغواړی.
حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی د الله ﷻ ارشاد دی فرمائی چی زه ستاسو شکلونو او مالونو ته نه کورم بلکه ستاسو زړونو او عملونو ته کورم (مسلم او مشکوة) .
حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک یوه خرما یا د یوی خرما په اندازه یو شی د الله ﷻ د رضا په خاطر بی ریا او مقصده چاته ورکړی الله ﷻ عملنامه د احد د غره په پیمانه وزن ورته علاوه کوی او که څوک د احد د غره د وزن په پیمانه صدقه وکړی او په هغه کی ریا یا څه مقصد وی الله ﷻ ته هیڅ منظور نه ده موجب د جزا ئی کرځي (رواه

(c) ketabton.com: The Digital Library

فضائل اعمال) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی دا دری ډلی اشخاص جنت ته داخلیدای نشی.

۱ هغه اشخاص چی چاته څه ورکړی بیا ئی احسان لاندی راولی او ورته یادوی ئی.

۲ هغه اشخاص چی د مور او پلار نافرمانی کوی.

۳ هغه اشخاص چی شراب استعمالوی او څښی ئی.

په یوه حدیث کی راغلی چی صدقه د بدی او ناکاروالی ۷۰ دروازی بندوی (رواه فضائل صدقات) .

د الله ﷻ صفتو نه یو صفت هم دعوت الاالله ده

چی خپله دعوت اشاعت د بندکی ده.

مقصد د دعوت ال الله دا ده چی دین دنیا کی عام شی او بی دینی کی ختمه شی او په بی طلبو کی د دین طلب پیداشی . مسلمانان خپله ښه کارونه وکړی نور خلک بدو نه منعه کړی.

د آیات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی تاسو بهترین امت یاست او د خلکو فایدی لپاره کمارل شوی یاست نو تاسو خلکو ته د نیکوکارو حکم کوی او د بدوکارو نه ئی منعه کوی او په الله ﷻ ایمان پوره ولری (ب ۴ – ۳ رکوع) .

د ایات شریف مفهوم دی نبی کریم ص د الله ﷻ ارشاد بیانوی فرمائی کوم شخص چی امر باالمعروف نهیه عن المنکر کوی هغه ځما د نبی او او ځما د کلام خلیفه ده.

حدیث شریف : حضرت بی بی عائشی رض نه روایت دی فرمائی چی یوه ورځ نبی کریم ص کور ته تشریف راوړ مائی پر مخ مبارک یو خاص اثر ولیده محسوسه می کړه چی څه خبره خو شته مبارک اودس وکړو چا سره ئی خبری ونه کړی جومات ته ئی تشریف یووړ زه د کور دیوال سره ودریدم چی نبی کریم ص څه ارشاد فرمائی نبی کریم ص ممبر ته وخوت حمد او ثنا ئی وویل وروسته ئی وفرمایل چی ای خلکو د الله ﷻ ارشاد دی فرمائی چی تاسو امربالمعروف او نهیه عن المنکر کوی هسی نه چی یوه ورځ به راشی چی تاسو به دعا غواړی دعا به مو نه قبلیږی سوال به کوی نو سوال به مو نه پوره کیږی او د دښمنانو خلاف به ما نه مدد به نه درسره کوم د ممبر نه کوز شو (رواه ابن ماجه) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی تاسو کی څوک ناروا کارونه وینی نو تاسو هغه اول د لاس پواسطه منعه کړی اوکه طاقت نلری نو هغه د خولی په نصیحت منعه کړی اوکه د خولی طاقت نلری د هغه سره په زړه کی لری والی اختیارکړی (رواه ترمذی ، مسلم ، ابن ماجه) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی کوم قوم کی څوک دګناه عمل کوی او د هغه قوم مشران د هغوی د اصلاح لپاره قدرت ولری او دوی ئی اصلاح کی غفلت کوی او هغوی نه منعه کوی نو الله ﷻ هغه قوم ته مخکی د مرګ نه عذاب راولی او پری مسلط کوی ئی (رواه ابو داود) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د دری کسانو عزت د الله ﷻ عزت دی ۱ د بوډا مسلمان عزت کول ۲ د عالم دین او د قرانکریم د حافظ عزت کول ۳ د انصاف دار حاکم عزت کول (رواه ترغیب طبرانی) .

د بل حدیث شریف مفهوم دی چی نبی کریم فرمایلی چی تر او تازه دوی هغه څوک چی ځما خبره اوری او بیا هغه نورو ته کوی او ورسوی ئی.

د نبی کریم ص ټول ژوند د ټولی دنیا لپاره رحمت دی او د هغه ژوند یوه یوه واقعه د شهادت کواهی ورکوی نو تاسو د هغه ژوند د واقعاتو تحقیق وکړی او تابعداری ئی وکړی.

حدیث شریف : په حدیث شریف کی راغلی چی څوک د الله ﷻ په لاره روان شی د لاری ګرد (دوړی) په هغ شخص پریوزی دا شخص د دوزخ اور څه چی لوکی به ئی مسحه نکړی.

بل ځای فرمائی چی څوک د الله ﷻ په لاره کی دکوره ووځی د هغه شخص دکور د حفاظت لپاره الله ﷻ ۵۰۰ فرشتی مقرری کوی حفاظت ئی کوی.

بل حدیث شریف کی راځی چی څوک د الله ح په لاره کی یوه روپی د خپل جیب نه خرچوی الله ﷻ عوض کی ورته یو په ۷۰۰ اجر ثواب ورکوی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی داعی دعوت ال الله الله تعالی ته ډیر نږدی ده او محبوب دی د نور په ممبر به ناست وی د نبیانو او شهداو سره به سیالی کوی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی د نفلی لمونځو نه روژی صدقی او نورو عملو نه بهتر عمل الله ﷻ ته د خلکو روغی ته بلل دی داځکه چی روغه د مسلمانانو منځ کی ورانی ، دښمنی اوکهوډی داسی صفا کوی لکه څنګه چی چاړه د سرو یشتان صفا کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی د قیامت په ورځ به د بنده قدمونه تر هغه وخته پورته نشي تر څو دا څلور سوالو ته ځواب ونه وائی لکه ا عمر دی په څه مشغولتیا کی تیرکړو ۲ ځوانی دی په څه کارکی لکولی ده ۳ مال دی په څه قسم کټلی وه او څه کی د ولګاوه ۴ تا چی علم زده کړی په علم دی څه عمل وکاوه (رواه فضائل صدقات).

د الله ﷻ صفتوکی یو صفت هم صدقه ده

حضرت مولانا تهانوی رح فرمائی چی اعمال پر دوه قسمه دی چی یو ئی ظاهری اعمال دی او دوهم ئی باطنی اعمال دی.

۱ ظاهری اعمال په دوه قسمه دی چی یو ئی بدنی عبادت دی او بل ئی مالی عبادت دی

الف بدنی عبادت عبارت د لمانځه نه او مالی عبادت عبارت دی له زکات او صدقی نه ده بیا په ټولو عباداتو کی اول او غوره عبادت د لمانځه ده په دوهمه درجه کی بیا زکات دی چی صدقه هم پکی شامله ده لکه چی :-

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی تاسو خپل مالونه په زکات محفوظ کړی او د مرضو علاج په صدقی سره وکړی د بلاکانو او مصیبتونو موجونه په دعا سره دفعه کړی.

د صدقی او مال خرخولو باره کی د الله ﷻ مبارک کلام کی او د نبی کریم ص مبارکو احادیثو کی

د صدقی ترغیب او فضائل ډیر بی شماره راغلی دی

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی ای خلکو تاسو د الله ﷻ په لاره کی خرچه وکړی د هغو شیانو نه چی ما تاسو ته درکړی دی پخوا د هغی نه چی هغه ورځ به راشي چی په هغه ورځ به نه خرخول وی او نه اخستل وی نه به دوستی وی او نه به د چا سپارش بغیر د الله ﷻ د ذات نه (سورت البقره ۲۴ رکوع) .

د بل ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی د الله تعالی په محبت او رضا حاصلولوکی تاسو خپل مالونه رشته دارانو یتیمانو او غریبانو مسافرو سوالکرو بندیانو او غلامانو ته ورکړی خپله غاړه خلاصه کړی خرچه وکړی لمونځونه وکړی زکات اداکړی چی دا ټول دکمالاتو بهترین شیان دی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی سخی شخص الله ﷻ ته نژدی دی جنت ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

نژدی دی او خلکو ته نژدی دی او بخیل شخص الله ﷻ نه لری دی جنت نه لری دی خلکو نه لری دی او دوزخ ته نژدی دی (رواه ترمذی او مشکوة) .

بیشکه جاهل سخی د الله ﷻ په نزد عابد بخیل نه زیات محبوب او خوښ دی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک یوه مړی ډوډی یا یو موټی خرما د الله ﷻ په لاره کی په اخلاص ورکړی یا د یوه مسکین ضرورت پوره کړی نو داسی صدقه دری کسان جنت ته داخلوی ۱ د کور خاوند ۲ د کور بی بی ۳ هغه څوک چی فقیر ته ئی وروړی (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی که ماسره د احد د غره په اندازه سره زر وی نو لدی سرو زرو نه ماته دا بهتره ده چی پر ما باندی د چا قرض وی او هغه قرض له دری ورځو نه څلورمی ورځی ته پاتی نشی (رواه بخاری او مسلم) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک دنیا سره محبت ساتی هغه اخرت ته نقصان رسوی او چی څوک اخرت سره محبت ساتی هغه دنیا ته نقصان رسوی.

بل حدیث شریف کی راځی چی دنیا د هغه چا کور دی چی اخرت کی کور ونه لری او دنیا هغه چاته مال دی چی هغه اخرت کی مال ونه لری (رواه دورمنشور)

بل حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی د قیامت په ورځ به اعلان وشی چی چیرته دی هغه کسان چی دنیا کی د فقیرانو او مسکینانو اکرام او عزت کړیده او د فقیرانو مسکینانو ئی مریضی کی پوښتنه کړی ده نن ورځ به هغه جنت ته داخل شی د نور په ممبر به الله ﷻ خبری کوی (رواه کنز) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک په وږی څه وخوری او تږی څه وڅښی او په بربند جامی واغوندی الله ﷻ ه به په هغه د جنت شین لباس او د جنت ښکلی نعمتونه او د جنت د مهر کړی شرابونه نصیب وکرځوی (رواه ابوداود ترمذی مشکوة) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی کله انسان مړ شی قبر کی داسی وی لکه څنګه چی اوبو کی کی سړی ډوبیږی هره خوا لاس پښی او سترکی اچوی چی اوس به ماته څوک نجات راکړی همدارنګه قبر کی مړی هم پلار ورور او دوستانو په انتظار وی چی ما پسی به اوس څوک صدقه یا دعا وکړی داځکه چی مړی پسی صدقه او دعا د دنیا او مافیها نه بهتره ده (رواه احیا).

یو بزرک فرمائی چی څما ورور مړ شو بله ورځ می پر خوب ولیده ما د قبر د حال

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه ورنه وکړه هغه راته وویل چې کله تاسو دفن کړم کتل مې چې د ما خواته د اور یوه هیبت ناکه شغله راروانه کله چې یوه شخص ما پسې د مغفرت دعا وکړه الله ﷻ د هغه شخص دعا قبوله کړه هغه د اور شغله الله ﷻ رانه دفعه کړه (رواه بزل).

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی ما د حضرت جبرئیل ع نه پوښتنه وکړه چې صدقه څو قسمه ده هغه راته وویل چی صدقه ۶ قسمه ده ۱ هغه صدقه چی مالدار او ظالم ته ورکړی یو په یو ثواب لری ۲ صدقه چی هغه شخص ته چی کارکولای نشی وضع د اقتصاد خرابه وی دا صدقه یو په لس ثواب لری ۳ هغه صدقه ده چی فقیرانو مسکینانو ته کوندو او یتیمانو ته ورکړه شي دا صدقه یو په سل ثواب لری ۴ هغه صدقه ده چی مور پلار ئی څه ونه لری ورکړه شی نو دا صدقه یو په اووه سوه ثواب لری ۵ کومه صدقه چی معذور ته چی کار نشی کولای ورکړه شی نو دا صدقه یو په نهه سوه ثواب لری ۶ کومه صدقه چی متقی طالب العلم ته ورکړه شی نو دا صدقه یو په نهه لکه اجر ثواب لری.

قصه یوه ورځ حضرت علی رح د حضرت حسین څوی ته مینځی د اوداسه اوبه واچولی دی وخت کی د مینځی د لاسه کوزه ولویده د حضرت علی رح خوله ئی زخمی کړه او مینځی ته ئی په تیز نظر وکتل نو مینځی ورته د الله ﷻ ارشاد والکاظمن الغیظ وفرمایل حضرت علی رح ورته وویل چی ما خپله غصه وزغمله مینځي بیا ورته وویل والعافین عن الناس حضرت علی رح ورته وویل چی الله تعالی دی تا معاف کړی مینځی بیا ورته وویل والله یحب المحسنین حضرت علی رح د حسین زوی ورته وویل ازاده شوی.

د حدیث شریف : مفهوم دی چی هره ورځ دوه فرشتی د اسمانه راکوزیږی اوله دعا کوی چی یا الله ﷻ خرچه کوونکی ته بدله ورکړه او بله دعا کوی چی یا الله ﷻ د زخیره کوونکی مال ورته تبا او برباد کړه

دا دواړه ملکی هر ورځ د اسمانه راکوزیږی یوه د مال د ډیریدو او بله د مال د تبا کیدو دعا کوی (رواه فضائل صدقات).

قرانکریم د الله ﷻ کلام دی

الله ﷻ کله چی دنیا او د دنیا کائنات په کائناتوکی بیا انسانان پیداکړل د انسانانو د نظم او دسپلین لپاره ئی خپل اسمانی قانون ابتداکی صحیفی د رسالو په شکل چی ۱۰ صحیفی ئی په ادم ع ۵۰ صحیفی ئی په حضرت شیش ع ۳۰ صفیحی ئی په ادریس ع ۱۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفیحی ئی په حضرت ابراهیم ع باندی نازلی کړی دی چی ټولی ۱۰۰ صحیفی شوی. وروسته ئی بیا تورات په حضرت موسی ع باندی انجیل ئی په حضرت عیسی ع باندی زبور ئی پر حضرت داود ع باندی نازل کړل. دا چی د هغه وخت زمامدارانو زورواکانو او صاحب رسوخ اشخاصو په نوموړو کتابونو کی لاسونه ووهل بعضی مسائلو ، بابو او جملو ته ئی د خپل شهرت او موقف اوچتولو لپاره تغیر ورکړو او په نومول شوو کتابوکی کډوډی راوستله وروسته الله ﷻ قرانکریم ئي یوځای مکمل کتاب ئی د لیلة القدر په شپه د لوح محفوظ نازل کړو وروسته ئی په مختلفو وختو او مختلفو ځایو کی پر حضرت محمد ص نسخه نسخه مطابق د موضوع د الله ﷻ د جبرئیل امین پواسطه نازل کړی ده.

خپله نبی کریم ص زده کړه نده کړی او تعلیم ئی چا نه حاصل کړی نه دی او نه ئی علم درلوده د نبی کریم ص پوه او زده کړه ازلی وه چی د الله ﷻ د خوانه د حضرت جبرئیل امین پواسطه به ورته ساعت په ساعت او یو میه رهنمائی کیده.

کله چی الله ﷻ قرانکریم پر حضرت محمد ص نازل کړو الله ﷻ سل صحیفی تورات انجیل او زبور کتابونه ټول منسوخ کړل او حکم ئی وکړو چی د نومول شوو کتابونه نور د قرانکریم خواته خپل مخونه راواړوی چا چی د الله ﷻ حکم ومانه د قرانکریم خواته ئی مخ کړو هغه مسلمان شول چا چی د الله ﷻ حکم ونه مانه قرانکریم ته ئی مخ نکړو هغه ټول په خپل یهودیت نصرانیت مجوسیت بوت پرستی اتش پرستی او نورو ادیانو کی پاتی شول.

د قرانکریم د نزول سلسله

الحمدل الله چی قرانکریم د الله ﷻ داسی یو جامع روښانه واضح او نه تغیر ورکونکی کلام دی. چی دی کلام ته به هیڅ نبی صحابی امام عالم بزرک داکتر او مولف تغیر ورنه کړی او نه به ئي ابدالابد پوری تغیر ورکړای شی داځکه چی دا کلام په لکونو او ملیاردونو علما کرام مفسرین حافظان او قاریان لری مونږه به سپاره سورت ایات او کلمی پر ځای پریږدو حتی یو زور زیر پیښ شد مد او غږوندی ته څوک تغیر ورنکړی الحمدالله دا قرانکریم چی څومره شایقین قاریان تلاوت کوونکی مفسرین او علما کرام لری نور کتابونه ئی یو په میلوینم برخه ئی نلری او نه به ئی پیداکړی.

قرانکریم د لیلة القدر په شپه یو ځل پوره مکمل کتاب د لوح محفوظ نه نازل شوی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا کله چی نبی کریم ص ځلویښت کلنی کی پیغمبر شو (۲۳) کلوکی د عمر تر اخره یعنی ۶۳ کلنی پوری نسخه نسخه مطابق د هغه وخت او مطابق د موضوع په مختلفو وختوکی ډایرک د الله ﷻ د خوانه د حضرت جبرئیل امین پواسطه پر حضرت محمد ص نازل شوی ده.

ټول قرانکریم ۳۰ سپاری دی ۱۱۴ سورته ۵۴۰ رکوع ۶۶۶۶ ایاتونه ۷ منزله او ۳۲۰۰۷۸۶ حرفونه لری الله ﷻ د ټول مسلمانان د خپل کلام محبان وکرځوی.

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی که چیری ما دا قران پر غره باندی نازل کړی وای او په غره کی شعور وای نو تاسی به دا غر لیدلای وه چی د ویری به ټوټه شوی وای.

حضرت اکرمه رض به کله چی قرانکریم د تلاوت لپاره خلاص کړو نو مبارک به بیهوشه شو او د خولی نه به ئی دا وینا راوتله هذا کلام ربی هذا کلام ربی یعنی دا ځما د رب کلام دی دا ځما د رب کلام دی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی صاحب د قران ته به وویل شی چی قرانکریم لوله د جنت په درجو خیږه کله چی اخری ایات ته ورسیدی هغه ستا مقام دی (رواه ابوداود او نسایی) .

حدیث شریف : / روایت دی د عبدالرحمن بن عوف رض څخه : په حدیث شریف کی راغلی چی دری شیان به عرش عظیم لاندی په جکړه کی وی ۱ قرانکریم ۲ امانت ۳ رشته داری اواز به کوی چی چا زه یو کړی یم الله ﷻ دی هغه د خپل رحمت سره یوځای کړی حضرت عبدالله بن عباس رض د نبی کریم ص ارشاد نقل کوی فرمائی چی د چا زړه کی څه حصه د قران نه وی نو هغه زړه د کنډوالی حیثیت لری (رواه ترمذی) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی که د واقعی طبیب سره تعلق پیداکوی نو سورت فاتحه د هر مرض شفا یعنی دوا ده (رواه بیهیقی) .

په حدیث شریف کی راغلی چی قرانکریم داسی یو شفیع دی چی شفاعت ئی قبول شوی او داسی جکړه کوونکی دی چی جکړه ئی قبوله شوی ده نو څوک چی قران مخی ته ږدی هغه جنت ته کاږی او څوک چی مخ ورنه اړوی هغه دوزخ ته کاږی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی څوک چی د ورځی سورت یاسین لولی د ورځی ټول مشکل ئی الله ﷻ حلوی او څوک ئی چی د مخی یا یادی لولی هغه ته الله ﷻ د لسو ختمو ثواب ورکوی (رواه الدامی) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ نن ورځ د مسلمانانو په ټولنه کی حکمی ختمونه د قرانکریم مروج شوی دی او بعضی اشخاص د پوره ختم نه حکمی ختم پدی بهتر بولی چی بعضی اشخاص قرانکریم شه لوستلای نه شي یا ئی غلط لولی د ختم شریف په قبلیدو یا نه قبلیدوکی د بی علمی وجی نه خبری او اتری کوی.

په احادیثوکی راغلی چی کوم شخص قرانکریم په شوق او زوق ولولی او په لوستلوکی ئی د حروفو په اداکولوکی سرکردانه او مصروف وی اللهﷻ هغه شخص ته د بل تلاوت کوونکی نه دوچند ثواب ورکوی اوکوم شخص چی قصداً په تلاوت کی غلطی راولی یا ئی پانبی اړوی نو دا د هغه شخصی کناه او جرم دی لیکن څوک چی داسی اشخاص راغواړی ختم والا ته اللهﷻ پوره د ختم ثواب ورکوی قصدی غلط کوونکی ته اللهﷻ خامخا عذاب ورکوی.

د حدیث شریف مبارک مفهوم دی چی په تلاوت د قرانکریم تلاوت کوونکی ته اللهﷻ په یوه حرف لس نیکی عمل نامه کی ورته لیکی دا چی ټول قرانکریم ختم کړی شي او د ټول قرانکریم چی ۳۲۰۰۷۸۷ حرفونه دی نو په یوه حرف چی ۱۰ نیکی اللهﷻ ویونکی ته ورکوی پدی حساب په لس کونو میلونو نیکی ته رسیږی دومره نیکی چی د هغه مقصد لپاره د ختم کونکو د خوانه ور وبخلی شی ایا د حکمی ختم چی هغه یوه سپاره لوستل کیږی دا به بهتره او غوره نه وی ؟ بیا چی نن ورځ بعضی کوروکی د ختم مراسمو کی چی یو سورت یا یو یا دوه ایاتونه لولی دا خو بلکول د ختم شریف اصولو سره په ټکر کی قرار نیسی دی نه باید مسلمانان ځان بلکول وساتی پوره ختم باید وکړی.

حدیث شریف : حضرت ابن مسعود رض د نبی کریم ص ارشاد نقل کوی فرمائی چی څوک یو حرف د قرانکریم نه تلاوت کړی اللهﷻ مقابل کی ورته د یوه حرف بدله کی ورته لس نیکی ورکوی لکه چی الم چی راټول شی دری حرفه راځی یو حرف ئی الف بل حرف ئی لام او دریم حرف ئی میم دی نو ویونکی ته ټولی ۳۰ نیکی شوی (رواه ترمذی) .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک قرانکریم حفظ کړی او په حلالو او حرامو ئی پوره عمل وکړی د داسی قاری چی خپلوانو نه لس کسه واجب الدوزخ شوی وی د دغو لسوکسانو شفاعت کولای شی (رواه بن ماجه) .

حدیث شریف : حضرت ابو هریرة رض نه روایت دی چی نبی کریم ص فرمائی په کوم ځای کی څوک د اللهﷻ د کلام تلاوت لپاره سره راجمعه شی یا دا چی هلته تدریس د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلام پاک کیږی هغه کورکی الله‌ﷻ سکینه نازلوی هغه ځای کی د الله‌ﷻ رحمت اوریږی او د رحمت ملائیکی‌کرد چاپیره حلقه ورته جوړوی او الله‌ﷻ د هغوی ذکر په فرشتوکوی (رواه ابوداود او مسلم) .

حدیث شریف : نبی‌کریم ص حضرت ابوذر غفاری رض ته وفرمایل چی ای ابوذره رض سحر لاړ شه یو ایات د قران‌کریم یادکړه نو دا تاته ۱۰۰ رکعتو نفلو نه بهتره ده اوکه چیری یو باب د علم یادکړی دا درته ۱۰۰۰ رکعتو نفلو نه بهتره ده چی دغه وخت‌کی ته عمل وکړی یا ئی ونه‌کړی (رواه ابن ماجه با اسناد حسن) .

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمایلی چی څوک د قرانکریم په ویلو خلکو نه خوراک یا بل شی حاصلوی د قیامت په ورځ به د هغه پر مخ هیڅ غوښه نه وی تش هډوکی به وی (رواه فی شعب الایمان)

سجده تلاوت قرانکریم

کوم عاقل بالغ مسلمان چی هغه نر وی یا ښځه په تلاوت‌کی ورته سجده راشی یا ئی بل شخص نه واوری نو سجده تلاوت وربا‌ندی واجب شوه.

چی ټول قرانکریم‌کی ۱۴ سجدی په ۱۴ ایاتونوکی دی چی څلور اولینو سپاروکی او لس سجدی په اخرینو پنځلس سپاروکی دی (رواه شرح وقایه) .

د سجدی تلاوت ترتیب په سجده تلاوت‌کی تکبیر تحریمه نشته صرف الله اکبر به وائی بی له لاس پوره‌کیدو نه به سجده ته ځی دری واری به سبحان ربی الا علا به وائی بیا به بیرته خپل سر د الله اکبر په پورته‌کیدو جیکوی سجده ئی ادا شوه دا یوه سنت طریقه ده.

مسله عالم وی‌که اعجمی وی او سجده تلاوت ئی واوریده او پری پوه شو نو سجده تلاوت پری واجب شوه اوکه ئی وانه اوریده یا پوه نشه بیا پری نشته (رواه فتح القدیر) .

مسله سجده تلاوت‌کی دوه تکبیرونه چی یو مخکی د سجدی نه او بل وروسته د سجدی نه دی دا سنت دی او همدارنکه دوه قیامه ورته مستحب دی اول به هم دریږی نیت به‌کوی الله اکبر به وائی سجدی وروسته به هم الله اکبر وائی دریږی به وروسته ناسته ورته بهتره ده (رواه دورمختار).

مسله تکبیرونه به د سجدی تلاوت په زوره وائی‌که امام وی چی ټول مقتدیان ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوری اوکه تنها وی چی خپله ئی واوری (رواه دورمختار) .

مسئله‌که نابالغ هلک یا جلی همدارنکه حیض او نفاس والا ښځه چی سجده تلاوت واوری نو سجده تلاوت پری نه واجب‌کیږی همدارنکه‌که نارینه یا ښځه په جنابت‌کی وی هم سجده پری نه واجب‌کیږی (رواه دورمختار) .

مسئله‌که د چا ډیری سجدی باقی وی اوکړی ئی نه وی نو په اداکول‌کی ئی ترتیب نشته وړاندی او وروسته ئی اداکولای ئی شی.

په عذرکی‌کولای شی چی سجده تلاوت په ناسته او اشاره وکړی (رواه عالمکیر) .

د صله رحمی باره کی

د مور او پلار حقوق

د ایات شریف مفهوم دی الله‌ﷻ فرمائی چی مونږه انسان ته د مور او پلار سره د نیک سلوک‌کولو حکم‌کوو بل خصوص مور سره ځکه چی مور ورسره ډیر مشقتونه‌کاللی دی په‌کیڼه ئی‌کرځولی په تولد‌کییدو‌کی تکلیفونه‌کاللی او ۳۰ میاشیت‌کم دکم شیدی ورکړی دی (سورت احقاف۳ ع) .

فقه ابولیث‌کی فرمائی چی قطعه د صله رحمی دومره‌کناه ده چی د ده سره د ناستی کسان د الله‌ﷻ د رحمت نه محروم دی‌که پدی مرض څوک اخته وی باید توبه وباسی صله رحمی اختیارکړی (تنبه الغافلین) .

حدیث شریف : نبی‌کریم ص نه چا وپوښتل چی ماته د ټولو نه مسحق د احسان او سلوک وړ څوک دی نبی‌کریم ورته وفرمایل چی مور ده بیا ئی ورته وویل بل څوک وئی ویل چی مور ده دری واری ئی مور یادکړه څلورم وار ئی وویل چی پلار ده وروسته بیا رشته دار څومره چی ورنژدی وی (رواه متفق علیه‌کذر فی المشکوة) .

بل حدیث‌کی راغلی چی د الله تعالی رضا د مور او پلار رضا کی دی او د الله‌ﷻ ناراضی توب د مور او پلار ناراضی توب‌کی دی (رواه دورمنشور)

حدیث شریف : د نبی‌کریم ص نه حضرت علی رض ارشاد نقل‌کوی چی څوک صله رحمی‌کوی د هغه ۱ عمر زیاتیږی ۲ عزیزان به ئی ورسره محبت‌کوی ۳ په رزق‌کی به ئی فراخی راشی ۴ بل اخره جای به جنت‌کی وی (رواه‌کنز)

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمایلی چی مور او پلار سره حسن سلوک اعلی درجه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د هغوی وروسته د خپلو متعلقینو سره حسن سلوک کول دی (رواه ابو مسلم مشکوة)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د چا مور او پلار مړه شوی یا یو د هغوی نه مر شوی وی او ژوندکی ده ورسره نافرمانی کړی وی د مرک وروسته چی دی دعا ورپسی کوی نو دا شخص به فرمانبرداره اولادکی راځی (رواه بیهقی فی الشعبان المشکوت)

په حدیث شریف کی راغلی چی څوک د خپل مور او پلار لپاره حج وکړی حج هغوی لپاره وشو او د هغوی روح ته اسمان کی د خوشی خبر ورکوی داسی اولاد فرمانبداره اولادوکی راځی.

په یو روایت کی بیا راځی چی څوک د مور او پلار لپاره حج وکړی نو د مور او پلار لپاره ئی د یوه حج ثواب وشو او چا چی دا حج ورته کړی وی الله ﷻ ورته د نهو حجونو ثواب لیکی (رواه رحمت الهدا)

حدبث شریف فرمائی چی بنده صدقه وکړی پدی کی هیڅ نقصان نشته چی ثواب ئی مور او پلار پسی وبخښی هغوی ته به د صدقی ثواب ورسیږی د ده به ثواب کی کمی نه راځی (کنز)

یوه حدیث کی راغلی چی څوک مور او پلار زیارت ته لاړشی د مغفرت دعا ورته وکړی دا په فرمانبرداره اولادکی راځی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک وغواړی چی په قیامت کی د شه مقام او اوچتی درجی ولرم هغه له پکار دی چی د ظلم مقابل کی معافی وکړی او څوک چی دی د خپلو تحفو نه محروم کړی دی مقابل کی احسان ورسره وکړی او څوک چی تعلق ورسره پری کوی او دی ئی ورسره کوی (رواه دورمنشور)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی نشته کناه هیڅ چی بی د اخرت نه په دنیا کی ورته عذاب ورکړای شی بی له ظلم او قطعه صله رحمی نه (رواه ترمذی ابوداود مشکوة)

حدیث شریف : حضرت طلحه رض نه روایت دی چی یو شخص نبی کریم ص ته راغی او عرض ئی وکړو چی زه جهاد ته ځم نبی کریم ص چی ئی د مور او پلار د ژوندی لرلو پوښتنه وکړه او ورته وئی وویل چی مور می ژوندی ده نبی کریم ص ورته وویل چی د خپلی مور خدمت وکړه ځکه چی ستا جنت د مور تر پښو لاندی ده مبارک دری واری ورته تکرار وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : حضرت انس رض نه روایت دی چی فرمائی چی څوک خپل امانت ادا نکړی د هغه ایمان نشته او څوک چی خپله وعده پوره نکړی د هغه دین نشته (رواه دورمنشور)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د رحمن د عرش سیوری لاندی دری قسمه شخاص وی ۱ صله رحم کوونکی ۲ هغه زنانه چی خاوند ئی مړ شی د خپلو وړو ماشومانو په خاطر دا خپله ځوانی بی خاونده تیره کړی ۳ هغه اشخاص چی طعام تیار کړی په یتیمانو او مسکینانو ئی وخوری (رواه فضائل صدقات)

د زهد او تقوا باره کی

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی تاسو خو ما نه د دنیای مال او اسباب غواړی نو الله ﷻ تاسو نه اخرت غواړی یعنی تاسی د اخرت په فکر کی اوسی او د ده په تیارو کی مشغول اوسی.

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی ای خلکو خپل رب نه وویریږی او د هغه ورځی نه وویږی چی هغه ورځ کی به ستاسو مطالبه نه پلار او نه مور پوره کولای شی او نه به تاسو د خپل پلار او مور مطالبه پوره کړی بیشکه د الله ﷻ وعده ریښتنی او حقه ده.

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی ما پیریان او انسانان د دی لپاره پیداکړی چی هغوی صرف ځما عبادت وکړی زه دوی نه رزق نه غواړم د دوی د ټولو شیانو رزق ورکوونکی قوت والا زه یم.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د قیامت په ورځ انسان نه د بدن د صحت او یخو اوبو پوښتنه کوی .

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د قیامت په ورځ به د یوی مړی ډوډی یو غړپ اوبو چی تنده ئی پری ماته شوی وی او یو جوړ جامو چی بدن ئی پری پټ شوی پوښتنه کوی (رواه فضائل صدقات) .

په احادیثو کی راغلی چی :

یوه ورځ د غرمی سخته کرمی کی حضرت ابوبکر صدیق رض د لوږی نه جومات ته تشریف یووړ حضرت عمر رض هم د لوږی نه ورغی نبی کریم ص هم د دوی په شکل د لوږی نه جومات ته تشریف یووړ دری واړو د ایوب انصاری کره تشریف یووړ ابو ایوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

انصاری اول ورته دکهجورو شنکلی کیښودی بیا ئی چلی ورته زبحه او پخه ئی کړه دری واړو چی په خوراک شروع وکړه نبی کریم ص لږ غوندی غوښه ډوډی کی تاوکړه ابو ایوب انصاری رض ته ئی وکړه چی دا بی بی فاطمی رض ته ورووړه چی هغه هم دا دری ورځی لوږی پاتی ده.

په عین خوراک کی حضراتو ورنه پوښتنه وکړه چی ای د الله ﷻ رسوله مونږه به د دی نعمتو جواب ورکوو نبی کریم ص ورته وفرمائیل چی هو حضراتو وفرمائیل چی دا خو د ابو ایوب انصاری رض مهمانی ده نبی کریم ص ورته وویل چی د هر نعمت خوراک او څښاک او اغوستونکی سوال او ځواب شته نوکله چی څوک خوراک او څښاک وخت کی اول بسم الله اخرکی شکر او دعا وکړی نو دائی کفاره کرځی (رواه دورمشور)

په مصیبتونو باندی صبر کول

دا چی مسلمانانو د اسلام د اصولو په بنا په (امنت با الله) واضح اقرارکړی دی چی ټول او خیر او شر د الله ﷻ د خوانه ده نوکله چی د الله ﷻ د خوانه چاته خیر یا شر رسیږی په خیر رسیدوکی باید شکر اداکړی او الحمدالله ووائی خوشی حاصل کړی.

همدارنکه که انسان ته کوم مصیبت یا شر واقع کیږی باید انال الله وانا الیه راجعون ووایی د صبر او زغم او تحمل نه کار واخلی نو داسی انسان واقعا په خپل اقرارکی صادق وی.

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی تاسو په مصیبتونو باندی صبر او په لمانځه باندی خپل مدد حاصل کړی دا چی الله ﷻ صبرکوونکی سره دی.

حدیث شریف : نبیانو ع ته به چی کوم مشکل پیښ شو نو ژر به په لمانځه مشغول شول.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک وږی یا محتاج شی او هغه خپل حاجت د خلکو نه پټ وساتی الله ﷻ پدی ضمه واری کړی چی تر یوه کاله حلاله روزی زه ورسوم. څوک چی هر شی غواړی د الله نه دی غواړی او خپل توکل دی په الله ﷻ کوی او پدی پوره پوه شی چی په صبرکی د الله پوره مدد شته مصیبت پسی راحت او تنکدستی پسی فراخی شته.

د ایات شریف مفهوم دی په الله تعالی توکل وکړی بیشکه هغه اوریدونکی او عالم دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټولو حالاتو هم خبر دی او تل د دی ایات شریف مطابق لکه (رَبَّنَا عَلیکَ تَوکَلنا و اِلیک اَنَبنا وَ اِلیکَ المصیر) ترجمه ای ربه مونږه په تا توکل کړی او ستا طرفته مو رجوع وکړه په هر صورت کی ستا خواته درتلل شته.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک ځانته د سوال دروازه خلاصه کړی الله ﷻ پر ده باندی د اخرت د فقر دروازی خلاصی کړی (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : یو واری نبی کریم ص وفرمایل چی واه واه چی دا پنځه شیان په تله د میزان کی د یو کس په عملنامه څومره دروند وزن لری یو د لااله الاالله بل د الله اکبر بل احمدالله څلورم سبحان الله ویل دی پینځم د مور او پلار اولاد مړ شی او دی قالو انال الله وانا الیه راجعون ووائی او صبر اختیار کړی (رواه نسائی او جاحع الصغیر)

د شریعت حکمونه

د شریعت حکمونه ۸ قسمه دی. حکمونه جمعه د حکمو ده او حکم په شریعت کی د الله ﷻ هغه خطاب ته وائی چی بنده ئی په افعالو او اعمالو مکلف کړی دی چی دا حکمونه په دری قسمه دی

۱ هغه دی چی هغه کی طلب د کولو وی ۲ هغه دی چی په هغه کی طلب د نه کولو وی ۳ هغه دی چی هغه کی تخیر وی یعنی د هغه په کولو یا نه کولو کی اختیار کړی.

۱ هغه کی چی طلب د کولو وی هغه څلور قسمه دی لکه فرض ، واجب ، سنت ، او نفل دی.

۲ چی په هغه طلب د نه کولو وی په دری قسمه دی لکه حرام ، مکروه تحریمی ، او مکروه تنزهی.

۳ په هغه چی تخیر وی هغه یو قسم دی لکه مباح. پدی حساب د شریعت حکمونه ټول ۸ قسم شول.

۱ فرض د الله ﷻ هغه حکم چی په دلیل قطعی سره ثابت شوی وی منکر ئی کافر دی او بی د عذره چی څوک ئی پریږدی هغه فاسق دی او مسحق د عذاب کرځی. فرض په دوه قسمه دی الف فرض عین ب فرض کفائی.

الف فرض عین هغه دی چی کول ئی په هر یوه لازم او ضروری وی لکه پنځه وخته لمونځ ، او د رمضان د میاشتی روژه او نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب فرض کفائی هغه دی چی پر هر یوه لازم نه وی بلکه د بعضی کسانو په کولو سره د ټولو غاړی پری خلاصیږی او که بیا هم یو ونکړو د ټولو غاړی پری بندیږی لکه د جنازی لمونځ (رواه توضیح او ترویح)

۲ واجب هغه حکم ته وائی چی په دلیل ظنی سره ثابت شوی وی او څوک ئی چی بی د عذره ترک کړی هغه فاسفق او مسحق د عذاب کرځی منکر ئی کافر نه دی بلکه فاسق کرځی.

۳ سنت: سنت پر دوه قسمه دی الف سنت هدا ب سنت زائده.

۱ سنت موکد یا سنت هدا هغه ته وائی چی نبی کریم ص تل د عبادت به طریق کړی وی.

سنت موکد حکم دا دی چی څوک ئی بی د عذره پریږدی کنهکار دی چی دا په فعل د نبی کریم ص او فعل د خلفا راشدینو ثابت شوی دی.

۲ سنت زوائد هغه دی چی په نه کولو ئی بدی او کراهیت نشته لکه چی نبی کریم ص عادت په ناسته والاړه کی په کولو ئی ثواب شته او په نه کولو کی کناه نشته (رواه مولوی)

۴ نفل : چی کولو کی ثواب دی او په نه کولو کی ئی عذاب نشته فضیلتونه ئی مستحبه طریقه ده (رواه شامی)

۵ حرام هغه دی چی نه کول به دلیل قطعی سره ثابت شوی چی بی دعذره څوک وکړی هغه فاسق منکر ئی کافر دی (حرام حلال کڼل) کافر او مستحق د عذاب دی.

۶ مکروه تحریمی هغه دی چی په دلیل ظنی سره ثابت شوی وی کول ئی بی د عذره کناه ده او منکر ئی فاسق دی لکه د واجبو منکر چی دی.

۷ مکروه تنزهی هغه دی چی نه کول بهتر دی او په کول ئی څه کناه و عذاب نشته چی مکروه تنزهی حلالو ته او مکروه تحریمی حرامو ته نږدی دی.

۸ مباح هغه فعل ته وائی چی په کولو ئی ثواب نه وی او په نه کولو ئی څه بدی نه وی.

په شریعت کی دا پورته ۸ قسمه حکمونه د الله ﷻ حکمونه دی چی بیان شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مذهبونو خاوندان څلور امامان دي

په دنيا کې دا څلور مذاهب لکه ۱ حضرت امام ابوحنيفه رح ۲ حضرت امام مالک رح ۳ حضرت امام شافعی ۴ حضرت امام احمد ب حنبل رح دی چی دا څلور امامان دی دنيا کی قبول او خواره شوی دی او دا څلور واړو امامانو ټول عمر د علومو په خدمت کی او د فقی د مسلئلو په اجتهاد او استنباط کی تیر کړی دی اسلام ته ئي بی شماره خدمتونه کړی دی نو د دوی منځ کی شرعی اصُولی اختلاف هيڅ نشته ليکن په فروعو کی اجتهادی اختلاف راغللی چی په ټولو کی د امام اعظم رح د مذهب د مقبوليت جذبه حنيفی مذهب ته حاصله شوی ده او د نورو امامانو نه ئی مرتبه لويه هم ده پدی وجه د امام اعظم لقب ورکړ شوی دی.

۱ امام اعظم رح د والد نوم ثابت دی چی په کوفه کی پيداشوی دی پيشه ئی تجارت وه چی رب العزت په ۴۰ کلنی کی یو ځوی ورکړو چی دهغه نوم ئی نعمان کیښوده په مرور د وخت د امام اعظم لقب باندی مشهور شو د امام اعظم رح نوم نعمان رح لقب ئی امام اعظم رح او کنيت ئی ابوحنيفه رح ده.

امام اعظم رح د فقی تحصیل د متعددو استادانو نه ليکن زيات ئی حمار نه کړی ده کله چی منصور بغداد ته راغی نو امام اعظم ئي بغداد ته کوفی ته وغوښته نو منصور ورته د قضا پيشنهاد وکړو ليکن امام صاحب قبوله نکړه بيا منصور دی زندانی کړو ليکن بيا هم زندان کی ئی تدريس ته دوام ورکړو ډير طالبان به ورته راتلل بل اخره په سنه ۱۵۰ ه کی وفات شو.

۲ امام يوسف رح دا مبارک په سنه ۱۱۳ ه په کوفه کی پيداشوی دی چی په غريبی پيچارکی او مزدوری کی علم حاصل کړی دی کله چی پلار ئی دی د ابوحنيفه د درس نه جک کړو ورته وئی ويل چی ځويه ابوحنيفه رح خو مالدار او شته من شخص دی بيا هم په مزدوری کی علم کاوه د علما کرامو سره ئی ناسته ولاړه کوله علم به ئی زده کاوه بل اخره الله ﷻ غټ اوچته مرتبه ورکړه بيا کله چی هارون الرشيد د هغه کمالات او لياقت وليده نو قاضی قضاد ئی مقرر کړ بل اخره سنه ۱۸۲ ه لدی فانی دنيا نه جامی بدلی کړی.

۳ امام محمد رحمت الله امام محمد بن حسين شيبانی به سنه ۱۳۵ ه د ورشد شهر کی بيداشوی کله چی ځوان شو کوفی ته د علم حاصلولو لپاره راغی لويو محدثينو نه ئی علم

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل کړو د ابوحنیفه رح نه ئی د فقی علم زیات حاصل کړو نور علم ئی امام یوسف رح نه زده کړو په شلوکلوکی د علم عالی درجی ته ورسیده نوکله چی هارون الرشید د ده علمیت ولیده د قضا وظیفه ئی ورکړه او تل به ی خپل ځان سره کرځاوه کله چی په ۱۸۹ ه ری نومی ځای ته لاړه هلته ی اجل ته لبیک وویل نو خپله هارون الرشید په ډاکه اعلان وکړو چی نن ورځ می فقه او نحوه دواړه له لاسه ورکړل.

۴ امام احمد بن حنبل رح دی مبارک نه چا پوښتنه وکړه چی تا دا باریکه مسائل د چا نه او دکوم ځایه حاصل کړی دی ورته وئی ویل چی د امام محمد صاحب دکتابو نه.

فقها کرامو د اختصار لپاره کله کله هم دا الفاظ استعمالوی : صاحبین رح ، شیخین رح ، طرفین رح

صاحبین رح نه مراد ۱ امام یوسف رح ۲ امام محمد صاحب رح دی.

شیخین رح نه مراد ۱ امام اعظم رح ۲ امام یوسف رح دی.

طرفین رح نه مراد ۱ امام اعظم ۲ امام محمد رح دی.

چی د دی کتاب په بعضی بعضی مقاماتوکی هم دا الفاظ راوړل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلورم باب

د طهارت(پاکوالی) باب

د اودس او غسل فضیلت

اودس د نورو امتونو لپاره وه او که نه وو ؟ اکثره علما کرام وائی چی وه.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی کله مسلمان اودس کوی او خپل مخ ومینځي نو د سترکو کناه ئی لری شی د اوبو په آخری قطری سره همداسی چی دواړه لاسونه ومینځي د اوبو په آخری قطری سره ئی کناهونه لری شی کله چی دواړه پښي ومینځي کناهونه ئی د اوبو په آخری قطری سره لری شی د اوداسه آخر کی اودس کوونکی د کناهونو نه صاف او پاک ووځی چی دلته د کناهونو نه مراد صغیره کناهونه دی لکه پردی ښځي ته کتل د لاس کناه په بد نیت وروړل د پښو کناه لپاره د قدم اخیستل دی (رواه دورمختار شامی مشکوة) .

حدیث شریف : حضرت انس رض فرمائی چی ما لس کاله د نبی کریم ص خدمت کړی ده هر وخت به نبی کریم ص ماته ویل چی ای انس رض تل به جنابت کی مبالغه (کوشش) کوه چی ښه پاک شی چی داسی غسل نه راووزی لکه څنکه چی تا هیڅ کناه نه وی کړی البته صغیره کناه . مبالغی نه مراد دا دی چی غسل کی به کوشش دومره کوی چی یو ویښته دی وچ پاتی نه شی (رواه ابوعلی)

د اوداسه فرائض

الف په اوداسه کی داسی شیان شته چی پریښودل شی یا څه کمی پکښی راشی اودس ئي نه کیږی چی هغه ته د اوداسه رکن یا د اوداسه فرض ویل کیږی.

ب بیا ځینی داسی شیان په اوداسه کی شته چی په پریښیدو ئی اودس کیږی لیکن په کولو کی ثواب دی او په نه کولو کی ئی عذاب دی چی د اوداسه سنت دی.

ج او بعضی شیان په اوداسه داسی دی چی په نه کولو کی نه عذاب او نه کناه شته چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مستحبات دي.

مسئله د اوداسه فرضونه څلور دی . ۱ د مخ مینځل ۲ د دواړو لاسو مینځل تر څنکلو پوری ۳ د سر مسحه څلورمی حصی پوری ۴ د دواړو پښو مینځل تر بجلکو پوری (رواه بدایع الصنایع)

مسئله د مخ مینځل د سر د ویښتانو د شنه کیدو نه زنی لاندی پوری او د یوه غوږ د نرمی نه د بل غوږ نرمی پوری ، د دواړو لاسو مینځل تر څنکلو پوری چی څنکل هم پکښی شامل دی ، د سر مسح د سر څلورمه حصی پوری ، د ټول سر مسحه کی هم فرض اداکیږی او هم سنت اداکیږی همدارنکه د دواړو پښو مینځل تر بجلکو پوری چی بجلکی هم پکښی شامل دی (رواه شرح التنویر، شامی ، بحر رائق)

د اوداسه سنتونه

په اوداسه کی ۱۴ سنتونه دی ۱ نیت کول ۲ په شروع د بسم الله ویل ۳ دواړه لاسونه تر مړوندو مینځل ۴ د هری عضوی مینځل دری دری کرته ۵ مضمضه یعنی خوله کنکالول ۶ استنشاق یعنی پوزه مینځل ۷ مسواک وهل ۸ د کیری خلالول ۹ د ټول سر مسح کول ۱۰ د دواړو غوږو مسحه کول ۱۱ د لاسونو د کوتو خلالول ۱۲ د پښو د کوتو خلالول ۱۳ ترتیب ده په اوداسه کی ۱۴ د اعضاو مینځأ پرله پسی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که د اوداسه اوبه لږ وی د مضمضی او استنشاق سره ئی د اوداسه فرض اداکولی یعنی مینځلی شو دری دری واری مینځل کیده نو صحیح خبره ده (رواه شرح التنویر)

مسئله د مسواک استعمال دی چی د خولی د غاښو ښی خوا نه شروع کیږی د غاښو دواړو طرفو نه د خولی مابین ته حتی تالو ته به مسواک رسول کیږی در صورت چی روژه دار نه وی نو هر کرت به مسوالک لمدوی مسواک یوی لویشتی نه زیات نه وی د مسواک نیولو کی به غچه او غټه کوته لاندی کوی منځنی دری واړه کوتی به پری د پاسه وی غاښونه به پری مینځي (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که ئي ږیره لویه وه مخ به دری واری ومینځي د خپلی ږیری خلال هم وکړی نو دا یوه سنت طریقه ده او که احرام ئی تړلی وی نو بیا ورته د ږیری خلالول مکروه ده چی کوم ویښته ورنه ونه وزی (رواه المنتقی)

مسئله که د سر د مسح وخت کوتی په پټکی ولکیدی یا په ټوپی ولکیدی د غوږو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسحی لپاره خپلی کوتی بیا په اوبو لمدی کړی (رواه شرح منیه)

مسئله دکوتو خلالول هم سنت دی حتی مینځلوکی به اوبه دکوتو منځ ته رسوی اوکه نه دکوتو منځ ته اوبه نه وی رسیدلی نو بیا خلالول ورته فرض دی باید اوبه ورته ورسیږی (شرح التنویر)

مسئله په اوداسه د اندامونو پی در پی مینځل سنت طریقه ده یعنی یو اندام چی مینځي باید بل اندام وریسی متصل ومینځل شی وقفه پکښی رانه شی چی وروستی اندام اوبه وچی نشی داسی هم نه چی خپل اودس ژر ژر وکړی او اندامونه ورنه کډوډ پری ولل شی (تنویر الابصار)

د اوداسه مستحبات او مکروهات

په اوداسه کی ۱۵ مستحبات دی ۱ قبلی ته مخ کول ۲ په اوچت ځای کیناستل ۳ پوزه په چپ لاس پاکول ۴ دکوتو شورول ۵ په مینځلوکی اول په اندام د لوند لاس کش کول بلخصوص ژمی کی ۶ د مینځلو وخت کی د اندامونو موښل ۷ بی ضرورته دنیوی خبری نه کول ۸ په خپل لاس اودس کول ۹ اودس په اطمنان کول ۱۰ په مینځلوکی ښه غورکول ۱۱ د څټ مسحه او غوږ مسحه کولوکی د غوږ سوری لمدول ۱۲ خپی په چپ لاس مینځل ۱۳ د خپو دکوتو خلالول د چپ لاس په غچه کوته باندی ۱۴ د هر اندام په مینځلوکی بسم الله اوکلمه شهادت ویل یا منقوله دعاکانی به وائی (شامی و مجمع الانهار)

مسئله د ژمی موسم کی په هر اندام مخکی د مینځلو نه لوند لاس تیرول دی ځکه چی ژمی کی بدن وچ وی مسامات بندوی هغه ژر اوبه نه تیروی او نه ئی اخلی (رواه بحر رائق)

مسئله د اوداسه وروسته د اندامو وچول په دسمال باندی جواز لری لیکن د استنجا په ټوټه به نور اندامونه نه وچوی (رواه قاضی خان)

یادونه په جومات کی او پلیت جای کی اودس کول مکروه ده.

مسئله یو اودس چی ترکومه پوری چی باقی وی باقی ټول منځونه وربandی کولی شی بیا نو چی څوک اودس په اوداسه کوی بهتره خبره ده اوکه چیری اولنی اودس ئی لمونځ نه وی کړی بل اودس ورته اصراف دی ندی کوی (رواه شامی)

مسئله که اودس کوونکی د دریاب په غاړه هم وی د ډیرو اوبو استعمالول ورته اصراف دی لکین کمی دی هم نکوی په اوداسه کی په مخ اوبه په شپیږه نه اچوی د ښځي د اوداسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بقایا اوبو اودس کوی ندی پکار په اوبو کی توکول وغیره وغیره هم ندی پکار دا ټول مکروه دی (رواه شرح تنویر و ردمختار)

د اودس کولو طریقه په مسنونه شکل سره

په اوداسه کی به په لوړ ځای کینی جامی به ښی راټولوی اول به بسم الله ووائی بیا به نیت وکړی هر اندام به په ترتیب دری دری واری ومینځي مسواک به استعمال کړی بی د ضرورت نه به خبری اوداسه کی نه کوی لاړی او د پوزی شیان به په اوبو کی نه اچوی د سر د مسحی نه وروسته به د لاسونو د کوتو په شا د خپل څټ مسحه وکړی په آخر کی به یو موټی اوبه واخلی هغه به وڅښي کلمه د شهادت به ووائی اللهﷻ ورته صغیره کناهونه که د سمندر په شان وی هم ورته بخښی ئی (رواه تحطاوی)

الهی بهشت بی دیدار تو زندان است
زندانی را بزندان بردن کارکریمان است
الهی اکر به دوزخ ما را فرستی دعوا دارنیستم
و اکر به بهشت فرمائي بی جمال تو خریدار نیستم
یا رب ز شراب عشق خود سر مستم کن
وزعشق خودت نیست کن وهستم کن

په هغو شیانو چی اودس ماتیږی

په هغو شیانو چی اودس ماتیږی ۹ شیان دی لکه : ۱ د وړو یا لویو بولو د ځاینه څه وتل بی د هغه نه چی باد د مخی ووزی ۲ د بدن نه وینه یا ژوه یا بله څه وتل دی یا بهیدل ۳ په ډکه خوله قی کول ۴ په یوه ډډه خوب کول ۵ په لمانځه کی د بالغ په قهقه سره خندا بی له جنازی لمانځه نه ۶ بی هوشی ده ۷ شکر ۸ لیونتوب ده ۹ مباشرت فاحش.

مسئله که د وړو بولو لویو بولو اوکوم باد چی د شا د خوانه ووځی اودس پری ماتیږی همدارنکه که دواړو لارو نه چینجی یا بل شی راووت اودس پری ماتیږی اوکه چیری د وړو بولو د لاری نه باد ووځي چی اکثره وخت مریضی کی دا حال راځي پدی سره اودس نه ماتیږی همداسی د غوږ یا پوزی نه چینجی راووت اودس ئی نه ماتیږی همداسی که د بدن له دانی یا زخم نه جینجی راووت وغورځیده یا د پرهر نه څه غوښه جدا شوه اودس پری نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتیږي در صورت چی د زخم نه څه نه وی بهیدلی (رواه دورمختار دارالمنتقی)

مسئله که د زخم نه لږ غوندی وینه راووتله او خاوره ئی پری واچوله یا ئی په څه شی پاکه کړه او بیا لږ لږ وینه ورنه وتله بیا ئی خاوره پری واچوله یا ئی پاکه کړه بهیدو ته ئی پری نښوده اوکه دغه وینه پریښی وای او بیا هغه بهیدلای وای نو اودس ئي مات شو اوکه د بهیدو نه وی نو اودس پری نه ماتیږی (رواه شرح التنویر او منیه)

مسئله که چا پوزه سونړ کړه د وینی ټوټه ورسره ولویده وینه ونه بهیده اودس ئی نه ماتیږی.

مسئله که چا لاړی توکړی وینه پکښی معلومه شوه دلته به دری حالاته وی چی یا به وینه لاړو سره برابره وی یا به زیاته وی یا به کمه وی دلته که وینه برابره یا زیاته وی اودس ئی مات شو اوکه وینه لاړو نه کمه وه نو اودس ئی نه ماتیږی (رواه شامی و مراقی الفلاح)

مسئله که چاقی وکړو طعام یا ترخی اوبه یا هسی اوبه راوغورځیدی پدی اودس ماتیږی دا که په ډکه خوله وی یا کمه وی. که په ډکه خوله نه وی اوکم وه نو اودس پری نه ماتیږی اوکه په قی که بلغم ولویده هم اودس پری نه ماتیږی (رواه هدایه)

مسئله که څوک ستونی ستغ یا په ډډه یا پر مخی پروت وه نو اودس ئی مات شو اوکه په ناستی ویده شو او دواړه کناټی ئی پر مځکه لکولی وه او په داسی شی ئي تکیه ایښی وه چی د هغی په لری کولو سره وغورځیده نو اودس ئی مات شو اوکه د شی په لری کولو ونه لویږی نو اودس ئی نه ماتیږی لیکن اختلاف د علماو پدی کی شته (رواه هدایه)

مسئله که په ولاړی، ناستی، رکوع یا سجده کی ویده شه نو پدی سره اودس نه ماتیږی او که ښځه په لمانځه کی په سجده کی ویده شوه اودس ئی ماتیږی (رواه ردمختار)

مسئله که څوک په ناستی ویده شو په دی ویده کیدوکی ځنکیده ځنکیده او تاو شو او ځمکی ته ونه رسیده له رسیدو مخکی بیدار شو اودس ئي مات ندی اوکه مځکی ته ورسیده لږ غوندی وروسته بیدار شو داسی حال کی اودس ماتیږی (رواه شامی وکبیری)

مسئله که چا په لمانځه کی قهقه وکړه او شاوخوا ئی دا خندا واوریده د قهقه کوونکی اودس مات شو لمونځ ئي هم مات شو قصداً وی اوکه سهواً ښځه وی یا مردانه وی لیکن بیرون د لمانځه نه په خنده قهقه سره اودس نه ماتیږی (رواه هدایه)

مسئله په لمانځه کی د نابالغ هلک یا نجلی همداسی د جنازی لمانځه کی بالغ یا صغیر په قهقه خندا وکړه داسی حالاتوکی اودس نه ماتیږی لیکن لمونځ او سجده تلاوت ماتیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دورمختار و منیه)

مسئله که اودس کول چاته په یاد وی او د اودس ماتیدل ئی یاد نه وه چی یا زه اودس لرم اوکه می اودس مات شوی دی نو اودس ئی پر ځای دی لیکن کول ئی بهتر دی (رواه کبیری)

مسئله که پس د اوداسه نه ئی د زکر په سر باندی لوندوالی ولیده شک وه ورته چی دا متیازی دی اوکه اوبه نوکه کمان ئی متیازو راغی اودس به وکړی اوکه د اوبو راغی نه به ئی کوی.

مسئله که د وړو بولو قطره ذکرکی راغله خارج نشوه اودس ئی نه ماتیږی اوکه د ښځي قطره فرج نه راووتله نو اودس ئی مات شو (رواه شرح تنویر و ردمختار)

مسئله که د چا د لویو بولو ځای نه دکلمی څه حصه ووتله نو اودس ئی مات شو (رواه دورمختار)

غسل او د غسل اقسام

غسل پر څلور قسمه ده فرض واجب سنت او مستحب غسل

۱ فرض غسل په دری صورتوکی غسل پر مسلمانانو فرض کرځي لکه په جنابت کی او په بندیدو د حیض او نفاس کی غسل فرض کرځی.

۲ واجب غسل په څلورو صورتوکی غسل واجب کرځی (الف) کافر چی مسلمان شی او هغه په جنابت کی (ب) مسلمان مړی ته په ژندیو غسل ورکول واجب دی (ج) کله چی په ټول بدن نجاست ولکیږی غسل پری واجبیږی (د) کله چی په بدن نجاست ولکیږی او ځای ئی معلوم نه وی نو غسل پری واجب شو (دورمختار و ردمختار) .

۳ سنت غسل پر څلورو حالاتوکی غسل سنت کرځی لکه په (الف) د جمعی د ورځی غسل (ب) د اخترو د لمانځه غسل (ج) د حج او عمری لپاره غسل سنت طریقه ده (د) د وقوف عرفی او وقوف مزدلفی لپاره غسل کول بیا سنت طریقه ده (رواه دومختار و ردمختار)

۴ مستحب غسل په ۲۵ حالاتوکی غسل مستحب کرځي ۱ کوم هلک یا نجلی چی بلوغ ته ورسیږی ۲ کافر چی مسلمان شی او هغه جنوب نه وی ۳ د لیونتوب او بی هوشی چی فارغ شی ۴ د خکر لکولو وروسته غسل کول ۵ د شب قدر د میاشتی ۱۵ شپه کی ۶ د لیلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

القدر شپه چي څوک ووينی ۷ د مزدلفی قيام لپاره ۸ د عرفی په شپه کی ۹ د رمی جماد (شيطان) ويشتلو لپاره ۱۰ مکی شريفی داخليدو لپاره ۱۱ طواف زيارت لپاره ۱۲ مدينی منوری ته داخليدو لپاره ۱۳ د استسقا لمانځه لپاره ۱۴ د خسوف کسوف لپاره ۱۶ د ويری وخت کی ۱۶ د سختی سيلی او طوفان وخت کی ۱۷ کوم وخت چی ورځ تياره شی ۱۸ د نوو جامو اغوستلو لپاره ۱۹ عام مجلس ته د ورتلو لپاره ۲۰ څوک چی مړی ولمبوی ۲۱ څوک چی ګناه نه توبه وباسی ۲۲ څوک چی سفر نه راشی ۲۳ څوک چی قتل کيږی ۲۴ کوم وخت چی د مستحاضی وينه ودريږی ۲۵ کوم وخت چی د سړی احتلام وشی او بيا غواړی چی ښځي سره يوځای شی په پورته ۲۵ حالاتو کی سړی باندی غسل مستحب کرځي (رواه دورمختار و ردمختار)

د جنابت بيان او مسائل ئی

د جنابت لپاره دوه سببه دی. ۱ يو سبب ئی دخول د حشفی ده چی د مشتهی انسان حشفه چی د ژوند ښځي په قبل يا دُبُر کی داخله شی اکر که منی وتلی وی يا وتلی نه وی نو غسل پری فرض شو دلته که دواړه عاقل او بالغ وه يا داچی يو پکښی عاقل او بالغ وه نو په يوه غسل فرض شو داځکه چی څوک عاقل او بالغ نه وی غسل وربانـدی نه واجبيږی (رواه دورمختار و شامی)

۲ دوهم سبب ئی انزال دی يعنی چی منی د خپل اصلی ځای نه په شهوت سره جدا شی او هغه خارج شی که هغه په جماع سره وی يا صرف په خيال او تصور سره وی که هغه په خوب کی وی يا په ويښه کی وی نو په هغه باندی غسل لازم شو (رواه منيه و خانيه)

مسئله که د چا دواړو بولو نه وروسته پداسی حال کی چی ذکر ولاړ وه منی ووتل نو غسل پری فرض شو (رواه بحر رائق)

مسئله که د چا انزال وشو بيا ئی متيازی وکړی يا ئی څلويښت قدمه واخيستل يا اوده شو بيا ئی غسل وکړو وروسته د غسل نه ئی بی شهوته منی ووتل پداسی حال غسل پری نه لازميږی (رواه شامی)

مسئله که غسل نه مخکی او انزال وروسته چی ده نه خوب کړی وی او نه ئی متيازی کړی وی او نه ئی څلويښت قدمه اخيسته وه او ده غسل وکړ د غسل نه پس بی شهوته منی ووتل غسل پری بيا لازم شو اعاده ئی ضروری ده او که ئی په اول غسل بانـدی لمونځ کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی د لمانځه اعاده پری نشته (رواه شامی)

فایده د شوق وخت‌کی چی چانه منی ، ودی ، مذی ووزی دا دی شهوت د زیاتیدو علایم دی د مذیو وتل شوق‌کی د شهوت د زیاتوالی سبب‌کرځي چی په ښځوکی زیات وی د منیو وتل په ختمیدوکی شوق مړ شی.

بل فرق ئی دا ده چی منی ټینک وی مزی اوبزن او سریښ ناک وی ودی د پیو په شان وی چی د متیازو وخت‌کی وروسته ځی په مذیو او ودیو غسل نه واجبیږی (رواه مراتی فلاح)

د غسل کولو طریقه

څوک چی د غسل اراده وکړی اول د غسل نیت به داسی وکړی (نیت‌کوم چی غسل وکړم چی بی اودسی رانه لری او لمونځ ماته رواه شی) بیا به د تبرک لپاره زړه‌کی بسم الله الرحمن الرحیم ووائی بیا به دواړه لاسونه تر مړوند پوری دری واری ومینځي استنجا به وکړی بیا به‌کومه پلیتی چی په بدن لکیدلی وی هغه به ومینځي بیا به وړکی اودس پوره وکړی وروسته د وړکی اودس نه به خوله دری واری ومنیځی پوزه به هم دری واری ومنیځی ۱ به اوبه په ښی اوره بیا اوبه په خپل سر باندی بیا اوبه په چپه اوره واچوی خپل ځان شه موږی د غوږو مابین او د نامه منیځ‌کی به‌کوته ووهی‌که‌کوتی ساعت او بنکری په لاس وی هغه به ښه وشوروی چی د هغوی لاندی یوه زره ځای وچ پاتی نشی په پوره شکل به د اوبو استعمال دری واری تکرارکړی چی ټول بدن ته ئی اوبه ورسیږی حتی چی یو ویښته هم وچ پاتی نشی دارنکه غسل‌کول یوه سنت طریقه ده (رواه دورمختار و شامی)

د غسل فرضونه

په غسل‌کی دری فرضونه دی ۱ ابتدا د غسل‌کی د خولی‌کنکالول دری واری چی ټوله خوله لمده شی بی له روژی نه اوبه خوله‌کی باید غړ غړ شی چی ستونی ته ورسیږی ۲ په پوزه باندی اوبه تیرول حتی چی د پوزی منځ هم لوند شی ۳ د ټول بدن مینځل چی ټول بدن لوند شی او یو ویښته ئی وچ پاتی نشی (رواه هدایه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غسل سنتونه

په غسل کی څلور سنتونه دی ۱ استنجا کول ۲ کوم حقیقی نجاست په بدن لکیدلی وی د هغه لری کول ۳ د ټول بدن دری دری واری مینځل لکه اول به په ښی اوږه بیا په سر بیا په چپه اوږه اوبه اچوی خپل ځان به ښه وموږی دا عمل دری واری تکرار کړی ۴ د اوداسه غوندی د بسم الله ویل نیت کول مسواک وهل خلال کول او شه موږل د بدن دی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که غسل کوونکی په جاری اوبو کی یا باران کی په قدر د اودس کولو یا د غسل کولو په اندازه حصار شه او ټول بدن ئی لوند شو اوبه پری روانی شوی غسل ئی وشو (دورمختار و شامی)

مسئله که غسل کی چا خوله کنکال نکړه او ده په ډکه خوله اوبه چښلی وی نو غسل ئی کیږی.

مسئله ښځی لپاره ضروری دی چی په غسل کی بنکړی کوتی او لښتی شی وښوروی چی لاندی اوبه ورته ورسیږی او که ارت وی بیا ئی شورولو ته ضرورت نشته (رواه شرح تنویر)

مسئله که چا د اختر یا د جمعی په ورځ غسل کاوه البته د جنابت نو په یوه نیت کیږی (رواه فتاوه)

مسئله که په ښځه د جنابت غسل واوښت په لمبلو کی حیض ورباندی راغی یا دا چی ورغلی وه بیا ئي احتلام وشو نو دا به د حیض بندیدو وخت کی غسل کوی (رواه بحر رائق)

مسئله که څوک اودس ونه لری او جنوب هم نه وی نو د کلام ربی قرائت ورته باک نلری او که بی پوښه وی نو لاس به نه وروړی بهتره خبره دا ده چی قرانکریم لوستل او لاس ور وړل باید په اوداسه سره وی (رواه بحر رائق)

په کومو اوبو اودس جواز لری

مسئله د باران، خوړ، چینی، لختی، کوهی او سمندر په اوبو اودس کول جواز لری که هغه اوبه خوږی یا ترخی وی یا واوره چی ویلی شوی وی نو اودس پری کیږی او که چیری مالکه ویلی شوی وی د مالکی په اوبو اودس نه کیږی (رواه دورمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله د ونو میوی یا د پاڼو اوبه په خوړکی وتلی وی همدارنکه د هندوانو ، کینو په اوبو اودس یا غسل کول جواز نلری اکرکه نهرکی وی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله امام محمد صاحب وائی چی مستعملی اوبه نجسی دی لکه د مړی اوبه اودس پری نه کیږی (رواه شامی و عالمکیر)

مسئله که چا اودس درلوده د تبرک لپاره ئی د آب زم زم په اوبو غسل یا اودس کاوه فرق نه لری اوکه په جنابت کی وه یا ئی اودس نه درلوده بیا ورته په آب زم زم غسل او اودس کول جائز ندی په ضرورت کی باک نلری (رواه طحاوی)

د کوهی بیان او مسائل

په کوهی کی د ژور والی اعتبار نشته اوکه چیری کوهی لس د لسو نه کم وه او په هغه کی نجاست ولویده هغه ټول ناپاک شو نو ټولی اوبه به ئي باسی پاکیږی (رواه منیه)

مسئله په کوهی دکوتری زرکی چنچړی غول که ولویده دکوهی اوبه نه خرابیږی اوکه د کورنی چرکی یا هیلی غول کوهی ته ولویدل کوهی خرابیږی ټولی اوبه ئی ویستل کیږی همدارنکه که د سپی پشو غوا پسه یا وزی متیازی کوهی ته ولویدی ټول کوهی اوبه خرابیږی د ټول کوهی اوبه ویستل کیږی (رواه مینه و کبیری)

مسئله کوم حیوان لکه ماهلی چنکښه وغیره چی اوبوکی ژوندکوی یا کوم حیوان چی هغه وینه ونه لری لکه مچ میږی وغیره پدی سره اوبه نه ناپاکی کیږی لدی سوا که بل حیوان اوبو ته ولویږی او مړ شی بیا هغه وپړسیږی یا پکښی وچاوده یا وریژیده ټولی اوبه پری ناپاکیږی دکوهی ټولی اوبه ویستل کیږی (رواه هدایه و دورمختار)

مسئله که سړی وزه پسه یا سپی داسی بل حیوان کوهی ته ولویده او مړ شو دکوهی ټولی اوبه خرابی شوی ټولی به باسی یا بیرون مړ شوی وی چا هغه کوهی ته غورځولی وی هم ټول کوهی اوبه ناپاکی ټولی به باسی (رواه مینه و هدایه)

مسئله که دکوهی اوبه زیاتی وی د ټولو اوبو ویستل امکان نه درلوده داسی حالت کی به دکوهی خواکی د همدی کوهی په اندازه بل کوهی کینی د دی کوهی اوبه دومره باسی چی د هغه کوهی د اوبو څومره پیمان وی (رواه منیه و کبیری)

مسئله کله چی کوم حیوان اوبو ته ولویږی هلته مړ شو یا مړ حیوان ورولوید بیا ئی هغه راوویسته او هغه نه چاودلی وه نه پرسیدلی وه او نه ریژیدلی وه اول به هغه حیوان ته وکتل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي که کربوړي يا چنچري مرغي يا داسي بل حيوان وه کوهي ته ولويده داسي حالت به د کوهي نه ۳۰ ډولچي اوبه کوهي نه راباسي اوکه نه ۲۰ ډولچي به ضروري راباسي اوکه چيري کوتره چرکه او پشو يا داسي بل حيوان کوهي ته ولويده نو داسي حالت کي بيا ۶۰ ډولچي اوبه به کوهي نه راباسي اوکه چيري وزه پسه يا بل دومره حيوان کوهي ته لويده داسي وخت دکوهي ټولي اوبه ويستل کيږي (دورمختار)

مسئله کوم حيوان چي کوهي ته ولويده ژوندي راوويستل شو او دا حيوان نجس العين نه وه اوبه پري نه خرابيږي او دکوم حيوان اوبه چي خولي ته تللي وي نو دلته به د جوټې حکم مدي نظر نيسوکه ئي جوته پاکه وه اوبه ئي پاکي دي اوکه جوټه ناپاکه وه اوبه ئي هم ناپاکي دي اوکه چيري پسه وزه غوا يا اوښ يا بل داسي حيوان کوهي ته ولويده خولي ته ئي اوبه هم تللي وي او را وويستل شو ژوندي وه نو اوبه پاکي دي ليکن د احتياط لپاره به ۲۰ ډولچي راوباسي چي د زړه تسکين پري وشي اوکه سپي يا داسي بل پليت حيوان کوهي ته ولويده او خولي ته ئي اوبه ننوتلي بيا هغه ژوندي راوويستل شو نو د ټول کوهي اوبه پليتي شوي ټولي راويستل کيږي. اوکه چيري پيشو يا ازاده چرکه کوهي ته ولويده بيا ژوندي راوويستل شو پدي حالت کي به (۴۰) ډولچي اوبه راباسي دا مسحب طريقه ده.

همدارنکه که جنوب سړي يا ښځه کوهي ته ولويده او په بدن حقيقي پليتي نه وه بيا هغه ژوندي راوويستل شو داسي حال کي به ۴۰ ډولچي اوبه راباسي دا هم مستحبه طريقه ده او که کوهي ته خنزير ولويده خولي ته ئي اوبه تللي وي يا نه وي تللي نو بيا هغه ژوندي راوويستل شو دي حالت دکوهي ټولي اوبه پليتي دي ټولي اوبه بايد وباسي.

مسئله که چيري ډولچه کوهي ته ولويده که چري د راويستونکي په بدن او جامه حقيقي ناپاکي نه وه او لوي صحراکشت ئي نه وه کړي بدن ئي پاک وه دي حالت دي که ډولچه غوټه کيدو باندي راوباسي اوبه پاکي دي صرف په نيت د ډولچي راويستلو وي اوکه ډولچه ايستونکي جنوب وه يا دا چي د لويو بولو استنجا په لوټه کړي وه يا ئي په جامو او بدن څه پليتي وه ډولچه پسي غوټه کړه اوبه ناپاکي شوي دکوهي ټولي اوبه ويستل کيږي (رواه شرح تنوير)

مسئله که موږک کوهي ته ولويده راويستلوکي هغه نه پر سيدلي وي او نه خراب شوي وي که په هغه اوبو چا اودس کړي وي او لمونځ ئي کړي وه نو لمونځ به راکرځوي اوکه ئي په هغو اوبو ئي جامي مينځلي وي بيا به ئي ومينځي اوکه ئي کتغ اوبه اچولي کتغ به اوبو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اچوی که چیری کوهی کی یوه شپه او یوه ورځ پری تیر شوی وی دا پورته حکم مطابق به چلن کوی او که چیری موږک یا داسی بل حیوان کوهی ته ولویده بیا هغه پړسیدلی او رژیدلی وه داسی حالت کی بیا دری شپې او دری ورځی تیری شوی دی لمونځ کوونکی به د دری شپو او دری ورځو لمونځونه راکرځی. امام اعظم په قول دی (رواه شرح تنویر او منیه)

مسئله که ناپاکه دوړه یا دوزی یوه یا دوه پچی په لږ مقدار کوهی ته ولویده او کوهی په ځنکله کی وه یا دا چی آبادی که وی همدارنکه د وزی یا میږی پچی د شیدو لوسلو کی یوه یا دوه پچی ولویدی او ماتی نشوی او پیو ته ئی رنک هم نه وه ورکړی راوئي ویستلی نو شیدی پاکی دی (رواه دورمختار و شامی)

د جُوټې بیان او مسائل

مسئله مسلمان وی او که کافر نر وی او که ښځه او که په حالت د جنابت حیض او نفاس کی وی داسی حالاتو کی د انسان جوټه پاکه ده او که چیری په خوله ئی یا ئی په لاس ظاهری پلیتي لکیدلی وی داسی حالت کی بیا جوټه ناپاکه ده لکه دا چی په خوله ئی شراب وی یا ئی خوله وینی شوی وی او دی اوبه وڅښی دی حالت کی اوبه جوټه ناپاکی دی (هندیه ، منیه و غنیه)

مسئله کوم حیوان چی حلال وی لکه وزه پسه غوا میشه هوسی وغیره د ټولو جوټه حلاله او پاکه ده همدارنکه دکوم پرنده لکه زرکه تارو طوطی صحرائی چرکه وغیره د داسی مرغانو جوټه هم پاکه او حلاله ده لیکن شرط دا ده چی په مشوکه ئی څه پلیتی نه وی او که په پلیتي ئی درلوده نو جوټه ئی ناپاکه ده (رواه شرح تنویر)

مسئله د لیوه کیدړی منزری شادو او نورو پدی شکل چی چیرل او ماتول کوی د ټولو جوټه ناپاکه ده همداسی د سپی جوټه هم پلیته ده کوم وخت چی سپی په کوم لوښی خوله ولکوی او وئی څټی نو هغه لوښی به دری واری او یا دا چی اوه کرته به هغه په اوبو ومنیځی یا به ئی په خاورو وموشی هم پاکیږی.

همدرانکه د پشو جوټه مکروه ده که نوری اوبه پیداکیدی د پیشو په جوټه به اودس نه کوی او که پیشو موږک خوړلی وه نو جوټه ئی پلیته ده.

همدارنکه پیشو که خوراکی کتغ جوټه کړو غریب او مسکین وه ودی خوری او که غنی وه هغه د نه خوری کوم غریب ته دی ورکړی او که پیشو د چا لاس یا بل ځای وڅاټه تر هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری به اودس نه کوی چی تر څو ئی هغه ځای مینځلی نه وی (رواه دورمختار و هدایه)

مسئله کوم مرغان چی ښکارکوی کورنی چرکی، موږک، مار، چرمښکی وغیره حوټه مکروه ده او کوم حیوان چی وینه نلری لکه لړم مچ مچی میږی وغیره د دی حیواناتو جوټه پاکه ده.

همدارنکه د نامحرمی ښځي نامحرم سړی ته او د نامحرم سړی نامحرمی ښځی ته جوټه مکروه ده داځکه چی ناجائزه لزت او خوند ورنه اخستل کیږی. نوکه چیری د سړی خپله ښځه وه یا ئی خپلوان وه چی نکاح ورسره حرامه وی جوټه ئی پاکه ده که چیری نوری اوبه ورته پیداشی اودس د پری نه کوی (رواه درمنتقی و شامی)

مسئله د خره او کچری جوټه پاکه ده که چیری نوری اوبه وی نو اودس به پری نکوی او که چیری نوری اوبه نه وی نو اودس دی پری وکړی د اوداسه برسیره به تیمم هم وکړی (رواه مجمع الانهار)

مسئله که موږک دوډی نه څه ځای وشکوی لازم او ضروری دی چی د هغه د شکولی ځای شاوخوا برابر تری لری کړی (رواه دورمختار)

د تیمم مسائل او بیان

کوم وخت چی اوبه یو میل لری وی او په استعمال ئی څوک قادر نه وی یا ورته معلومی نه وی داسی حالت شریعت جواز ورکوی چی د لمانځه لپاره تیمم وکړی او خپل لمونځ اداکړی (رواه منیه و دورمختار)

مسئله که لمونځ کوونکی آبادی که وه او د لمانځه وخت راغی طلب د اوبو ورته واجب دی او که په ځنکله یا دشته کی وه اوبه ورته معلومی نه وی نو بیا ورته حد د مسافی نشته تیمم به کوی او خپل لمونځ به اداکړی که څوک ئی ولیده پوشتنه ورته ضروری ده (رواه زیلعی)

فایده د شرعی میل اندازه (څلور) زره کزه شرعی ده یو شرعی کز ۲۴ کوتی یوه کوته شپږ کوتی ده (رواه شامی او عرف شندی)

مسئله که کوهی لاره کی وه اوبه ئی درلودی د راویستلو لپاره څه وسیله نه وی یا ورسره وه څاه غاړه ته ځناور پروت وه یا د څاه اوبه ناپاکی وی د اوبو وسیتلو نه عاجزه وه نو داسی حال کی ورته تیمم جواز لری لمونځ به وکړی (رواه مجمع الانهار و دورمختار)

مسئله چاته معلومی وی چی هلته اوبه شته لیکن راوړلو کی خطره ده یا دا چی اوبه هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پیسو خرڅیدی او ده سره روپی نه وی داسی حالاتو تیمم ورته جواز لری لمونځ به اداکوی (بحر رائق و ردمختار)

مسئله که یو سړی جنوب وه او ښځه د حیض حالت کی وه هلته یو مړی پروت وه او اوبو ته ضرورت پیداشو لیکن دلته اوبه کمی نو کوم سړی سره چی اوبه وی هغه به خپل ضرورت پری رفعه کړی او که شریکی وی یو بل ته به ئی بخشش کړی مړی ته به غسل ورکړی نو دواړه به تیمم ووهی خپل لمونځونه به اداکړی (شرح تنویر و ردمختار)

مسئله یو سړی جنوب وه دومره اوبه ورسره وی چی اودس پری کیده دی به وړکی اودس وکړی او که پدی اوبو پوره اودس نه کیده نو تیمم به وکړی لمونځ به اداکړی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که چا په تیمم لمونځ کړی وه وروسته ئی اوبه پیداکړی نو لمونځ به نه راکرځوی لمونځ شوی ده (رواه منیه)

مسئله تیمم یا غسل لپاره ضرور نه ده چی ووائی چی زه د تیمم د غسل لپاره یاد اودس لپاره کوم بلکه اول به اراده وکړی چی زه تیمم کوم د ناپاکی لپاره او د لمانځه لپاره یا به په عربی ووائی (نویت ان تیمم لرفع الحدث لحستباحة الصلاة) نو دا نیت د غسل او اودس لپاره کفایت کوی جدا جدا نیت ته ضرورت نشته (رواه عالمکیر)

مسئله که د چا دواړه لاسونه او دواړه پښي بندکی پری وی او مخ ئی زخمی وه داسی حالت کی مریض ته نه د اوداسه او نه د تیمم ضرورت شته هسی به خپل لمونځ کوی (رواه ابوسعود بحر رائق)

مسئله که د سړی پر ځان دانی وی یا ئی بدن د نیم نه زیات زخم وه جنابت ورته پیښ شوکولای شی چی د لمانځه لپاره تیمم وکړی او که پر ځان ئی زخم وه روغ جای مینځلو باند زخم ته ضرر وه داسی حال هغه روغ ځای د زخم حکم پیداکوی تیمم به وکړی (رواه در ورد)

د تیمم شرائط : ۱ اسلام دی ۲ کوم شی چی تیمم سره منافی وی لکه حیض او نفاس د هغه بندیدل ۳ د اوبو نه معزورتیا ده ۴ طالب د اوبو که چیری کمان ئی وه چی نږدی دی او تیمم ئی کاوه د اوبو نشتوالی په وجه ۵ نیت دی ۶ خاوره وغیره ۷ دهغه پاکوالی ۸ لاس په اکثره حصی سره مسحه کول دا پورته اته شیان د تیمم شرائط دی.

د تیمم ارکان : په تیمم کی ۲ رکنه یعنی دوه ضربه دی په یوه ضرب د ټول مخ مسحه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی په دوهم ضرب د دواړو لاسونو مسحه کول دی تر څنکلو پوری

د تیمم سنتونه : ۱ د بسم الله ویل ۲ دواړه رغوی د کوتو په شمول په لوټه وهل ۳ د کوتو پراخ نیول ۴ په مخ راشکل ۵ شاته بوول ۶ پس د اوچتولو نه ټک وهل ۷ ترتیب دی یعنی اول به مخ بیا لاسونه مسحه کول ۸ ولا یعنی د وروستی اندام مسحه لمړی اندام نه موخر نه کول پی در پی والی دی. بعضی علما کرامو ۱ تیمم کول په لوته یا ځمکه ۲ د ږیری خلال ۳ اول د ښی لاس خلالول په کین لاس او د کین لاس په ښی لاس دی دا هم سنتو کی داخل دی (رواه من الدرالمختار وردمختار)

ترتیب د تیمم

په تیمم کی اول نیت کول دی بیا د بسم الله ویل دی بیا به دواړه لاسونه په داسی حال کی چی کوتی پراخی نیولی وی پر لوټه یا مځکه یا د ځمکی د جنسه چی وی وهی پورته کړی ټک وهل دی بیا به ئی د مخ مخی او شاته به ئی کش کړی بیا دی اوچتی کړی بیا به دواړه لاسونه پرمځکه ووهی تک به ئی ووهی دواړه لاسونه به پری مسحه کړی (رواه شرحه مینه الکبیر)

صحت د تیمم

تیمم په لوټه یا مځکه ، خلال د ږیری ، د شی لاس مخکی مسحه کول چپ لاس نه سنت طریقه ده.

مسئله د ځمکی سیوا چی داسی شی هغه د ځمکی د جنسه وی او پاک وی تیمم وربانډی جواز لری لکه خاوره شکه چونه رانجه وغیره دا چی د مځکی د جنسه نه نوي لکه وسپنه سره زر سپین زر غنم لرکی دانی وغیره پداسی شیانو تیمم جواز نلری اوکه چیری پدی شیانو د وړی خاوری پری پرتی وی نو بیا تیمم پری جواز لری همدارنکه په تیکه یا له جنسه د تیکی که هغه بالښت یا بل شی وی تیمم پری جواز نلری اوکه د وړی او خاوری پری پرتی وی نو بیا تیمم پری جواز لری (رواه منیه و بحر)

مسئله د جمعی د لمانځه او د اخترو د لمنځو لپاره تیمم جواز نه لری د جمعی لمانځه لپاره دی اودس حتمی وکړی خیردی که لمونځ ورنه فوت شی خپل د ماسپشین لمونځ به وکړی (رواه بحر رائق)

اوکه د اختر لمانځه کی اودس مات شی نو تیمم کولای شی (رواه هدایه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله د جنازې لمونځ تیار وه یقین ئې وه چې تر څو زه اودس کوم لمونځ رانه ځې نو تیمم ورته جواز لرې او که وروسته بله جنازه راغله بیا ئې یقین وه چې تر څو زه اودس کوم جنازه لمونځ رانه ځې بیا هم ورته تیمم جواز لرې لیکن په تیر تیمم به د دې جنازې لمونځ نه اداکوې بیا به تیمم وهې.

مسئله که چا د تلاوت لپاره اوبه نه وې حتمې به د تلاوت لپاره او هم لاس وروړو لپاره تیمم ووهې لیکن پدې تیمم لمونځ نشې کولاې (رواه دورمختار)

مسئله په یوه تیمم چې اوبه نه وې څومره فرضې لمونځونه چې اداکوې اداکولاې ئې شې همدارنکه د نفلو واجبو او سنتو حکم هم دې (رواه هدایه)

پر موزو باندې مسحه کول

د څرمنې هغه موزې چې پښې ئې تر شنکرو پورې پټې کړې وې هغه ته موزې ویل کیږې څوک چې درې یا څلور میله منزل مخکې ولړې کولاې شې چې پر موزو باندې مسحه وکړې (رواه مجمع الانهار)

مسئله نارینه او ښځه ته چې موزې ئې پر پښو وې اوداسه کې کولاې شې چې مسحه وکړې مسافر لپاره درې شواروزه او مقیم لپاره یو شواروز جواز لرې چې مسحه وکړې کله چې وخت کې پوره کیږې موزې به اوداسه ته باسې د خپو مینځل ورته واجب طریقه ده (رواه دورمختار)

مسئله که چیرې اودس ئې وکړو موزې ئې پښو کړې اودس ئې لامات نه وه خوب پرې راغې ویده شو نو د مسحې موده ئې د خوب د اول حصې نه شروع کیږې د بیداریدو نه (رواه شامې)

مسئله په موزو باندې د مسحې سنت طریقه دا ده چې د خپلو لاسونو کوتې لمدې کړې بیا به ئې د پښو د کوتو د پاسه په ښې پښه ښې لاس او په چپه پښه په چپه لاس کیژدې بیا به خپلې کوتې د پرکونو د پاسه تر پنډیو پورې راکش کړې د لاسونو د رغو اښودل د کوتو سره په موزو باندې غوره ده یو وار به مسحه کوې (رواه مینه)

مسئله په مسحه کولو کې کوتې داسې لمدې شې چې اوبه ورنه وڅاڅې بیا به ئې رغوو سره کوتې پر موزو راکش کړې.

مسئله پر موزو باندې په بر هم مسحه جواز لرې او په لاندې برخه جواز نلرې (رواه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دورمختار و منیه)

مسئله پر موزوکم د کمه پر دری کوتو مسحه کول فرض ده. په کمو باندی مسحه نه صحیح کیږی اوکه د مسحی پرځای ئی دری کوتی لمدی کیشودی هم صحیح ده مسحه ئی وشوه (رواه شرح تنویر)

مسئله که د چا په باران یا شبنم کی موزی لمدی شوی هم مسحه ئی کیږی (دورمختار)

مسئله په جورابو مسحه جواز نلری اوکه د پخی په اندازه څرمن پری کنهل شوی وی بیا جواز لری (رواه شرح تنویر)

مسئله که موزه د دوه کوتو په اندازه څیری وه او پښه ورنه ښکاریده مسحه پری جواز نلری اوکه د دووکوتو کمه څیری وی مسحه پری جواز لری (رواه مینه)

مسئله په کوم شی چی اودس ماتیږی مسحه هم پری ماتیږی بل دا چی کوم وخت موده پوره شی مسحه ماتیږی کوم وخت ئی چی موده پوره شوه موزی به باسی خپلی پښی به مینځی نوی اودس ته ئی ضرورت نشته (رواه دورمختار)

پر پټی باندی مسحه کول

مسئله که د چا نوک پری شوی وه یا ئی پخه چاودی وه په هغه ئی وازده یا بل شی ایښی وه او لری کولو ئی ضرر رساوه او هغه د پاسه به اوبه وبیوی اوکه اوبه ضرری وی نو مسحه به پری وکړی یا ئی که بدن زخم یا دانه وه اوبو ورته ضرر رساوه نو مسحه به خپل خوک ځای کولای شی (رواه مینه)

مسئله په پټي هغه وخت مسحه جواز لری چی اوبه ورته ضرر رسوی او مینځل ورته مُضر تمامیږی نو لوند لاس به پری راکش کړی اوکه لاس کش کولو ضرر رساوه مسحه به پری وکړی (رواه قاضی خان بحر رائق)

مسئله که بدن زخم وه او پټی ئی پری لکولی وه اوداسه کی د پټي لری کولو نقصان رساوه د پټی برسیره به مسحه وکړی اوکه مینځلو ورته نقصان نه رساوه پټی به لری کړی ودی مینځي (رواه دورمختار)

مسئله که چا اودس درلوده پټی ورنه ولویده او زخم ئی جوړ نه وی نو خپله پټی به وتړی پخوانی مسحه صحی ده اوکه زخم ئی جوړ وه او پټی ورنه ولویده مسحه ئی ماته شوه مینځی به ئی (رواه کبیری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله معزور ته په موزو باندی مسحه جائز ده اوکه نه ؟ پهکوم وخت چی ده اودس کړی وی بیا ئی موزی پر پشوکړی وی په دومره ساعتکی به دننه به څه وخت هغه عزر چی دی دکوم عزر په وجه معزور شوی وی یا مخکی شوی وی نوکه د لمانځه وختکی دننه دننه ورته بله څه خبره د اودس ماتوونکی پیشه شوه او د هغه په وجه ئی اودسکاوه او د لمانځه وخت لا پاتی وه مسحه بهکویکه د لمانځه د وخت په تلو سره څرنکه چی د ده اودس ماتیږی مسحه ئی هم ماتیږی نو چی د وخت تلو نه وروسته چی دی اودسکوی خپی به هم مینځی اوکه هغه ساعت دننه دننه ورته عزر وه پیش شوی نو د وخت به تلو سره اکرکه د ده اودس ماتیږی خو مسحه هم ورله جایزه ده لکه چی سړی مسافر وی دری شواروزه اوکه مقیم وه یو شواروز ده (رواه دورمختار و شامی)

د معزور بیان

که د چا په بدن پهکوم ځای داسی زخم وه چی تل تری وینه بهیده یا ئی پوزه داسی ماته شوه چی روانه وه او یا د وړو بولو مریضی وه چی تل ورنه څاڅکی وتل یا داسی ناجوره وه چی هر وخت ورنه باد خارجیده یا ښځه داسی ناجوړه وه چی په حیضکی هر وخت وینه ورنه روانه وه یا د چا غوږ خوږ وه هر وخت ورنه ژوه روانه وه وتله او ده به لمانځهکی دومره وخت نه مونده چی د اودسکولو په اندازه ئی وخت قدری فرض پکښی پورهکړی او خپل لمونځ پکښی اداکړی داسیکسانو ته معزور ویلی شی نو د معزور حکم دا دی چی هغه دی د هر فرض لمانځه لپاره اودس وکړی د ده اودس به ترکومه وخته چی د لمانځه وخت پاتی وی اودس به ئی هم پاتی وی

که معزور سړی د ماسپښین لمانځه لپاره اودس وکړو او د ده د بدن نه د ماسپښین تر اخره پوری څومره وینه یا ژوه وبهیده نو د ده اودس باقی دیکله چی د مازدیکر وخت داخل شو نو د ده اودس چی د ماسپښین لمانځه لپاره ئیکړی وه هغه اودس ئی مات شو د مازدیکر اودس به وکړی

مسئله معزور به د هر لمانځه لپاره اودس تازهکوی پدی اودسکولای شی چی خپل قضائی فرض لمونځونه نفل او تلاوت دکلام ربی پری وکړی (رواه هدایه)

مسئله هغه وخت سړی ته معزور ویلی شی چی د لمانځه په اداکولوکی یا د لمانځه د اداکولو په اندازه د ده بدن نه وینه یا ژویه جاری وی مثلا د یو وخت لمانځه لپاره ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودس وکړ د بدن نه ئې وينه يا ژوه جاري وه يا دا چې په لمانځه کې يا دا چې د لمانځه او اودس ترمينځ ده نه وينه يا ژوه جاري وه نو همدا يو اودس د يو وخت لمانځه لپاره کافي دی کوم وخت چې د بل لمانځه وخت داخل شو د ده اودس هم مات شو بل اودس تازه کوی هغه وخت د معزوريت نه ووت چې د يوه لمانځه وخت د ده زخم نه وينه يا ژوه لاړه نشي (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که د مريض داسي زخم وه چې وينه ئې جاري وه لاندی يا برسيره ئې ټوټه واچوله هغه ټوټه بيا د لمانځه مخکی بی نمائځه شوه خيردی لمونځ دی اداکړی د همدی يو وخت لمونځ ئی کيږی (رواه خلاصة الفتاوا و دورمختار)

مسئله د معزور اودس تر هغه وخته پوری اودس ثابت وی چې کوم وخت د بل فرض لمانځه وخت داخل شی کله چې د بل فرض لمانځه وخت داخل شو نو د معزوره اودس ماتيږی که فرضا چا د سحر د لمانځه لپاره اودس وکړو کله چې لمر راوخوت نو د سحر اودس ئی مات شو د لمر ختلو وروسته بل څه د سهار په اودس نشی کولای

که چيری معزوره د لمرختلو وروسته اودس وکړو پدی اوداسه کولای شی چې د ماسپښين لمونځ هم اداکولای شی او همدا اودس به ئی د ماسپښين د وخت ختميدو پوری باقی وی (رواه هدايه و رد)

مسئله که معزور د وينی يا ژوی په بنديدلو پوری قادر وی نو دا طريقه ورباندی واجب ده چې په هره ظريعه چې وی خپل وينه يا ژوه بنده کړی يا ئی کمه کړی که د معزور وينه سجده کی روانه وه البته د پزی نه خيردی خپل لمونځ دی وکړی خيردی که په ناسته ولاړه اشاره د وکړی که په ولاړه وينه ورنه تله په ناسته د وکړی اوکه په ناسته وينه يا ژوه ورنه تله په اشاره د خپل لمونځ وکړی د ملاستی په اشاره به لمونځ نه کوی د ولاړی په اشاره خپل لمونځ وکړی (روه در و رد)

مسئله که معزور اودس وکړ پداسی حال چې وينه ئی بنده وه او د وخت لمونځ ئی هم پداسی حال کی وکه چې بيا دغه وخت ووت او ده ته څه خبره د اودس ماتوونکی نه وه پيشه شوی نو د وخت په تلو سره دغه اودس نه ماتيږی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که د معزور وينه يا ژوه وغيره په جامه لکيدلی وه او ده ته معلومه وه چې زه که دا مينځم او لمونځ پری کوم لمونځ به مې لانه وی خلاص او دا به ناپاکه شی نو د هغه مينځل پری واجب نه دی او دا ورته معلومه وی چې دومره ساعت کی نه پليته کيږی نو چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوی روپی په اندازه وی یا زیات وی مینځل ئی پری واجب دی فتوا پدی راغلی چی بی د هغی مینځلو نه ئی لمونځ نه کیږی(رواه شرح التنویر)

د حیض او استحاضی بیان

په هره میاشت کی چی کومه معروفه وینه د ښځي نه ځی هغی ته حیض وائی چی د حیض موده کم د کمه دری شپی او دری ورځی ده او زیات د زیات نه لس شپی او ورځی ده که چیری د دری شپو او ورځو نه مخکی وینه بنده شوه نو هغه ته حیض نه دی بلکه هغه استحاضه ده استحاضه مرض ته ویل کیږی اوکه چیری د لسو شپو او ورځو نه واوښت که دا عمرکی یوکرت وه نو لس ورځی ئی حیض ده متباقی ورځی ئی استحاضه ده (رواه هدایه)

مسئله د نهوکالو نه مخکی ښځی ته حیض نه ورځي که چیری نجلی ته په نهوکالوکی وینه راغله هغه حیض نه دی بلکه استحاضه ده بیا کله چی (۵۵)کلو ته ښځه ورسیده نو بیا هغی ته زړوکی (حیض) نه ورځي، بیا هم که پداسی عمرکی ورته سور رنکه یا تور رنکه وینه راغله نو هغه حیض دی اوکه چیری رنک ئی ژیړ شین او خړ رنکه وی نو دا حیض ندی اوکه همدی عمر ئی عادت وه نو بیا هغه حیض دی (رواه بدایع و ردمختار)

مسئله که د حیض وخت سور تور ژیړ او خړ سیوا د خالص سپینوالی هر څه چی وی دا حیض دی (رواه ردمختار)

مسئله که د وړوکی نجلی زړوکی بیلمازه شو او هغه لس شپی ورځی یا د دی نه کم وی یا زیات وی دری شپی ورځی ئی حیض اوکه د لسو شپو ورځو نه زیات شو نو دغه لس شپی ورځی ئی د حیض دی نوری زیاتی ئی مستحاضه ده (رواه هدایه)

مسئله د یوی ښځي خاص عادت نه وه بلکه کله کله به ئی پنځه ورځي زړوکی ورته وه اوکه به اوه ورځی وه همدارنکه به بدلیده او رابدلیده یا یوه میاشت کی پوره لس ورځی وشو نو دا ټول لس ورځي په حیض کی راځي (رواه بحر و شامی)

مسئله که د نجلی اول وار وینه یوه میاشت پوره روانه وه نو اول نه تر لسو ورځو پوری حیض دی متباقی ورځي ئی استحاضه ده (رواه ردمختار)

مسئله که ښځي ته دری شپی او ورځي څه پلیتی راغله بیا دا پنځلس ورځی بنده شوه بیا ئي دری شپی او ورځی پلیتی راغله په منځ کی پنځلس ورځي ټولی د پاکی دی اول او آخر ئی د حیض وخت دی (رواه شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیض احکام

په ښځه باندی د حیض وخت کی لمونځ او روژه نیول نشته کوم وخت چی پاکه شوه نو د لمانځه قضائی پری نشته د روژی قضائی به راوړی (مجمع الانهار)

مسئله ښځو باندی د حیض وخت کی لمونځ او اودس نشته لیکن د هر لمانځه وخت کی به اودس کوی په جای نماز به د یوه وخت لمانځه په اندازه کینی الله ﷻ به یاد وی دا د دی لپاره چی د لمانځه عادت ورنه هیر نشی (رواه مجمع الانهار)

مسئله کوم وخت چی ښځه حیض کی وی خاوند لپاره ئی د نامه لاندی لاس وړل حرام دی او که چیری کوم زړوکی او پرده منځ کی وی بیا نو فرق نه لری د نامه پورته د زنکانه کوز لاس وروړل فرق نه لری همدارنکه ښځي سره د حیض وخت کی ملاسته، ښکلول ، ناسته ، ولاړه ، خوړل ، او څکل وغیره جائز دی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که خاوند ته معلومه وه چی ښځه حیض کی ده او جماع ئی ورسره وکړه نو دا کناه کبیره ده حتمی به توبه باسی یو یا نیم دینار به خیرات ورکړی(رواه در و رد)

مسئله که ښځه نیکه او صالحه وه رښتیا کویه وه خاوند ته ئی وویل چی زه په مرض کی یم بیا نو نژدی کیدل ورته حرام دی اوکه دروغژنه وه د خاوند پری اعتبار نه وه صرف د هغی په وینا حرام والی نه راځی.

مسئله که دی ښځي زړوکی پوره لس شپی ورځی وه نو د خاوند صحبت ورسره جواز لری اکر که غسل ئی هم نه وی کړی او د لمانځه وخت پری تیر شوی هم نه وی (رواه هدایه و شامی)

مسئله که دی ښځي عادت پنځه ورځی وه او پدی میاشت کی دوه ورځی پلیتی راغله بیا هغه بنده شوه اودس به کوی لمونځ به هم کوی لیکن تر هغه وخته چی د لمانځه وخت پوره شوی نه وی جماع به نکوی (بحر رائق)

مسئله د واده شوی ښځی لپاره د حیض وخت کی او پاکی کی د مالوچ وغیره ایښودل فرج کی غوره ده او د ناواده شوی ښځی لپاره خاص د حیض وخت کی غوره دی همدارنکه د واده شوی ښځي لپاره بعضی علما کرام وائی چی د حیض وخت کی د مالوچ وغیره ایښودل سنت دی او د پاکی وخت کی ښځی لپاره بیا د مالوچ وغیره ایښودل مستحب دی (رواه دورمختار و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نفاس مسائل

ښځي نه چې د بچې د پیداکیدو وروسته کومه وینه چې څلویښت شپې او ورځې روانه وی هغه ته نفاس ویل کیږی د نفاس موده کم دکمه څلویښت شپې او ورځې ده او دکمې مودی ئې حد نشته نوکه یو ساعت وینه ورنه لاړه شی هغه نفاس دی نو داسی ښځو ته هم روژه نیول او لمونځ کول معاف دی (رواه مجمع الانهار)

مسئله که د بچې د پیداکیدو وروسته ښځې نه وینه جاری نشوه نو دا به غسل کوی.

مسئله که د ښځې حمل وغورځیده که یو یا نیم اندام ئې روغ شوی وه کوته نوک ویښته وغیره بیا ئې حمل وغورځیده وروسته کومه وینه راغله نو د هغه د نفاس وینه ده اوکه چیری کوم اندام ئې روغ شوی نه وه بیا نو نفاس کیدای نشی نو دا وینه د حیض ده دری ورځې یا کم دکمه پنځلس ورځې پاکه هم وه اوکه داسی نه وه بیا نو دا استحاضه ده (دورمختار و شامی)

مسئله که د ښځې د نفاس عادت ۲۵ ورځې وی او دا ۲۵ ورځې پوره شوی لیکن وینه ئې ونه دریده غسل به تر هغه وخته نه کوی تر څو وینه ئې بنده شوی نه وی مثلاً ۳۰ مه ورځ وینه بنده شوه غسل به کوی لمونځ به آداکوی د نورو لمونځو قضائی پری نشته ولی چې عادت ئې ۲۵ ورځو نه ۳۰ ورځې شوی (شرح التنویر)

مسئله د ښځې وینه په نفاس کی څلویښت ورځو نه مخکی بنده شوه د وینی بندیدو نه وروسته به غسل کوی لمونځ به کوی او قضائی به نه کوی که لمبول ورته ضرر رساوه نو تیمم به کوی (رواه شرح التنویر و ردمختار)

مسئله د دو نفاسو ترمنځ د پاکی موده کم دکمه شپږ میاشتی دی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله په شپږو میاشتوکی دننه دکومی ښځې چې دوه بچې پیداشوی نو دا حمل په یوه حسابیږی نفاس ئې یو دی او د نفاس موده کی اول بچې نه شروع کیږی در صورت چې د اول بچې لا څلویښت ورځې نه وی وتلی نو دا وینه نفاس ده اوکه وتلی وی دا وینه استحاضی ده (بحر شامی)

د استحاضی مسائل په اوداسه او لمانځه کی د استحاضی احکام لکه څنګه چې د معزور په بیان کی ذکر شوی نو پداسی ښځې باندی لمونځ او اودس هم شته نوکوی به ئې او هم به خپل خاوند سره صحبت کوی (رواه دورمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم باب

د بانک او اقامت بیان

د هر لمانځه لپاره بانک سنت موکد دی چی حکم ئی د واجبو هم دی که هغه لمونځ په جماعت وی یا بی له جماعت نه وی قضائی ته هم بانک ضروری دی

مسئله که مسافر وه او ملکری ئی ټول حاضر وه نو بانک ورته سنت موکد دی همدارنکه اقامت هم ورته سنت موکد دی (رواه دورمختار)

مسئله که چیری د ماسپښین لمونځ په اذان او اقامت سره اداشوی وی دی جومات ته د لمانځه لپاره نور خلک راغلل دوی لپاره اذان او اقامت کول مکروه ده که چیری په همدی جومات موذن او امام مقرر نه وی خلک ورته تک او راتک کوی خپل لمونځونه کوی بیا نو ورته بانک او اقامت ویل مکروه نه ده بلکه غوره هم دی (رواه فتاوه عالمکیر)

مسئله د قضائی لمونځ چی څوک په جماعت کوی نو بیا به اذان او اقامت ورته کوی (رواه دورمختار)

مسئله د پنځه وخته لمونځونه سِوا او د جمعی د لمانځه نه سِوا د بل لمانځه لپاره بانک او اقامت نشته بلکه مکروه ده (ردمختار)

مسئله موذن لپاره د لوئی بی اودسی وخت کی اذان کول مکروه تحریمی دی همدارنکه په وړه بی اودسی کی د اذان کول موذن ته هم مکروه تحریمی ده باید وئی نکړی (رواه شرح تنویر)

مسئله کوم هلک چی ځوانی ته نږدی وی اذان کول ورته کراهیت نلری همدارنکه ړانده ته هم (دورمختار)

مسئله یوه موذن ته یو وخت کی د دووجوماتو اذان کول مکروه دی (رواه شامی)

مسئله د جومات لپاره داسی موذن مقرر شی چی هغه په مسائلو پوه وی پرهیزکار وی اوچت اواز ولری د لمانځه وختونه ورته معلوم وی اذان په ولاړه وی په ناسته اذان کول مکروه دی (بحر رائق)

مسئله څوک چی اذان کوی اقامت د هغه حق دی هغه که حاضر وی یا غیر حاضر وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک چی اقامت وائی موذن باید ورنه راضی وی او پری خفه نشی (خاینه او عالمګیر)

مسئله په بانک او اقامت کی دومره فرق دی چی بانک کی پر سحر کی اصلات خیر من النوم دوه واری ویل کیږی او په اقامت کی د اصلات خیر من النوم په عوض کی قد قامت الصلات ویل کیږی بل فرق ئی اذان په جګ اواز ویل کیږی او اقامت لږ غونډی قرار ویل کیږی (رواه شرح التنویر و ردمختار)

د آذان لفظی ترجمه

الله اکبر الله ﷻ ډیر لوی ذات ده دا به څلور واری وائی اشهدان لااله الاالله زه ګواهی ورکوم چی نشته بی له الله ﷻ نه بل لایق د عبادت او بندګی دا به هم دوه واری وائي اشهدان محمد رسول الله ګواهی ورکوم چی محمد ص د الله ﷻ رسول دی دا به هم دوه واری وائی حی علی الصلات راځی لمانځه ته دا به هم دوه واری وائی حی علی الفلاح راځي کامیابی ته دا به هم دوه واری وائی د سحر په اذان کی به اصلات خیر من النوم لمونځ بهتر دی د خوب نه دا به هم دوه کرته وائی او اقامت کی به د اصلات خیر من النوم پر ځای به قدقامت الصلات په تحقیق سره ودریدی د جماعت په لمانځه کی دا به هم دوه کرته وائی بیا به دوه کرته الله اکبر وائی اخر کی به لااله الاالله نشته بل معبود بی له الله ﷻ یو واری ووائی . بیا به دعا وکړی.

د لمانځه لفظی ترجمه

د ثنا لفظی ترجمه:- (سُبحانَکَ الّهُم) پاکی وایو تا لره ای الله ﷻ (وَبحمدکَ) او ستا تعریف سره یادوو مونږ تا لره (وَتَبارَکَسمُکَ) او مبارک د وی نوم ستا (وَ تَعالاَجَدُّکَ) او لوی شان دی ستا (وَلَااِلَهَ) و نشته معبود برحق (غَیرُک) بی له تانه یا الله ﷻ.

(اعوذ باالله) پنا غواړم زه د پاک خدای نه (من الشیطان الرجیم) د شیطان رټل شوی نه (بسم الله) شروع کوم په نامه د خدای ج (الرحمن الرحیم) چی رحک کوونکی او مهربان ذات

د سورت فاتحی لفظی ترجمه (اَلحَمدُ ل لِلّهِ) ټوله ثنا او صفت الله ﷻ لره ده (رب العلمین) چی پالونکی د مخلوقاتو دی (الرحمن الرحیم) رحم کوونکی او مهربان دی (مالک یوم الدین) مالک د ورځی د قیامت (اِیاک نعبدُ) ای الله ﷻ خاص ستا عبادت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو (وَاِیاکَ نَستعَین) او خاص تا نه مدد غواړو (اِهدنا) هدایت کړی مونږ ته (صِراط المستقیم) د مستقیمی لاری (صراط الذین) لاره د هغوکسانو چی (انعمت علیهم) تا د نعمت انعام کړی پر هغوی (غیرالمغضوب) نه د هغه کسانو چی غضب پری کړای شوی دی (ولاالضالین) او نه د کمراهانو. امین دا دعا قبوله کړه

د سورت اخلاص لفظی ترجمه: (قُل) ووایه (هُو) شان دا دی (الله احد) چی الله یو دی (الله الصمد) خدای پاک بی نیازه دی یعنی ټول ورته احتیاج دی او الله ﷻ چاته محتاج نه دی (لم یلد) نه تری څوک پیداشوی (ولم یولد) او نه دی د چا نه پیداشوی دی (ولم یکن له کفو احد) او نه شته د هغه مثل.

تسبیح: (سبحان ربی العظیم) پاک دی رب څما چی ډیر لوی دی (سمیع الله) واورید خدای پاک لمن حمد د هغه چا چی د هغه ثنائی وکړه (ربنا لک الحمد) ای پروردکاره تالره ثابته ده ثنا او (سبحان ربی الاعلی) پاک دی رب څما چی ډیر عالی شان دی.

د تشهد لفظی ترجمه: (اَتَّحِیاتُ لِ الله) د ژبی ټول عبادتونه خاص الله ﷻ لری دی (وَالصَّلاتُ) او هم بدنی عبادتونه (والطیِباتُ) او هم مالی عبادتونه (اسلام علیک ای ها النبی) سلام دی وی پر تا باندی ای نبی ع (ورحمة الله وبرکاةُ) او رحمت د خدای پاک او برکتونه د هغه (اسلام علینا) سلامتیا دی وی پر مونږ باندی (وعلا عبادالله الصالحین) او په بنده کانو د خدای پاک باندی چی نیک دی (واشهد ان محمد عبده و رسول) او شاهدی ورکوم چی محمد د هغه بنده او د هغه رسول دی.

درود شریف: (اَلّهُمَّ صَلِّ) ای خدایه رحمت نازل کړه (علی محمد) پر محمد ص باندی (وعلا ال محمد) په آل د محمد باندی (کما صلیت) لکه چی رحمت دی کړی په (علی ابراهیم) په ابراهیم باندی(و علی ال ابراهیم) په آل د ابراهیم باندی (انک) په تحقیق سره ته (حمید مجید) ستایل شوی او خاوند د لوئی یی.

(الهم بارک) ای خدایه برکت نازل کړی (علی محمد وعلی ال محمد) په محمد باندی او په آل د محمد باندی (کما بارکت) لکه چی تا برکت کړی دی (علی ابراهیم و علی آل ابراهیم) په ابراهیم باندی او په آل د ابراهیم باندی (انک حمید مجید) په تحقیق سره ته ستایل شوی او خاوند د لوئی یی.

(الهم ربنا) ای پروردکاره زمونږ (آتنا فی الدنیا) راکړی مونږ له دنیا کی (حسنة) نیکی (وفی الاخرة حسنة) او په اخرت کی نیکی (وقنا عذاب النار) او وساتی عذاب د اور نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعا قنوت: (الهم انا) ای خدایه په تحقیق سره مونږ (نستعینک) مدد غواړو تا نه (ونستغفرک) او طلب د بخښنی کوو تا نه (ونومنوبک) او ایمان راوړو په تا باندی (ونتوکل علیک) او توکل کوو پر تا باندی (ونثنی علیک الخیر) او ثنا وایو پر تا باندی نیکه (ونشکرک) او شکر اداکوو ستا (ولانکفرک) او ناشکری نه کوو ستا (ونخلع ونترک) او لری کوو مونږ او پریدو ئی (من یفجرک) څوک چی نافرمانی کوی ستا (الهم ایاک نعبد) ای اللهﷻ خاص ستا عبادت کوو (ولک نصلی ونسجد) او خاص ستا لپاره لمونځ کوو او سجدی کوو (والیک نسعی)او خاص ستا طرفته زغلو مونږ (ونخفد) او خدمت ته حاضریږو مونږ (ونرجو ورحمتک) او امید لرو مونږ د رحمت ستا (ونخشی عذابک) او ویریږو مونږ ستا د عذاب نه (ان عذابک) په تحقیق سره عذاب ستا چی دی (بلکفار ملحق) پر کفارو باندی پیوست کیدونکی دی.

د جومات احکام

جومات د اللهﷻ عبادت کاه او مسلمانانو لپاره د عبادت بهترین مقام دی.

په حدیث شریف : کی راغلی چی جومات د متقیانو کور دی هر څوک چی جومات سره مینه لری اللهﷻ هغه ته د ایمانداری کواهی ورکوی او هر څوک چی جوماتونه ابادوی هغوی ته اللهﷻ کورونه ابادوی او د رحمت ملائکی تل ورسره ملکری او کمکونه کوی (فضائل اعمال)

بل حدیث شریف کی راغلی چی څوک جومات ته ځي هغه سره د ایمان جنډه وی او په هر قدم ورته اللهﷻ عملنامه کی یوه نیکی زیاتوی او یوه بدی ئی عملنامی نه کټ کوی او یوه درجه ورته جنت کی زیاتوی او د جومات دروازه بند ساتل مکروه تحریمی دی بی له ضرورت نه.

د حدیث شریف مفهوم دی چی څوک جومات جوړ کړی ولوکه د یوی خیمی په شکل وی نو اللهﷻ جنت کی کور ورته آبادوی (رواه فضائل اعمال)

فایده: په کوم قوم یا ټولنه کی چی جومات آباد وی هغه قوم ته اللهﷻ د رزق دروازی خلاصوی په روزی کی فراخی راولی او د قهطی دروازی پری بندوی او اللهﷻ هغه قوم کی د اتفاق اتحاد وروکلوی مینه او محبت پیداکوی د نفاق کمپله ورنه ټولوی.

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی چی جومات کی په جماعت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ کول د کور د ښتی پولی پټي او نورو ځایونو چی کوی نو جومات کی ۲۵ درجی فضیلت او بهتری لری.

بل حدیث شریف کی راغلی چی څوک اودس وکړی او د جمعی په نیت جومات ته روان شی دومره ثواب لری لکه چی ده د عمری احرام تړلی وی او مکی شریفی ته روان شوی وی (فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د قیامت په ورځ به یو اعلان وشی چی چیرته دی ځما کاونډیان ارشاد به وشی چی یا الله ﷻ ستا کاونډیان څوک دی الله ﷻ به وفرمائی چی ځما کاونډیان هغه اشخاص دی چی هغوی دنیا کی جوماتونه ابادکړی او جوماتو سره ئی مینه درلوده. نن به هغه شخص راساً جنت ته داخلیږی (فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی څوک جومات سره محبت ساتی هغه راساً الله ﷻ سره محبت ساتی (رواه مشکوة)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک تیاروکی جومات ته ځی هغوی ته پوره د نور زیری ورکړی حشر به ئی متقیانو سره وی (رواه مشکوة)

د جومات باره کی مسائل

مسئله کوم کور کی چی جومات ته ځای جوړ شی هغه د جومات حکم نه لری (رواه بحر و هندیه)

مسئل جومات ته د جنوب او حائضی ښځي داخلیدل منعه دی.

مسئله جومات کی د تجارت د خرید فروش خبری بلکول منعه دی (رواه عالمکیر دورمختار)

مسئله د جومات په دیوال او محراب د قرانکریم ایاتونه لیکل منعه دی داځکه چی کله جومات شهید کیږی بیا هغه ایاتونه حیوانات پایمالوی (رواه هندیه و عالمکیر)

مسئله جومات کی اودس کول او مضمضه کول مکروه دی او که جای ورته جوړوی بیا فرق نلری (هندیه و شامی)

مسئله جومات کی د کاسب کارکول منعه دی ځکه چی جومات د عبادت ځای دی (هندیه)

مسئله جومات کی خوراک کول او خوب کول منعه دی که مسافر وی یا متعکف فرق نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري (هنديه)

مسئله جومات کی لاره جوړول نیالکی ایښودل شه ندی او که د جومات لپاره وی فرق نلري (شامی)

مسئله جومات کی تل لپاره د ناستی ځای تعین کول مکروه دی (رواه هندیه)

مسئله د توتکی او شاپرک د جالی ورکول جواز لری (رواه شامی)

مسئله که د چا په جامو او پښو باندی خټه یا بل شی نښتی وی د هغه موښل د جومات په دیوال یا د دروازی په تادری باندی مکروه دی (رواه دورمختار)

نوټ: مسئله د آذان او اِقامت منځ دومره درنګ تیرول چی لمونځ کوونکی په کی ورشی او لمونځ غوره وخت کی وشی اقلً د پنځوس ایاتو لوستلو په اندازه وی او د ماښام بانګ او د لمانځه ترمینځ باید اقلً دری ایاتونه ولوستل شی (رواه شرح التنویر و ردمختار)

د امامت بیان او مسائل

په امامت کی ۶ شرطونه دی لدی شپږو نه که یو شرط ترک شی امامت ئی نه صحیح کیږی.

۱ اسلام دی کافر امامت صحیح نه دی ۲ بلوغ دی د صغیر امامت صحیح نه دی ۳ عقل دی د لیونی امامت نه صحیح کیږی ۴ نارینه دی د ښځی امامت نه صحیح کیږی ۵ قرائت دی د امی امامت نه صحیح کیږی ۶ سالم دی د معزور امامت نه صحیح کیږی.

نوټ : که چیری تول جماعت د ښځو وه نو د هغوی لپاره نارینه صرور نه دی او که جماعت د نابالغو وه نو بالغوالي ورته ضرور نه دی او که جماعت د معزورو وه د بی عزره امامت ورته ضروری نه دی.

مسئله د ټولو نه اول د هغه شخص امامت بهتر دی چی هغه د لمانځه په مسائلو ښه پوهیږی بل دا چی قرائت ئی درست وی بل دا چی فاسق نه وی د تقوادار امامت درست دی بل دا چی پرهیزکار وی عمر ئی زیات وی، ښایسته وی ، خوش اواز وی ، پاک دامنه وی ، ښایسته ښځه ولری دا ځکه چی د نورو ښځوکتلو نه مسئون وی. بل دا چی د هغه شخص رعب قرب زیات وی بل جامی ئی ښی اغوستی وی بل دا چی د مسافرو نه د مقیم امامت بهتر دی د تیمم کوونکی نه د اودس کوونکی امامت ښه دی.

په پورته اشخاصو کی چی ذکر شوی که مناسب خلک موجود وه نو د نا مناسب امامت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکروه تحریمی ده چی په بعضوکی د امامت سلسه مکروه تنزهی ده او په بعضوکی مکروه تحریمی ده (دور مختار و ردمختار) .

په جماعت کی د شامليدو او نه شامليدو بيان

مسئله چا چی لمونځ نه وی کړی اذان نه وروسته د هغه وتل جومات نه مکروه تحریمی ده همدارنکه که د جومات اذان شوی نه وی چا چی لمونځ نه وی کړی وتل ورته مکروه تحریمی دی بی له ضرورت نه.

مسئله که څوک په نفلو ولاړ وی هلته جمعه ودريده دی به نفل نه ماتوی بلکه فرضو غوندی به دوهم او څلورم رکعت پوره کوی (رواه دورمختار)

که په فرض لمانځه څوک ولاړ وی دی وخت کی جمعه ودريده که دی شخص څلور رکعته نيت کړی وه او د لمړی رکعت سجده ئی نه وه کړی نو لمونځ به مات کړی امام پسی به اقتدا وکړی البته سلام به په ولاړی کرځوی.

اوکه چيری ئی د اول رکعت سجده کړی وی نو دوهم رکعت به پوره کوی خپل سلام به کرځوی امام پسی به اقتدا وکړی همدارنکه که ئی د دريم رکعت سجده کړی وی هلته جمعه ودريده نو دی به څلورم رکعت پوره کوی بيا به امام پسی اقتدا وکړی ليکن د مازديکر لمانځه کی به ځان نه شاملوی دا ځکه چی مازديکرکی نفل نشته اوکه بيا نورو لمنځوکی شامليږی هغه ورته نفل کرځي (رواه شامی)

مسئله که څوک د ماسپښين په سنتو ولاړ وی جمعه شروع شو يا ئی خطبه شروع کړه نو دی به لموځ نه ماتوی دوه رکعته به پوره کوی سلام به وکرځوی امام پسی به اقتدا وکړی د خپلو دو رکعتو سنتو قضائی به د فرضو وروسته راوړی اوکه په دريم رکعت کی جمعه ودريده نو بيا به دی څلورم رکعت پوره کړی بيا به خپل امام پسی اقتدا وکړی (روا دورمختار و ردمختار)

مسئله که چا سره د جمعی د فوت کيدو ويره وی داسی حالت کی به سنت پريږدی امام پسی به اقتدا کوی وروسته به د فرضو نه به د سنتو قضائی اداکړی (رواه شامی)

مسئله که د سهار جمعه ولاړه وه يا اقامت وويل شو او د سنت نه وی کړی نوکه ئی يقين وه چی زه اول يا دوهم رکعت نيسم نو صف نه به جدا سنت وکړی اوکه جای نه وه په صف کی دی خپل سنت وکړی بيا به امام پسی اقتدا وکړی اوکه يقين وه چی زه امام پسی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ نشم نیولای نو سنت به نکوی امام پسی به اقتدا وکړی (رواه شرح تنویر)

مسئله یو سړی د جمعی لپاره جومات ته روان شو اخره قاعده ئی ونیوله او ټول لمونځ ورنه فوت شوی وه دی شخص لپاره د ټول لمانځه او جمعی ثواب شته او اجروکی شامل دی اوکه چا قسم وکړ چی زه به دی جومات کی لمونځ نه کوم نو پدی صورت دا شخص نه حانث کیږی (رواه شامی)

د مقتدی بیان او مسائل

مسئله که مقتدی یو نفر وه یا نابالغ هلک وه نو هغه به د امام ښی خوا ته لږ غوندی بیرته ودریږی داسی وخت کی به مقتدی د امام شاته یا چپی خواته نه دریږی مکروه ده (شرح تنویر)

مسئله که مقتدیان دوه نفره وه یا زیات وه نو د امام شاته به صف تړی د امام ښی او چپی خوا ته دریدل ئی مکروه تحریمی دی (رواه عالمکیر)

مسئله که اول کی مقتدی یو نفر وه نور مقتدیان راغلل نو اولنی مقتدی به خپل ځان بیرته راباسی چی ښی ئي جکی نشی په کش کیدو به ښی رابیرته کوی نورو سره به صف کی ځان یوځای کوی اوکه مقتدیان ناپوه وه خپله امام به ځان ورو ورو مخی ته کړی چی بیرته صف جوړ شی (شامی)

مسئله که مقتدی ښځه یا نابالغ انجلی وه هغه به د امام شاته دریږی که هغه یوه یا دوه زیاتی وی اوکه چیرته مقتدیان ښځي او نارینه کېوړ وه نو هغه به امام ځو صفه جوړوی چی اول صف د سړیو دوهم صف به د هلکانو دریم صف به د ایزکانو وروسته به د ښځو صف وتړی خپل لمونځ به جماعت سره اداکړی (شرح تنویر)

مسئله امام د جمعی شروع کی اول بیرته خپل مخ مقتدیانو راواړوی که څوک صف کی وړاندی وروسته وه پوه د کړی پای ځی به پورته وی البته په اشاره به ئی پوه کوی په صف کی د جفت دریدو چی فاصله منځ کی پاتی نشی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که مقتدی اتحیات تر عبده ورسول پوری ویلی نه وه امام پورته شو دلته به مقتدی اتحیات پوره کوی بیا به پورته کیږی همدارنکه که مقتدی قاعده کی اتحیات پوره کړی نه وه امام سلام وکرځاوه مقتدی مجبور دی اتحیات به پوره کوی سلام به کرځوی (دورمختار و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله که امام نه مخکی مقتدی اتحیات خلاصه کړه مقتدی به چپ کینې دا مستحبه طریقه ده او امام چی اتحیات خلاصه کړه علما وائی چی بیرته د سره به اتحیات بیا شروع کوی چی مقتدیان ځان ورپسی ورسوی لیکن بهتره داده چی امام التحیات په دمه دمه ولولی تر څو مقتدیات ورپسی ورسیږی بیا به سلام وکرځوی (رواه در ورد)

مسئله که مقتدی امام نه مخکی رکوع ته لاړه او مام ژر ورپسی ورسیده نو لمونځ ئی وشو اوکه چیری ځنډ پکښی راغی نو بیا مکروه تنزهی ده د امام نه مخکی تلل لویه کناه ده (شرح تنویر)

مسئله که مقتدی امام نه مخکی رکوع کی اوچت شو اوکوری چی امام لا رکوع کی ده دلته به مقتدی بیرته رکوع ته ځي امام سره به یوځای پورته کیږی دا ئی په یوه رکوع حسابیږی (دورمختار و شامی)

مسئله که امام رکوع کی وه مقتدی نیت پسی وتاړه رکوع ئی پوره ونیوله نو دا رکعت ئی پوره شو اوکه امام رکوع کړی وه مقتدی ورپسی نیت وتاړه نو د مقتدی دا رکعت پوره نه دی دلته د امام متابعت شرط دی خپلی دوه سجدی به امام پسی وکړی (دورمختار و شامی)

مسئله مقتدی به پدی پنځو شیانو کی د امام مطابعت کوی یعنی چی د امام هیر شو یا ئی ونه کړو نو مقتدی به ئی هم نکوی لکه ۱ په وتروکی ئی دعا قنوت هیر شو یا ئی پریښود ۲ د دواړو اخترونو تکبیرات ۳ اوله قاعده ۴ سجده تلاوت ۵ سجده سهوه (رواه دورمختار و بحر)

او پدی څلور شیانو کی به د امام مطابعت نکوی یعنی که امام ئی وکړی مقتدی به ئی نکوی لکه ۱ د اختر لمونځوکی زیات تکبیرات ویل ۲ د جنازی لمانځه پنځم تکبیر ویل ۳ د رکن نه زیات یعنی یو رکعت کی دوهمه رکوع او یا دری سجدی ۴ پنځم رکعت ته اوچتیدل (دومختار و بحر)

او دا اته خبری به مقتدی کوی اکرکه امام ونه کړی لکه تکبیر تحریمه لپاره لاس اوچتول ۲ د ثنا ویل اکرکه امام ویلی وی یا ئی نه وی ویلی او امام لا قرائت شروع کړی نه وی ۳ قامه کی ربنا لک الحمد ویل دی اکرکه امام سمع الله نه وی ویلی ۴ په رکوع تسبح ویل دی همدارنکه سجده کی هم ۵ تشهد په قاعده کی ویل اکرکه امام نه وی ویلی ۶ د تکبیراتو انتقال یعنی رکوع نه سجدی ته تلل ۷ د سلام کرځول اکرکه امام په څه وجه پریښی وی یا جک شو نو مقتدی به حتمی سلام کرځوی ۸ تکبیرات تشریق دی اکرکه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام هیر شول نو مقتدی به ئی حتمی شروع کوی (رواه دورمختار و بحر)

مقتدی په څلور قسم ده مدرک / مسبوق / لاحق / او مسبوق لاحق.

۱ مدرک هغه مقتدی ته ویل کیږی چی اول تر اخره پوری امام سره لمانځه کی شریک شی.

۲ مسبوق هغه مقتدی ده چی هغه یو یا څو رکعته ورنه تیر شوی وی وروسته چی لمانځه کی داخل شی خپل لمونځ به داسی کوی لکه:

الف: په پاتی رکعتو کی به اول ډک رکعتونه کوی بیا به تش رکعتونه کوی ورپسی به خپله قاعده کوی چی په دوه رکعتی کی اخره قعده راځی اوکه دری یا څلور رکعتی وی نو اوله قاعده ئی قاعده اولی راځی فرضاً د مازدیکر جمعه ولاړه وه دری رکعته ئی تیر وه او زید راغی څلورم رکعتی کی شامل شو دلته زید مسبوق شوکوم وخت چی امام سلام وکرځوی زید به پورته کیږی ثنا اعوذبالله او بسم الله به وائی ورپسی به الحمدالله او سورت لولی د رکوع او سجدی وروسته به اوله قاعده وکړی داځکه چی یو رکعت ئی امام پسی نیولی دی نو دا ئی دوهم رکعت شو د قاعدی وروسته به جکیږی دریم رکعت به پوره کوی لیکن قاعده به نه کوی داځکه چی ده کوم رکعت امام پسی نیولی ده هغه سره ئی دا دریم رکعت شو بیا به څلورم رکعت کوی تنها الحمدالله به پکښی لولی رکوع سجده اخره قعده به کوی (شرح التنویر وفتح القدیر)

ب: امام اعظم رح فرمائی چی کوم وخت مسبوق امام پسی یو رکعت ونیوه نو دی اول دوه رکعته ډک کوی که دا د ماښام لمونځ وی نو دا ئی اخرنی قاعده شوه اوکه څلور رکعتی وی نو دا ئي اوله قاعده شوه بیا به جکیږی یو رکعت به تش کوی وروسته به اخره قاعده کوی سلام به کرځوی دواړه طریقی جایز دی لیکن اولنی بهتره ده.

مسئله د مسبوق لپاره غوره خبره داده کله چی امام دواړو خواوو ته سلام وکرځاوه پس د هغه نه به مسبوق پورته کیږی لپاره د دی چی امام پسی د سهوی شک پاتی نه شی د امام د سلام کرځولو مخکی د مقتدی پاڅیدل بی د عذره مکروه تحریمی دی مثلاً د اودس د ماتیدو یا د باد د وتلو ویره ورسره وی وخت ورسره کم وه د جمعی یا د اخترو د لمانځونو معذوریدل یا د مسحی د پوره کیدو ویره ورسره وه (رواه شرح منیه)

ج: لاحق مقتدی لاحق مقمتدی هغه ته ویل کیږی چی هغه امام پسی اقتدا کړی وی یو یا ټول رکعتونه ورنه تللی وی لکه دا چی امام پسی نیت وتاړه بیا ئي اودس مات شو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودس لپاره لاړه بیرته راغی څو رکعتونه ورنه فوت شوی وه نو دی به د مسبوق په شان خپل لمونځ کوی لیکن پوره به ئی نه کوی اوکه ټول ورنه تیر شوی وه خپل لمونځ د سر نه کوی.

د: مسئله لاحق او مسبوق که یو سړی هم لاحق وی او هم مسبوق وه مثلاً یو رکعت ورنه تیر شوی وه بیا د نیت وروسته ئی اودس مات شو نو دا سړی هم لاحق دی او هم مسبوق نو د لاحق حکم دا دی چی دی به اول خپل فوت شوی رکعتونه اداکوی هغه پس که جماعت ختم شوی نه وه نو د امام مطابعت به کوی اوکه ختم شوی وه نو خپل لمونځ به پوره کوی ځنکه چی په مقتدی قرائت نشته نو لاحق به هم قرائت نه کوی یعنی الحمدالله او سورت به نه وائی لکه څنکه چی په مقتدی د سهوی سجده نه لازمیږی همداسی لاحق به هم سجده نه کوی نیت وروسته اوداسه نوکوم په جماعت ورنه څو رکعتونه ورنه لاړه نوکوم رکعت چی اول کی امام پسی نیولی ده نو دی مسبوق دی اوکوم رکعت ئی چی پس د شراکت نه فوت شوی دی نو دی لاحق کرځی دی به خپل لمونځ داسی اداکوی اول به هغه رکعتونه اداکړی کوم چی د شراکت وروسته فوت شوی دی قرائت به پکی نه کوی ولی چی دی لاحق دی نو په قیام کی به قدر د قرائت خاموش دریږی د قاعدی لپاره به د امام مطابعت ساتی اوکه لمونځ ختم شوی وه خپل لمونځ به ځانته کوی اوکه ختم شوی نه وه د امام مطابعت به کوی مثلاً زید راغی د ماسپښین جمعه ولاړه وه یو رکعت ئی شوی وه چی دی په دوهم رکعت کی شامل شو د زید اودس مات شو لاړه اوداسه ته بیرته راغی جماعت ختم شوی وه نوکوم رکعتونه چی جماعت کی د شرکت نه پس ورنه تللی وه هغه به د مقتدی په شکل داسی اداکوی چی قرائت پکښی نه کوی چپ به دریږی لکه امام پسی چی ولاړ وی اول رکعت به وکړی بیا به دوهم رکعت قاعده به وربسی نه کوی (رواه دورمختار و ردمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم باب

د لمانځه بیان او مسائل

خپله لمونځ اظهار د بندګی ده بل دا چی لمونځ د اللهﷻ د حکمونو اولین حکم دی بل دا چی د اسلام د پنځه بناو نه دوهمه بناء پنځه وخته لمونځ چی پر هر مکلف مسلمان باندی هغه نر وی یا ښځه چی عاقل بالغ مرئی وی یا ازاد وی لمونځ وربانـدی فرض عین دی منکر ئی کافر دی څوک ئی چی قصداً ترک کړی د هغه شخص لپاره سخت وعیدونه دی.

د ادم ع زمانی راپدی خوا د هر نبی وخت کی د شریعت له نکاه دوه وخته لمونځ وه چی یو وخت د لمرختو وخت کی او بل د لمر لویدو وخت کی لمونځونه آداکول کله چی نبی کریم ص اللهﷻ معراج ته وباله نو اللهﷻ نبی کریم ص ته شپه او ورځ کی پنځوس لمونځونه تحفه ورکړه دی وخت کی د نبی کریم ص ملاقات د موسی ع سره کیږی موسی ورته وفرمایل چی ای محمده ص ستا امت شواروزکی پنځوس وخته لمونځ نه شی اداکولی نو نبی کریم ص د موسی ع په مشهوره اللهﷻ ته دکمیدو څو پیشنهادونه وکړل فرضاً اول پیشنهاد کی ورته ۴۰ دوهم پیشنهاد کی ورته ۲۰ همدارنګه څو پیشنهاد وروسته ئی پر ۵ وخته نبی کریم ص قناعت حاصل شو او د اللهﷻ د خوانه ورته دا هم زیری ورکړ شو چی چا دا پنځه وخته لمونځ اداکړو د هغو پخوانیو پنځوس وخته لمونځونو اجر ورکوم ځکه پر مسلمانانو فرض شو.

د لمانځه باره کی لنډ لنډ حدیثونه ۱ لمونځ د دین ستنه ده ۲ لمونځ د جنت کلی ده ۳ لمونځ د مومن معراج دی ۴ لمونځ بهترین جهاد دی ۵ لمونځ د زړه لپاره نور ده ۶ لمونځ د شیطان مخ توروی ۷ لمونځ د نبی کریم ص د سترکو یخوالی دی ۸ لمونځ د اللهﷻ د خزانو د غوښتنی بهترینه وسیله ده البته هسی لمونځ چی صحابه کرامو کول او هر څه به ئی پری حاصلول لکه حضرت عصام رح یوه ذاهد بلخی نه پوښتنه وکړه چی ته خپل لمونځ څنګه اداکوی هغه ورته وویل چی کله د لمانځه وخت راشی اول په ښه شان اودس وکړم مسواک پکښی استعمال کړم لمانځه ته لاړ شم په اطمنان ودریږم کعبه شریفه مخی ته راولم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښي پل صراط باندی راولم ښی طرف جنت ته کړم او چپ طرف دوزخ ته کړم الله ﷻ په خپل سر حاضر او حضور وکښم او مرک خپل څټ ته نږدی قیاس کړم. او دا لمونځ خپل آخرنی لمونځ وکښم چی ایا زه به بل لمانځه پوری ژوندی یم اوکه نه ؟ بیا لمونځ اداکړم په عاجزی سره خپل نیت وتړم الله اکبر ووایم خپل قیام قرائت رکوع سجده او قاعده په ترتیب سره وکړم البته په خشوع او خضوع سره نو د دی لمانځه په اداکولو الله ﷻ ته امید لرم چی دا لمونځ به می قبول شی.

حدیث شریف : حضرت ابوذر غفاری رض نه روایت دی فرمائی چی یوه ورځ نبی کریم ص د منی موسم کی د ونی یو شاخ ونیوه حرکت ئی ورکړو د ونی پاڼي ټولی وریژیدی نبی کریم ص را ته وویل چی ای ابوذره مسلمان چی په اخلاص لمونځ وکړی د هغه کناهونه داسی د بدن نه تویږی لکه څنګه چی دا پاڼی توئی شوی او د ونی تنه پاکه صافه راووتله (رواه احمد با اسناد حسن الرافی)

په حدیث شریف کی راغلی چی کوم لمونځ په هغه اوداسه چی مسواک پکښی استعمال شوی وی هغه لمونځ د نورو لمونځونو نه ۷۰ درجی فضیلت لری نبی کریم ص فرمایلی چی ماته دائم الوقت جبرئیل امین په مسواک تاکید کړی ده او دا یوه سنت طریقه ده.

بل حدیث شریف کی راغلی مسواک ۱۰ فایدی لری لکه ۱ خوله صفا کوی ۲ د الله ﷻ د رضایت سبب کرځي ۳ شیطان په غصه کوی ۴ الله ﷻ سره ئی محبت پیداکیږی فرشتی هم محبت ورسره پیداکوی ۵ د غاښو او وری مضبوطوی ۶ بلغم رفعه کوی ۷ خوله خوشبوئی پیداکوی ۸ صفرا لری کوی ۹ د سترکو نظر تیزوی ۱۰ د خولی بدبوی لری کوی بل دا چی سنت طریقه ده.

حدیث شریف : حضرت ابوهریره رض نه روایت دی فرمائی چی نبی کریم ص یو ځلی وفرمایل چی د چا دکور دروازه کی یو نهر وی ډیری صفا اوبه ولری په هغه نهر کی د ورځي پنځه واری ولامبی ایا د هغه په بدن باندی خیری پاتی کیږی صحابه کرامو وویل چی نه هیڅ خیری د هغه په بدن نه پاتی کیږی نبی کریم ص ورته وفرمایل چی همدارنکه څوک خپل پنځه وخته لمونځ اداکړی د هغه شخص کناهونه په همدی شکل بدن نه لری کیږی (رواه بخاری مسلم او ترمذی)

ابوسعید خدری رض فرمائی چی نبی کریم ص فرمایلی چی څوک خپل پنځه وخته لمونځونه اداکړی یو لمونځ تر بل لمانځه پوری څومره صغیره کناهونه چی ولری د بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمانځه په برکت اللهﷻ ورته معاف کوی.

حدیث شریف : عبدالله ابن عمر رض ارشاد نقل کوی فرمائی چی څوک د خپل پنځه وخته لمانځه حفاظت کوی نو دا لمونځ د ده لپاره د قیامت په ورځ نور یعنی رڼا وی او د حساب کتاب وخت کی ورته حجت او لوی دلیل وی او د خلاصی سبب ئ کرځی او څوک چی د خپل پنځه وخته لمانځه حفاظت نه کوی د هغه لپاره د قیامت په ورځ نه نور او نه هم ورته کوم حجت وی او نه د کوم خلاصون ذریعه وی نو داسی اشخاصو عشر به فرعون، امان، قارون اوبی بن خلف سره وی (رواه دورمنشور، منتخب کنز، مشکات، فی الکتاب الصلات)

حدیث شریف : حضرت ابن مسعود رض نه روایت دی فرمائی چی کله د لمانځه وخت راشی یوه فرشته اعلان کوی چی ای د ادم ع زویه جک شه د دوزخ هغه اور مړ کړه چی تاسو د خپلو کناهونو پواسطه پر خپل ځان بل کړیده. دینداره خلک جک شی د خپل لمانځه اداکولو لپاره روان شی نبی کریم ص فرمایل چی کله مسلمان خپل یو وخت لمونځ اداکړی تر بل لمانځه کناه ورته معاف شی (رواه دورمنشور)

کویا د اللهﷻ رحمت ته متوجی کیدل دی کله چی سړی د اللهﷻ خواته متوجی شی نو اللهﷻ ورسره مدد کار شی.

حضرت صهیب د نبی کریم ص ارشاد نقل کوی چی کله به پخوانی انبیا ع مو ته کوم مشکل پیش شو دفعتا به لمانځه ته متوجی شول او نبی کریم ص فرمائی چی کله څه واقعه درباندی راځی نو دفهتاً سجدی ته مراجعه وکړی (لمانځه ته) (رواه ابوداود)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی کله لمونځ کذار خپل لمونځ په ښه شان سره وکړی په خپل وخت او په جماعت سره ئی وکړی په خشوع او خضوع ئی اداکړی نو دا لمونځ د حشر په ورځ یو نورانی صورت باندی د اللهﷻ حضور کی ودریږی د لمونځ کذار لپاره دعا کوی او مغفرت ورته غواړی نو لمونځ کذار ته وائی چی اللهﷻ دی ستا هم داسی حفاظت وکړی لکه ښنکه چی تا څما حفاظت په دنیا کړی ده. چا چی خپل لمونځ صحی او درست نه وی کړی کنه او کپر ئی کړی وی قیام قرائت رکوع سجده او قاعده ئی په خشوع او خضوع سره نه وی اداکړی د لمونځ کذار لپاره ښیرا کوی ورته وائی چی اللهﷻ دی تا هم ما غوندی تبا او برباد کړی زه خو دی تبا کړم ورروسته هغه لمونځ د زړی کپړی په شکل کړی پر مخ ئی ورولی (رواه دورمنشور و طبرانی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : په احادیثوکی ذکر شوی دی چی فرشتی هر وخت الله ﷻ ته په عبادت مصروفی وی یوه ډله فرشتی به تر قیامته پوری په رکوع کی وی بله ډله به تر قیامته پوری په سجده کی وی او یوه ډله به تر قیامته پوری په قیام ولاړی وی نو الله ﷻ د مومن د اکرام او اعزاز لپاره د دی ټولو مجموعی لپاره ئی دوه رکعته نفلوکی ثواب ورکړی ده بیا د قرانکریم تلاوت په لمانځه کی د هغوی په عبادت زیاته درجه لری (رواه فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک یو وخت فرضی لمونځ قضا کړی د هغه شخص نوم د دوزخ په دروازه کی ولیکل شی هغه که بیا وروسته قضائی راوړی هم بیا به هم دی په دوزخ کی یو حُقُب چی ۸۰ کاله کیږی هلته سوزی دا چی د یوه قضا شوی لمانځه عذاب دوزخ کی ۸۰ کاله وی ایا د مونږه د څو لمونځو یا ئي چی بلکول نه کوی ایا د هغه به څه حال وی درصورت چی د حشر یوه ورځ د دنیا د یوه کال سره برابره دی پدی حساب به د یوه لمانځه قضا کوونکی قیامت کی د دنیا د عمر په حساب (۲۸۸۰۰۰۰۰) کاله دوزخ کی تیروی

سفیری رحمت الله فرمائی چی څوک د سهار لمونځ ونه کړی ملائکی ورته وائی ای فاجره او چی د ماسپښین لمونځ ونکړی ورته وائی ای خاسره او چی د مازدیکر لمونځ ونه کړی وائی ای عاصی او چی د ماښام لمونځ ونه کړی ورته وائی ای کافره او چی د ماخستن لمونځ ونکړی ملائکی ورته وائی ای د الله ﷻ د حق ضایع کوونکیه (رواه غالبة امواعظ)

حدیث شریف : د نبی کریم ارشاد مبارک دی فرمائی چی د قیامت په ورځ به اول کی لمانځه حساب کتاب کیږی که بنده د لمانځه په حساب کتاب کی کامیاب ووت نور نو ټولو اعمالو کی کامیاب وی او که لمانځه حساب کتاب کی ناکام شو باقی ټولو اعمالو کی به ناکام وی په نتیجه کی به الله ﷻ وفرمائی چی تاسو وکوری که عمل نامه کی نوافل ولری نو ورته تبادله ئی کړی همدارنګه په روژی زکات او نورو اعمالو حساب کتاب شورع کیږی (حدیث المغیره ، مسلم و طبرانی)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک آذان واوری او دی جومات ته لاړنشی البته بی د عذر نه نو د هغی شخص کور یا بل ځای کی لمونځ نه قبلیږی (رواه مشکوة ابوداود)

حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص وفرمایل چی ځما زړه غواړی چی څو ځوانان راولم خس او خاشاک راټول کړم د هغه چا کور ته اور واچوم چی د جمعی لمانځه ته نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځی (رواه ابوداود او مشکوة)

بل حدیث شریف کی راغلی چی بدترین غل هغه دی چی د لمانځه غلا کوی صحابه کرامو وفرمایل چی د الله ﷻ رسول د لمانځه غلا یعنی څه ؟ نبی کریم ص ورته وفرمایل چی څوک لمانځه کی قیام قرائت رکوع سجده او قاعده سم او درست نه کوی (رواه فی الترغیب او احمد طبرانی)

حضرت ابوطلحه (رض) یو جلیل القدره صحابی یوه ورځ باغ کی لمونځ کاوه یوه مرغه والوت څنګه چی باغ ډیرګڼ وه مرغه یوه خوا بله خوا هواکی ګرځیده د وتلو لاره ئی نه پیداکوله دغه وخت د ابو طلحه رض سترګی پری ولګیدی لمانځه کی غلط شو چی ما څو رکعته کړی دی کله چی سلام وګرځاوه دفعتا نبی کریم ص ته ئی تشریف یووړ عرض ئی ورته وکړو چی ای د الله ﷻ رسوله ماته خو د خپل باغ د وجی دا مصیبت راغی چی لمانځه کی سهوه شوم نو دا باغ د الله ﷻ د رضا په خاطر تاسو ته درکوم ته څنګه چی پوهیږی هسی وکړه (فضائل اعمال)

حدیث شریف حضرت ابوهریره رض نه روایت دی فرمائی چی کله مړی په قبرکی دفن شی خلق ورنه واپس شی نو فرشتی ورته راشی که هغه مومن تقوا داره وی نو لمونځ به ئی سرته زکات به ئی ښی خوا ته او روژه به ئی چپی خواته او نور نیک عملونه ئی د پښو خواته وی نو فرشتی ورتلای نشی نو له دی به سوالونه نه کوی (رواه دورمنشور)

حضرت عبدالله ابن عباس رض فرمائی چی یوکس ټول ورځ روژه نیسی او ټوله شپه نفلونه کوی لیکن دی د جَمعی او جُمعی لمانځه ته نه ورځی او اشتراک پکښی نه کوی نو دا شخص دوزخی دی (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک ۴۰ ورځی متواتر بی د قضائی نه چی یو تکبیر اولا هم ورنه فوت شوی نوی خپل لمونځ په خپل وخت او په جماعت سره اداکړی الله ﷻ داسی شخص ته دوه پروانی وعده کړی ده یو دا چی هغه به دنیا کی د نفاق نه خلاص کړم بل دای د دوزخ اور نه به ئی بچ کړم. (رواه ترمذی او مسلم)

حافظ ابن حجر رح فرمائی چی یوه ورځ حضرت ابوبکر صدیق رض حضرت عمر رض حضرت عثمان رض حضرت علی رض او اصحابه د نبی کریم ص سره مجلس کی ناست وه اول

نبی کریم ص وفرمایل چی ځما دنیا کی دری شیان ډیر خوښ دی ۱ خوشبوئی ۲ شه بی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی یعنی ښه ښځه ۳ لمونځ چی ځما د سترکو یخوالی دی.

حضرت ابوبکر صدیق رض وفرمایل چی ځما په دنیا کی هم دری شیان خوښ دی ۱ ستاسو مخ مبارک ته کتل ۲ خپل مال خرچول په تا باندی ۳ دا چی ځما لور ستاسو په نکاح ده.

حضرت عمر رض وفرمایل چی ځما هم دری شیان دنیا کی ډیر خوښ دی ۱ امر باالمعروف ۲ نهیه عن المنکر ۳ او زړه جامه اغوستل.

حضرت عثمان رض وفرمایل چی ځما هم دری شیان ډیر خوښ دی ۱ د وږی مړول ۲ بربنډ ته جامه ورکول ۳ د قرانکریم تلاوت کول.

حضرت علی رض وفرمایل چی ځما هم دنیا کی دری شیان ډیر خوښ دی ۱ د میلمه خدمت ۲ کرمی کی روژه نیول ۳ په دښمن توره چلول.

دی وخت کی حضرت جبرئیل امین راغی وئی فرمایل چی تاسو د خپلی خوښی شیان روښانه کړل نبی کریم ص ورته وفرمایل چی ښه ده ته هم خپل د خوښی شیان وښیه جبرئیل امین عرض وکړو چی ځما دنیا کی دا دری شیان خوښ دی ۱ ورک ته لاره ښوول ۲ غریب عبادت کوونکی سره محبت کول ۳ د غریبانو د بال بچ سره مدد کول. همدارنکه الله ﷻ بیا د خپلو بندکانو دری شیان ډیر خوښ دی ۱ په خپل طاقت او توان سره د الله ﷻ لارکی خرچول ۲ دکناه په پیښمانتیا باندی ژړل ۳ په لوږه باندی صبر کول.

حدیث شریف : د نبی کریم ص مبارک ارشاد دی فرمائی چی څوک د پنځه وخته لمانځه اهتمام وکړی نو الله ﷻ د هغه لپاره (پنځه) قسم اعزاز او اکرام فرمائی لکه ۱ د هغه به دنیا کی د رزق تنکی لری کړم ۲ د هغه به د قبر عذاب لری کړم ۳ د قیامت په ورځ به عمل نامه په ښی لاس ورکړم ۴ په پل صراط به ئی د بجلی غوندی تیر کړم ۵ جنت ته به ئی بی حسابه کتابه داخل کړم. (رواه تنبية الغافلين، او ليث ثمرقندی، ابن حجر)

په حدیث شریف کی راغلی چی څوک لمانځه کی پورته وکوری لمانځه کی حضور خرابیږی داځکه چی لمانځه کی نظر پورته پاتی کیږی. (رواه دورمنشور)

په حدیث شریف : کی راغلی چی څوک د ماخستن لمونځ په جماعت سره وکړی لکه دی سړی چی نیمه شپه ټول عبادت او ذکر سره تیره کړی وی. (فضائل اعمال)

او څوک چی د سهار لمونځ په جمعه سره وکړی لکه دی شخص ټوله شپه په عبادت او بندکی سره تیره کړی وی خوشبخته به تل خپل لمونځونه په جماعت سره کوی. (رواه

(c) ketabton.com: The Digital Library

فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی لمونځ محوه کوونکی د کناهونو دی څوک چی اول لمونځ وکوی دوهم لمانځه پوری الله ﷻ ورته صغیره کناهونه معاف کوی.

یوه روایت راغلی چی که چیری خلکو ته معلومه شی چی د بانک او اقامت او د اول صف ناسته لمانځه کی څومره ثواب لری نو بیا به دا شخص په پچه اچولو سره دا چانس ځانته پیدانکړی حتمی به ئی بچه پری اچول. (رواه فضائل اعمال)

مسئله په مکروهه وخت کی د جنازی لمونځ او سجده تلاوت دواړه اداکیږی لیکن لږ غوندی کراهیت لری. (رواه فتاوه و دودیه)

د لمانځه شرطونه

د لمانځه د صحت لپاره ۷ شیان بیرون د لمانځه نه دی چی د لمانځه خارجی شرائط بلل کیږی ۱ پاکوالی د بدن ۲ پاکوالی د جامی ۳ پاکوالی د جای ۴ ستر عورت دی ۵ د لمانځه نیت دی ۶ مخامخ قبلی ته دریدل ۷ وخت دی (رواه شرح التنویر)

مسئله کله چی د لمانځه نیت وتړل شی باید زړه کی پخه اراده ونیسی او که چیری په خوله نیت وتړی نو دا ورته بهتره خبره ده (رواه دورمختار)

مسئله د فرض او واجبو نیت کی تعین د وخت بلکول ضروری ده که د رکعتو تعین ئی ونه کړو باک نلری همدارنکه د ماسپښین لمانځه کی په نیت کی د مازدیکر نوم واخیستل شی خیر دی لمونځ ئی کیږی (رواه شامی دورمختار و ردمختار)

یا ئی د دوه رکعته په عوض څلور یا شپږ رکعته د خولی ووتل فرق نلری نو لمونځ ئی کیږی.

مسئله علما کرام فرمائی چی د فرض او واجب لمونځونو نه سوا نورکوم لمونځونه چی دی صرف د لمونځ نیت کافی دی چی ووائی لمونځ کوم نو دا تخصیص ضرور نه دی چی ووائی سنت د نن سبا یا ماسپښین یا تراویح نفل خسوف یا کسوف لیکن غوره دا ده چی د وخت تخصیص پکښی وشی او د نفلو اداکولو کی ضرورت نشته (رواه شامی و کبیری)

مسئله د امام لپاره د نیت تړل ضروری ده خپل د امامت نیت به کوی وائی به چی زه د دی خلکو امامت کوم (رواه شرح تنویر)

قبلی ته مخ کول که څوک داسی ځای کی کیر راغی چی قبله ورته معلومه نه وه څوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم نه وی چی د قبلی پوښتنه وکړی دلته به لمونځ کذار خپل فکر تر آخری پکار واچوی هری خواته ئی چی یقین راغی هغی خواته به لمونځ وکړی لمونځ ئي کیږی او که په لمانځه کی ورته د قبلی معلومات وشو نو بیا به مخ اړوی.

مسئله که چا په نیت کی مخ می د کعبی شریفی په لور ونه ویل لمونځ ئی کیږی لیکن غوره او بهتره دا ده چی ووائی (رواه عالم کیر دورمختار)

د لمانځه مستحبه طریقه

کله چی لمونځ کذار په لمانځه دریږی ۱ نیت وتړی بیا به دواړه لاسونه غوږو ته پورته کړی الله اکبر به ووائی چی دا تکبیر تحریمه دی بیا به لاسونه تر نامه لاندی وتړی بیا به سبحانک الهم ووائی بیا به اعوذباالله ووائی بیا به بسم الله ووائی بیا به الحمدلله ووائی بیا به یو اوږد آیات یا دری لنډ ایتونه ووائی بیا به رکوع ته لاړشی په رکوع کی به دری واری سبحان ربی العظیم ووائی بیا به قامی ته لاړشی سمع الله لمن حمده ووائی بیا به سجدی ته لاړ شی په سجده کی به دری واری سبحان ربی الاعلی ووائی په همدی شکل به دوهم رکعت وکړی قاعده وکړی په قاعده کی به التحیت تشهد درودشریف او دعا ولولی اول به ښی خواته ورسته به چپی خواته سلام وکرځوی (رواه شرح تنویر و ردمختار)

فایده په رکوع کی به داسی خمیږی چی ملا سر او کوناتی ئی په یوه سطحه قرار ولری او دواړه لاسونه ئی په فراخو کو په زنکنونو کلک نیولی وی.

همدارنکه به قامه کی داسی نیغ دریږی لکه څنکه چی په قیام کی دی ولاړ وی نو کله چی د سجدی لپاره ځی باید زنکنونه ئی نیولی وی او د سجدی تکبیر به وائی کله ئی چی زنکونه پر مځکه ولکوی بیا به خپل دواړه لاسونه وروسته پوزه بیا به وچویلی د دواړو لاسونو منځ کی کیږدی داسی حالت کی به ئی د لاسونو او پښو کوتی قبلی خواته برابری وی څنکلی به ئی د ځمکی نه جکی نیولی وی خپلی متی به تخرک لاندی نه نیسی لری به ئی نیسی همدارنکه به ئی خپل ورنونه د پنډیو او کیډي نه جدا نیولی وی په همدی شکل به ټول رکعتونه وکړی کله چی په قاعده کیناست نو اتحیات به تر اشهدان لااله الاالله ووائی کله چی د اشهدان لااله الاالله ویله او دی اشهد ته ورسیده د ښی لاس منځنی کوته به د غټي کوتی سره حلقه کوی غچه کوته ورپسی نوری دواړه کوتی به ورولی او د (لااله) په ویلو به د شهادت کوته اوچته وی او د (الاالله) په ویلو به ئی بیرته کښته کوی ورپسی به درود

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریف الهم صل علا محمد او درود شریف الهم بارک علی محمد ولولیی بیا به الهم ربنا ولولی بیا به ښی خواته سلام وکرځوی وروسته به چپی خواته سلام وکرځوی.

په جمعه کی به مقتدی امام پسی اعوذبالله ، بسم الله ، الحمدالله او سورت نه لولی کله چی امام قامه کی سمیع الله لمن حمده وویل نو مقتدی به ربنالک الحمد ووائی.

د ښځی د لمانځه طریقه

د ښځي د لمانځه طریقه هم د نارینه د لمانځه غوندی ده لیکن په څو شیانو کی فرق لری

۱ تکبیر تحریمه نارینه خپل لاسونه غوږو پوری پورته کوی پورته کیدو وخت د څادر او پټونه ویستلی وی او ښځه خپل لاسونه د پورته کیدو وخت په ټکری کی دننه نیسی.

۲ نارینه خپل لاسونه قیام کی نامه لاندی تړی او ښځه ئی په سینه باندی ږدی او خپل لاسونه داسی ږدی چی د ښی لاس رغوی به د چپ لاس رغوی په شا پروت وی او نارینه غوندی د نامه لاندی د رغوئی حلقه پری نشته .

۳ نارینه رکوع کی ټیټیږی ښځه صرف دومره ټیټیږی چی د لاسوکوتی ئی زنکنو ته ورسیږی.

۴ نارینه رکوع کی زنکنونه په پراخوکوتو نیسی البته ټینک نیسی او ښځه محضی خپلی کوتی په زنکنو نیسی.

۵ نارینه سجده کی څنکلی تشو نه بیرته نیسی او ښځی ئی متصل ورسره نیسی.

۶ نارینه سجده کی څنکلی مځکی نه اوچته ساتی او ښځي به ئي پر مځکه لکوی.

۷ نارینه سجده کی خپله خیټه ورونو او خیټی د تخرک نه جدانیسی او ښځه ئی متصل ورسره نیسی.

۸ نارینه سجده کی دواړه پښی دروی ښځی به ئی نه دروی دواړه پښي به ښی خواته باسی.

۹ نارینه رکوع او سجده کی خپل ځان فراخ نیسی او ښځی به خپل ځان ټول نیسی.

۱۰ نارینه قاعده کی ښی پښه دروی او په چپه پښه کینی او ښځی په چپ کناټی ناسته وی دواړه پښی ښی خواته باسی.

۱۱ نارینه خپل قرائت په جهر او خفیه کوی او ښځه ئی په خفیه کوی په جهر ورته نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

(رواه طحطاوی)

د لمانځه فرائض یا احکام

په لمانځـه کـې ۷ فرضـونه یـا ارکـان دی ۱ تکبیر تحریمـه ۲ قیـام ۳ قرائـت ۴ رکـوع ده ۵ سجده ده ۶ اخری قاعده ده ۷ په خپل عمل سره وتل د لمانځه نه (سلام کرځول دی) .

د لمانځه واجبات

په لمانځه کې ۲۰ واجبات دی که چیری په دا شلو واجباتو کې یوا واجب څوک قصدی پریږدی نو لمونځ ئی فاسد شو اعاده ئی پری واجب کرځـی ۱ د فرضـو واجبـو سـنتو او نفلـو ټولو رکعتونو کی د سورت فاتحی لوستل ۲ فاتحی سره د سورت ضمیمه کـول ۳ د فرضـو پـه څلور رکعتی او دری رکعتی کی د قرائت تعین کـول دی ۴ د فـاتحی لوسـتل اول کـی ۵ خفیـه لمونځونه په خفیه کول ۶ جهری لمونځونه په جهر سره کول ۷ مقتدی به امام پسی قـرائط نـه کوی ۸ مقتدی به د امام مطابعت کـوی ۹ د لمانځـه ترتیـب دی ۱۰ د لمانځـه د رکعتونـو کـول پر خپل ځای ۱۱ تعدیل د ارکانو وی یعنی رکوع سجده په خپل اطمنان سره کـوی ۱۲ قامـه ده ۱۳ د هغـه تعـدیل دی ۱۴ اولـه قاعـده ده ۱۵ دوهمـه قاعـده کـی د تشـهد ویـل دی ۱۷ دواړه خواو ته سلام کرځول ۱۸ وترو واجبو کی دعا قنوت ویل ۱۹ او په دواړو اخترو کی د لمانځـه تکبیرات دا ټول واجب طریقه ده.

د لمانځه سنتونه

په لمانځه کی ۲۸ سنتونه دی ۱ تکبیر تحریمه د لاسو اوچتول تر غـوږو ۲ د کوتـو نیـول پـه خپل حالت ۳ قیام کی د نارینه لاسونه نامه لانـدی نیـول ۴ ښـی لاس پـه کـیڼ لاس ۵ د ثنـا ویل ۶ اعوذباالله ویل ۷ د بسم الله ویـل ۸ امـام پسـی امـین ویـل ۹ د فرضـو دریـم او څلـورم رکعت کی د فاتحی لوستل دی ۱۰ رکـوع کـی دری کرتـه تسـبیح ویـل ۱۱ رکـوع کـی بـه نارینـه خپل زنکونه فراخ نیسی ۱۲ په رکوع کی دواړه پرکی یوځای کول او پنډی نیغی نیـول دی ۱۳ په قامه کی امام به سمع الله لمن حمده وائی ۱۴ مقتدی به ربنالک الحمد وائـی ۱۵ سـجدی ته د تلو وخت کی به اول دواړه زنکنونه بیا به دواړه لاسـونه بیـا د تنـدی ایښـودل دی ۱۶ پـه سجده کی دری واری تسبیح ویل ۱۷ د تکبیراتو انتقال دی ۱۸،۱۹ د امام لپـاره د تکبیراتـو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمع الله لمن حمده په جهر ویل ۲۱،۲۲ جلسه او قاعده‌کی به نارینه خپله ښی پښه به دروی او په چپه به‌کینی ۲۴ اخره قعده‌کی د تشهد وروسته درود شریف ویل ۲۵ د سلام‌کرځول اول ښی خواته او وروسته چپی خواته ۲۶ امام به سلام په جهرکرځوی ۲۷ مقتدی به سلام خفیه‌کرځوی ۲۸ د سلام‌کرځولو وخت‌کی د سلام اچولو نیت دی (رواه دورمختار و شامی)

د لمانځه اداب او مستحبات

۱ تکبیر تحریمه‌کی لاسونه د لستونو او څادر نه ویستل دی ۲ په قیام‌کی د دواړو قدمو ترمنځ څلورکوتی فاصله ۳ په حالت قیام‌کی سجدی جای ته او په رکوع‌کی د دواړو قدمو ظاهر ته او په سجده‌کی د پوزی سر ته او په قاعده‌کی غیږی ته‌کتل ۴ رکوع‌کی د لاسونو کوتی خوری ایخودل دی ۵ په یواځی حالت‌کی د تسبیح دری واری ویل ۶ په قدر د طاقت د ټوخی دفعه‌کول د ارکمی دفعه‌کول اوکه د دی طاقت ئی نه وه نو د چپ لاس په ظاهر یا په لستونی باندی خوله پټول دا پورته د لمانځه آداب شول (شرح التنویر)

کوم وخت چی اقامت‌کی حی علی الفلاح وویل شو امام به مقتدیانو ته محراب‌کی ودریږی خپل نظر به مقتدیانو ته‌کړی اوکوم وخت چی په اقامت‌کی قدقامت الصلات وویل شی امام به لمونځ شروع‌کړی.

مسئله‌که لمونځ د مازدیکر وه یا د سحر وه نو په لمانځه پسی اوکه د بل وخت وه پس د سنتو نه مستحب طریقه ده چی دری واری استغفرالله الذی لااله الاهوالحی القیوم واتوب الیه بیا به یوکرت ایات‌کرسی قل هوالله قل اعوذبالله قل اعوذبرب الناس یو یوکرت ووائی همدارنکه ۳۳ کرته سبحان الله ۳۳ کرته الحمدالله ۳۴ کرته الله اکبر ووائی بیا به نو څلورمه کلمه لااله الاالله وحده لاشریک له الملک وله الحمد وهو علی‌کل شی قدیر ووائی.

د لمانځه مکروهات

مسئله په لمانځه‌کی په بدن یا جامو باندی لوبی‌کول مکروه تحریمی ده همداسی پیکی اړوه ول او رااړول مکروه تحریمی ده اوکه سجدی ته ئی مزاحمت‌کاوه بیا فرق نه لری (شامی وکتاب الحج)

مسئله سجدی ته د تلو وخت‌کی د جامو ټولول لمونځ مکروه‌کوی (رواه شرح التنویر)

مسئله‌کوم ځای‌کی چی فکرکی پراکندی راځی لکه د لهو لعب ځای‌کی لمونځ مکروه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده (رواه شرح التنویر)

مسئله د بل چا مخی ته لمونځ کول مکروه تحریمی دی درصورت چی منځ کی پرده نه وی اوکه ناست یا ولاړ وی او خبری کولی یا ولاړ وه یا ئی کارکاوه شاته ئی لمونځ کول مکروه ده.

مسئله په لمانځه کی د کوتو تقا ویستل په تشی لاس ایښودل ښی او چپی خواته د مخ او سر اړول دا ټول مکروه تحریمی دی د سترګو اړول ښی او چپی خواته لمونځ مکروه کوی په لاس او سر جواب ورکول لمونځ مکروه کوی (رواه شرحه هدایه)

مسئله په سر توری لمونځ کول مکروه ده اوکه د عاجزی د وجی وی نو فرق نه لری (رواه دورمختار)

مسئله که توپی یا لنګی د چا لمانځه کی ولویده غوره داده چی په سر ئی کړی لیکن د پټکی تړل یا د خولی بار بار په سرکول دا په عمل کثیره کی راځی ندی کوی (رواه دورمختار)

مسئله د نارینه دواړه څنګلی پر مځکه لمانځه کی ایښودل مکروه تحریمی دی (رواه هدایه)

مسئله که د جانداره شی تصویرونه د لمونځ کوونکی د سر د پاسه یعنی په چت کی ښی خواته یا چپی خواته وه نو لمونځ ئی مکروه ده اوکه شاته او پښو لاندی ئی وی فرق نلری اوکه تصویر وړکی وه په ولاړی ئی نشو لیدی یا پورته خواته وه په دی کی کراهیت نشته (رواه شرح التنویر)

مسئله په لمانځه کی د آیتونه صورتونه شمیرل په کوتو باندی مکروه دی همدارنکه د تسبیحاتو شمیرل مکروه دی اوکه د یاداشت لپاره په کوتو زورکاوه فرق نلری (رواه دورمختار)

مسئله په دوهم رکعت کی د قرائت لوستل د اول رکعت نه د دری ایتونو په اندازه زیات مکروه دی (رواه دورمختار)

مسئله په لمانځه کی د سترګو بندول مکروه دی اوکه د عاجزی او خشو ع لپاره وی فرق نه لری (شرح تنویر)

مسئله په لمانځه کی د خراشکی توکول بی ضرورته مکروه دی اوکه په ټوخی خراشکی راغی نو هغه کولای شی چپی خواته توکړی اوکه په جومات کی وه بیا به ئی په جامو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وموشی (رواه مینه کبیری)

مسئله که په لمانځه کی چا یو غړی دری کرته وکراوه البته یوه رکن کی نو لمونځ ئی فاسد شو (رواه شامی)

مسئله په لمانځه کی په دواړو پوندو ناسته مکروه ده او د سپی په شکل لمانځه کی ناسته مکروه تحریمی ده لکه چی دواړه ورنونه ئی درولی وی سینی ته ئی نږدی کړی وی کوناټي پرمځکه او لاسونه ئی پر مځکه وی (واه دورمختار و ردمختار)

مسئله په لمانځه کی خوله کی پیسه یا بل شی نیول مکروه دی داځکه قرائت نشی ویلی (رواه شرح تنویر)

مسئله په لمانځه کی داسی پکړی تړل چی کوپړی ئی لوڅه وی خولی ونه لری مکروه ده (رواه دورمختار)

مسئله په لمانځه کی د څادر داسی اچول چی څنډې ئی اړولی نه وی اوکشته پرتی وی داسی حالت کی لمونځ مکروه کوی البته مکروه تحریمی ده همدارنکه که ئی کمیس کرتی یا چپنه ئی په اوکو اچولی وی او خپل لاسونه د لستونو نه ویستلی نه وی لمونځ مکروه تحریمی ده (رواه دورمختار و شامی)

مسئله په لمانځه کی بی ضرورته تکیه کول مکروه دی (رواه منیه)

مسئله که طعام تیار وه او دی وږی وه اول به طعام خوری بیا به لمونځ وکړی اوکه د لمانځه د فوت کیدو ویره وه لمونځ به وکړی بیا به طعام وخوری (رواه شامی)

مسئله که د لمونځ کذار لویی یا وړی بولی راغللی یا کیدی په تنک کړو لمونځ ورته مکروه ده ولوکه لمانځه کی هم وی (رواه شرح تنویر)

مسئله که لمونځ کوونکی سورت تکمیل کړی نه وی یوه یا دوه کلمی ورته پاتی وی رکوع ته لاړ شی او په رکوع کی ئی سورت تکمیل کړو نو لمونځ ئی مکروه شو (رواه منیه)

مسئله په جماعت کی د امام اوچت دریدی په اندازه د یو شرعی کز داسی حال کی د ټولو لمونځ مکروه ده اوکومه ځمکه چی چا په ظلم نیولی وی هلته هم لمونځ مکروه ده (رواه دورمختار)

مسئله کوم فرض لمانځه کی سنت ولری اوږده دعا مکروه ده امام اعظم رح په نزد سنتو کی تاخیر راوستل مکروه دی. حدیث شریف کی راغلی چی نبی کریم ص به کله سلام وکرځاوه نو (الهم انت السلام و منک السلام تبارکت و تعالیت یا ذوالجلال والاکرام) په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـــــــــدر بـــــــــــه کناســـــــــــت او بـــــــــس

همدارنکه امام ته د فرضو نه پس خپل ځای باندی سنت‌کول مکروه دی خپل ځای به بدلوی مقتدی لپاره یا چی ځوک په تنهائی لمونځ‌کوی نو بیا مکروه نه ده لیکن د ځای بدلول بهتر دی د امام محمد په نزد د صفو ماتول مستحبه طریقه ده د سنتو اداکول‌کورکی فضیلت لری (رواه دورمختار و شامی)

مسئله دکعبی شریفی د پاسه همدارنکه په لاره‌کی ژرنده‌کی او هغه مځکه چی په ظلم نیول شوی وی هلته لمونځ مکروه ده (رواه دورمختار)

په هغو شیانو چی لمونځ فاسدیږی

مسئله‌که چا په لمانځه‌کی اوله قاعده پوره‌کړی نه وی قصداً یا سهواً ئی خبره وکړه دوم که د چا لمانځه‌کی خولی نه اه اوه یا اف یا ئی اواز وکړو دریم‌که په لمانځه‌کی وپرنجیده الحمدالله ئی وویل یا ئی د بل چا په پرنجی باندی یرحمک الله وویل څلورم‌که چا په لمانځه‌کی زیری وکړو او ده الحمدالله وویل پنځم په لمانځه‌کی الله اکبر پرځای چا الله‌ﷻ یا اکبر وویل شپږم‌که په لمانځه‌کی چا اوازورباندی وکړو او مقابل‌کی د ده د پوه کولو په خاطر چی زه لمانځه‌کی یم ده خپل قرائت په زوره‌کړو یا ئی سبحان الله وویل نو لمونځ ئی فاسد نشو یعنی فاسدکیږی نه. همدارنکه‌که امام د اخری قاعدی په عوض قیام ته لاړ او مقتدی د فتحی په نیت سبحان الله وویل خیردی بلکه بهتر هم دی او په لمانځه کی چا په چا قصداً یا سهواً سلام واچوه اکرکه علیکم ورسره نه وه اتم‌که چا دری یا څلور کرته نیت تړلی وی او قعده اولی‌کی سلام وکرځاوه پدی نیت چی ما لمونځ پوره‌کړی دی لمونځ ئی نه فاسدکیږی شرط دا ده چی خبری ئی نه وی‌کړی اوکه د ماخستن لمانځه‌کی پدی‌کمان چی ما د تراویح نیت تړلی دی په اوله قاعده‌کی ئی سلام وکرځاوه نو لمونځ ئی فاسد شو هم چا چی لمانځه‌کی غاړه تازه‌کړه او څه حرف پکښی پیداشو نو لمونځ ئی فاسد شوکه عذر وه خیردی اوکه ئی بی د عذره وه یا ئي د زیری په جواب‌کی غاړه تازه کړی نو لمونځ ئی فاسد شو لسم‌که د چا په لمانځه‌کی په‌کتاب یا بله نوشته سترکی ولکیدی لیکن پی پوه نشو خیردی باک نلری اوکه ئی ولوسته څه مقصد ئی ورنه واخیسته نو لمونځ ئی فاسد شو یوولسم‌که ځوک لمانځه‌کی ولاړ وی د قرانکریم یو ایات یا زیات ئی ولوسته نو لمونځ ئی فاسد شو دولسم عمل‌کثیره‌که چا لمانځه‌کی هغه عمل چی د لمانځه د جنسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی یا هغه د لمانځه د اصلاح لپاره نه وی وئی کړو نو لمونځ ئی فاسد شو.

عمل کثیره هغه ته وائی چی په لمانځه کی ولاړ وی او بل شخص دی ووینی او هغه دا کمان وکړی چی دا سړی په لمانځه ندی اوکه دا عمل کثیره ئی د لمانځه د اصلاح لپاره وی لکه چی اودس ئی مات شه نو د اودس تازه کولو لپاره لاړه او بیرته راغی نو پدی عمل کثیره لمونځ نه فاسدیږی. دیارلسم / سهواً یا قصداً د څه شی خوراک یا څښاک ولوکه د یوی کنځلی (کنجت) په اندازه هم وی او په غاښوکی څه شی وی او هغه دی لمانځه کی تیر کړی که د نخود په اندازه وی یا زیات وی نو لمونځ ئی فاسد شو اوکه د نخود نه کم شی ئی تیر شی بیا نو فرق نلری.

څوارلسم / که د چا خوله په خواږه شی وی او بی د ژوولو ئی تیر شول نو لمونځ ئی فاسدیږی.

پنځلسم / که ښځی لمونځ کاوه بچی ئی ورنه تی وروده او پی بلکول پری راکوزی نشوی لمونځ ئي نه فاسدیږی اوکه ئی پی پری راکوزی شوی نو لمونځ ئي فاسد شو.

شپاړلسم لمانځه کی خپل امام نه سوا بل چاته فتح ورکول لمونځ فاسدوی همدارنګه که لمونځ کوونکی بل چاته د لمانځه د اصلاح فتح ورکړی هم لمونځ فاسد شو.

اوه لسم / که د امام لمانځه کی اودس مات شو او امام ووت امام بل څوک قائم مقام هم ونه درلوه او نه بل څوک ودریده داسی حالت کی د ټولو مقتدیانو لمونځ فاسدیږی.

اتلسم / که امام پر خپل ځای لمانځه کی لیونی نابالغ هلک یا ښځه ودروله دلته د ټولو لمونځ فاسد شو.

نولسم که سړی لمانځه کی وه او ښځی دی مچ کړو د ده لمونځ نه ماتیږی بیا ئی که شهوت راغی بیا نو لمونځ ئی ماتیږی اوکه چیری ښځی لمونځ کاوه سړی دا مچ کړه داسی وخت کی د ښځي لمونځ ماتیږی ولوکه شهوت ئی راغلی وی یا نه وی راغلی یا دا چی سړی په شهوت شکل کړی وی یا بی شهوته وی.

شلم / که په لمانځه کی د چا عورت شکاره شو یا پری نجاست ولکیده په هره اندازه چی وی منعه ده لمونځ ئی فاسدیږی.

یوویشتم / که په لمانځه کی د څه وجی لپاره د سجدی ځای ته په یوکرت وړاندی شو که امام د ده او سجدی ترمنځ یو صف نه تر بل صف ترمینځ د فاصلی په اندازه حرکت وکړی لمونځ ئی نه فاسدیږی اوکه دینه زیات وی نو لمونځ ئی فاسدیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ویشتم / لمونځ کوونکی که په لمانځه کی یو رکن ادانکړی نو لمونځ فاسد شو.

درویشتم / د لمونځ کوونکی مخکی سپی یا پیشو تیر شول لمونځ ئی نه ماتیږی یا بل ځاروی وی هم نه ماتیږی لیکن د تیریدونکی لپاره سخته گناه ده بهتره داده چی لمونځ کوونکی خپل لمونځ داسی ځای کی وکړی چی هلته د انسانانو او حیواناتو تک او راتک نه وی (رواه دورمختار، و ردمختار، بحررائق، شامی، عالمکیر، و شرح تنویر) .

د وتر واجبو بیان

د وتر لمونځ واجب دی واجب فرضو ته نږدی دی پریښودل ئی لویه گناه ده او قضائی راوړل ئی واجب دی.

مسئله وتر واجب دری رکعته دی که ئی چی اوله قاعده وکړه دریم رکعت ته پورته شو الحمدالله پسی به سورته ووائی دواړه لاسونه به غوږو ته پورته کړی بیا به دواړه لاسونه وتری اودا دعا قنوت به لولی (الهم انا نستعینک و نستغفرک ونومنوبک ونه توکل علیک ونثنی علیک الخیر و نشکرک ولانکفرک ونخلع ونترک من یفجرک الهم ایاک نعبد ولک نصلی ونسجدو الیک نسعی ونحفدو نرجو رحمتک ونخشی عذابک ان عذابک باالکفار ملحق)

اوکه دعا قنوت ورته یاد نه وی نوکولای شی چی دا دعا ولوی (ربنا اتنا فی الدنیا حسنة وفی الاخرة حسنة وقنا عذاب النار)

یا دی دری واری الهم اغفرلی ولولی اوکه دائی هم د وسی پوره نه وه دری واری به یا رب ولولی صحیح کیږی نوکله چی رکوع ته لاړه خپله قامه سجده او جلسه بکوی اتحیات به لولی درود شریف او دعا به وائی سلام به کرځوی (رواه البدایع و شرح البدایه)

مسئله دعا قنوت په خفیه لوستل کیږی هغه که امام وی یا مقتدی وی (رواه منیه)

مسئله که ئی په دریم رکعت کی دعا قنوت هیره شوه نو دی رکوع سجدی او قاعدی وروسته به سجده سهوه وکړی بیا به اتحیات اول نه تر اخره ولولی سلام به وکرځوی (رواه شرح التنویر)

مسئله که چا فاتحه ولوستله او سورت ئی هیر شو دعا قنوت ئی چی ولوستله سورته ورته یادشو سورته به ولولی وروسته به دعا قنوت بیا ولولی رکوع ته به لاړ شی (رواه قاضی خان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله که مقتدی دعا قنوت لاخلاصه کړی نه وه امام رکوع ته لاړه مقتدی به دعا قنوت پریږدی د امام مطابقت به کوی او که مقتدی څه حصه نه وه لوستلی که ئی یقین وه چی اما رکوع پوره کولای نشی او زه به پسی ورسیږم نو ویل ورته بهتر دی بیا به رکوع ته امام پسی لاړ شی او که رکوع ورنه فوت کیده نو دعا قنوت به پریږدی رکوع ته به لاړ شی (رواه خانیه و شامی)

د سنتو بیان

مسئله د سحر فرضو نه مخکی دوه رکعته سنت موکد دی چی په حدیثوکی د دی سنتو ډیر تاکید راغلی دی بلکه بعضی علما کرامو وربانذی د واجبو حکم کړی ده بل ځای ئي لیکلی چی دا دوه رکعته سنت دنیا نه او څه چی دنیا کی دی بهتره ده (شرح تنویر و ردمختار)

مسئله د ماسپښین لمانځه وخت کی د فرضو نه مخکی څلور رکعته سنت موکد دی همدارنکه د فرضو وروسته دوه رکعته سنت موکد دی په احادیثوکی هم د دی سنتو ډیر تاکید راغلی دی چی بی د عذره پریښودل ئی ښه عمل نه دی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله د جمعی د لمانځه اولنی څلور رکعته سنت موکد دی بیا دوه رکعته فرض دی بیا څلور رکعته سنت موکد دی د امام یوسف رح په نزد د فرضو وروسته شپږ رکعته سنت موکد دی (مجمع الانهار)

مسئله د مازدیکر لمانځه مخکی څلور رکعته سنت موکد ندی کول ئی ثواب لری نه کول ئی عذاب نه لری (رواه منتقی)

مسئله د ماښام دری رکعتو فرضو وروسته ورپسی دوه رکعته سنت موکد دی (رواه شرح تنویر)

مسئله د ماخستن لمانځه کی اول څلور رکعته فرض دی ورپسی دوه رکعته سنت موکد دی ورپسی دری رکعته وتر واجب دی (رواه شرح تنویر)

د جُمعی د ورځی فضیلت

د جمعی په ورځ ټول مخلوقات سره یوځای شوی دی او پدی شپږ ورځوکی الله تعالی ځمکی او اسمانونه سره د کائناتو ټول ئی پیداکړی د حضرت ادم ع مبارک جسد ئی پدی ورځ تکمیل کړی د جمعی په ورځ ئی ادم ع جنت ته داخل کړی ده او د جمعی په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئی حضرت بابا ادم ع د جنت نه ویستلی چی د دنیا د ابادی ظریعه کرځیدلی دی او یو لوی نعمت کرځیدلی دی او د خلافت الهی او د عدل د ظهور یو سبب کرځیدلی دی.

د جُمعی د لمانځه بیان د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی کله د جمعی د لمانځع اذان وویل شی نو تاسی د خدای پاک ذکر ته ورشی خرید فروش پریږدی. د جمعی لمونځ فرض عین دی چی متواتر په قرانکریم احادیثوکی او اجماع امت سره ثابت شوی دی د فرضیت انکار ئی کفر دی اوکه څوک ئی بی د عذره پریږدی هغه فاسق دی الله ﷻ د جمعی لمونځ د دی لپاره په خپلو بندکانو باندی فرض کړی ده چی مسلمانان په جمعه کی یو واری سره راټولیږی او جامع جومات کی سره ټول یوځای د جمعی لمونځ اداکوی

حدیث شریف : ابوهریرة رض نه روایت دی فرمائی چی د جمعی په ورځ یو داسی ساعت شته چی د مسلمان بنده په هغه کی چی جایزه دعا وکړی الله ﷻ هغه دعا قبلوی په تعین کی ئی شاه عبدالحق صاحب دهلوی فرمائي چی دا ساعت د خطبی ترختمیدو پوری دی بل دا چی آخری حصه کی ده (رواه بخاری شریف و مسلم)

حدیث شریف : د ابوهریرة رض نه روایت دی چی نبی کریم ص فرمایلی چی ټولو ورځوکی غوره ورځ جمعی ورځ ده. پدی ورځ کی به شپیلی پوه کیږی نو د جمعی په ورځ پر ما درود شریف ډیر ډیر وائی ځکه چی د جمعی ورځ سید الایام ده او د ټولو ورځو سرداره ورځ ده الله ﷻ ته دا مبارکه ورځ د وړوکی اختر او لوی اختر ورځو نه مرتبه زیاته کڼلی ده د جمعی په ورځ ټول ارواح سره راجمعه کیږی د جمعی په ورځ مړو نه د قبر عذاب بچ کیږی هر څوک چی د جمعی په ورځ یا شپه مړ شی هغه د قبر فتنی نه بچ وی د جمعی په ورځ دوزخ نه تیریږی د جمعی په ورځ جنتیان د خپل رب ج دیدارکوی (ابوداود ، مشکوة ، دورمختار و شامی)

حدیث شریف : د جمعی په ورځ غسل کول مسنونه طریقه ده مسواک وهل ډیر فضیلت لری، پس د غسل نه د پاکو جامو اغوستل ، عطر یا نوره خوشبوئی لکول جومات ته مخکی تلل ډیر ثواب لری ځکه چی ملائکی د جومات د راتلونکو نومونه دروازه کی لیکی (رواه بخاری و مسلم)

مسئله چا چی د جمعی په خطبه کی خبری وکړی د هغه مثال داسی دی کله چی خر په کتابونو بار کړی پروت وی او چا چی ورته وویل چی چپ شه نو د هغه هم جمعه نشته (ثواب ئی) (رواه مشکوة شریف)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جمعی لمونځ پر چا فرض دی

۱ نارینه ده پر ښځه فرض نه دی ۲ آزاد دی په مرئی فرض نه ده ۳ مقیم ده پر مسافر فرض نه دی ۴ صحت دی پر مریض فرض نه ده ۵ په بینا دی په ړانده فرض نه دی ۶ په بندی فرض نه دی ۷ د شرعی عذر وخت کی فرض نه دی ۸ اسلام دی پر کافر فرض نه دی ۹ بلوغ دی په ماشوم فرض نه دی ۱۰ عقل دی پر لیونی فرض نه دی.

د جمعی لمانځه د صحت شرطونه

د جمعی د لمانځه شرطونه ۶ دی ۱ شهر دی یا د شهر بیرون لوی کلی ۲ پدی لمانځه کی سلطان یا نائب حاضر وی ۳ وخت شرط دی (ماسپښین وخت) ۴ د خطبی ویل شرط دی ۵ جماعت دی په انفرادی حالت کی نه کیږی اقلً باید د جمعی په لمانځه کی ۳ کسه جماعت کی حاضر وی ۶ خطبه باید د لمانځه مخکی وویل شی (رواه تحتاوی علی مراتی)

د جمعی د لمانځه د خطبی مسائل

مسئله کله چی امام خطبی ویلو په خاطر ممبر ته وخوت کینی به موذن به آذان کوی کله چی خطبی ته راوزی امام ته خبری کول مکروه دی.

مسئله که چا سنت یا نفل کول او خطبه شروع شوه سنت به پوره کوی او نفل به قطعه کوی (شرح تنویر)

مسئله په خطبه ویلو کی د غوږ نیول ورته واجب طریقه ده کله چی امام خطبه کی صلو علیه یا د نبی کریم ص نوم اخلی اوریدونکی به درود شریف وائی لیکن زړه کی به ئی وائی (رواه شرحه تنویر)

همدارنکه په خطبو کی یا د خطبی منځ کی چی خطیب به پر ممبر کنی د نورو خلکو دعا کی لاس اوچتول مکروه تحریمی ده اوکه پر زړه بی د لاس اوچتولو دعا وکړی فرق نلری (رواه دورمختار)

مسئله په خطبه کی دا شیان سنت دی ۱ خطبه په ممبر ویل ۲ خطبه په ولاړی لوستل ۳ د خطبی شروع کی اعوذبالله خفیه ویل دی ۴ خطبه ویلو کی قوم ته مخامخ دریدل ۵ د دو خطبو منځ کی د دری تسبیح ویلو په اندازه ناسته په ممبر باندی ۶ خطبه به نه ډیره لنډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائی او نه ډیره اوږده خلاصه د یوه سورت د مقدار نه اوږدول ئی مکروه ده (رواه عالم‌گیر و شامی)

د جمعی د لمانځه مسائل

مسئله‌که د جمعی لمانځه‌کی څوک امام سره شامل شه په تشهد‌کی یا سجده سهوه‌کی یا د سجدی سهوی وروسته په تشهد‌کی دا مسبوق‌کڼل کیږی نو د جمعی لمونځ به پوره کوی شاملیدل ئی صحیح دی (رواه هدایه و شامی)

مسئله څوک چی نورو لمونځونو‌کی امامت‌کولای شی هغه د جمعی د لمانځه لپاره هم امامت‌کولای شی اوکه ئی نشی‌کولای نو هغه به ئي نه‌کوی (رواه در ورد)

مسئله‌که مریض د ماسپښین لمونځ‌کاوه دا ورته بهتره ده چی‌کله امام د جمعی لمونځ اداکړو وروسته به مریض خپل لمونځ وکوی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله معزور مسافر او قیدیان‌که په مصر (شهر)کی وه او دوی د جمعی په ورځ د ماسپښین لمونځ اداکاوه نو د ماسپښین لمونځ به په جماعت نه اداکوی او په جماعت اداکول ورته مکروه تحریمی ده نو ځان ځان له به ئی‌کوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله‌کوم سړی چی د جمعی خطبه ولولی امامت د جمعی به هم هغه‌کوی اوکه خطبه یوه لوسته او مخکی لمونځ بل وکه دا هم جائز دی (رواه ردمختار)

مسئله د جمعی د لمانځه اول بانک چی وویل شو پس سعیه واجبه ده چی پس د هغه نه خرید فروخت ونه‌کړی او د بل‌کارکول هم ورته مکروه تحریمی دی. اوکه په چا چی د جمعی لمونځ فرض نه وی هغه د دی حکم نه مستثنی ده اوکه هغوی خرید فروخت یا بل کار وکاوه نو دا حرام نده (رواه ردمختار)

نبی‌کریم ص فرمایلی چی فرشتی د جمعی د لمانځه د راتلونکو نومونه لیکی اول‌کی چی څوک راشی د هغه لپاره اوښ قربانی درجه ده څوک چی دوهم ساعت‌کی راشی هغوی لپاره د غوا قربانی درجه ده دریم ساعت‌کی چی راشی هغه ته د پسه قربانی درجه او څوک څلورم ساعت‌کی راځی هغوی ته د چرک د حلالولو خیرات‌کول دی. د جمعی لمانځه ته پیاده تک ډیر ثواب لری چی په هر قدم ورته د یوکال د روژو ثواب لری همدارنګه د جمعی په ورځ د سورت‌کهف ویل او درود شریف ډیر ثواب لری (رواه بخاری و مسلم شریف)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختر د لمانځه مسائل

د اختر لمونځ یوه واجب طریقه ده‌کوم شرائط او د صحت شرطونه چی د جمعی د لمانځه دی هغه د اختر د لمانځه لپاره هم دی بی له خطبی نه. دا ځکه چی د جمعی خطبه شرط ده او د دواړو اخترو خطبه سنت طریقه ده بل فرق ئی دا دی چی د جمعی خطبه د لمانځه نه یعنی فرضو نه مخکی ویل‌کیږی او د اخترو د لمانځه خطبه د لمانځه وروسته ویل کیږی خطبی ته غوږ نیول او دریدل واجب دی (رواه هدایه و بحر رائق)

مسئله د وړوکی اختر په ورځ دا شیان سنت دی لکه غسل‌کول مسواک وهل خوشبوئی لکول صفا جامی اغوستل سهار وختی د صدقی فطر اداکول عیدکاه ته د تلو مخکی خواږه شی خوړل عیدکاه ته مخکی تلل عیدکاه ته پیاده تلل او بیرته راتلل په بله لاره باندی (رواه بحر رائق و نور الایضاح)

مسئله د دواړو اخترو لمانځه طریقه داده اول به داسی نیت وکړی (نیت‌کوم چی اداکړم د وړکی اختر دوه رکعته واجب لمونځ سره د تکبیراتو چی پر ما واجب شوی پدی حاضر وخت خاص خدای پاک لره اقتدا می‌کړی پدی حاضر امام پسی مخ می دکعبی شریفی په لوری الله اکبر) لاسونه به په سینه وتړی .

په نیت‌کی د خاصو الفاظو ضرورت نشته لیکن صحت ئی ضرور ده په زړه سره اوکه نیت په بله ژبه‌کوی هم فرق نه لری‌کله ئی چی نیت وتاړه الله اکبر ئی وویل لاسونه ئي غوږو نه‌کوزکړل سبحانک الهم ئی تر اخره پوری ولوستله نو دری زائد تکبیرونه داسی اداکوی لاسونه به غوږو ته پورته‌کوی الله اکبر به وائی لاسونه به زوړند نیسی بیا به لاسونه غوږو ته پورته‌کړی الله اکبر به ووائی لاسونه به بیرته‌کوزکړی بیا به دریم‌کرت لاسونه غوږو ته پورته‌کړی الله اکبر به ووائی لاسونه به سینه وتړی. بیا به امام اعوذبالله بسم الله په خفیفه ولولی الحمدالله او سورت به په جهر ولولی د اول رکعت رکوع او سجده به باقاعده وکړی بیا به دوهم رکعت‌کی الحمدالله او سورت ولولی د رکوع نه مخکی به لاسونه غوږو ته پورته‌کړی الله اکبر به ووائی لاسونه به بیرته‌کوزکړی ځوړند به ئی ونیسی همداسی به دری تکبیره اداکړی څلورم تکبیر باندی به رکوع ته ځی باقاعده به رکوه سجده او قاعده کوی سلام به‌کرځوی.

فایده په نیت‌کی به د وړوکی اخر عیدالفطر او د لوی اختر نیت‌کی به عیداضحیه یا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی اختر یادوی (رواه دورمختار و شامی و بحر)

مسئله که په اول رکعت کی امام ه زائد تکبیرونه هیر شول، بیا ئي د فاتحی په لوستلو کی ورته یاد شوه یا د فاتحی په لوستلو وروسته ورته یاد شوه نو دفعتاً به خپل تکبیرونه کوی قرائت به د سر نه کرځوی اوکه امام سورت فاتحی نه پس لوستلی وه نو تکبیرونه بیرته راکرځوی خپل رکعتونه به پوره وکړی اخر کی به سجده سهوه وکړی (رواه فتح القدیر و شامی)

مسئله که امام دوهم رکعت کی زائد تکبیرونه پریښودل (هیر شول) بیا ئی رکوع کی ورته یاد شول نو په رکوع کی به ئی بی لاس اوچتولو نه ووائی بل روایت کی راغلی چی بیرته به ورو قیام ته ځی تکبیرونه به وائی رکوع به بیرته راکرځوی اخر کی به سجده سهوه وکړی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله څوک چی د اختر لمانځه کی امام سره داسی وخت شامل شه چی تکبیرونه ورنه تللی وه او د امام قرائت شروع کړی وه نو دی به خپل تکبیرونه اداکوی بیا به امام پسی وروسته غوږ نیسی (فتح القدیر دورمختار و شامی)

مسئله مقتدی که امام سره داسی وخت کی اختر لمانځه کی شامل شه چی هغه رکوع کړی وه که ئی یقین وه چی ما نه رکوع تیریږی نو په ولاړی به تکبیرونه ووائی بیا دی رکوع کی شامل شی اوکه یقین وه چی رکوع رانه ختمیږی رکوع کی به ئی بی له لاس اوچتولو تکبیرونه ووائی اکرکه تکبیرونه پورته نوی کړی هم امام پسی پورته شو صحت پیداکوی (رواه فتح القدیر و شامی)

مسئله که چا امام پسی صرف دوهم رکعت ونیوه هغه به د امام سلام کرځولو پس پورته کیږی الحمدالله او سورته به لولی دری زائد تکبیرونه به کوی رکوع سجده او قاعده به کوی سلام به کرځوی لیکن بهتره داده چی اول به تکبیرونه ووائی وروسته به قرائت شروع کړی (رواه فتح القدیر و شامی)

مسئله که چا امام سره اخره قاعده کی ځان شامل که کله چی امام سلام ورځاوه دی به پورته کیږی خپل لمونځ به باقاعده لکه چی نورو امامانو سره اداکوی اداکړی تکبیرونه به هم وائی (رواه بحر رائق)

مسئله که د دواړو اخترو لمونځونه د عذر د وجی نه په اوله ورځه ادانکړی د وړوکی اختر تر دوهمی ورځی او د لوی اختر تر دریمی ورځی مواخر کړی لیکن د وړکی اختر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د دوهمی ورځی نه او د لوی اختر د دریمی ورځی نه زیات نشی مواخرکولای او که ئی مواخرکړه جواز نلری لمونځ ئی نه کیږی اکرکه عذر هم ولری (رواه بحر رائق و هندیه)

مسئله که د چا په عیدکاه کی اودس مات شو او ده نه لمونځ فوت کیده تیمم ورته جواز لری (رواه قاضی خان)

مسئله که د دواړو اخترو لمونځونه د عذر پواسطه اوله ورځ ادانکړی کولی شی چی د وړوکی اختر تر دوهمی ورځی او د لوی اختر تر دریمی ورځی تاخیرکړی. (رواه قاضی خان)

مسئله د اختر د لمانځه مخکی نفل کول کورکی او هم عیدکاه کی مکروه دی همدارنکه د اختر لمانځه نه بعد عیدکاه کی نفل کول مکروه دی اوکه په کورکی وی بیا فرق نه لری دلته بیا ښاښت نفل کول غوره دی (رواه فتح القدیر)

مسئله د اخترو په لمانځوکی بانک او اقامت نشته خطیب به متصل د لمانځه اداکولو وروسته ممبر ته خیژی خطبه به شروع کوی ناسته ورته پکار نده (رواه قاضی خان)

مسئله همدارنکه د اختر لمانځه نه مخکی نفل اداکول نر او ښځی او نورو ته جواز نلری (رواه دورمختار و شامی)

تکبیرات تشریق

تکبیر تشریق (الله اکبر الله اکبر لااله الاالله والله اکبر الله اکبر ول الله احمد) چی د لوی اختر د میاشتی د عرفی د ورځی سهار لمانځه وروسته همداسی د اختر د اولی ، دوهمی ، دریمی ورځی پنځه وخته لمونځوکی همدارنکه د اختر د څلورمی ورځي د مازدیکر لمانځه پوری چی تول ۲۳ لمونځونوکی ویل کیږی دا واجب طریقه ده.

مسئله تکبیر تشریق د یوم عرفی د سهار د فرضو وروسته یو ځلی ویل کیږی تر څلورمی ورځی د لوی اختر البته د مازدیکر لمانځه پوری کله چی د فرضو نه سلام وکرځوی نر وی که ښځه مسافر وی یا مقیم وی یو ځل تکبیر تشریق ویل ورته واجب طریقه ده نارینه به ئی په جهر او ښځه به ئی خفیفه وائی (رواه بحر رائق و شامی)

مسئله که د امام تکبیرونه هیر شول مقتدی به ئی حتمی تکبیرات شروع کوی وائی به ئی اوکه د چا لمونځ قضا شو په قضا ئی لمانځه کی به هم د تکبیراتو قضائی راوړی (رواه بحر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائق و شامی)

مسئله که د فرض لمانځه وروسته چا ته ضرورت پیښ شو تکبیرونه ورنه هیر شول یا ئی اودس مات شو یا ئی قصدا خبری وکړی یا ئی سهواً خبری وکړی نو تکبیرونه ئی ساقط شول (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که په دی ورځوکی د جمعی ورځ راغله نو د جمعی د لمانځه وروسته ویل ئی واجب دی همداسی د اخترو لمونځوکی ویل بهتر دی او د جنازی لمانځه‌کی ضرور ندی او واجب هم ندی (رواه دورمختار و شامی و بحر رائق)

نوټ د ذوالحیجی د اول تاریخ نه تر قربانی‌کولو پوری د ویښتانو او نوکانو اخیستل خلاف د مستحبی طریقی ده‌کله چی قربانی وکړه خپل ویښتان او نوکان به‌کټ‌کوی یوځای به دفن‌کړی چی د قیامت په ورځ تله‌کی ورته وزن زیاتوی.

د جنازی د لمانځه بیان

دا چی د مرک سلسله ابتدا نه د هر زیروح لپاره شروع شوی نو تر قیامته پوری دوام لری لکه چی الله‌ﷻ فرمائی (کل نفس ذالقت الموت) یعنی هر زیروح به په خپل وخت سره مری هیڅ رد بدل به پکښی نه وی نو الله‌ﷻ د امتحان لپاره داسی فرمایلی دی (خلق الموت والحیات لیبلوکم ایکم احسن عملا) نیک بخته هغه شخص ده چی د الله‌ﷻ حکمونه او د نبی‌کریم ص مبارکی طریقی پر ځان عملی‌کړی وی خپل عمر ئی د شریعت په رڼا کی خپله بندکی او عبادت‌کی تیر‌کړی وی.

کله چی انسان پیداکیږی خپله دی په ژړا وی خپلوان ورته خوشحاله او خاندی همداسی دی چی‌کله د عمر وروستی مرحله‌کی دنیا نه ځی دی په خندا او خپلوان ئی ټول په ژړا وی دلته نیک بخته هغه ښوک دی چی دی نیک عمل سره ځي او د هغه عظیم سفر لپاره ځان سره مناسبه تغذیه او خرچه ولری

بیت: یاد داری‌که وقت زادن تو   همه خندان بودن و تو نالان
آن چنان زی‌که وقت رفتن تو   همه نالان بودن و تو خندان

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمایلی چی مرک د مومن لپاره خدائی ډالی ده مطلب دا چی مرک د مومن لپاره دنیوی تکلیفونو د خلاصون وجه ده او جنت ته د داخلیدو او خپل رب ج سره د ملاقات ظریعه ده چی بنده یوه عالم نه بل عالم ته انتقال‌کوی چی علما

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرامو ئی مثال د ماشوم خیال د مور خیټه کی ښودلی ماشوم د مور خیټه کی داسی خیال کوی چی بی له د مور د خیټی بله دنیا نشته وروسته چی دنیا ته راشی پته ورته ولګیږی چی دا خو دنیا ده همدارنګه دی دنیا نه پس بله دنیا هم شته نوکله چی مړ شی تعلق ئی عالم برزخ او عالم روح سره تعلق بسته شی نو بیا دا دنیا هتمی ورته ښکاری لکه څنګه چی ماشوم ته د مور خیټه حتمی ښکاره کیده (رواه دورمختار و شامی)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی ای خلکو د مرګ نه مخکی تاسو په ګناهو توبه وباسی او په نیکو اعمالو تلوار وکړی هسی نه چی په بل کار مصروف شی او توبه درنه پاتی شی نو الله ﷻ سره خپل زړه وتړی خپله ژبه په ذکر عادت کړی او خپله صدقه مسحقینو ته خفیه ورکړی (فضائل صدقات)

د جنازی د لمانځه مسائل

د جنازی لمونځ فرض کفائی ده په مکلفینو باندی کوم شرائط چی نورو لمونځونو کی دی پدی لمانځه کی هم پری واجب دی یعنی (قدرت، عقل ، بلوغ او اسلام) چی پوره پری خبر شی.

مسئله که د امام جنازه کی اودس نه وی او ده بی اودسه جنازه وکړه د جنازی لمونځ ئی نه کیږی او که د امام اودس وه د مقتدیانو اودس نه وه او جنازه ئی وکړه جنازه ئی وشوه دلته تنها د مقتدیانو لمونځ ونشو امام لمونځ وشو داځکه که جنازه کی یو نفر هم وی جنازه کیږی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که د جنازی د لمانځه فوت کیدو ویره وه کولی شی چی تیمم ووهی او لمونځ وکړی او که اوبه هم موجودی وی او په استعمال ئی څوک قادر نه وی تیمم ورته جواز لری (رواه بحر رائق)

مسئله د میت شرائط ۱ چی مسلمان وی د کافر جنازه نشه او مسلمان چی هر څنګه وی لکه فاسق وی یا بدعتی وی سوا د څو اشخاصو نه چی هغه د اسلام باچا نه بغاوت کړی وی دوهم ډاکو دی چی عین جنګ مړ شی نو په داسی کسانو د جنازی لمونځ نشته اوکه چیری بی له جنګ نه مری یا قتل کیږی نو د جنازی لمونځ ئی شته دریم چا چی خپل پلار قصدا وژلی وی د هغه جنازه نه کیږی څلورم چا چی خودکشی کړی د هغه جنازه ئی کیږی قصدا وی یا سهوا وی د ګناه خبره ئی بیله ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله که مړی وړکی نابالغ وی صرف پلار ئی مسلمان وه یا ئی پلار کافر وه مور ئی مسلمانه وه په دواړو حالاتو کی د هغه جنازه کیدای شی داځکه چی طفل ته د مسلمان اطلاق کیږی (رواه شامی)

مسئله که مړی ته غسل نه وه ورکړای شوی یا د اوبو په نبود تیمم هم نه وه ورکړی شوی د هغه د جنازی لمونځ درست ندی اوکه ئی داسی حال قبرکی ښخ شوی وی په قبر ئی جنازه کولی شی (رواه شامی)

مسئله که ئی د مړی جنازه کړی وه دفن شوی وه وروسته ورپه یاد شو چی دی ته خو نه غسل او نه بل څه ورکړل شوی وه بیا به ئی جنازه وکړی داځکه چی مخکی ورته د طهارت شرط موجود نه وه او اوس ورته د طهارت شرط پیدا شو شرط ئی دا دی چی د غسل لپاره راویستل کیږی نه بعضی علما کرام وائی چی مړی بی غسله او به تیممه دفن شی د هغه په قبر جنازه نشته (رواه بحر رائق)

مسئله میت نه مراد هغه څوک دی چی ژوندی پیداشوی وی بیا مړ شوی وی اوکه مړ پیداشوی وی پر هغه د جنازی لمونځ نه کیږی (رواه شامی)

د جنازی د لمانځه د اداکولو طریقه

د جنازی د لمانځه طریقه داسی ده چی اول نیت لکه (نَوَیتُ اَن اُصَلِی لِ اللهِ تعالی اَربَع تَکبیرَات صَلات الجَنازَةِ اَثْنَا ءُ لِ اللهِ تَعَالَی وَالدُّعَا ءُ لِهَذَا المَیَّت) اوکه ئی په پښتو ژبه کوی لکه نیت کوم چی اداکړم د جنازی لمونځ سره د واړه تکبیراتو اقتدا می وکړه حاضر اما پسی مخ می دکعبی شریفی په لوری الله اکبرکله ئی چی نیت وتاړه الله اکبر ئی وویل لاسونه غوړو نه کوزکړل او په نامه ئی وتړل بیا به سبحانک الهم وبحمدک وتبارکثمک وتعالی جدک وجل ثنائک ولاالله غیرک ووائی بیا به بی د لاس اوچتولو نه الله اکبر ووائی بیا به درود شریف وائی بیا الله اکبر ووائی نوکه چیری عاقل او بالغ وه دا دعا به ووائی لکه (اَللّٰهُمَّ اغْفِرْلِیْ لِحَیِّنَا وَ مَیِّتِنَا وَ شَاهِدِنَا وَ غَائِبِنَا وَ صَغِیْرِنَا وَکَبِیْرِنَا وَ ذَکَرِنَا وَ اُنْثَانَا اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْیَیْتَهِ مِنَّا فَاَحْیَیْتَهُ عَلَی الاِسْلَامِ وَ مَنْ تَوَفَّیْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهِ عَلَی الْاِیْمَانَ) اوکه چیری مړی اصلی لیونی یا نابالغ هلک وی د هغه لپاره بیا به دا دعا ولولی لکه (اَللّٰهُمَّ اْجعَلْهُو لَنَا فَرْطًا وَّ جَعَلْهُولَنَا اَجْرَوَ زُخرً وَجَعَلْهُولَنَا شَافِعَةً وَ مُشَفَّةً) ووائی اوکه چیری بیا مړی اصلی لیونی یا نابالغه انجلی وی دا دعا به ووائی لکه اَللّٰهُمَّ اَجْعَلْهَا لَنَا فَرْطًا وَ جَعَلْهَا لَنَا اَجرً وَ زُخرً وَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

جَعَلْهَالَنَا شَافِعَةً وَّ مُشَفَّعَةً به ووائی بیا به بغیر د لاس اوچتولو نه الله اکبر ووائی سلام به بنی خواته وکرځوی.

یادونه د جنازی لمانځه کی کله چی اول تکبیر وروسته سبحانک الهم وویل بیا ئی دوهم تکبیر وویل دوهم تکبیر وروسته به درود شریف الهم صل علی محمد وعلا ال محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی ال ابراهیم انک حمید مجید ووائی دریم تکبیر وروسته به پورتنی دعا الهم اغفرلی ووائ.

د جنازی په لمانځه کی د قرانکریم لوستل همدارنکه رکوع او سجده پکښی نشته په کومو شیانو چی نور لمونځونه فاسدیږی د جنازی لمونځ هم پری فاسدیږی.

د جنازې د لمانځه فرضونه

په لمانځه د جنازی کی دوه شیان فرض دی څلور تکبیرونه او قیام دی په ولاړی به کوی او دری شیان پکښی سنت دی ۱ د خدای پاک حمد او ثنا ویل ۲ درود شریف ده ۳ د میت لپاره دعا کول (رواه شرح التنویر)

مسئله په جنازه کی مستحبه طریقه داده چی باید صفونه دری جوړ شی مثلا اوه کسه په اول صف کی دری کسه دوهم صف کی او دوه کسه به دریم صف کی ودریږی (رواه بحر رائق و هندیه)

مسئله که چا ته جنازه کی دعا یاد نه وه صرف دا به ووایی (الهم اغفر للمومنین والمومنات) او که دا ئی هم نشو لوستلای نو صرف د څلورو تکبیراتو ویل هم ورته کفایت کوی لمونځ ئی کیږی داځکه چی تکبیرونه د مړی لپاره رحمت دی بل دا چی د جنازی لمانځه کی درود شریف ویل سنت دی (رواه بحر رائق و هندیه)

مسئله که چیری ډیر جنازی موجودی وی بهتره دا ده چی د یوه یوه میت جنازه ځانته وشی کوم چی اول ئی راوړی اول به د هغه جنازه وکړی همداسی په ترتیب سره وکړی. او که د ټولو جنازه یو کرت کوی ټول به په یوه صف داسی ږدی چی د ټولو سرونه یوی خواته راشی نو د مړی سینه به د امام مخی ته راشی او که جنازو صف لمانځه غوندی راشی نو د یوی جنازی سر به د بلی جنازی خپو سره راشی هم جواز لری بهتره اوله طریقه ده (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله د جنازی معطلول د نفرو زیاتوالی لپاره مکروه ده باید تاخیر ونه کړی (رواه شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله کوم جومات چې د پنځه وخته لمانځه او د جمعې لمانځه لپاره جوړ شوی وی بې د عذره هغه کې جنازه لمونځ کول مکروه تحریمي دی او که چیری بیرون د جومات وی لمونځ کوونکی که داخل کې وی یا بیرون د جومات وی بیا نو فرق نلری او که باران یا بل مشکل وی بیا فرق نه لری (رواه ردمختار و هندیه)

مسئله که ولی چاته اجازه وکړه او بل شریک ئی نه وه مثلا د مړی دوه ځامن وه مشر کشر ته د منعی حق لری که مشر یو امام مخکی کاوه د کشر بل امام مخکی کاوه دلته حق د مشر دی (رواه ردمختار)

مسئله د ولی بی اجازی نه چا جنازه وکړه ولی حق لری چې جنازه وکرځوی که مړی ښخ شوی وی کولای ئی شی چې پر قبر جنازه وکړی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که چا وصیت وکړو چې ځما جنازه د فلانی سړی وکړی یا ئی وصیت وکړو چې فلانی سړی دی ماته غسل راکړی پدی وصیت عمل ضرور ندی بلکه ولی کولای شی چې د جنازی د لمانځه لپاره او غسل لپاره ئی بل شخص ورته انتخاب کړی او یا ووائی چې ما فلانی جای کی دفن کړی یا ووائی فلانی کس د ماته کفن راکړی دا لازم العمل کیدای نشی (رواه محیط و هندیه)

مسئله د جنازی لمونځ بی د عذره په ناستی کول جائز ندی (رواه هندیه و ردمختار)

مسئله که امام د جنازی ځلور تکبیرونه ځلورو نه زیات کړل مقتدی به دلته مطابعت د امام نکوی چپ به دریږی کوم وخت چې امام سلام وکرځاوه دوی به ئی هم وکرځوی (رواه ردمختار)

مسئله ۱ که مړی پاک په کټ پروت وی او جای ناپاک وی د جنازی لمونځ کیږی او که کټ ناپاک وی او مځکه پاکه وی دی کی اختلاف د علماو دی بعضی وائی کیږی او بعضی وائی چې نه کیږی ۲ بل شرط ئی ستر عورت دی که مړی لوڅ وی جنازه ئی نه کیږی ۳ شرط ئی دا ده چې مړی باید حاضر وی ټول یا اکثره بدن ئی پوره وی لکه نیم بدن سره د سر سره باید وی نو په غیاب کی جنازه نه صحیح کیږی ۴ شرط ئی دا دی مړی باید لمانځه کی مخی ته پروت وی شاته یا بلی خواته د مړی ایښودل جواز نلری ۵ شرط ئی دا دی چې مړی باید په کټ کی وی یا به پر مځکه وی او که چیری د څاروی په شا وی یا دا چې انسانو لاسو کی اوچت نیولی وی پداسی حالاتو کی جنازه نه کیږی (رواه ردمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تراویح د لمانځه بیان

د تراویح لمونځ سنت موکد دی چی په هر مسلمان نر وی یا ښځه چی عاقل او بالغ وی د رمضان میاشت کی هر ماخستن د فرضو او سنتو وروسته د وتر واجبو نه مخکی پوره ۲۰ رکعته تراویح لمونځ سنت طریقه ده (رواه ملات الفلاح)

مسئله که چا وتر واجب د تروایح نه مخکی اداکړل هم جواز لری لیکن د فرضو او سنتو مخکی جواز نلری (رواه ملات الفلاح)

مسئله په تراویح کی د لمانځه نیت سنت موکد دی تراویح قضائی نلری که چا وکړل نفل کرځی (شامی)

مسئله په تراویح کی پس د هرو څلورو رکعتونو نه تسبیح ویل سنت کفائی او مستحبه طریقه ده (فتاوه سراجیه)

مسئله د رمضان میاشت کی یو واری د کلام پاک ختمول سنت طریقه ده زیات خو بهتره خبره ده (رواه بحر رائق)

مسئله که دی ماخستن جمعه نه وه شوی ټولو خپل لمونځونه یوازی یوازی کړی وه نو لازم دی چی تراویح هم یوازی وکړی داځکه چی تراویح د جماعت تابع دی (رواه بحر رائق)

مسئله کله چی چا نه څو رکعته تروایح پاتی وی یعنی دی د لمانځه منځ کی راغلی وی نو دی به خپلی باقی تراویح د واجبو د سلام کرځولو وروسته اداکړی (رواه مبسوط و هندیه)

مسئله که چا تراویح بی د عذره په ناستی وکړی مکروه ده بعضی علما کرام لا وائی چی په ناستی تراویح نه کیږی لیکن اوله خبره صحیح ده (رواه قاضی خان)

مسئله اوږدی تراویح داسی حافظ پسی پکار دی چی هغه پدی رمضان کی لدی نه اول په تراویح کی ختم د قران کریم نه وی کړی که نه نو بیا حافظ ته پکار دی چی دوباره پر خپل ځان ختم د قرانکریم په تراویح کی نذر اومنی احتیاط ورته پکار دی (رواه مجموعة الفتاوه)

مسئله په نا بالغ هلک پسی تروایح کول د علما کرامو اختلاف دی نو بی ضرورته بی ئی ورپسی نه کوی (رواه بحر رائق و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله که په خپله محله کی جومات کی ختم نه کیده د ختم لپاره بل جومات ته ورتلل جواز لری ورتلای شی (رواه قاضی خان)

د نفلی لمونځونو مسائل او بیان

فایده : په احادیثوکی د ځینی نفلو ډیر ثوابونه او فضیلتونه راغلی په کومو نفلی لمونځونوکی چی زیات ثوابونه دی هغه دادی لکه (صلات تهجد، صلات اشراق، صلات تسبیح، صلات اوابین، تحیة الوضو او تحیة المسجد او صلات اضحیه (څاښت) لمونځ هم ده)

صلات تهجد /شپه کی د خوبه جکیدل نفل کول ډیر ثواب لری لیکن د تهجد لمانځه کی د نورو نفلو نه ډیر ثوابونه دی او مرتبه ئی اوچته ده ځنی علماکرام وائی چی دا لمونځ سنت طریقه ده (رواه نورالایضاح)

مسئله د تهجد لمونځ ۸ رکعته دی او که چا ۱۲ رکعته وکړل بهتره خبره ده کم د کمه باید ۲ رکعته ئی وکړل هم فرق نلری لیکن ثواب ئی کم دی (رواه در و شامی ومراتی)

مسئله که څوک په تهجدو عادت وی هغه لپاره ئی ترکول مکروه دی او که فرضاً جک نشو نوکله چی نور یوه نیزه راجک شو قضائی د تهجدو به راوکرځوی د هغه ځای نیسی (رواه شامی)

مسئله که چا د تجهدو وخت قضائی لمونځ راوکرځاوه دا هم تهجدوکی ورته حسابیږی (رواه شامی)

صلات اشراق /کله چی لمونځ کذار د سحر لمونځ اداکړو بهتره دا ده چی پر خپل ځای ناست وی تلاوت د کلام ربی وکړی یا خپله نوره وظیفه چی ولری تکمیله کړی دنیا ئی خبری ونه کړی بیا کله چی نور یوه نیزه راوخوت نو دوه یا څلور رکعته نفل به وکړی (رواه ترمذی شریف)

په حدیث شریف کی راغلی چی د اشراق لمونځ کوونکی ته د یو حج او یوی عمری ثواب الله جَلَّ جَلَالُهُ ورکوی او که په کوم کار مصروف شه د لمر په یوه نیزه ختلوکی ونه کړو لږ وروسته هم فرق نلری لیکن ثواب اول وخت کی لری (رواه ترمذی)

صلات اوابین / د ماښام د لمانځه وروسته ۶ رکعته نفل کول ډیر ثواب لری اکثره علما کرامو لیکلی چی دوه رکعته سنت موکد هم پر شپږو رکعتوکی شامل دی (رواه دورمختار و

(c) ketabton.com: The Digital Library

شامی)

صلات تحیة الوضو / کوم وخت چی اودس وکړی او اندامونه ئی لا وچ شوی نه وی دوه رکعته نفل به وکړی پس د غسل نه هم دا حکم لری درصورت چی مکروهه وخت نه وی (رواه دورمختار و شامی)

تحیة المسجد / کوم وخت چی څوک جومات ته داخل شی هغه ته سنت طریقه دا ده چی دوه رکعته نفل وکړی بیا به کینی او که د ناستی وروسته ئی وکړل هم فرق نلری در صورت چی مکروهه وخت نه وی او که چا بی اودسی یا بلی وجی نفل ونه کړه نو مستحبه طریقه داده چی دری یا څلورکرته سبحان الله والحمدالله ولا اله الاالله والله اکبر ووائی (رواه شرح تنویر و شامی)

مسئله که څو واری یو شخص جومات ته داخل شی نو یو کرت ورته تحیة المسجد کفایت کوی هغه ئی خپله خوښه که اول کی کوی یا ئی آخر کی کوی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله تحیة المسجد مقصد تعظیم د جومات دی په حقیقت کی تعظیم د الله ﷻ ده که د جومات داخلیدو وخت اول فرض سنت یا بل لمونځ وکړو دا هم کفایت کوی دائکه چی د مسجد شریف احترام پدی سره هم اداکیږی (رواه در و شامی)

مسئله تحیة السمجد لپاره صرف دوه رکعته تخصیص نشته بلکه څلور رکعته هم کولای شی (رواه شامی)

صلات اضحیه (څاښت لمونځ)د دی لمانځه وخت د لمر ختلو نه تر څاښت (زوال) پوری ده لیکن غوره دا ده چی ورځ څلورمی حصی د ورځي ته ورسیږی دی وخت کی دوه څلور یا اته رکعته نفل اداکول دی چی د دی لمانځه په احادیثو کی ډیر فضیلتونه بیان شوی دی (رواه شرح تنویر)

صلات تسبیح / په احادیثو کی د صلات تبسیح ډیر ذکر راغلی دی او فضیلتونه ډیر لری چی خپله نبی کریم ص خپل تره حضرت عباس رض ته ښوده او ورته وئی فرمایل چی په اداکولو د دی لمانځه سره ستا ظاهری او باطنی کناهونه بلکه زاړه هر قسم چی دی الله ﷻ ئی پر خپل فضل سره ورته معاف کوی بل ئی دا هم فرمایلی چی دا لمونځ اول باید هره ورځ که نه نو هفته کی یو کرت او که په هفته کی نشی اداکولای میاشت کی یو کرت او که میاشت کی نشی کولای په کال کی یو کرت او که په کال کی ونه کړو په عمر کی باید یو کرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا لمونځ خو حتمی آداکړی (رواه غنیه، در، شامی)

پدی لمانځه کی ۳۰۰ کرته دریمه کلمه شریفه (سبحان الله والحمدالله ولاالله الاالله والله اکبر) ویل کیږی

طریقه ئی داسی ده کله چی نیت ئی وکړو البته د څلورو رکعتو نفلو سبحانک الهم وروسته به ۱۵ کرته ووائی. اعوذبالله بسم الله الحمدالله او سورت ئی وویل نو ۱۰ کرته به پورته کلیمه شریفه ووائی بیا کله چی رکوع ته لاړه دری واری تسبیح وروسته به ۱۰ کرته ووائی بیا چی قامی ته لاړه د سمع الله وروسته ئی ۱۰ کرته وائی بیا به سجدی ته ځی سجده کی به پس د تسبیحاتو نه ۱۰ کرته وائی همداسی جلسه کی کی به ئی ۱۰ کرته وائی دوهمه سجده کی به ئی د تسبیحاتو وروسته ۱۰ کرته وائی چی د یوه رکعت ټول تسبیحات ۷۵ کرته کیږی همدارنکه نورو دری باقی رکعتو کی تکرار کړی نو دلته په څلورو رکعتو کی ټول ۳۰۰ کرته تسبیح ویل کیږی دا ئی اوله او بهترینه طریقه ده (رواه دور و شامی)

مسئله پدی څلورو رکعتو کی هر سورت چی لوستلای شی ودی ولولی اوکه چیری ئی الهکم التکاثر، والعصر، قل یا ایهاالکافرون او د اخلاص سوروتونه ولوستل بهتره ده (رواه ردمختار و شامی)

مسئله که په صلات تسبیح کی سهوه شو د سجدی سهوی سجدوکی دا تسبیح نه ویل کیږی داځکه چی ۳۰۰ واری ویل ئي چی تعین شوی هغه پوره شوی دی (رواه شامی)

مسئله که په یوه مقام کی مذکوره تسبیحات هیر شول بیرته به نه ورکرځی باقی به بل مقام کی په دغه عدد پوره کوی مثلا په قامه کی ورنه هیر شول په سجده کی به ئی پوره کړی اوکه چیری په رکوع کی هیر شول په قامه کی به ئي نه وائی ځکه چی دا مختصر وخت دی نو په سجده کی به ئی پوره کړی همدرانکه که په اوله سجده کی هیر شول په جلسه کی به ئی نه وائی دوهمه سجده کی به ئی ووائی (رواه شامی)

صلات سفر / څوک چی دکوره په سفر روانیږی کورکی باید دوه رکعته نفل اداکړی چی کورکی دا غوره شی پریخودل بهترینه تحفه ده (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله د سفر واپس وخت کی به اول جومات ته ځی دوه رکعته نفل به کوی بیا به کور ته ځی دا به تل نبی کریم ص کول (دورمختار و ردمختار)

مسئله مسافر باید په یوه منزل کی قیام اختیارکړی چی دا یوه مستحبه طریقه ده او په ناسته کی به اول دوه رکعته نفل اداکول بیا به کینی (رواه طحطاوی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلات استغفار / که چا څه کناه وکړه هغه بايد دوه رکعته نفل اداکړی بيا به په ډيره عاجزی سره خپله توبه پيښماني به وښی او طلب د بخښنی وکړی آينده به کناه نکوی الله ﷻ مهربان ذات دی بخښنه به ورته وکړی (تحتاوی و شامی)

مسئله په استغفار او توبه سره چی د بنده حق نه اداکيږی بهتره دا ده چی حق حقدار ته وسپاری داځکه چی بعضی کتابو کی راوړی که چيری د يوه شرعی درهم شپږمه حصه کی پردی حق څوک لاندی کړی د قيامت ورځ کی به په بدله کی ورته ۷۰۰ لمونځونو ثواب ورکوی (رواه در و رد)

صلات قتل / کوم وخت چی مسلمان قتل وکړی ورته مستحبه طريقه دا ده چی دوه رکعته نفل به کوی بيا به الله ﷻ ته د خپلی کنا د مغفرت دعا وکړی داځکه چی دا لمونځ او دعائی دنيا کی آخری عمل دی يوځلی نبی کريم ص د صحابه کرامو نه څو قاريان د قرانکريم تعليم لپاره يوځای وليږل په لاره کی د مکی کافرانو هغه کرفتار او په شهادت ئی ورسول سِوا د حضرت حبيب رض نه هغه ئی مکی شريفی ته د ځان سره بوته هلته ئی په ډير اهتمام او خوشحالی سره کفارو په شهادت ورساوه نو ده مبارک د شهادت نه مخکی دوه رکعته نفل د هغوی په اجازت سره دا اداکړی او مستحب وکرځيده (رواه طهتاوی او غنيه)

صلات استخاره / څوک چی وغواړی چی يو کار وکړی يا ئی ونه کړی چی هغه ځما لپاره فايده يا نقصان لری او که نه ؟ په دی کی به دی الله ﷻ نه صلاح واخلی نو دی ته استخاره ويل کيږی طريقه ئی داسی ده چی اول به دوه رکعته نفل وکړی بيا به په ښه فکر سره دا دعا ولولی (الهم انی استخيرک بعلمک و استقدرک بقدرتک و اسئلک من فضلک العظميم فانک تقدر و لا اقدر و تعلم ولا اعلم و انت علام الغيوب انکنت تعلم ان هذالامر خير لی فی دينی و معاشی و عاقبة امری (وعاجله و اجله) فاقدره و يسره لی ثم بارک لی فيه و انکنت تعلم ان هذا الامر شر لی فی دينی و معاشی و عاقبة امری (وعاجله و اجله) فاصرفه عنی و اقدر لی الخير حيث وکان ثم رضنی به ط

دلته چی کوم قوس کی لغاتونه ليکل شوی دی هغه لولی کله چی هذالامر ته ورسيږی پدغه وخت کی به خپل مراد الله ﷻ نه غواړی بيا به په يوه پاک ځای په اوداسه سره ځملی مخ په قبله به اوده شی نو کله چی د خوبه پاڅيدی کومه خبره مو چی زړه ته پريوته د هغه مطابق به عمل کوی (رواه شامی و شرحه مينه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله که په یوه پیره په استخاره څه نتیجې ته ونه رسیدی دوهمه ورځ بیا ئی وکړی همداسی تر شپږو ورځو پوی وکړی امید دی چی الله ﷻ به ئی ښه والی او بدوالی ورته معلوم کړی (رواه شامی)

مسئله بعضی کتابو کی راغلی چی که په خوب کی ورته سپین والی او ژید والی علامت ئی ولیده نو علامت د ښه والی دی او که توروالی یا سوروالی ولیده دا علامت د بدی ده نه دی کوی (رواه شامی)

مسئله که چا د حج کولو اراده وکړه نو داسی استخاره به کوی چی فلانی وخت کی به زه لاړشم او که نه ؟ په نورو دینی کارو کی به هم داسی کوی (رواه غنیه و شامی)

صلات حاجت / د حاجت پوره کولو لپاره هم دا لمونځ کول مستحبه طریقه ده د ماخستن لمانځه وروسته به د څلورو رکعتونو نیت وتړی په اول رکعت کی به الحمدالله پسی د دری واری ایات کرسی او باقی دری رکعتو کی به هر رکعت کی الحمدالله پسی یو یو کرت سورت اخلاص سورت قل اعوذبرب الفلق سورت قل اعوذبرب الناس ولولی د لمانځه پس به خپله دعا وکړی دیرو علما کرامو دا لمونځ تجربه کړی ده الله ﷻ ورته حاجتونه براورده کړی.

صلات کسوف او خسوف / لمر چی کله تندر ونیسی هغه ته کسوف وائی او سپوږمی چی تندر ونیسی هغه ته خسوف وائی داسی حالت کی باید دوه رکعته نفل ادا شی چی دا یوه مسنونه طریقه ده دا لمونځ په جماعت سره اداکیږی البته جومات کی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله پدی لمانځه کی نه بانک شته او نه اقامت (اصلات جامعة) اواز به کوی (رواه مراق الفلاح)

مسئله قرائت به په جهر سره نکوی بلکه په خفیه به ئی کوی (رواه مراقی وکبیر)

مسئله کوم وخت چی سپوږمی تندر ونیسی دی وخت کی هم دوه رکعته نفل کول سنت طریقه ده لیکن ځان ځان له کور کی یا مسجد کی (رواه مجمع الانهار)

مسئله پس د لمانځه نه امام به دعا کی مخ په قبله ځان مشغول کړی مقتدیان به امین وائی تر هغه پوری چی د لمر تندر ختم شوی نه وی او که وخت د لمانځه راغی دعا به پریږدی (رواه طحاوی و مراقی)

صلات استسقا /کوم وخت چی باران زیات شی د دریدو امکان ونه لری داسی وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال او دعاکول مسنونه طریقه ده طریقه ئی داسی ده مسلمانان به په جمعه اوری سره په خپلو عادی لباسو سره دکوره وځی په ډیره خشوع او خضوع سره به پیاده خپل ښاروی به د ځان سره اخلی کافران به ځان سره ملکری کوی. توبی به باسی پردی حق به آداکوی اللهﷻ نه به خپل مغفرت غواړی بیا به دوه رکعته نفل بانک اقامت سره په جماعت وکړی امام به قرائت په جهر سره کوی پس د لمانځه به امام خطبه لولی بیا به امام مخ په قبله دریږی لاسونه به ئی اوچت نیولی وی د باران دعا به کوی او مقتدیان به امین وائی د استسقا دعا چی خپله نبی کریم ص کړی ده لکه (الهم سقنا غیثاً مغیثاً مریاً مریعاً نافعهً غیر ضار عاجلً غیر اجلٍ الهمم اسق عبادک و بهیجتک و انزل رحمتک و احی بلدک المیت) به وائی نو دری ورځی سر په سر وتل پکار دی (مشکوة شریف)

د امام اعظم رحمت الله په نزد د استسقا صرف دعا ده او هم استغفار ده که ئی لمونځ ځان ځان لره وکړو یا ئی په جماعت سره وکړو جواز لری لیکن سنت ندی (رواه کبیری و دورمختار)

د قضائی لمونځونو راکرځول که چا نه بلا عذره لمونځ قضا شو نو دی د دوکناهو مرتکب شو ۱ چی لمونځ ئي پریښوده ۲ او تاخیر ئی وکړو که په تاخیر کولو کی لمونځ راوکرځاوه اوله کناه ئی لری شوه یعنی لمونځ ئی اداشو دوهمه کناه به ئی په توبی سره پوره کیږی نوکه چیری قضائی لمونځ ئی راونه کرځاوه او توبه ئی ووستله توبه ئی قبوله نه ده (رواه شرح تنویر و ردمختار)

مسئله که څوک ویده شو یا ئی هیر شو لمونځ ئي قضا شوکوم وخت چی بیدار شو یا ئی یاد شو نو قضائی به راکرځوی حتمی به بی د عذره قضائی کی تاخیر نه وی (مضمون حدیث)

مسئله که د چا لمونځ د څو ورځو قضا شوی وی باید ژر ئی قضائی راوړی که ټول یوځای کولای شی بهتره ده نو دا ورته ضرور نه دی چی د ماسپښین به ماسپښین کی وکړی او مازدیکر مازدیکر کی وکړی نوکوم وخت ئی چی مساعد وکانه هغه وخت کی ئی کولای شی (رواه شامی)

که چیری په میاشتو اوکلونو لمونځونه قضا شوی وی نو د هغوی لمونځو قضائی راوړو کی به هم تاخیر نه کوی څومره چی وخت لری هومره به قضائی راوړی دلته څه خاص اندازه نشته چه فلانی وخت په ما دومره او فلانی وخت دومره لمونځونه قضا شوی تنها

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره کول ئی ضروری دی په هره اندازه او هره موده کی چی وی اداکولای ئی شی (رواه شامی)

مسئله قضائی لمونځو نه دری وخته لکه طلوع غروب او استوا کی نکیږی نور هر وخت کیږی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که چیری شپږ لمونځونه یا زیات د شپږو نه ترتیب پری واجب ندی چی اول به اول کی قضائی راوړی او دوهم دوهم وخت کی قضائی راوړی نو کوم لمونځ ئی چی زړه غواړی ودی کړی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که وتر واجب ورنه قضا شو مخکی د سحر د لمانځه به ئی قضائی راوړی بیا به د سحر لمونځ کوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله قضائی صرف د فرضو او واجبو وی د وخت نه وروسته د سنتو قضائی نشته او که چیری د سهار فرض او سنت دواړه ورنه قضا شول بیا به ئی د زوال د شروع مخکی قضائی راوړی او که زوال نه بعد وه صرف د فرضو قضائی به راوړی (رواه شامی)

مسئله که هلک یا نجلی نابالغ وی د ماخستن لمونځ ئی وکړو اوده شو او شیطان بازی ورکړه سحر راپاڅیده نو لازم دی چی د ماخستن د لمانځه قضائی راوکرځی ځکه چی پخوا د بلوغ نه واقف نه وه د ماخستن لمونځ چی ده کړی هغه ورته نفل کرځی نن شپه چی بلوغ ته ورسیده لمونځ پری فرض شو (رواه خلاصة الفتوا)

مسئله که د چا پر زمه قضائی لمونځونه پاتی وی باید هغه اداکړی ولو که مریض هم وی باید په اشاره کی اداکړی او که په اشاره ئی هم نشی اداکولای نو باید د مرک وخت کی وصیت وکړی چی پر ما دومره لمونځونه پاتی دی چی دا وصیت واجبه طریقه هم ده. نو بازماندکان به ئی د لمانځه فدیه اداکړی او که وصیت ئی ونه کړو یا ئي وصیت وکړو او بازماندکانو ئی فدیه ادانکړه دا سړی کناه کار دی په خپل هر لمانځه به ورته اخرت کی عذاب میلاویږی (رواه عالم کیر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مریض د لمانځه بیان او مسائل

مسئله که لمونځ کذار په ولاړه لمونځ نشو کولای خپل لمونځ به په ناستي وکړي او که د ناستي قدرت ئی نه وه نو په ناسته کی به ئي په اشاره وکړي او د ناستي قدرت ئی نه وه نو د ملاستي په اشاره سره وکړي (رواه دورمختار)

مسئله په لمانځه کی د سجدی لپاره مخی ته شی نه پړدی که ئی طاقت د سجدی نه وه نو مریضی به خپل لمونځ په اشاره سره کوی او که څه شی پر مځکه پروت وه او ضرورت وخت کی سجده پری لکولای شی (رواه شرح البدایه)

مسئله که لمونځ کذار ناستی توان نه درلوده نو تکیه به ورته وهی او که د غورځیدو وه نو سر او سینه دی ورته اوچته کړی خپی به قبلی ته وغزوی او که بل قسم ئی قدرت وه نو خپی به قبلی ته نه غزوی بلکه دواړه زنکنونه به جک نیسی لمونځ به اداکوی البته د سر په اشاره سره او د سجدی لپاره به اشاره کوی لږ د رکوع نه ټیټ او که مریضی د تکیی او ناستی قدرت نه درلوده مریض به ستونی ستخ څملوی خپی به ئی قبلی ته کوی خپل لمونځ به شاره وکړي (رواه هندیه و شرح التنویر)

مسئله که داکتر ئی سترکی عملیات کړی او ډاکټر ورته وویل چی ډیر احتیاط به کړی نو مریض کولای شی چی خپل لمونځ د ملاستی په اشاره سره وکړي (رواه شرح التنویر)

مسئله که سړی په مریضی کی د سر په اشاره هم لمونځ آداکولای نشی لمونځ ورته نشته دلته د سترکو او وریځو اشاره معتبره نده (رواه فتاوه ودودیه)

مسئله که د سړی بهوشی د یوی ورځی او یوی شپی نه واوښته نو د دی بهوشی قضائی پری نشته او که بهوشی ئی یوی ورځي او یوی شپی نه کمه وه نو بیا قضائی پری شته (رواه مراتی الفلاح)

مسئله که سړی روغ او جوړ وه په ولاړی لمونځ شروع کړی وه او په لمانځه کی داسی تکلیف پری راغی چی دریدای نشو لمونځ په ناسته کوی که ئی د سجدی قدرت نه وه په اشاره به ئی وکړي (رواه عالمکیر)

مسئله که د سړی دومره مریضی وه چی اودس ئی نشو کولای نه ئی ښځه وه او نه ئی شرعی مینځه وه دی مریض استنجا پری نشته ورور یا ځوی به ئی چار اندام اودس ورکړی لمونځ به وکړي که ښځه داسی ناجوړه وه او د هغی خاوند نه وه خور یا لور دی چار اندام

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودس ورکړی دا به خپل لمونځ اداکړی داسی لپاره هم استنجا نشته (رواه عالمکیر)

د مسافر د لمانځه بیان او مسائل

مسئله که چا کم د کمه دری منزله (سفر) اراده وکړه او په سفر روان شو شریعت کی دا د مسافر حیثت لری کوم وخت چی کورکلی یا شهر نه وځی نو خپل لمونځ به قصرکوی نو تر ځو چی خپل کلی یا شهر نه وتلی نه وی نو قصر به نکوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د مسافر لپاره دری منزله لاره ده دا د یوی خوانه نه بلکه دواړو خواو نه (د تلو راتلو مجموعه ده) (رواه دورمختار و شامی)

مسئلهکه چیری یو سړی د کومی کناه یا غلا لپاره د کوره ووت او د هغه مخی ته دری منزله لاره مخکی وه دا هم مسافر دی خپل لمونځ به قصر سره کوی او نور احکام د مسافر به هم پرځان عملی کوی پاتی شوه د کناه خبره هغه به خپله کالی (رواه شرح تنویر)

مسئله که څوک وکوره کلی او شهر په اندازه ۳ منزله یا دری شپو ورځو منزل یا د ۶۳ میله په اندازه سره سفر اختیارکړی هغه ته مسافر ویلی شو البته دا دری شپی او ورځی سفر به په پیاده د سړی منزل وی اوکه چیری دا منزل دی په آس موتر او جهاز وکړی هم مسافر دی (رواه عالمکیر)

مسئله د شریعت په لحاظ چی څوک مسافر وی هغه به خپل ماسپښین مازدیکر او ماخستن څلور رکعتی لمونځونه دوه رکعتی کوی قصر به ئی کوی د سهار ماښام او وتروکی څه تغیر نه راځی همدارنکه سنت به تول پوره کوی که په سنتوکی لاره کی تلوار د وجی نه ونکړه فرق نلری لیکن د سحر سنت به بلکول نه پریږدی حتمی به ئی کوی (رواه بحر رائق و شامی)

مسئله که د ماسپښین مازدیکر او ماخستن څلور رکعتی چا پوره وکړل دا ورته کناه ده ځکه چی قصرکی الله ﷻ امرکړی ده اوکه فرضا چا وکړل نو دا به ورته نفل شی دوه رکعته فرض دی بیا وکړی (رواه شرح التنویر)

مسئله که په سفرکی چا نه لمونځ قضا شو بیا مقیم شو قضائی کی به خپل قصر لمونځ راکرځوی اوکه په مقیمت کی لمونځونه ورنه قضا شوی نو په سفرکی به ئی پوره څلور رکعتی راکرځوی (رواه شرح البدایه)

مسئله که مسافر یوکلی کی یا شهرکی معطل شوکه چیری پدی کلی یا شهرکی ۱۵ ورځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او شپو اراده وه چې زه به دلته اوسم نو دی به قصر نکوی بیا نوکله چې لـدی کلـی یـا شـهر نه وځی مخی ته ئی دری شپې او ورځی منزل وی نو بیا به قصرکوی (رواه وسائل الارکان)

مسئله که مسافر لاره کی د هفتی لس ورځو اراده وکړه او د پـنځلس ورځـو نـه کـم وه هـر ځای به ئی اراده کوله چې زه به دلتـه اوسـم قصـر وربانـدی شـته اوکـه پـه کـوم ځـای کـی د پنځلس ورځو اراده وکړه چې دلته به اوسم نو بیا قصر وربادی نشته (رواه شامی)

مسئله د مقیم اقتدا مسافر پسی صحی ده کوم وخت چې مسافر امام سلام وکرځاوه مقیم به پورته کیږی خپل باقی رکعتونـه بـه پـوره کـوی لـیکن قرائـت بـه نـه اداکـوی (الحمدالله او سورت) به نه لولی په اندازه د قرائت به چپ درېږی اوکه سهوه شـه نـو سـجده سـهوه بـه نـه کوی ځکه دی لا حق دی د امام مطابعت کی دی او اوله قاعده بـه پـدی مقتـدی فـرض وی له وجی د مطابعت نه. کله چې مسافر امام سلام وکرځاوه لازم دی چـې مقتـدیانو تـه ووائـی چې خپل لمونځونه پـوره وکـړی زه مسـافر یـم مخکـی ورتـه ویـل هـم ضـرور دی (رواه بحـر رائق)

مسئله د مسافر اقتدا مقیم پسی که مسافر څلور رکعتی لمانځـه کـی مقـیم امـام پسـی اقتـدا وکړه دی به د امام مطابعت کوی څلور رکعته به پوره پسی کوی لیکن قضا ئی کی بیا صـحیح نه ده (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که سړی په کشتی یا جهازکی روان وه او د لمانځه وخـت راغـی کـه پـه ولاړه ورتـه فرصت نه وه نو خپل لمونځ به ناسته وکړی د مخ کرځـول قبلـی تـه ضـرور نـده پـه هـر طـرف چې روانه وه دی به خپل لمونځ هسی کوی (رواه شرح التنویر)

مسئله که سړی په اس یا اوښ سور وه او د لمانځه وخت راغی کوزیږی به خپل لمونځ بـه کوی اوکه څه خطره وه د ځناور یا بله څه وه نو بیا دی کولای شی چې خپل لمونځ تـر اخـر وخته وځنډوی بیا هم ویره وه ځناور به په قبله مخامخ ودروی د ځناور په شا به خپل لمـونځ وکوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله کوم ځای چې ختې ډیری وی او خپل لمونځ نشی کـولای مـال یـا بـل څـاروی نـه وی لکه اس یا اوښ نو دی به خپل لمونځ په ختوکی په ولاړی وکړی البته په اشاره سره او که ختې لږ غوندی کلکه وه نو مخی ته به کیږه واچوی سـجده دی پـری ولکـوی نـو پـه اشـاره به لمونځ نه کوی (رواه شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د صلات خوف مسائل

مسئله که د لمانځه وخت کی دشمن حاضر وه یا دا چی راتلونکی وه هغه که انسان وه یا ځناور وه دغه وخت کی مسلمان خپل لمونځ په جماعت کولی شو ودی کړی لیکن په طریقه د صلات خوف سره.

طریقه ئی دا ده چی مسلمانان به دوه ډلی کیږی یو فریق به په جماعت ودریږی او بله ډله به دښمن مقابلی ته اماده کی ونیسی که لمونځ دوه رکعتی وه یا د جمعی یا اخترو یا دا چی څلور رکعتی وه خو دوی مسافر وه قصر ئی کاوه کله اول فریق امام سره یو رکعت وکړه او سجدی نه راپورته شو دوی به لاړ شی دښمن مقابلی ته او که لمونځ څلور رکعتی یا دری رکعتی وه کوم وخت چی اول فریق امام پسی دوه رکعته وکړل سره د تشهد نه او امام دریم رکعته ته اوچت شو دوی به روانیږی د دښمن مقابلی ته نو دوی چی روان شول امام به انتظار باسی دوهم فریق ته کله چی هغوی راغلل خپل لمونځ به پوره کړی سلام به وکرځوی د دښمن مقابلی ته به لاړ شی (رواه دورمختار و هندیه و شامی) په صلات خوف کی به خپله وسله ساتل ضرور دی کوم ایات چی پدی باره راغلی هغه لپاره استحباب دی.

مسئله که جنګ نا جائزه وه د ناجائزه غرض لپاره ئی حمله کوله یا دا چی یاغیانو اسلامی پادشاه سره مقابله کوله نو د ګناه کارانو لپاره صلات خوف په طریقه لمونځ کول پکاړندی داځکه چی د دوی کارګناه ده په لمانځه کی د دی عمل ګناه نه معاف کیږی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که دښمن سړی پسی وه او سړی سپور وه په اس یا اوښ باندی په اشاره ورته جائز دی چی خپل لمونځ وکړی اوکه د اشاری ورته فرصت نه وه خپله حمایه به وکړی لمونځ به بیا وکړی (رواه شرح التنویر)

مسئله که چا په دریاب کی لامبو وهله وچی ته راوتلی نشو پښی او لاس ئی نه شورول خپل لمونځ به په اشاره سره وکړی اوکه د اشاری موقع هم نه ورته پیدا کیده نو خیردی لمونځ دی پریږدی ځان به هلاکت ته نه ورکوی کله چی په امن شو قضائی به راوکرځوی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که چا صلات خوف په خپله طریقه کاوه او دښمن لاړه نور به خپل لمونځ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح طریقه وکړی لکه چی په امن کی ئی کاوه لمانځه کی به تلل او راتلل نه کوی او خپله مخه به هم د قبلی نه نه اړوی اوکه ئی مخ قبلی نه واړوه نو لمونځ ئی مات شو (رواه عالم کیر و دورمختار)

د سجدی سهوی بیان او مسائل

په سجده سهوه کی طریقه داسی ده کله چی لمونځ کذار اخری قعدی ته ورسیده او اتحیات ئی تر عبده ورسول ولوستله امام به ښی خواته سلام وکرځوی بیا به تکبیر ویلو سره سجدی ته لاړ شی تسبیح به دری کرته ووائی په تکبیر ویلو به جک شی جلسه به وکړی بیا د تکبیر په ویلو سجدی ته لاړ شی خپل دری واری تسبیح ووائی په الله اکبر به پورته کیږی اتحیات درود شریف او دعا به ولولی سلام به کرځوی (رواه هدایه و دورمختار)

مسئله که د لمانځه کوم یو واجب چا په لمانځه کی پریښوده نو سجده سهوه پری واجبیږی په سجده سهوه دغه لمونځ پوره کیږی اوکه سجدی سهوه ئی ونه کړه لمونځ ئی نه کیږی کرځول ئي واجب دی (رواه مرائی الفلاح)

مسئله سجده سهوه پر دری خبرو واجبیږی ۱ ترک د واجبو ۲ یا تاخیر د واجبو ۳ په تاخیر د فرضو اوکه په لمانځه کی فرض پری شوه. نو د فرض تلافی په سجده سهوه نه کیږی لمونځ به کرځوی (رواه شامی)

مسئله که په چا سجده سهوه واجب شوه هیره ئی شوه او سلام ئی وکرځاوه لیکن د جماعت نه وتلی نه وه او خپله سینه ئی قبلی نه نه وه کرځولی خبری او نور عمل ئی هم نه وه کړی خیردی پس لدی به سجده سهوه وکړی نو لمونځ ئی وشو همداسی که ئی په ناسته ئی درود شریف یا څه وظیفه وغیره هم کړی وه هم خیردی د سهوی سجده به وکړی لمونځ ئی کیږی (رواه شرح تنویر)

مسئله که چا د فرضو اولو دو رکعتو کی سورت فاتحه ولوستله او سورت ئی هیر شو نو په اخری دوه رکعتو کی به الحمدل الله سره سورت ضمیمه کړی اخرکی به سجده سهوه وکړی (رواه شرح البدایه)

مسئله په وترو سنتو او نفلو کی په ټولو رکعتو کی الحمدالله سره د سورت وسل کول واجب طریقه ده . نوکه په یوه رکعت ئی هیر شو نو سجده سهوه به کوی سجده سهوه پری واجبیږی (رواه عالمکیر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله که چا الحمدالله نه پس دوه سورتونه یا زیات ولوستل یوه رکعت کی نو پدی سره سجده سهوه نه لازمیږی نه دی کوی (رواه فتاوه هندیه)

مسئله که چا د فرضو اخری دوه رکعته ډک وکړه یا ئی یو رکعت ډک وکړو سجده سهوه پری نه کیږی (فتاوه هندیه)

مسئله که د فرضو په تش رکعت کی الحمدل الله وروسته دری پیری د سبحان الله ویلو په اندازه چپ ودریده پدی سورت کی هم سجده سهوه نه لازمیږی (رواه شرح البدایه)

مسئله که په قیام کی الحمدالله نه مخکی اتحیات ولوستله پدی سره سجده سهوه نه لازمیږی اوکه ئی وروسته د الحمدالله نه ولوستله نو سجده سهوه پری واجب شوه اوکه د فرضو په تشو رکعتو کی د الحمدالله پرځای اتحیات ولوستله هم سجده سهوه پری نه لازمیږی (رواه عالمکیر)

مسئله که په لمانځه کی چا سورتونه وړاندی وروسته ولوستل سجده سهوه نه پری لازمیږی (رواه شامی)

مسئله که په اوله قاعده کی چا دوه کرته اتحیات ولوستله نو سجده سهوه پری واجب شوه (رواه عالمکیر)

مسئله که چا د اتحیات پرځای الحمدالله یا بل څه ولوستل سجده سهوه پری واجب شوه (رواه عالمکیر)

مسئله که په وترو واجبو کی دعا قنوت هیر شو نو سجده سهوه پری لازم شوه (رواه شرح البدایه)

مسئله که امام په جهر لمانځه کی قرائت په خفیفه یا ئی خفیفه لمونځ په جهر ولوسته که امام پسی وی یا تنها وی دواړو حالاتو کی سجده سهوه پری واجب شوه (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که د امام او مقتدیانو اختلاف راغی امام وویل چی دوه رکعته شول او مقتدیانو ویل چی دومره شول دلته د امام یقین کی ثابت وه د امام خبره صحی ده اوکه د مقتدیانو یقین ثابت وه نو امام به د مقتدیانو وینا عمل کوی (رواه دورمختار)

مسئله که څلور رکعتی یا دری رکعتی لمانځه کی د دوهم رکعت وروسته ئی اوله قاعده هیره شوه دریم رکعت ته اوچت شو بیا ئی یاد شو نوکه ناستی ته نژدی وه بدن ئی پوره نیغ شوی نه وه کینی به اتحیات به لولی بیا به دریم رکعت ته پورته شی داسی حالت کی سجده

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهوه نشته اوکه دریدو ته برابر وه نو داسی حالت کی به نه کینی باقی خپل لمونځ به تکمیل کړی اخر کی به سجده سهوه وکړی (رواه شرح التنویر)

مسئله که په څلور رکعتی ئی اخره قعده پریښوده پنځم رکعت ته پورته شه ترڅو ئی چی پنځم رکعت سجده نه وی کړی بیرته به کینی اتحیات به لولی خپله سجده سهوه به وکړی او که چیری د پنځم رکعت سجده ئی کړی وه قصداً وه اوکه سهواً وی یو رکعت به بل ورسره تل کړی شپږ رکعته به پوره کړی سجده سهوه به نکړی لیکن لمونځ به راوکرځوی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که د سحر لمانځه دوهم رکعت وروسته اوله قاعدع ونه کړه دریم رکعت ته پورته شه او دریم رکعت سجده وکړه نو سلام به نه کرځوی پورته کیږی په څلورم رکعت به پوره کوی همدارنګه که د ماښام لمانځه کی اوله قاعده پریښوده څلورم رکعت ته پورته شو نو څلورم رکعت به پوره کوی دا ئی نفل شول لمونځ به بیرته راکرځوی (رواه شرح التنویر)

مسئله که چا اوله قاعده کی سلام وکرځاوه یاد ئی شو چی دا خو ځما اوله قاعده ده نو پورته کیږی به لمونځ به تکمیل کړی آخر کی به سجده سهوه وکړی اوکه د سلام کرځولو وروسته ئی کوم عمل وکړو لمونځ به کرځوی (رواه شرح تنویر)

مسئله که په څلور رکعتی نفلوکی اوله قاعده هیره شوه دریم رکعت ته جک شه که دریم رکعت سجده ئی نه وه کړی کینی به اوکه ئی سجده کړی وه نو څلورم رکعت به پوره کوی آخرکی هم ورته سجده سهوه نشته (رواه دورمختار)

مسئله د مقیم مسافر پسی د مسافر مقیم پسی د مسبوق او لاحق لپاره لازم او ضرور دی چی سجده سهوه کی د خپل امام مطابعت وکړی په سجده سهوه کی اشتراک وسره وکړی (رواه دورمختار و ردمختار و شامی)

مسئله که امام په هیره پنځم رکعت ته پورته شه او اخره قعده ئی هم کړی وه نو مقتدی به نه ورپسی پورته کیږی انتظار به وکړی کله چی امام کیناست سلام ئی وکرځاوه مقتدیان به هم ورسره سلام وکرځوی اوکه کیناست نه پنځم رکعت ئی وکړو نو مقتدیان به خپل سلام وکرځوی د مقتدیانو لمونځ وشو امام به خپل لمونځ شپږ رکعته پوره کړی دوه رکعته به ورته نفل شی خپل لمونځ به بیرته نه کرځوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله په فرض سنت نفل د جمعی او د اخترو لمنځوکی د سجدی سهوی حکم یوشان دی لیکن بعضی علما کرامو فرمایلی چی د جمعی او اخترونو لمونځوکی به سجده سهوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نکوی ځکه چې کومه فتنه جوړه نشي (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله د ماسپښین فرضو کې اشتباه ورته پیداشوه چې ما دوه رکعته وکړل او که دری رکعته او که اول رکعت دی ورته ثابته نشوه نو لمونځ به مات کړی د سره د شروع کړی او که شک ورته راغی چې دا می اول دوهم یا دریم رکعت دی نو دلته ئي چې په کوم یقین مطابق به هغه حساب کړی داسې حالت کې سجده سهوه نشته (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که پس د لمانځه نه یوه عادل سړی ورته وویل چې تا خو څلور رکعته ونه کړه دری رکعته دی وکړل که د دی سړی وینا ئی یقین راغی چې دا سړی ریښتیا وائې د احتیاط لپاره به خپل لمونځ راوکرځوی بدی ورته نشته بلکه بهتره ده ورته (رواه دورمختار)

د لمانځه فضیلتونه

د لمانځه د قبولیت لپاره اول باید په ښه طریقه اودس وشي په اوداسه کې مسواک استعمال شي په خپل وخت سره په جماعت سره په پټکی تړلو سره په ارامه خشوع او خضوع سره ادا شي. داځکه چې علاوه د اوداسه نه تنها مسواک په استعمال ۷۰ درجې همداسې په جماعت سره ۲۷ درجې په همدی شکل ۷۰ درجې ورته په پټکی کې چې سنت طریقې دی اللهﷻ ورته اوچتوی همداسې خشوع او خضوع کې لکه چې حضرت عصام رحمت الله د یوه زاهد بلخی نه پوښتنه وکړه چې ته خپل لمونځ څنګه کوی هغه ورته وویل چې زه اول خپل اودس په ترتیب سره وکړم مسواک استعمال کړم کله چې په لمانځه ودریږم مخې ته کعبه شریفه راولم او خپلې پښې په پل طراط راولم ښی طرف ته جنت او چپې خواته دوزخ راولم اللهﷻ به خپل سر حاضر او ناظر وکنم مرګ خپل څټ ته نږدی قیاس کړم او دا لمونځ خپل اخرنی لمونځ وبولم چې ایا بل لمانځه پورې به ژوندی یم یا به نه یم ؟ په ارامه نیت وتړم الله اکبر ووایم نو خپل قیام قرائت رکوع سجده او خپله قاعدع په ښه ترتیب سره وکړم نو اللهﷻ ته امید لرم چې ځما دا لمونځ قبول شي (رواه فضائل اعمال)

همدارنګه حضرت عبدالله ابن زبیر رض به خپل لمونځ چې حرم شریف کې کاوه نو د مکې شریفې کفتری به ورتلې او د ده په سر به کیناستې کفترو به داسې خیال کاوه چې دا د ونو تنې دی نو حکمت ئی دا وه چې په کامل خشوع او خضوع ولاړ وه نو کوم لمونځونه چې اللهﷻ په حضور قابل د قبولیت وی د هر رکن د اداکولو لپاره ئې دا فضیلتونه دی لکه چې بنده په لمانځه ودریږی نیت وتړی د الله اکبر ووائې اللهﷻ ورته تولې صغیره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کناهونه عفوه کوی ۲ کله ثنا اعوذباالله او بسم الله ووائی اللهﷻ ورته د وجود د هر ویښته مقابل یوه یوه نیکی ورکوی ۳ په الحمدالله ویلو سره ورته اللهﷻ د یوه حج او عمری ثواب ورکوی ۴ کله چی رکوع وکړی او تسبیح پکښی ووائی لکه ده چی ۱۰۰ صحیفی تورات انجیل زبور او قرانکریم ټول تلاوت اللهﷻ ثواب ورکوی ۵ کله چی قامه کی سمع الله لمن حمده ووائی نو اللهﷻ د رحمت په نظر ورته وکوری ۶ سجده کله چی تسبیح ووائي او اللهﷻ ورته د یوه غلام د ازادولو ثواب ورکوی ۷ کله چی سجده ختم کړی اللهﷻ ورته د ټولو انسانانو او پیریانو په شمیر ثواب ورکوی ۸ کله چی سلام وکرځوی اللهﷻ د اتو واړو جنتو دروازی ورته خلاصی کړی په هره دروازه چی زړه وی داخلیدای شی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم باب

د روژې مبارکې بیان او مسائل ئې

روژه د اسلام د پنځو رکنو نه دریم رکن دی. په یو کال کې د رمضان د میاشتې ۳۰ ورځې روژه نیول په هر مومن مسلمان هغه که نر وی یا ښځه چې عاقل او بالغ وی فرض عین دی.او منکر ی کافر دی.

حضرت سلمان فارسی (رض) فرمائی چې نبی کریم (ص) د شعبان په وروستی ورځ وعظ کاوه وئې فرمائل چې ای مسلمانانو تاسو باندې یوه لویه د قدر میاشت راروانه ده ، او په د میاشت کې یوه شپه په نامه د شپ قدر چې دا شپه د روژې میاشت کې یوه بهتره شپه ده، پدې میاشت کې الله ﷻ په خپلو بندکانو باندې روژه نیول فرض کرځولی دی، پدې میاشت کې هره شپه ۲۰ رکعته تراویح هم ادا کیژی، الله ﷻ د دې میاشتې په عبادت کې ډیر ثوابونه او اجرونه بندکانو ته وعده ورکړیده چې د یوی نیکی ثواب ی غیر رمضان نه د فرضو سره برابر کنړلی ده یا دا چې بنده غیر رمضان نه ۷۰ فرضونه ادا کړی وی. دا مبارکه میاشت د صبر او زغم میاشت دی. چې د صبر بدله الله ﷻ د جنت وعده کړیده نو پدې میاشت کې خلقو سره غمخوری کول دی ، ځکه چې الله ﷻ دې میاشت کې مومن لپاره د رزق فراخی ورکوی.

وئې فرمایل چې دی میاشت کې څوک چاته روژه ماتی ورکړی الله ﷻ ورته د یوه روژه دار په پیمانه ثواب ورکوی. چې د اجرونو او ثوابونو بدله څو چنده څو جنده ده.

د وعظ په جریان کې صحابه کرامو عرض وکړو چې ای د الله ﷻ رسوله مونږه دومره توان او قدرت کله لرو چې دومره روژه ماتی ورکړو نو نبی کریم ص ورته وفرمائل چې روژه ماتی په مړه کیده پوری تعلق نلری بلکه که روژه ماتی د یوی کجوری (خرما) په اندازه هم وی که هغه یو کیلاس اوبه یا یو بل شی وی چې د مسلمان روژه پری ماته شی (فضائل اعمال نه)

نبی کریم ص د وعظ په ادامه کې وفرمایل چې تاسی د روژې په میاشت کې یو لحظه هم په غفلت مه تیروی دا ځکه چې د الله ﷻ دا میاشت ستاسو لپاره پر دری حصو تقسیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی ده ۱ حصه لس ورځی ی د رحمت ورځی دی ۲ حصه ی لس ورځې د مغفرت ورځی دی ۳ حصه لس ورځې ی د اور نه د نجات ورځی دی یعنی د رمضان د میاشتی ټولی ورځـــــــی او شــــــپی ئـــــــی ډیـــــــری مبـــــــارکی او د قـــــــدر وړ دی

حدیث شریف : په احادیثوکی راغلی چی د جنت ۸ دروازی دی په هغه‌کی د یوی دروازی نوم ریان دی چی په دی دروازی باندی بی له روژه دار نه بل هیڅ شخص داخلیدای نشی د ریان معنی سیراب ته ویل کیږی چی هر طرف ته ی لوی لوی نهرونه رنکارنک کلان قسم قسم میوی ورته الله ﷻ زرغون کړیدی . روژه دار چی کله د ریان په دروازه جنت ته ورداخل شی هغه به د قیامت په ورځ له تندی نه بلکول محفوظ وی تل به سِراب او تازه وی (رواه بخاری او مسلم شریف)

حدیث شریف : کله چی یو بنده یو نیک عمل وکړی الله ﷻ ورته یو په لس چنده اجر او ثواب ورکوی بلکه دی نه لا زیات تر ۷۰۰ پوری لیکن په روژه‌کی ثواب او اجر ته حد نشته دا ځکه چی روژه‌کی دی نه زیات اجرونه او ثوابونه موجود دی لکه څنکه چی الله ﷻ مهربانی کړی ده (فَاِنَّهُ لِي وَ اَنَا اَجزِی بِه) دا ځکه چی روژه ځما لپاره ده او زه به خاص د هغه لپاره بدله ورکوم (رواه فتح الباری و شرحه صححی البخاری)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی روژه دار لپاره دوه خوشحالی دی ۱ د روژه ماتی وخت ۲ د قیامت په ورځ به د خپل رب ج سره د ملاقات خوشحالی وی (رواه الخطیب)

د شب قدر شپه

د رمضان میاشت کی ټولو شپو نه د شب قدر شپه الله ﷻ ته د قدر وړ شپه ده ځکه چی الله ﷻ خپل کلام کی دا شپه د خیر، برکت او بهتره شپه کڼلی ده چی بهتروالی ی د نورو زرو میاشتو نه چی د ۸۳ کلونو او ۴ میاشتو سره برابر ده نو چی الله ﷻ چاته د یوی شپی په عبادت کی د ۸۳ کلو او ۴ میاشتو سره برابر اجر او ثوابونه ورکوی نو دا یوه بهتره او غوره خبره ده.

۲ الله ﷻ خپل کلام پاک قرانکریم ئی د لوح محفوظ نه په مکمل شکل سره دنیا ته پدی شپه رالیږلی دی

۳ د آدم ع د مبارک وجود ماده ئی په همدی شپه راجمعه کړی او د جمعی په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود تکمیل او روح ی پکی غزولی ده.

۴ په دور منشورکی راغلی چی اللهﷻ په همدی شپه حضرت عیسی ع اسمان ته خیژولی.

۵ په همدی شپه د جنت ونی هم لکول شویدی.

۶ په همدی شپه د بنی اسرائلو توبه هم قبول شوی هم ده.

د شب قدر د شپی تعریف د اِنَّا اَنزلنا په سورت کی

اللهﷻ د شب قدر د شپی ټول تعریف د (اِنَّا اَنزَلنَا) سورت کی داسی فرمائی لکه (اِنَّا اَنزَلنَاهُ فی لیلة القدر) بی شکه قران پاک د قدر په شپه نازل شویدی (وَمَا اَدراک ما لیلة القدر) آیا تاسو ته معلومه ده چی دا څومره برکتی شپه ده او د فضیلت نه ډکه ده (لیلة القدر خیر من الفی شهر) شپه د قدر د زرو میاشتو عبادت نه بهتره ده (تنزل الملائکتُ) په دغه شپه کی ملائکی راکوزیږی (والروح فیها) او پدغه شپه روح القدوس (جبرئیل امین) هم راکوزیږی د یوه ټولی فرشتو سره د هغه چا لپاره چی هغه د اللهﷻ په ذکر او عبادت کی مشغول وی هغوی ته د مغفرت او ښښنی دعاوی کوی (بِاِذنِ رَبهم مِن کل امر) د اللهﷻ په حکم هر یوه امر د خیر اخلی او مځکی خواته راکوزیږی یو ټولی ملائکی راکوزیږی او بل ټولی پورته خیژی او په مومنانو باندی سلامونه ادا کوی (حتی مطلع الفجر) دغه د برکتونو شپه تر شفق داغ یا سحره پوری ده (رواه فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ث مبارک ارشاد دی فرمائی چی کله د شب قدر په شپه جبرئیل امین یو ټولی فرشتو سره اسمان نه مځکی ته راکوزیږی. د جبرئیل امین په قومنده تولی ملائیکی سره تیت شی په هرکور، بحر، غره، او ځنکله ته ورځي د هر مومن سره پدغه شپه مصافحه کوی لیکن د هغه کور ته نه ورځی چی هلته سپی ، خنزیر ، او تصویرونه وی نه ورځي او د هغه چا کور ته نه ورځی چی هغه کورکی خلاف شریعت کارونه کیږی او داسی خلک د اللهﷻ د رحمت او نعمت نه محروم وی اوکوم کورکی چی د الله ذکر او عبادتونه کیږی د هغوی لپاره دا د رحمت ملائکی ټولی د مغفرت او رحمت دعاکانی کوی داسی وخت کی الله تعالی په هغو ملائکو باندی فخرکوی چی دوی د بندکانو په پیداکولو باندی اعتراضونه کول (رواه بیهقی او مشکوة)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شب قدر شپې علامې

د شب قدر شپې علامتونه دیر دی ځینې وایې په دی شپه ونې ، تیکې ، غرونه ، او هر شي په سجده پراته وی بل وای په د شپه نور ځلیږي ټوله منطقه ی روښانه کړی وی ځنې وایې په دغه شپه د فرشتو د سلام اوازونه اوریدل کیږی ځینې وای چې په دغه شپه د سمندر اوبه نمکینې وی همداسې ۴۶ قولونه د عالمانو ذکر شوی دی.

حدیث شریف : د حضرت بی بی عایشه رض څخه روایت دی چې نبی کریم ص فرمائلي دی چی د شب قدر شپه د رمضان د میاشتې آخری لسو شپوکی او په طاقو شپوکی کوشش کوی لکه ۲۱ ، ۲۳ ، ۲۵، ۲۷ ، ۲۹ شپه کی وی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلی دی چی د رمضان میاشت یوه د صبر او زغم میاشت ده که چیری پر سړی د روژی په نیولو د کرمی تندی او نور شی څومره تکلیفونه چې راځی هغه باید په ډیر شوق او ذوق وزغمی او برداشت ئی کړی ، نه داسی چې بعضې بی همته او بی عزته اشخاص چې د ورځې لږ غونډی وږی شی یا لږ غونډی کرمې وی یا ورځې لږ اوږدی وی نو د دوی شکوه او شکایت شروع شی باید داسی بی غیرتۍ ته ځان ونه غورځوو خپله روژه په صبر او زغم ونیسو د تراویح لمونځونه د غریبانو مسکنیانو فقیرانو یتیمانو همسایه او بی وزلو سره خپله همدردی تر څو مو د لاسه کیږی ورنه ونه سپموو تر څو مو د الله ﷻ رضا پر نصیب وکرځی (رواه فضائل اعمال)

حدیث شریف : حضرت ابو هریره نه روایت دی چی نبی کریم ص فرمائلی دی چی د دری کسانو دعا نه ردکیږی ۱ د روژه دار د روژه ماتي وخت کی ۲ د عادل پادشاه دعا ۳ د مظلوم شخص دعا چی الله تعالی د وریځو نه پورته اوچتوی او د اسمان دروازی ورته خلاصوی او اواز به ورته وشی چی قسم دی وی ځما چی ستا مدد به کوم اکرکه څه وقفه هم وکړی (رواه ترمیذی کذر فی رد غیب)

بل حدیث شریف : کی راغلی چی تاسو خپلو ځانو ته اولادو ته خادمانو ته خیری مه کوی کیږی چی قبولی شی بلخصوص د رمضان په میاشت کی (رواه فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلی چی څوک د رمضان میاشت کی د حلالی نفقی نه بل روژه دار باندی څه وخوری فرشتی په همدی شپه په همدی شخص رحمت لیږی او د شب قدر په شپه جبرائل امین مصافحه ورسره کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلي دی چی دا څلور شیان پر خپل ځانونو عملی کړی ۱ د کلیمی شریفی ذکر چی په ډیرو احادیثو کی ذکر هم راغلی بل چی افضل ذکر هم دی ۲ استغفار ویل چی په ډیرو احادیثو کی ذکر هم راغلی دی ۳ په روژه ماتی به طلب د جنت دیرکوی ۴ او تل به د دوزخ اور نه پناه غواړی بلخصوص روژه کی به ډیر غواړی (رواه فضائل اعمال)

د روژی نیت

روژه په ۷ قسمه ده ۱ فرض عین روژه لکه د رمضان د میاشتی روژه ۲ فرض غیر معین روژه چی هغه د رمضان د میاشتی قضائی روژه ده ۳ واجب غیر معین روژه لکه چا چی د نذر روژه خوړلی وی ۴واجب معین روژه لکه نذری روژه ۵ نفلی روژه ده ۶ مکروه تنزهی ده ۷ مکروه تحریمی روژه لکه د اختر په ورځ ایام تشریق او شکی روژی دی (رواه دور مختار و شامی)

مسئله روژه بی د نیت نه نه صحیح کیږی په زړه کی د روژی نیولو پخه اراده او قصد ضروری دی نو دا نیت شو . په خوله ی ویل ضروری ندی لیکن ویل ی بهتر دی نیت ی دادی (نَوَیتُ اَن اَصُوّمُ غَدً لِ اللهِ تعالی مِن شَهرِ رَمَضَان) یا به خلص دا وائی (بِصَمٍّ غَدٍ نَویتُ) رواه دور مختار و رد مختار.

مسئله که چا په روژه کی نیت وکړو چی زه به سبا ته روژه نیسم لیکن د فرضی روژه نوم ی وانه خیست یا یی وویل چی سبا به زه نفلی روژه نیسم یا ی د نذر یا ی د کفاری نوم واخیست پدی تولو صورتو کی نیت ی صحیح دی او روژه ی ادا کیږی (رواه بحر رائق و ردمختار)

د شکی روژی بیان

د شک په ورځ د رمضان د میاشتی په نیت سره روژه نیول منعه دی او که فرضا چا ونیوله بیا معلومه شوه چی دا ورځ د رمضان ده نو فرض روژه ئی آداشوه او که ورته معلومه شوه چی دا د شعبان دیرشم تاریخ دی نو بیا ورته نفلی کرځی که بیا ی ماته کړه نو د نفلی روژی قضائی نشته (رواه دورمختار ورد مختار)

مسئله که د شک په ورځ چا د بل واجب روژی په نیت روژه ونیوله دا هم مکروه ده او

(c) ketabton.com: The Digital Library

که معلومه شوه چی دا د رمضان ورځ ده نو فرضی روژه ئی ادا کیږی او که د شبقدر اخری ورځ وه د کومی روژی نیت ئی چی کړی وی وشو (رواه مصدریه و دورمختار)

مسئله که چا نیت کاوه چی صبا که روژه وه نو روژه به نیسم او که نه وه نو نه ئی نیسم نو پدی نیت سره هم روژه نه کیږی او که پدی نیت چی زه صبا روژه نیسم که رمضان وی روژه به می ی او که روژه نه وه نو ځما روژه به نفلی روژه وی دا هم مکروه ده او که ئی دا ونیوله سبا روژه شوه نو روژه ی وشوه (هدایه مختار و ردمختار)

مسئله که چا د شک په ورځ څه خوړل څکل کړی وی بیا ثابته شوه چی نن ورځ د رمضان ده نو ده ته لازم ده چی تر ماښامه نه څه وخوری او نه څه وڅکی خپل ځان به روژه دار غوندی ساتی کر چی دا روژه ی نه کیږی. همداسی که د شک په ورځ څه نه خوړلی او نه څه څکلی وی او د رمضان د ورځی ثبوت داسی وخت کی وشو چی اوس ئی نیت د روژی نه صحیح کیږی دلته به هم تر ماښامه نه خوراک کوی او نه هم څه څښاک . روژه ی هم نه کیږی (رواه مجمع الانهار)

مسئله د شب قدر په ۳۰ شپه میاشت ونه لیدل شوه یا د وریځي یا بلی وجی سبب باندی بهتره دا ده چی قاضی، مفتی او نورو خواص احتیاط سبا ته د نفل په نیت روژه ونیسی لیکن عوام به د روژی نیت نکوی . نصف النهار پوری به انتظار وباسی خوراک څښاک به نکوی بیا که ثابته شوی چی نن ورځ د رمضان ده نو نیت به کوی روژه به نیسی او که نه نو پس د نصف النهار ه به ئی عوام خوری او څکی روژه به نه وی (رواه دورمختار و ردمختار)

په کومو شیانو چی روژه نه ماتیږی

که چا روژه نیولی وه په هیره ئی څه وخوړه یا ئی څه وڅکل اکر که په مړه کیده هم وی روژه ئی نه ماتیږی ولو که په هیره ئی څو واری څه وخوړل یا ئی وڅکل نو روژه ی نه ماتیږی ولو که چا په هیره جماع هم وکړه پدی هم روژه نه ماتیږی (رواه شرح البدایه و هندیه)

مسئله که د چا بی اختیاره څه شی لکه مچ دوړه او لوکی حلق ته لاړه روژه ی نه ماتیږی که ئی قصداً وکړی نو بیا ئی روژه ماتیږی (رواه شرح تنویر)

مسئله روژه دار که رانجه یا تیل ولکوی روژه ی نه ماتیږی ولو که حلق ته ئی هم لاړل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

که قصداً وی بیا پری ماتیږی (رواه شرح تنویر)

مسئله غیبت کول فحش ویل او کنځل کول غټه کناه ده لیکن روژه پری نه ماتیږی لیکن خیر او برکت به نلری (رواه قاضی خان)

مسئله که چا خوله کنکال کړه په اوداسه کی او په خوله کی څه لوندوالی پاتی شو او هغه لاړو سره تیر شی روژه ی نه ماتیږی او که ئی خواږه شی خوله ته واچول بیرته ی تو کړل شیرینی خوندکی پاتی شو بیا ئی هغه تیر کړل روژه ئی ماتیږی (رواه دور مختار)

مسئله که د چا غوږ ته اوبه لاړی روژه ئی نه ماتیږی که ئی قصداً واچولی دی کی اختلاف دی لیکن کول ئی شه نه دی همداسی که ئی غوږ کی ډکی نئویست خیری ئی راویستی روژه ی نه ماتیږی (رواه دورمختار و فتح القدیر)

مسئله د خوشبویه شیانو په بویولو باندی روژه نه ماتیږی چی هغه لوکی لرونکی نه وی لکه کل ، عطر او عرق کلاب او داسی نورو باندی نه ماتیږی بلکه مکروه کیږی (رواه ردمختار)

په هغه شیانو چی روژه ماتیږی خو تنها قضائی پری لازمیږی

مسئله که د رمضان میاشت وه د ورځی ئی د روژی نیت نه وه کړی ټوله ورځ ئی روژه دار غوندی نه څه وخوری او نه ئی وڅکل نو روژه ی نه کیږی قضائي پری واجب دی یا ئی نیت نه وه کړی د صبح صادق وروسته ئی نیت وکړو بیا ئی روژه ماته کړه دلته صرف د روژی قضائی پری لازم شوه (رواه مبسوط)

مسئله که چا د سر یا کیډی په زخم دارو واچول هغه سر یا کیډي ته ورسیدل نو روژه ماته شوه او که ی دارو سر او کیډي ته ونه رسیده نو روژه ئی نه ماتیږی (رواه هندیه)

مسئله که روژه دار تیکه ،کودړی ، شیشه ، اوسپنه ، خاوری یا مالوچ یا کاغذ او نور شیان تیر کړل یا ئی بادام د پوستکی سره تیر کړه صرف د روژی قضائی پری واجبه ده (رواه خلاصه الفتوا)

مسئله که د روژه دار خوله وینی شوه برابره یا زیاته وینه تری لاړه نو روژه ماته شوه پده هم صرف قضائی راځی او که وینه کمه وه نو روژه پری نه ماتیږی او که په حلق کی د تیریدو سره خوند واخیست پدی هم روژه ماتیږی صرف قضائی به راوړی (رواه دور مختار)

مسئله که چیرته د روژه دار په حلق کی کَلی یا باران بی اختیاره لاړه روژه ی ماته شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قضائی به راوړی (خلاصه فتواه و دور مختار)

مسئله که د روژه دار قی راغی که اختیاری وی او که غیری اختیاری او په ډکه خوله وی نو په داسی حالت کی روژه ماتیږی قضائی به راوړی او که کمه وی قضائی پری نشته (رواه فتح الباری)

مسئله که روژه دار په هیره څه وخوړل یا ئی وڅکل یا ی جماع وکړه بیا یې دا فکر وکړو چی روژه می ماته شوه بیا ئی قصداً څه وخواړه یا ئی څه وڅکل نو کفاره پری لازمه شوه (رواه دورمختار و هندیه)

په هغه شیانو چی روژه ماتیږی کفاره او قضائی دواړه پری لازمیږی

کله چی یو عاقل ، بالغ مقیم او مسلمان په رمضان کی چی د روژی اداکولو نیت ئی د شپی نه وی کړی بیا دغه روژه ماته کړی ولو چی چا مجبوره کړی هم وی او نه ورته څه شرعی عذر پیش شوی وی لکه حیض وغیره داسی وخت کی د روژی کفاره پری لازمه شوه (رواه دور مختار و ردمختار)

مسئله شرعی عذر لکه د حیض راتلل او نا بالغ روژه نیول د مسافرو روژه نیول (مسافر روژه ونیوه بیا ئی وخوړه پداسی حالاتو کی کفاره نشته بلکه قضائی به راوړی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که د روژه داری ښځی حیض شروع شه یا ئی نفاس راغی نو روژه ی ماتیږی تر هغه وخته چی پاکه شوی نه وی د دی ورځو قضائی پری شته د مانځه قضائی نلری (رواه هندیه)

مسئله که روژه دار قصداً څه وخوری یا ئی څه وڅکل که په عذرکی نوی او بی عذره وی که هغه غذائی وی یا دوائی وی روژه ی ماته شوه قضائی اوکفاره دواړه پری لازم شول (دور مختار و ردمختار)

مسئلهکه روژه دار د نیشی یا د بلی فایدی لپاره څه وڅکول لکه چلم سکرت وغیره او دهغه لوکی حلق ته لاړه نو پدی شخص کفاره او قضائی دواړه پری لازم شول (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که روژه دار د چا غیبت وکړ یا ی مسواک وواهه بیا ئی دا خیال وکړ چی د ما روژه ماته شوه پس د هغه ی قصداً څه وخواړه یا ئی څه وڅکل نو قضائی اوکفاره دواړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پری لازم شوه (رواه هندیه)

مسئله که د روژی دار خوب کی احتلام وشو یا ئی په نظر یا فکر سره انزال شو نو پدی دواړو حالاتوکی ئی روژه نه ماتیږی (رواه دور مختار و هندیه)

مسئله که روژه دار په ذکر کی اوبه وغیره څه وڅخول روژه ی نه ماتیږی اوکه ښځی خپل فرج کی داسی وکړی نو روژه ماته شوه قضائی به راوړی کفاره پری نشته (رواه شرح تنویر)

مسئله که نارینه د لویو بولو ځای کی او ښځه دواړو بولو ځای کی لمده کوته داخل کړه نو روژه ئي ماته شوه قضائی به راوړی اوکه چیری ئی وچه کوته داخل کړه نو دی حالت کی ئی روژه نه ماتیږی اوکه ئی دوباره داخل کړه روژه ئی ماتیږی قضائی به راوړی (رواه دور مختار و ردمختار)

په کومو شیانو چی روژه مکروه کیږی

مسئله که روژه دار بی ضرورته څه شی وڅاکه بیا ئی توکړو چی یوه زره هم حلق ته داخل نشی داسی حالت کی روژه نه ماتیږی لیکن مکروه کیږی اوکه ښځی د خاوند د ویری نه دکتغ مالکه وکتله پر ژبه یا دا چی د ماشوم لپاره مور ی څه وژول چی بچی ئی وخوری فرق نلری لیکن احتیاط پکی ضروری دی چی شی ئی تیر نشی (رواه هندیه و ردمختار)

مسئله په خوشبوئی بویولو سره چی لوکی لرونکی نه وی په تیلو لکولو او رنجو سره جی روژه کی استعمال شی کراهیت نلری په مسواک وهلو سره هم روژه نه مکروه کیږی کوشش وشی چی لوند حلق ته داخل نشی نور نو استعمال ئی زوال نه مخکی که وی یا وروسته وی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله په کرمی کی لامبل لوند زړوکی په سینه اچول په سر اوبه اچول په خوله او پوزه کنکالولو باندی روژه نه ماتیږی اوکراهیت هم نه راولی (رواه شامی)

مسئله په روژه کی خوله کی اوبه نیول دیر ساعت روژه مکروه کوی همدارنکه په استنجا کی مبالغه (ډیرکوشش)کول هم روژه مکروه کوی (رواه عالمکیر)

مسئله د ښځی په ښکلولو سره روژه نه مکروه کیږی پدی شرط چی جماع نه ځان بچ کولای شی (رواه هندیه وشامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کفاری بیان او مسائل

د رمضان میاشت کی د فرض روژی کفاره داده لکه ۱ مرئی به آزادوی که دانشی کولی نو دوه میاشیتی پی در پی ۶۰ ورځی به روژه نیسی اوکه دا هم نشی کړای نو د ۶۰ مسکینانو ته به کتغ سره طعام سحر او ماښام کی ورکوی (رواه هندیه)

مسئله دکفاری دوه میاشتی روژه به داسی نیسی چی ټولی ۶۰ روژی به پی در پی نیسی چی قضائی پکی رانشی اوکه فرضاً یوه ورځ ئی بی د عذره قضائی پکی راوړه نو بیرته به د سر نه خپلی شپیته ۶۰ روژی شروع کوی بی د شرعی عذر لکه حیض او نفاس (رواه شامی)

مسئله که په منځ د دومیاشتو کی ۶۰ ورځو کی د سفر مریضی یا نفاس په وجه سړی یا ښځی نه روژه ناغه شوه بیا ئی هم کفاره نه آداکیږی بیا به ئی د سره خپلی روژی شروع کړی پی در پی به خپلی ۶۰ روژی پوره کوی اوکه چیری منځ کی د ښځی حیض پواسطه ناغه راغله خیردی کله چی پاکه شوه د خپلو روژو سلسله به جاری کړی (رواه شامی)

مسئله د روژی په کفاره کی یعنی د دومیاشتو دوران کی یوه ورځ ئی په هیره سره څه وخوړل یائی وڅکل یا ئی په هیره سره جماع وکړه دا چی په هیره روژه نه ماتیږی کفاره هم پری نشته (رواه شرح التنویر)

مسئله کومو ۶۰ مسکینانو ته چی په کفاره کی دودی ورکوی نو داسی کسانو ته به ډوډی ورکوی چی هغه ډیر وړوکی نه وی یا دا چی مخکی ډوډی هم نوی خوړلی وړی وی (رواه هندیه و شامی)

مسئله دکفاری ډوډي سره کتغ ضروری دی مستحبه طریقه دا ده چی ترکاری وغیره هم ورسره وی (رواه هندیه و شامی)

مسئله که چا د یوی روژی کفاری اداکړه بله وربانـدی راغله دا به هم په هغه شکل آداکوی (رواه دورمختار وشامی)

مسئله که په کفاره کی ډوډی لپاره پوره ۳۰ کسان راولی نو ډوډي به ورکوی شه به ئی مړوی او ۳۰ کسانو ته چی هغه مسکینان وی د ډوډي قیمت به ورکړی داځکه چی د ۶۰ کسانو کاله کول یوځل مشکل دی اوکه ئی چیری یو مسکین راوست هغه ته ئی ۶۰ ورځی او شپی ډوډی ورکړه هم کفاره ئی اداکیږی (رواه دورمختار و ردمختار).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله کفاره صرف د رمضان د میاشتی د روژی ماتولو کی راځی اوکه چیری چا بی له رمضان د میاشتی بله روژه ونیوله مثلاً قضائی د رمضان نفلی یا نذری روژه ئی ونیوله بیا ئی قصداً هغه ماته کړه نو صرف دی د هغی قضائی راوړی کفاره ورباندی نه کیږی (رواه هندیه و ردمختار)

مسئله حضرت ابوهریره رض فرمائلی چی اصحاب صُفه تول ۷۰ کسه وه نو دی حضراتو به په ورځو ورځو هفتو هفتو روژه په نهره تیرولی حتی چی کله کله به د لوژی نه پرمځکه پری وتل په انصارو کی دیر مالدارخلق وه بیله جبر او ظلم نه به دوی خپل مالونه په دوی تقسیمول دوی به کذاره پری کوله (رواه دورمنثور)

د فدیی بیان او مسائل

هغه شیخ فانی چی غنی وی نو په هغه د روژی میاشت کی د هری روژی بدله کی فدیه ورکول واجب طریقه ده خو ښه ئی اول د رمضان کی ورکول یا آخر کی ورکول دی (رواه مبسوط ، و شرح التنویر)

فدیه :- د یوی روژی فدیه د سر سائی په اندازه ده که هغه جنس وی یا قیمت ئي نوهغه به مسکین ته ورکوی یا دا چی مسکین یا فقیر ئی سهار او بیکا د کورته راوست او طعام ئی ورکړو نو پدی سره د یوی روژی فدیه آداکیږی لیکن په سرسایه کی تملیک ضروری دی هغه به مالک کرځوی (رواه مبسوط و شرح تنویر)

مسئله چا چی د رمضان روژه سفر کی یا مرض کی بلا عذره نه وی نیولی په هغه بیا فدیه نشته بلکه قضائی راوړل ئی ضروری دی هغه د ده خوښه ده چی پی در پی ئی نسی او که په وقفه ئی شکل ي قضائی راوړی (رواه شامی و هندیه)

مسئله که د مړی د ترکی نه مخکی د هغه په تکفین او تجهیز ئی مصرف کیږی څه چی ورته پاتی وی د هغه نه به د هغه قرض اداکیږی بیا څه چی پاتی وی په دریمه حصه کی د مړی د وصیت مطابق عمل درآمد کیږی متباقی به ئی میراث خواره اخلی اوکه میراث خواره ئی نه وی نو ټول ئی په وصیت کی راځی د یوه مانځه فدیه هم په اندازه د رمضان د میاشتی د روژی ده واجب هم د مانځه حکم لری (رواه سراجی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نذري روژې بيان

په کال کې داسې روژې شته چې په هغو ورځو کې روژه نيول منعه شويدي چې هغو ورځو ته ايام نهيه وايي مثلاً د دواړو اخترونو لمړی ورځې د لوی اختر د مياشتې ۱۰ ، ۱۱ ، ۱۲ او ۱۳ تاريخ (رواه شرح التنوير)

مسئله که چا پر ځان متواتر يو کال روژه نيول يا ئې متواتر يوه مياشت روژه نيول نذر پر ځان ومانه يا ئې يوه هفته روژه پر ځان ومنله دلته دا شخص مجبور دی چې په خپله وعده دا منل شوی روژې ونيسي او که چيری د دی روژو په نيولو کې دی يوه ورځ ناغه راولی مجبور دی خپلی روژې د سر نه شروع کړی (رواه عالم کير)

مسئله نذر پر دوه قسمه دی يو ئې مطلق او بل ئې مُعَلَقْدی.

مطلق نذر هغه دی چې شرط پکې ايشی وی مثلاً سړی ووايی که ځما ورور يا ځوی جوړ شو نو زه به يوه مياشت روژه نيسم يا دا چې ما ته الله ﷻ که ځوی راکړ زه به سل روپی نذر ورکوم

مُعَلَق نذر هغه دی چې په هغه کې شرط نوی لکه چې ووائې زه به يوه مياشت روژه نيسم (رواه شرح تنوير)

د نفلی روژې بيان

د نفلی روژې نيت د شپې نه د ورځې د نصف النهار نه مخکې پوری کيږی دا ځکه چې کله ئې د شپې نيت نه وه چې زه به صبا روژه نيسم او ده د ورځې د نصف النهار د مخکې نيت وکړو چې زه به نن روژه يم او د صبح صادق نه ئې څه نه وی خوړلی او نه يې هم څه نه وی څکلی او روژه ئې ونيوله دا روژه صحيح ده کيږی (رواه دورمختار)

مسئله که د نفل په نيت چا روژه ونيوله بيا ئې ماته کړه دلته قضائې پری لازميږی او که ښځې نفلی روژه نيولی وه حيض پری راغی روژه ئې ماته شوه قضائی به ئې راوړی (رواه دورمختار)

مسئله که چا د رمضان د مياشتې قضائی روژه پاتی وی بيا دی قضائی روژې مخکې نفلی روژې نيسی ورته جواز لری (رواه عالمکير)

مسئله د عاشورا په ورځ يعنی د محرم په لسم تاريخ نفلی روژه نيول مستحبه طريقه ده دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چی کله نبی کریم ص مدینی منوری ته هجرت وکړو هلته ئی یهودیان ولیدل چی ټول د عاشورا په ورځ روژه وه کله چی هغوی نه پوشتنه وکړه چی د څه لپاره یاست نو هغوی ورته وویل چی په دی ورځ اللهﷻ موسی علیه السلام ته او بنی اسرائیلو ته نجات ورکړی او په دغه ورځ فرعون د ټول فوج سره رود نیل تباه کړی او موسی ع ته ئی نجات ورکړی نو موسی ع يي په شکرانه کی پدغه ورځ روژه نیولی ده بیا نبی کریم ص وفرمائل چی مونږ هم په دغه ورځ کی خپل ځان شریک بولو وروسته نبی کریم ص د دغی ورځی روژه نیول خپل امت ته حکم وفرمایه (رواه شامی)

فایده بعضی روایاتو کی راغځی چی پدی ورځ روژه نیول اللهﷻ ته اُمید دی چی د تیر کال کناهونو لپاره کفاره دی بعضی علما کرام فرمائی چی پخوا دا روژه فرض وه وروسته په مستحباتو کی راغله (رواه شامی)

مسئله د شورا شپږو ورځو متعلق په ډیرو احادیثو کی راغلی چی که چا د رمضان د میاشتی روژی بیا ئی د دواړو اخترونو میاشت ۶ ورځی روژی ونیولی دا داسی کیږی لکه ده چی ټول کال روژه نیولی وی وجه ئی دا ده چی اللهﷻ د یوی نیکی بدله لس نیکی ورکوی کله چی الله خپل کلام کی فرمائلی (مَن جَاءَ بِاالحَسَنَتِهِ فَلَهُ عَشرَ امثالِها) فرمائی چی چا یوه نیکی وکړه هغه لپاره لس چنده د نیکی ثواب ده نو نبی کریم ص وفرمائیل چی د روژی میاشت ۳۰ ورځی دی که مونږه لس په دیرشو کی ضرب کړو نو ۳۰۰ ورځی کیږی هلته د کال د ټولو ورځو شمیر ۳۶۰ ورځي دی.

همدارنکه که څوک د شوال ۶ ورځی روژه ونیسی ۶ چی په لس کی ضرب شی ۶۰ ورځي ورنه جوړیږی اوس نو چی ۶۰+۳۰۰=۳۶۰ ورځی شوی نو پوره یو کال ورنه جوړ شو اوس داسی ورنه جوته شوه چی دی سړی پوره یو کال روژه نیولی وی د شوال په ۶ ورځو روژه نیولو کی پی در پی والی ضروری ندی څومره چی ناغه پکی راشی فرق نه کوی لیکن د شووال د میاشتی مابین باید وی (رواه مسلم شریف)

مسئله د کُل (دوشنبی) ورځ او د زیارت (پنجشنبی) ورځ او د جمعی په ورځ همدارنکه د بزرکی (رجب) میاشتی په ۲۷ تاریخ د شب قدر په لسم تاریخ روژه نیول ډیر ثواب لری همدارنکه د لوی اختر د حج مراسمو کی د لوی اختر په نهم تاریخ هم روژه نیول ډیر ثواب لری لیکن د عرفی د ورځی روژه په خپله حاجی ته د حج مراسمو کی ورته مکروه ده دا ځکه چی حاجی د عرفی وقوف نه پاتی نشی (رواه ابو داود)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله خپله نبی کریم ص فرمائلی چی د عرفی د ورځی روژه نیول د تیر کال او راتلونکی کال کفاره کرځی در صورت چی د لوی اختر په نهم تاریخ پوره ونیول شی (رواه هندیه و ردمختار)

بل د ایام بیضی یعنی د قمری د میاشتی ۱۳ ، ۱۴ ، ۱۵ ، تاریخ روژه نیول په احادیثو کی ډیر راغلی دی چی دی دری ورځو روژه نیول داسی دی لکه ده چی ټول چی ټول عمر روژه نیولی وی وجه ئی دا ده چی لکه د شوال روژوکی بیان وشو چی الله ﷻ د یوه نیکی بدله لس چنده خپله وعده کړیده نو دلته چی ۳ ضرب ۱۰ شی ۳۰ ورنه جوړیږی یوه میاشت هم ۳۰ ورځی دی نو چی هره میاشت کی دی دری دری روژه ونیسی او دری دری روژی د دیرشو روژو سره برابریږی پدی خاطر دی سروکال روژه نیسی (رواهابو داود)

د اعتکاف بیان

په جومات کی د عبادت او ذکر لپاره ایثاریدو ته اعتکاف وائي. د حنیفی مذهب په نزد اعتکاف پر ۳ قسمه دی ۱ واجب اعتکاف ۲ سنت اعتکاف ۳ نفلی اعتکاف.

۱ واجب اعتکاف خاص د نذر لپاره ده چی ووائی که څما دا فلانی کار وشوو زه به دومره ورځی اعتکاف یم .

۲ سنت اعتکاف دا اعتکاف د روژی د میاشتی آخری لس ورځو اتکاف دی چی دا د نبی کریم ص طریقه ده.

۳ نفلی اعتکاف د دی اعتکاف لپاره نه څه وخت شته او نه څه تعداد دا اعتکاف هر وخت کی کیږی د امام صاحب په نزد هر څوک چی هر څو ورځي وغواړی کولی ئی شی لیکن د یوی ورځي باید کم نه وی.

د اعتکاف هدف مقصد د اعتکاف دا دی چی د روژی په مبارکه میاشت کی د شب قدر د شپی په لاس راوړل دی اوکه دا شپه ونه لیدل شی دا ټوله شپه په عبادت ورته حسابیږی دا طریقه خاص د الله ﷻ ذکرکی مشغولیدل دی . د اعتکاف لپاره غوره ځایونه ۱ مکه معظمه ۲ مدینه منوره ده ۳ بیت المقدس دی ۴ جامع جوماتونه دی ۵ خپل محلی جوماتونه دی.

مسئله معتکف ته اجازت نشته چی بی ضرورت نه د جومات نه ووځی نو د ضرووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره لکه د جواب چای ، اوداسه لپاره د خوراک چښاک لپاره چی څوک نلری بل دا چی د ده ضرورت جومات کی نه پوره کیده او څوک یی د ضرورت د پوره کیدو نه وه وتلای شی لیکن وخت به نه تیروی عاجل به بیرته ځي (رواه دور مختار و شامی)

مسئله که څوک جومات کی ناست وی او هلته د جمعی لمونځ نه کیده د جمعی لمانځه لپاره بل جومات ته تلای شی لیکن وخت به ډیر نه تیروی او نه به ډیر وختی ووزی د زوال پس به ور روانیږی که هلته جومات کی لږ غونـدی حصار شو فرق نلری اعتکاف ئی نه ماتیږی کوشش به کوی چی ژر جومات ته بیرته راشی (رواه در وَرَد)

مسئله که موذن اعتکاف وه او د اذان جای بیرون وه کولای شی چی بیرون د آذان جای ته ورشی (رواه مبسوط)

مسئله په اعتکاف کی چوپ ناسته مکروه ده خپله ژبه به ئی د خیر په خبرو سره تلاوت دکلام ربی ، احادیثو ، تهلیل ، درود شریف استغفار ، قصص الانبیا ، حکایت صالحین ، وغیره وغیره باندی باید خپله ژبه خوځوی او لمده ئی وساتی (رواه فتاوه ودودیه)

د ضرورت مطابق کولای شی جی دنیوی خبری هم وکړی اوکه د خرید فروش ضرورت ورته پیدا شو هغه هم کولای شی لیکن هغه شی جومات ته راوړای نشی خوړل څکل او ویده کیدل ورته شته (رواه در ورد)

مسئله که ښځی د لس ورځو اعتکاف پر ځان لازم وکاڼه (یعنی نذر ئی ومانه) نو دا به اول خپل خاوند نه اجازت وغواړی بیا به اعتکاف شی اوکه دا اعتکاف موده کی ورته حیض شروع شه نو مجبوره ده چی کله پاکه شوه نو بیا به د سر نه خپلی لس ورځي پوره کوی.

یادونه که معتکف چاته کنځل وکړی یا ئی جنګ وکړو بد ئي وکړو لیکن اعتکاف ئی نه ماتیږی (رواه در ورد)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلی چی د شب قدر شپه په ۲۱ ، ۲۳ ، ۲۵ ، ۲۷ ، ۲۹ شپه د روژی مبارکی میاشت پلاس راوړی نو دا کولای شی چی د اعتکاف په ناسته کی راوړی اوکه چیرته میاشت ۲۹ ورځي وی نو بیا ئی کولای شی چی په ۲۰ ، ۲۲ ، ۲۴ ، ۲۶ ، ۲۸ شپه کی د اعتکاف په ناسته کی پلاس راوړی .

خپله نبی کریم ص مهربانی کړیده چی د شب برات (شب قدر) په شپه د میاشتی په ۱۵ مه شپه کی دالله تعالی عام رحمت د مخلوق وخواته متوجی وی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم باب

د زکات بیان

زکات د اسلام د پنځو ارکانو نه څلورم رکن دی چې دا رکن د روژې مبارکې د میاشتې فرض کیدو نه مخکې د هجرت په دوهم کال زکات پر مسلمانانو فرض شوی دی چې دا فرضیت به د قیامت پورې باقي وي چې د زکات د ورکولو تائید الله ﷻ په خپل کلام کې ۳۲ ځایه د لمانځه سره یوځای ذکر کړی ده. زکات عبادت مالي ده که څوک ئې ادانکړي قیامت کې ورته سخت عذابونه الله ﷻ مقرر کړي دي منکر کافر دی

حدیث شریف : نبی کریم ص مهرباني کړې ده فرمائي چې چاته الله ﷻ مال او دولت ورکړی وي او د هغه مال زکات دی ورنکړي نو د قیامت په ورځ به دغه مال او دولت ورته یوکنجي مار شي او په غاړه کې به ئې پروت وي او ورته وائي به چې زه ستا هغه مال او دولت یم چې تا ورنه ذکات اداکړي نه ده (رواه بخاري شریف)

حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص مکه معظمه کې د حطیم شریف خوا کې قرار درلوده یو شخص ورته راغی وویل چې د فلاني ټول مالونه د سمندر موجونو تبا کړي نو نبی کریم ص ورته وفرمایل چې کوم مالونه سمندر او نور طوفانونه تبا کوي علت او موجبه ئې د زکات نه ورکول دي دا ځکه چې په کراتو مراتو د الله ﷻ د احکامو او دنبی کریم ص د ارشاداتو تاکید کیږي چې تاسو خپل مالونه په زکات سره حفاظت کړي او د خپلو بیمارانو علاج په صدقه سره وکړي او د بلاکانو دفعه په دعاکانو سره وکړي (رواه کنز)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلي چې څوک حرام مال کټي په خرڅولو کې هیڅ برکت نه وي او که صدقه د حرام مال نه ورکوي صدقه ئې قبوله نده او که په میراث ئې پریږدي نو ځانته ئې د دوزخ لپاره توشه برابره کړه.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلي چې څوک د چا یوه لویشت مځکه په ظلم سره تصرف کړي د قیامت په ورځ به هغه مځکه د اور طوق جوړیږي غاړه کې به ورته واچول شي (رواه مشکوة)

حدیث شریف : فرمائي چې څوک ذکات ادانکړي هغه کامل مسلمان نه دی هر څومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نور عملونه وکړی فایده نه لری (رواه ترغیب)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی کوم قوم زکات ورنکړی الله ﷻ هغوی په قهطی مبتلا کوی (رواه فی الترغیب و کنز)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی کومه زنانه چی د خپلو غاړه کیو زکات ورنه کړی د قیامت په ورځ به ئی د اور غاړکی په غاړه وی او ځوک چی د خپلو کوتو زکات ورنکړی همداسی د خپلو لښتیو زکات ورنکړی په قیامت کی به ئی د اور لښتی په غوږ وی (رواه ابو داود)

حضرت مولانا تهانوی رح فرمائی چی اعمال پر دوه قسمه دی چی یو ئی عبادت بدنی ده لکه لمونځ ، ذکر او عبادت دوهم ئی عبادت مالی دی لکه زکات ورکول او صدقه ورکول دی بیا په دی ټولو عباداتو کی اوله درجه عبادت لمونځ دی دوهمه درجه عبادت زکات او صدقه ده ځکه چی الله تعالی په خپل کلام کی ۳۲ ځایه د زکات ذکر کړی ده.

د آیات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی تاسو چاته پدی غرض شی مه ورکوی چی د هغه نه زیاته بدله وغواړی د الله ﷻ په لاره خرچه کوی او خرچه کوونکی باید کوشش وکړی چی چاته څه شی ورکړی نو اخیستونکی نه باید هیڅ بدله ونه غواړی یا د هغه د شکرانکی امید وکړی.

علما کرامو لیکلی چی نیکی پر دری شیانو کامله کیږی ۱ دا چی خپله نیکی ډیره کمه وګڼي ووائی چی ما هیڅ ندی کړی ۲ دا چی کله ئی د نیکو خیال راشی نو په کولو ئی باید تلوار وکړی هسی نه چی د کولو خیال بیرته بدل نشی ۳ دا چی نیکی به مخفی صورت سره کوی د ریاکاری او شهرت نه ځان ساتل بلکول ضروری دی.

زکات پر څو قسمه دی :- زکات پر ۶ قسمه ده ۱ د څناورو زکات ۲ د سرو او سپینو زکات دی ۳ د تجارت د مال زکات دی ۴ د کاز او معدن زکات دی ۵ د پیداوارو زکات دی ۶ صدقه فطر دی

په پورته شپږ قسم زکات کی څلورو مذاهبو متفقاً علیه سیوا د معدن چی د حنفیانو په نزد په عوض د زکات خمس یعنی پنځمه حصه واجب دی

مسئله که چا بل ته قرض ورکړ نو په قرض کی زکات نشته د نور مال چی نصاب ته ورسیده او کال پری تیر شی نو زکات پری واجب شو (رواه قاضی خان)

مسئله د زکات مال چی څومره زیات وی د هغه نه (څلویښتمه) حصه زکات ورکول کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثلاً یوه شخص ۲۰۰ روپی لری پدی کی به پنځه روپی زکات ورکوی خلاصه چی په سلو کی به دوه نیمی روپی زکات ورکوی او په څلویښتو روپو کی به یوه روپی زکات ورکوی که په اداکولو کی بلا عزره تاخیر راغی او دوهم کال پری تیر شو نو دا شخص سخت ګناهکار شو توبه به باسی او که دوهم کال هم پری پوره تیر شوی وی نو بایـد د دووکلونـو زکات اداکړی (رواه قاضی خان)

مسئله د زکات په اداکولو کی نیت ضروری ده کله چی زکات فقیر او مسکین ته ورکوی نو په نیت د زکات به ئی ورکوی بی له نیت به زکات نه اداکوی او ده سره پخوا د اداکولو نه نیت زړه کی وی (رواه شرح البدایه)

مسئله که مستحق ته ئی په نیت د زکات ورکړو او ظاهره ئی د قرض یا انعام نوم پری کیښوده نو زکات ئی اداکیږی او که ئی ماشومانو ته په نامه د اختر مبارکی ورکړی او د ده نیت د زکات وه دلته ئی هم زکات آداشو (رواه دورمختار وشامی)

مسئله زکات ، عشر ، خراج ، صدقه فطر ، نذر او کفاره کی قیمت ورکول هم جائز دی لیکن د قربانی وخت کی د قربانی قیمت ورکول جواز نلری(رواه شرح تنویر و ردمختار)

مسئله د زکات پیسی ټولی یوه فقیر او مسکین ته ورکول مکروه دی زکات ورکول اداکیږی لیکن بهتره داسی ده چی دومره مقدار زکات فقیر ته ورکړل شی چی د هغه ضرورت پری رفعه شی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله چا چی پدی نیت چی راځه زه به فقیر په کور کی کښینوم زکات به می اداشی دا خبره غلطه ده پدی ئی زکات نه اداکیږی یا دا چی ډوډی تیاره کړی چی زه به فقیران راولم دا هم غلطه ده نو زکات ئی نه اداکیږی او که چیری ئی طعام فقیرانو ته ورکړو یعنی هغه ئی مالکان وکړځول یا ئی جامی واخیستی هغوی ته ئی ورکړی او هغه ئی قبض کړی داسی حالت کی زکات اداکیږی (رواه شرح تنویر و شامی)

مسئله که څوک د زکات واجب کیدو مخکی مړ شی او زکات ئی ادانشو کړای نو د هغه د ترکی به زکات نه ورکوی او که ئی وصیت کړی وی نو بیا به د هغه د مال دریمی حصی نه زیات ورکړی او که چیری دریمی حصی نه ئی زکات زیات وی نو لدی مال نه ئی نشی ورکولای او که میراث خواره پری راضی وه بیا ئی کولای شی (رواه دورمختار)

مسئله نفلی صدقه ورکول هغه وخت مستحب دی چی د ده مال د خپل کور د ضرورت نه زیات وی او که نه وی نو بیا صدقه ورکول ورته مکروه ده همداسی د خپل مال تول

(c) ketabton.com: The Digital Library

صدقه کول هم مکروه دی او که چیری د ده او د ده د بال بچ یقین او صبر توکل ئی وه او ځه تکلیف سره نه مخامخ کیده بیا فرق نلری بیا داسی حالت کی ورته صدقه ورکول بهتره ده (رواه شامی)

زکات پر چا فرض دی

هغه مسلما چی عاقل او بالغ وی او مالک د نصاب وی د خپل احتیاج نه پیسی زیاتی ولری نو په هغه زکات فرض عین دی منکر ئی کافر دی د قیامت به ورځ ورته سخت عذابونه مقرر دی په لیونی او نابالغ باندی زکات فرض نه دی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله د سپینو زرو زکات چی نصاب دوه پنځوس نیمی تولی ته ورسیږی او د سروزرو بیا اووه نیمی تولی دی نو چا سره چی د اصلی احتیاج نه سواکم دکمه په پورته مقدار سپین زر یا سره زر وی او ملکیت ئی ولری د هرکال په تیریدو سره به زکات پری واجب دی مجبور او مکلف دی چی د هرکال په اخرکی په پورته پیمانه خپل زکات ورکړی (رد مختار)

مسئله د سرو زرو او سپینو زروکالی لوښی وغیره باندی چی هغه استعمالوی زکات پری شته زکات به ئی حمتی ورکوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله فرض ئی کړه په یوه زمانه کی د سرو زرو نیمه توله په ۳۰ روپی ده او سپین زر توله په یوه نیمه روپی ده د یوه سړی سره زر حاجت اصلی نه سوا پنځه روپی وی او نیمه توله سره زر چی کال پری تیر شوی وی نو زکات پری واجب شو دا ځکه چی نیمه توله سره زر په دیرش روپی دی او په دیرش روپی سپین زر پنځه شلویښت تولی کیږی او د پنځو روپو اووه نیم تولی نو د دلته تولی دوه پنځوس نیمی تولو ته ورسیده نو دا د زکات نصاب دی (رواه شرح تنویر)

مسئله که چا خپل کورونه په کرایه ورکول نو دا په تجارت کی داخل ندی زکات پری نشته همدارنګه که دیکونه ، پتلی او نور شیان ئی واخیستلی او په کرایه چلول دا هم سوداکری نه ده نو پدی هم زکات نشته په همدی شکل په لاریو او موټرو هم زکات نشته خلاصه پدی چی څوک چی په کرایه کوم شی چلوی په هغو زکات نشته البته کوم کرایه چی جمعه کړای شی هغه د نصاب حد ته ورسیږی نو بیا زکات پری شته (رواه منیه و قاضی خان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله کوم مال چې څوک سوداګرۍ پرې کوي (تجارت) کوي دلته ئې که د خپل ضرورت لپاره څه پرې اخیستي وي نو زکات پرې نشته او بیا ئې د خرڅولو اراده وکړه بیا هم زکات پرې نشته البته چې وروسته له خرڅلاو نه که کال پرې تیریږي نو بیا زکات پرې شته (رواه شرحه هدایه)

د قارون قیصه

په سورت القصص کې او په اتمه رکوع کې د قارون قصه داسې راغلې ده چې قارون د موسی ع د تره ځوی وه او په بني اسرائیلو کې یو غټ سرمایه دار وه چې د ده د خزانو کنجیانې (کیلې کانې) به ئې یوه قوي شخص پورته کولای نشوی حضرت موسی ع د الله ﷻ د حکم په اساس ورته وفرمایل چې دومره تکبر مه کوه او د الله ﷻ حکم ته غاړه کیږده په خپل مال دولت مه نازیکه د اخرت لپاره ډیر تالاش کوه داځکه چې الله ﷻ تاته هر څه او فریمانه درکړي دي او الله ﷻ تاسره ډیر احسان کړي دي نافرماني مه کوه او دنیا که فساد مه خپروه ځکه چې الله ﷻ فساد نه خوښوي قارون علیه لعنت ځواب ورکړو چې د ما څه شتمني ده دا ما خپله په خپل کمال او خواریو باندې پیداکړې نو دا مال او دولت ماته چا غیبي نه دی راکړي او نه چا احسان راسره کړي د قارون پدې ځواب الله (ج) ډیر په غوصه شو ولې چې دی بې دینه د پخوانیو امتونو نه هم عبرت وانه خیست چې هغوی د ده غوندې سرکشي کړې وه چې ټول تبا شول د جهنم کندې ته وغورځیدل. موسی ع بیا ورته پیشنهاد وکړو چې الله ﷻ حکم کړي چې بایـد د خپلې هستي او مال ذکات ورکړې قارون تکراراً بیا د زکات ورکولو نه بلکول انکار وکړو خپلو طرفدارانو او خلکو ته ئې اعلان وکړو چې پر مونږه او تاسو باندې موسی ع دا مال او دولت فیرزو نلري غواړي چې د مونږه په څه ظریعه مال او دولت حاصل کړي نور ټول حکمونه ئې مونږه عملي کړي لیکن دا حکم ئې نه عملي کوو راځئ چې موسی ع ته یوه لاره جوړه کړو او خپل ځانونه ورنه بیغمه کړو ټولو ورسره ومنله قارون ورته وویل چې ما یوه بدکاره ښځه پوه کړي او هر څه مې ورسره منلي دي هغه به په موسی ع تهمت ولګوي اول به ئې بدنام او خلکو ته په دروغو رسوا کړو وروسته به ئې د ټول قوم مخکې په جزا د اعمالو ورسوو هغه وه چې موسی ع بیا ورته وویل چې ای قارونه د الله ﷻ حکم ومنه او خپلو مالونو زکات وباسه قارون ورته وویل چې ای موسی ع ته تل ماته وائې چې د الله ﷻ حکم ومنه داسې وکړه چې ته سبا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته یا بله ورځ د ټولو بنی اسرائیلو مشران راوغواړه ټولو ته د الله ﷻ حکم بیان کړه چې ټول ئی ومنو موسی ع د ده داخبره هم ومنله بله ورځ ئی ټول بنی اسرائیل راوغوښتل موسی ع ممبر ته خیږی د الله ﷻ حکمونه ئی چې څه بنی اسرائیلو ته بیان کړی کله چې حضرت موسی ع د الله ﷻ د حکمونو په بیان شروع وکړه او ورته وئی ویل چې ای خلکو د الله ﷻ عبادت کوی د هغه سره هیڅوک شریک مه جوړوی د صله رحمی او نور حکمونه ئی ورته بیان کړل دا ئی هم ورته وویل چې کوم شخص ښځه ولری او هغه زنا وکړی باید رجم یعنی سنکسار شی په عین وعظ دوی ورته وویل ولوکه ته هم یی او دا کار وکړی باید سنکسار شی موسی ع ورته وفرمایل بلی هوکه ما نه د زنا فعل صادر شی هم باید زه سنکسار شم دی وخت قارون ښځی ته وائی چې جکه شه حال ووایه ښځه پورته کیږی الله ﷻ د بدکاری ښځی ژبه په حق چلولو جاری کوی په فصاحت اعلان کوی چې ای موسی ع ته بلکول پاک معصوم او سپیڅلی شخص یی او په حقه پیغمبر ئی قارون او ملکری ئی ټول په خیانت کی تا سره روان دی غواړی چې تاته توتیه جوړه او تا پکښی راکیر کړی د دی ښځی پدی اقرار سره اکثره بنی اسرائیل مسلمان شول او خپله موسی ع الله ﷻ ته په سجده لویږی د الله ﷻ شکرانکی اداکوی چې الله ﷻ له دی بدبختی نه ورته نجات ورکړو په همدی سجده کی د الله ﷻ د خوا نه په حضرت موسی وحیه راغله ورته وئی وفرمایل چې ای موسی ع نن ورځ می درته د مځکی اختیار درکړی ده هر څه امر چې پر ځمکی کوی درته تابع داره ده کله چې موسی ع سر پورته کوی ځمکی ته حکم کوی چې قارون سره د ټولو ملکرو ټول ونیسه او تیر ئی کړه ځمکی دفعتاً قارون ملکری ئی سره د مال او دولت سره ئی خپلی خیټی حواله کړه د ځمکی د تیرولو حالت کی ټولو موسی ع ته ډیر عزرونه او زاری وکړی لیکن حضرت موسی ع د یوه عذر او زاری ونه منلی ټول ئی غرق کړل د قارون د غرقیدو وروسته د الله ﷻ د خوا نه بله وحیه راغلی ورته وئی فرمایل چې ای موسی ع که چیری قارون خپله یا د ده هر ملکری چې یوه هم ماته رجوع کړی وای او له ما نه ئی مدد اوکمک غوښتی وای نو ما به دوی ټولو ته نجات ورکړی وای دا چې دوی ټولو د خپل امید او توجو ما نه واړوله او ستا خواته ئی متوجی کړه ځکه تبا او برباد شول (رواه فضائل صدقات و فضائل اعمال)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزکات مسحقین څوک دی

د زکات مستحقین مسکین یا فقیر مسکین دی. مسکین هغه اشخاص دی چی د یوی ورځی کزاری نه بل څه ورسره نه وی.

فقیر هغه دی چی څه مال ورسره وی لیکن د پس انداز څه حصه پکی نه وی (رواه شرح تنویر)

مسئله که د چا سره زر یا دوه زره روپی نقدی وی او هغه ئی د ضرورت نه زیاتی وی نور څه نه وی ورسره قرضدار هم وی که ئی چی قرض اداکړو بیا ده سره دومره روپی پاتی شوی چی نصاب ئی پوره کاوه نو زکات به ئی ورکړی او که ئی نصاب نه پوره کاوه نو زکات پری نشته همداسی یو سړی دکوره ووت په لاره کی غلو پیسی ورنه غلا کړی یا بل څه مصیبت ورته پیښ شو ترکوره ورسره خرچه نه وه داسی شخص زکات اخیستلای شی ولوکه دولت مند هم دی (رواه هندیه)

مسئله د زکات په پیسو باندی جومات، مسافرخانه، پل وغیره په تعمیرکی مصرف کول یا د مړی تکفین او تجهیز لکول درست نه دی زکات پری نه اداکیږی دا ځکه چی تملیک د فقیر پکښی نه راځي داځکه چی د زکات پیسی به حتمی فقیر قبض کوی (رواه فتاوه عالمکیر)

مسئله خپل مزدور او چاکر او نوکر ته زکات ورکول کیږی چی هغه مستحق وی لیکن په تنخواکی ئی ورته مجرا کولای نشی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله خپل اصول او فروع ته زکات ورکول جواز نلری زکات ورکوونکی خپل پلار نیکه مور انا چی د مور خوانه وی زکات نشی ورکولای همدارنکه خاوند خپلی ښځی ته او ښځه خپل خاوند ته زکات نشی ورکولای لیکن علاوه له دینه نورو نسبتی رشته دارانو ته ئی ورکولای شی کوم چی مسحق د زکات وی لکه خور ورور وراره خورزه تره ماما ترور وغیره (رواه هندیه و ردمختار)

مسئله میری، پلندر، برکتی، رضاعی مور او پلار، رضاعی ځوی او لور ته د زکات ورکول جواز نلری باید داسی اشخاصو ته زکات ورنه کړی (رواه هندیه و شامی)

مسئله لیونی نابالغ ته چی اهل د قبض نه وی زکات ورکول ورته جواز نلری لیکن د هغوی ولی ته بیا زکات ورکول کیږی چی هغه د ولی یا نابالغ واکدار وی (رواه دورمختار و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څارویو زکات

کله چې سائمه څاروی نصاب ته ورسیده او یوکال پری تیر شو نو پر هغوی زکات واجب دی سائمه څاروی هغه څاروی دی چې دکال په اکثره حصه‌کی په خپله څری او په کورکی ولاړ نه وی. چې واشه اوکیاه‌کور ته نه راوړل‌کیږی او‌که چیری ئی نیم‌کال بیرون څرکاوه او نیم‌کال ئی‌کورکی ولاړ وه‌کیا وغیره ئی‌کور ته ورته راوړل‌که ئی هغه په قیمت راوړه یا بی قیمته نو داسی څاروی سائمه نه دی. بل دا چې‌کوم څاروی د شیدو لپاره ساتی یا ئی د نسل لپاره یا ئی د خرڅولو یا ئی لپاره د بار وړلو لپاره یا ئی د سورلی لپاره ساتلی وی یا ئي د حلالولو لپاره د چاغښت لپاره ساتلی وی نو دا قسم مال سائم‌کیدای نشی نو زکات هم پری نشته.

او‌که د تجارت لپاره وه سوایم ندی داسی حالت‌کی به د تجارت زکات ورکوی همدارنکه اوښان‌کاومیشی غواوی پسونه وزی او نور داسی څاروی په سائموکی حسابیږی لیکن دشتی څاروی په سائموکی نه حسابیږی (رواه هندیه)

د وزو او پسو زکات

که وزی او پسونه د څلویښتو نه‌کم وی زکات پری نشته نوکله چې څلویښتو ته ورسیده تر ۱۲۰ وزو او پسو به ۱ پسه یا یوه وزه زکات ورکوی یو سلو شل ۱۲۰ نه تر ۲۰۰ چې ورسیدل نو بیا به تر ۳۹۹ پوری ۳ زکات ورکوی په ۴۰۰ کی به بیا ۴ زکات ورکوی همدارنکه به ئی په ترتیب سره به په سلوکی یو یو زکات ورکوی (رواه دورمختار و شامی)

د غوا او میخو زکات

غواکانی او میخی‌که ۳۰ نه‌که‌کمی وی نو زکات پری نشته‌کله چې ۳۰ شوی نو بیا به یو کلن خوسی زکات ورکوی بیا کله چې غواکانی او میخی ۴۰ ته ورسیده نو تر ۵۹ پوری به د غوا یا د میخی ۲ کلن بچی زکات ورکوی بیا کله چې ۶۰ ته ورسیده نو بیا به دوه یوه نیم‌کلن بچی زکات ورکوی همدارنکه به په هر ۳۰ دانوکی یوکلن بچی او په هر ۴۰ دانوکی یو دوه کلن بچی زکات ورکوی(رواه دورمختار و ردمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشر بیان او مسائل ئی

مسئله د آبی یا بارانی ځمکی چی اوبه ئی د ویالی یا نهر نه وی نو پدی ځمکه عشر شته او خپل عشر به ځمکی نه لسمه حصه ورکوی اوکه چیری د هغی ځمکی اوبه چی هرهڅ نه وی بیا ئی په قیمت ورته اخلی نو بیا د داسی ځمکی عشر شلمه حصه ورکول کیږی همداسی د باغ حکم هم دی (رواه شرح تنویر)

مسئله د میوه داری ځمکی نه هم د میوی نه عشر ورکول کیږی همدارنکه که ځمکه کی میوی دانی وی یا ترکاری وی با قاعده عشر ورنه ورکول کیږی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله کور یا حویلی کی د چا ترکاری ، میوی داری ونی یا نور شی وی عشر پری نشته (رواه دورمختار و در مختار)

مسئله عشر د ځمکی په مالک کیږی لیکن بعضی علما کرام فرمائی چی څوک په خپله د حاصل خاوند وی هغه که د ځمکی خاوند وی یا دهقان وی نو په دواړو عشر واجب دی (رواه شرح تنویر)

د صدقی فطر بیان

په چا چی زکات واجب وی اوکه نه وی لیکن صدقه فطر پدی واجب دی خپله او د بچو صدقه فطر به ورکوی

مسئله د خپل پلار، مور، بی بی د بالغ ځوی یا د لور پر ده صدقه ورکول واجب ندی

که دوی فقیر یا مالدار وی نو خپله به صدقه فطر ورکوی او اداکول ئی پری واجب دی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله په هغه ښځه چی صدقه فطر واجب وی نو صرف خپله صدقه به ورکوی (رواه ردمختار)

مسئله د اختر د لمانځه مخکی د صدقه فطر ورکول بهتر دی که د مجبوریت د وجی وروسته ورکړی فرق نه لری (رواه دورمختار و شامی)

مسئله په صدقه فطر کی غنم ، اوربشی ، اوړه ، جوار چینی یا داسی نور یا ئی قیمت چی هغه د غنمو د قیمت یا پیمانه وی ورکول کیږی (رواه شامی و هندیه)

مسئله د صدقی فطر اندازه خورد کم یو چارک یا پنځلس خورده او صدقه فطر د کیلو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب ۱ کیلو او ۶۴۱ کرامه یا ۱۶۴۱ کرامه ورکول کیږی (رواه هدایه و علامه شامی)

مسئله په زکات کی فقیران دی یعنی زکات فقیرانو او مسکینانو ته ورکول کیږی صدقه فطر هم خوارانو فقیرانو او مسکینانو ته ورکول کیږی (رواه دورمختار ، و ردمختار)

مسئله په صدقه فطر کی د جنس په عوض د هغه قیمت ورکول هم واجب دی لیکن د جنس ورکول بهتر دی (رواه شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم باب

د ځنکدن د حالت بیان

کله چی انسان بلخصوص مسلمان له دینا رحلت کوی نو سنت طریقه دا ده چی ځنکدن وخت کی به د هغه شخص مخ ښی اړخ قبلی خواته وکرځوی لیکن مخکی باید دی راستن ته برابر اچولی وی ځنی وائی چی ستونی ستخ به ئي ځملوی پښي به قبلی ته وغزوی سر لاندی به څه شی ورته کیږدی چی د اسمانه یعنی پورته کتلو نه بچ شی مخ کی باید ځملولشوی وی داسی حالت په اړخ اړول او را اړه ول ئي تکلیف ورکاوه په خپل حال به ئی پریږدی کله ئی چی ساه اخیستل ژر ژر شروع شول پښی ئی سستی شوی د دریدو نه ودریدی پوزه ئی ککه شوه او د دواړو غوږو اوکیری د ویښتانو د شنکیدو ترمنځ ئي هغه ځایونه کښیناستل نو دا علامت د ځنکدن دی دفعتاً به ورته په نرم اواز د کلمی شریفی تلقین ورته شروع کړی ویونکی به خپله کلمه شریفه (لااله الاالله محمد رسول الله) لولی چی د ده ورته فکر شی او دی ئی هم ولولی لیکن نه به ورته وائی چی کلمه ووایه دا چی د ځنکدن حالت سخت دی چی بل څه ئی د خولی نه ونه وزی یا انکار ونه کړی.

د کلمی شریفی د تلقین نه مقصد دا ده چی ځنکدن کی د ده ژبه په کلمه د شهادت جاری شی که چیری ئی یو ځلی کلمه شریفه وویله کفایت کوی تلقین کوونکی به نور د کلمی تلقین بندوی ولی مراد حاصل شو که ئی وروسته د کلمی شریفی ویلو ئی خبری وکړی نو تلقین کوونکی بیا ورته د کلمی شریفی تلقین شروع کړی بیا به سورت یاسین پری شروع کړی دا ځکه چی د سورت یاسین په لوستلو ځنکدن اسانه کیږی او که چیری خدانخاسته د ځنکدن حالت چا نه د خولی نه د کفر خبره وځي نو بد به پری نه وایو داسی به وایو چی د ځنکدن حالت کی د ځنکدن د شخص نه عقل ئی پر ځای نه وی ځکه دا خبره ورنه ووتله نو دا معاف دی الله ﷻ د عفوه ورته وکړی (رواه دورمختار و بحر رائق)

مسئله د سا وتلو وروسته به د مړی اندامونه برابر کړی شی سترکی به ئی پټي شی زنه به ئي وتړل شی د دواړو پښو کوتی به ئی وتړل شی او که سترکی ئی نه پټیدی په قراه قراه به ورته پټي شی پدی حالت کی به بسم الله وعلی ملة رسول الله به وائی نور به مړی باندی تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

غسل ورکولو د قرانکریم لوستل مکروه دی کله ئی مړی وغزاوه نو څه خوشبوئي به پری ولکول شی پدی وخت کی که څوک جنوب وی یا ښځه د حیض او نفاس حالت کی وی نو هغه به ورنه وځي بیا ئی څومره چی د وس پوره وی نو د مړی تکفین او تجهیز په چالاکی وکړی دا ورته بهتره خبره ده (رواه فتاوه هندیه و شامی)

مجاهد رحمت الله فرمائی چی کله سړی د مرک حالت ته نږدی شی دی حالت کی ورته د مجلس یاران او ملکرو صورتونه مخی ته ورته راشی نو که د مجلس ملکری ئی صالح او نیک خلک وی هغه ورته راشی اوکه چیری د مجلس ملکری ئی فاجر او فاسق وی هغه به ئی مخی ته راشی دا اوس د مونږه قضاوت پوری اړه لری چی کوم ملکری بهتره دی.

حضرت سوفیان رح فرمائي چی کله ملک الموت د انسان زړه د مرک حالت کی مسحه کړی دی وخت کی دی د خلکو پیژندکلوی نه بلکول خلاص شی ژبه ئي بنده شی دنیوی ټول شیان هیرکړی فرمائی چی پداسی حالت کی که انسان د مرک په نشه سپور نوی نو د ځنکدن د سختی د وجی به په ناستو خلکو توره وچلوی بعضی روایاتوکی راځی چی کوم وخت سا حلق ته راشی نو په دغه وخت شیطان ابلیس د ده دکمراه کولو ډیر کوشش کوی چی انسان کمراه کړی او خطا ئی باسی.

حضرت جنید رحمت الله کله چی وفات کیده چا ورته کلمه شریفه لااله الاالله تلقین کوله د مبارک ورته وویل چی ما دا کلمه مخکی یاده کړی او دا مبارک لفظ می هیرکړی ندی چی اوس ئی تانه یادکړم فعلاً الحمدل الله دا می وظیفه ده او ژبه می پری روانه ده.

بل ځای کی یوه جلیل القدره صحابی فرمایلی چی ماته یوه عابد وویل چی یو سړی بصره کی وفات کیده خلکو به ورته کلمه شریفه د (لااله الا الله) تلقین کوله او د ده پر ژبه به لس لس روپی او دا هم په لس لس روپی د ژبی وتله.

حضرت موسی ع کله چی وفات شو الله ﷻ ورنه وپوښتل چی د مرک حالت دی څنکه وه ؟ بیان ئی وکړه نو موسی ع ورته وویل چی یا الله ﷻ ته بهتر په هر څه عالم یی لیکن ما خپله د ځنکدن حالت پر ځان داسی احساس کړو چی څنکه یو سړی ژوندی مرغه په اور دکبابولو لپاره اړه وی او را اړوی چی هغه نه مری نه ئی سا وزی او نه الوتلی شی او نه په بله طریقه ځانته نجات ورکولی شی او هغه په اورکبابیږی

په یو بل روایت کی د ځنکدن حالت داسی بیان کړی لکه څنکه چی ژوندی چلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(وزه) په ژوند د پوسته کوی یا د پوسته کیږی

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د ځنکدن د حالت مشکل داسی دی لکه څنکه چی انسان په خپل بدن باندی ۳۰۰ توری داسی خوړلی وی چی د هری توری پرهر ئی پر بدن پوره شکاری نو دی ۳۰۰ تورو د زخمونو درد بدن ته او د ځنکدن سختی درد یوشان وی (الحدیث)

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد مبارک دی فرمائی چی ای خلکو تاسو د مرک نه مخکی د خپلو کناهونو توبه وباسی او په نیکو اعمالو تلوار وکړی هسی نه چی په بل کار مصروف شی او توبه درنه پاتی شی اللهﷻ سره خپل زړه وتړی خپله ژبه په ذکر عادت کړی او خپله صدقه مستحقینو ته خفیه ورکړی (رواه فضائل اعمال)

یو بزرک فرمائی چی دا د تعجب ځای دی چی څوک پدی یقین ولری چی مرک شته او هر وخت راتلونکی دی نو ولی بیا دی په لړ غوندی شادی کی خوشحالی کوی

بل د تعجب ځای دا دی چی څوک پدی یقین ولری چی دوزخ حق دی حشر ئی معلوم ندی نو بیا ولی په خبره دی خاندی

بل د تعجب ځای دا دی چی څوک تل د دنیا انقلاب وینی نو بیا ولی دنیوی خبرو باندی مطمن کیږی او ژوند ته نور هم شکلا ورکوی

بل د تعجب ځای دا دی چی څوک پدی یقین ولری چی تقدیر حق دی څه چی ورته مقرر وی هغه به وینی نو بیا ولی مصیبتونه اوچتوی

یوه ورځ حضرت بی بی عائشه رض نبی کریم ص نه پوښتنه وکړه چی ای د اللهﷻ رسوله ص چی بی د شهادت نه بل څوک له شهیدانو سره داخلیدای شی او د شهادت درجی وړای شی نبی کریم ص ورته وفرمایل چی څوک یوه شپه او یوه ورځ کی سل واری مرک یاد کړی نو هغه شخص د شهیدانو دله کی شامل دی (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی تاسو مرک ډیر ډیر یادوی ځکه چی دا عمل ستاسو کناهونه لری کوی او د دنیا سره بی رغبتی پیداکوی (رواه فضائل اعمال)

د مړی د لمبلو د طریقی مسائل

مسئله مړی ته د لمبولو مستحبه طریقه داسی ده ۱ به تخته راوړه شی لړ غوندی خوشبوئي به ولکوی شی مړی به پری څملول شی جامی به ئی په قراره وباسی په فرضو به ئی پرده تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زنکنو به ئي پټ کړي. که ماشوم وی نو بیا ورته د پردی اچول ضرورت نشته بی د غسل ورکوونکی اوکمک کونکی نه بل څوک نه وی (رواه عالم کیر و شامی)

مسئله مړی ته په غسل ورکولو غسل ورکوونکی باید خلته پلاس کړی اول به استنجا ورکړی اول به استنجا په لوټو ورکړی وروسته به ئی په اوبو استنجا ورکړی په استنجا ورکولو کی به اوبه په پرده اچوی لاندی به استنجا ورکړی بیا به د استنجا خلته لری کوی بیا به ئی دواړه لاسونه تر مړوند پوری دری کرته ومینځی بیا به ئی خوله دری واری ومینځی حتی شوندو لاندی به ئی اوبه ور ورسوی اوکوتی به پری ووهی بیا به ئی پوزه دری کرته ومینځي بیا به ئی مخ دری کرته ومینځی بیا به ئی دواړه لاسونه تر څنګلو پوری دری واری ومینځي بیا به ی د سر مسحه وکړی. بیا به ئي دواړه پښي تر بجلکو پوری دری واری ومینځی اول به ښی لاس او ښی پښه بیا به چپ مینځي که چیری مړی جنوب وه یا ښځه په حیض او نفاس کی وه نو عالمان فرمائی چی د چهار اندام اودس وروسته به د مړی سر او ږیره په صابون یا بل شی ومینځی چی صفا شی پدی شرط چی سر ئي ویښتان ولری بیا به مړی په کیڼ اړخ څملوی په شیرکرمه اوبو به چی عود یا بیری پانی پکښی جوش شوی وی نو دری واری به د سر نه تر پښو پوری واچوی چی ټول بدن ته ئی اوبه ورسیږی. بیا به ئی په تخته شاتخته څملوی د سر نه تر پښو پوری به دری کرته اوبه پری واچوی چی ټول لوند شی بیا به ئي په ښی اړخ څملوی د سر نه په پښو پوری دری کرته اوبه پری واچوی چی ټول لوند شی بیا به غسل ورکونکی مړی لږ غوندی ناستی ته برابر کړی که څه شی خیټه کی وی چی هغه خارج شی

کله چی مړی اول کی پر تخته ږدی د سر حصه ئی د پښو د خوانه لږ غوندی پورته وی کله چی پر تخته غسل ورکړای شو بیا به ئی اول په ښي طرف وروسته به سر وروسته په چپ طرف تر پښو پوری د عودو اوکافورو اوبه پری واچوی بیا به ئي په یوه پاکه ټوټه وچ کړی مړی ته داسی غسل ورکول یو سنت طریقه ده (رواه دورمختار و ردمختار و فتاوه هندیه)

نوټ د ضرورت وخت کی چی د مړی د سر نه تر پښو پوری اوبه واچول شی او ټول بدن ئي وبهیږی او لوند شی داسی حالت کی فرض ادا شول

مسئله د مړی ویښتان تراش کول د نوکانو اخیستل او د ویښتانوکومنځول مکروه دی (رواه ردمختار و شامی)

مسئلهغاسل به بلکول د مړی عیبو ته نظر نه کوی او نه به ئی افشا کوی اوکه چیری مړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئی خپل او خپلوان غسل ورکړی دا ورته بهتره ده او مړی ته باید صالح خلک غسل ورکړی (رواه دورمختار)

مسئله ښځی ته د خاوند غسل ورکول جواز نلری او که خاوند مړ شی ښځه ئی غسل ورکولای شی دا ځکه چی د خاوند په مرگ سره نکاح نه فسخه کیږی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که ښځه مړه شوه غسل ورکولو ته ئی نه بله ښځه وه او نه ئی بل محرم وه نو بیا به غیر سړی خلته پلاس کوی تیمم به ورکوی لیکن کوری به نه ورته سترکی به ئی پټوی (رواه قاضی خان)

مسئله که د مړی صرف سر پیداشو نو غسل ورته نشته او که بدن ئی پیدا شو او نیم نه زیات وه سر ئی ورسره وه غسل به ورکړی دفن به ئی کړی او که چیری نیم بدن ئی پوره وه نیم نه کم نه وه او سر ئی ورسره وه غسل به ورکوی دفن به ئي کړی (رواه بحر رائق)

مسئله یوځای کی لاشونه ډیر وه د مسلمان او کافر فرق نه کیده داسی حالت کی به ټولو ته غسل ورکړی کفن به هم ورکړی او په یوه هدیره کی به ئی ښخ کړی (رواه شامی)

مسئله کوم وخت چی مړی نابالغ وه هغه که نر وی یا ښځه وی هر یو غسل ورکولای شی (رواه شامی)

مړی ته د کفن ورکولو طریقه او مسائل

مړی ته غسل ورکول په ژوندیو باندی فرض کفائی ده (رواه شرح تنویر و شامی).

مسئله نارینه لپاره مسنونه کفن دری زړوکی دی ۱ ایزار ۲ قمیص ۳ او لفافه ده

۱ ایزار (دوهم څادر) دا د سر نه تر پښو پوری ده.

۲ قمیص د مری نه تر قدم پوری چی دا تکه په بر شکول کیږی دومره وشکول شی چی سر د مړی پکښی ننوزی

۳ لفافه دا د ایزار لږ غوندی اوږده ده دا د دی لپاره اوږد نیسی چی مړی ټول پکښی تاو شی د سر او پښو خواوی ئي وتړل شی (رواه دورمختار)

مسئله او د ښځي لپاره بیا مسنونه کفن پنځه زړوکی دی چی دری ئي د مردانه په شکل دی څلورم ئي سینه بند دی او پنځم ئی خمار (ټکری) دی چی شرعی دری کزه وی (رواه بحر شامی و دورمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نارینه ته د کفن ورکولو طریقه : ۱ به په کټ یا غولی لفافه وغوړول شی ۲ د پاسه ئی بیا ایزار وغوړول شی ۳ بیا به د قمیص نیمه حصه پری وغوړول شی نیمه حصه به ئی سر خوا ته ټوله کیږدی کله ئی چی مړی په صافی وچ کړو د تختی نه به ئي په قراره پورته کړی پکښی دی څملوی اول به ئي سر په قمیص کی ورنه نباسی لمن به ئی په سینه تر زنګنو پوری وغوړوی د غسل پرده به ورنه ټوله کړی دوهم به د ایزار چپه خوا وروسته به ئی ښی خوا پری راټوله کړی. بیا به د لفافی چپه خوا وروسته شی خوا پری راټوله کړی د لفافی سر خواته او پښو خوا ته به ئی وتړی (رواه شامی و دورمختار)

ښځی ته د کفن ورکولو طریقه : ۱ به لفافه په کټ یا غولی وغوړول شی ۲ د پاسه به ئی ایزار وغوړول شی د ایزار د پاسه ۳ به د قمیص نیمه حصه وغوړول شی او بله نیمه حصه به ئی سر خواته ټوله پریږدی ۴ د قمیص پر سر به د تخرک په استقامت سینه بند واچول شی مړی به پکښی کیښودل شی نو پدی وخت کی به د مړی کوڅی دوه حصی کړی یوه حصه به ئی د قمیص د پاسه د سینی ښی خوا ته او بله حصه ئی د سینی چپی خوا ته اوږدی واچول شی بیا به ټکری د هغه پر مخ او ویښتانو باندی وغوړوی لیکن نه دی تړی او نه دی کلوله کوی نو بیا به ئی په ترتیب سره اول د ایزار چپه خوا وروسته ئی ښي خوا پری راواړوی سینه بند به ټکری نه پس او ایزار نه مخکی تړل هم جواز لری او که د ټول کفن د پاسه ئی وتاړه هم جواز لری (رواه دورمختار شامی وبحر)

مسئله نا بالغ متوفی ته کفن د بالغ په شکل کفن ورکول کیږی البته چی د هغه موافق وی او که چیری واړه وی نو هلک ته دوه یو ایزار او بل څادر ورکول کیږی او که نجلی وه نو هغی لپاره دری جامی وی او که دوه جامی وی فرق نلری (رواه عالمګیر و شامی)

مسئله که د انسان یو اندام یا نیم بدن بی له سره پیداشو نو کفن نه ورکول کیږی یوه ټوټه کی به ئی تاوکړی شخ به ئي کړی او که بدن ئی نیم نه زیات وه یا پوره نیم وه او سر ئی ورسره وه نو بیا به پوره کفن ورکوی (رواه شامی)

مسئله که په قبر کی مړی پیداشو او خراب شوی نه وه که تازه وه کفن به ورکړی وروسته به ئی ښخ کړی (رواه شامی)

مسئله د کفن لپاره سپین تار والا کفن غوره ده هغه که نوی وی یا مینځل شوی وی د وریو او څرمنی کفن مکروه دی همداسی د ښځي لپاره وریښمین کفن جواز لری نارینه ته مکروه ده (دورمختار و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله نارینه ته که دری ټوټې کفن نه وه دوه ټوټې هم ورته جواز لري چې هغه یو ایزار وی او یوه لفافه کفایت کوی له دی نه کم مکروه دی (رواه دورمختار و ردمختار)
مسئله که د ښځې لپاره پنځه کفنه نه وه نو دری ټوټې هم ورته کفایت کوی چې یو به ایزار وی یوه به لفافه وی او دریم به ټکری وی ورته کفایت کوی (رواه کنز الد قائق)

د شهید احکام او مسائل

شهید پر دوه قسمه دی چې یو دنیوی او اخروی شهید دی او بل صرف د اخرت شهید دی نو دنیوی و اخروی شهید ته غسل نه ورکول کیږی با قاعده به کفن هم نه ورکول کیږی چې اخروی ثواب ئی ډیر دی نو بی غسله او بی کفنه به دفن کیږی دوهم قسم شهید حکم بیا د نورو مړو غوندی دی غسل او کفن دواړه ورکول کیږی چې آخرت کی ورته ثواب شته.
اول قسم شهید ته : کامل شهید ویل کیږی چې د هغه لپاره ۷ شرطونه دی ۱ اسلام دی کافر نه شهید کیږی ۲ چې عاقل وی ۳ چې بالغ وی که وړوکی وی نو هغه په اول قسم شهادت کی شامل دی ۴ هغه چې په پاکی کی شهید شی جنابت کی نه وی یا ښځه په حیض او نفاس کی نه وی ۵ هغه دی چې بی کناه ووژل شی یا وسوزول شی یا ئی اوبه غرق کړی نو څوک چې په شرعی جرم کی ووژل شی هغه شهید نه دی غسل وغیره ورکول کیږی. ۶ دا چې کله یو مسلمان بل مسلمان بغیر آله جارحه وواژه او مړ ئی کړو یا ئی په آله جارحه سره سهواً وواژه یا څوک مړ وموندہ شه پداسی حالت کی په قاتل باندی مالی عوض واجب دی بلکه قصاص نه واجبیږی پدی باندی غسل وغیره شته ۷ شرط ئی دا ده کوم شخص چې په آله جارحه یا غیر آله جارحه مړ شو نو دا هم اول قسم شهادت کی شامل نه دی اوکه چیری چا د خپل نفس مال بچ یا د بل مسلمان دفاع حالت کی ووژل شو نو دا کامل شهید دی (رواه شامی)
مسئله که څوک د الله ﷻ لاره کی شهید شو مزکوره شرائط پکښی نه وی نو دا هم شهید دی خو صرف دا شهید د آخرت دی یعنی ثواب موعود ورته نشته لیکن د دنیا احکام به ئی د نورو مړو غوندی ورباندی جاری کیږی یعنی هغه ته به غسل او کفن با قاعده ورکول کیږی (رواه دورمختار شامی و بحر رائق)
مسئله که څوک د حربی کافرانو یا د باغیانو یا ډاکوانو د لاسه قتل شو او په جنک پیداشو او اثر د قتل پری وه دا شرط نشته چې په آله جارحه وژل شوی وی بلکه هغوی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیکو ویشتلي وی په قتل ئی رسولي وی پداسی شخص باندی د شهید تول احکام جاري کیږی (رواه بحر رائق و شامی)

د قبر د حالت بیان او مسائل

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلي چی قبر د جنت د باغو نه یو باغ دی یا د دوزخ دکندو نه یوه کنده ده بیا حضرت عثمان رض فرمایلي چی قبر د آخرت د منزلو نه لمړی منزل دی چا چی پدی منزل کی نجات حاصل کړو نو د ټولو منزلوکی ورته نجات دی اوکه پدی منزل کی پاتی راغی نور نو ټولو منزلوکی پاتی دی . بیا ئی د نبی کریم ص ارشاد وفرمایه چی ما بل منظر د قبر نه زیات د ویری او وحشت والا بل منظر ندی لیدلی داځکه چی قبر هره ورځ اعلان کوی چی زه دی نا اشنائی کور یم د خاورو چنجیو او ځناوروکور یم نو دلته څه درسره راوړی خالی مه راځی.

نو هرکله چی یو کامل مومن قبرکی کیښودل شی قبر ورته ووائی چی ستا راتلل ماته ډیر خوښ دی داځکه چی دنیا کی ستا کرځیدل پر مځکه باندی ماته ډیر خوښ وه نو اوس به ئی مکافات ووینی بیا به ورته قبر دومره فراج شی چی څومره ئي د سترکو نظر راځي د جنت دروازی ورته خلاصی شی د جنت پر نعمتو ئي سترکی یخی شی اوکه کوم بدبخته فاسق او فاجر په قبرکی کیښودل شی نو قبر ورته وائی چی ستا راتلل دلته سپیره او نامبارک دی کله چی ته دنیا کی ځما په سینه په کبر بغض او بدبختی کرځیدی اوس ماته حواله شوی د خپل حالت او بدبختی عکس العمل به وینی نو مځکه د یوی خوا نه او بلی خوا نه وربandی راشی دومره ئی کلک ونیسی چی پوښتی ئي لکه د دواړو لاسونوکوتی یو بل سره ځنځیرکړای شی.

وروسته ۹۹ اژدهاران وربandی حواله شی نو هغه ماران به ئی تر قیامته پوری چیچی نبی کریم ص فرمایلي چی لدی مارانوکی یو مار دنیا ته راپوه کړی تر قیامته به هغه مځکه واښه شنه نه کړی

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلي چی د قبر د عذاب بچ کولو لپاره بهترین عمل د الله ﷻ ذکر دی او له دی نه بهترینه وسیله بلکول نشته (رواه ترمذی و ابن ماجه)

او په یوه روایت کی راغلی چی د شپی لخوا نه د تبارک الذی سورت لوستل د قبر د عذاب لپاره بهترینه وسیله ده حضرت ابن عمر رض فرمائی چی یوه ورځ نبی کریم ص ځما

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوره ونیوله راته ئی وفرمایل چی دنیا کی د مسافر غوندی ژوند اختیارکړه دنیا کی داسی فکرکوه چی په لاره روان یم خامخا به زه دا سفر ختموم او سحرکی به د ماښام انتظار باسم حتمی به د آینده لپاره د خپل مرض د صحت توشه برابروی.

هغه د صحت توشه به ستا د آینده مرض دواکرځي باید ژوندکی د مرک نه مخکی توشه برابره کړی (رواه مشکوة)

په حدیث شریف : کی راغلی چی قبرکی اولد متیازو مطالبه کیږی دا ځکه چی صحراکشت کی اکثره خلک د متیازو د څاڅکو ته فکر نه کوی چی تل جامو او بدن ته الوزی پدی وجه د قبر عذاب د متیازو څاڅکو نه پیداکیږی

حضرت بی بی عایشی رض یوه ورځ نبی کریم ص ته وویل چی ای د الله ﷻ رسوله ته چی هره ورځ د قبر د عذاب نه فنا غواړی څه وجه ده ؟ نبی کریم ص ورته وفرمایل چی ای بی بی ماته داخطره ده که زه چیری د قبر عذاب درته ووایم نو تاسو به خپل مړی د قبر د ویری او خوف نه شخ نکړی که نه نو ما به دعا کړی وه د قبر عذاب به می ښودلی وه (رواه فضائل اعمال و فضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی که چیری و حشی حیواناتو ته چی ځناور وی دومره د مرک حالت معلومات وشی لکه چی تاسو ته معلومات درکړ شوی دی نو ځناور به د مرک د ویری هری خواته خواره واره شی یو به هم ونه لیدل شی (رواه احیاه)

حدیث شریف : نبی کریم ص مهربانی کړی چی مړی قبرکی داسی وی لکه څنکه چی یو سړی اوبو غرق کړی وی او هغه هری خوا ته لاس او پښی اچوی چی خپل ځان د غرقیدو نه بچ کړی ډیر د احتیاج حالت کی وی همدارنکه مړی هم قبرکی د خپل پلار مور ورونو او دوستانو او مسلمانانو دعا ته او صدقی ته منتظر وی داځکه چی دعا او صدقه مړی ته د دنیا او مافیها نه بهتره ده

فضائل صدقات کی راغلی چی د یوه بزرک ورور مړ شو د هغه تکفین او تجهیز ئی وکړو قبرکی ئی دفن کړو څو ورځي وروسته خپل ورور په خوب کی وینی ورور نه پوښتنه کوی چی تر نن ورځي څه حال دربانی تیر شوی ما ته د قبر حالت بیان کړه وائی چی ورور راته وویل چی زه کله تاسو دفن کړم او تاسو رانه روان شوی پدی وخت کی ځما خواته د اور یو هیبت ناکه شغله راروانه وه پدی وخت دوستانو نه یو شخص ځما حق کی د مغفرت دعا وکړه الله ﷻ هغه خطرناکه د اور شغله ئی رانه بچ کړه (رواه فضائل صدقات)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یوه حدیث شریف کی راغلی چی په قبرکی د مړی واویلا چغی ئی یو انسانان او بل پیریان ئي نه اوری نور ټول ساه لرونکی حیوانات ئی اوری (رواه فضائل اعمال)

د دعا کولو طریقه او مسائل ئی

څوک چی دعا کوی د قبلیدو او نه قبلیدو چاته پته نه لګیږی دا چی الله ﷻ ډیر مهربان غفور او رحیم ذات دی نوکله چی یو بنده په اخلاص او صداقت د الله ﷻ دربار ته خپل لاسونه اوچت کړی بلخصوص په عاجزی سره خپل حاجت وغواړی در صورت چی د الله ﷻ خزانی ټولی ډکی دی اوکمی پکی نشته نو خامخا به الله ﷻ د خپل بنده دعا قبلوی لکه چی یو بزرک فرمائی

ثابت بنیانی رح فرمائي چی‌کله دعا کی ځما ویښتان ودریږی زړه می په قرار شی سترکو نه می اوښکی روانی شی پوهیږم چی الله تعالی ځما دعا قبوله‌کړی ده (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمایلی چی دعا کی د الله ﷻ غوښتنه ضروری ده ۱ دعا د آخرت لپاره غټه زخیره ده ۲ په دعا کانو د دنیوی د بلا کانو مخ نیوی کیږی ۳ دعا سړی نه د مصیبتونو مخه نیسی ۴ دعا سره د استغفار ذکرکی د الله ﷻ نه د مغفرت امیدونه ډیر دی باید تل په د فرض واجب سنت او نفلی لمونځونو وروسته همداسی تلاوت‌کی دعا وکړه شی

حدیث شریف : د حضرت ابوهریره رض نه روات دی فرمائی چی د دری‌کسانو دعا قبلیږی ۱ د روژه دار دعا د روژه ماتی وخت‌کی ۲ د عادل پادشاه یا امیر دعا ۳ د مظلوم دعا ده چی د مظلوم دعا الله ﷻ د وریځو نه پورته اوچتوی د اسمان دروازی ورته خلاصوی او د الله ﷻ د خوانه ارشاد وشی چی ځما د قسم وی زه به ستا مددکوم اکرکه څه وخت وغواړی هم

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمایلی چی تاسو خپلو اولادونو ، خادمانو ، او نورو ته خیری مه‌کوی خصوص د رمضان میاشت‌کی داځکه‌که قبولی شی بیا به آرمان‌کوی چی کاشکی ما دا بد نوای کړی او صبر می کړی وای

حدیث شریف : نبی‌کریم ص فرمائی چی د رمضان میاشت‌کی په هره شپه او ورځ‌کی د الله ﷻ د خوانه د دوزخ قیدیان ازاد شی او هر مومن لپاره هره شپه او ورځ د دعا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبلیدو امکانات ډیر وی په یوه روایت کی راغلی چی الله ﷻ په رمضان کی د عرش په فرشتو باندی حکم وکړی چی خپل عبادتونه تاسو پریږدی د روژه دار دعا ته امین ووائی چی د رمضان میاشت کی د بنده دعا ته د الله ﷻ په حکم باندی فرشتی امین ووائی نو په قبلیدو کی د داسی دعا هیڅ شک نشته (رواه فی الترغیب)

حدیث شریف : په حدیث شریف کی راغلی چی الله ﷻ د حشر په ورځ خپل بنده راغواړی ورته ووائی چی ای بنده ما تا ته د دعا کولو حکم کړی وه تا ما نه دعا وغوښته؟ دائحکه ما تاته د دعا د قبلیدو وعده هم درکړی وه بنده ووائی هو ما دعا کړی دی نو الله ﷻ به ورته ووائی چی تا ماته کومه دعا کړی ده ما هغه قبوله کړی ده یوه می هم بی قبلیدو نه ده پریښی ولی چی تا مانه فلانی دعا غوښتی وه چی فلانی تکلیف رانه لری کړه هغه می درته دنیا کی پوره کړه چی تا د فلانی غم د لری کولو دعا دی کړی ما د هغه مقابل کی فلانی اجر او ثواب درکړی لیکن ته ئی په اثر پوه نه ئی

نبی کریم ص فرمایلی چی د هری دعا د قبلیدو اثرات به یکا یک بنده ته وشی نو هلته بیا بنده ارمان کوی وائی به چی زه که پوهیدی ما به تل د الله ﷻ دربار ته دعاکانی ډیری کولی نو اوس به زه دلته د هغو دعاکانو په مکافاتو او اجرونو برخوردار وای افسوس به ډیر کوی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د الله تعالی رضا د مور او پلار په رضا کی ده او مور پلار نارضایت د الله تعالی په نارضایت کی ده

فایده که د چا مور او پلار ورنه خفه مړه شوی نو د هغوی د نارضایت او خفه والی د تکافو لپاره باید هغوی ته ډیری دعاکانی او صدقی وکوی دا شخص به الله ﷻ فرمانبرداره اولادو کی حساب کړی (رواه فضائل صدقات)

د سوال کولو مسائل

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی ما پیریان او انسان د دی لپاره پیدا کړی چی ځما عبادت او بندګی وکړی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی څوک ځانته د سوال دروازی خلاصه کړی نو الله ﷻ پر ده باندی په دنیا او آخرت کی د فقر دروازی خلاصی کړی او هر څوک چی د الله ﷻ په خاطر د ورکری دروازه خلاصه کړی نو الله ﷻ پر ده باندی د نیا او اخرت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیر او برکت دروازی خلاصی کړی.

حضرت وهب رض د اللهﷻ ارشاد نقل کوی فرمائی چی کله بنده پر ما باندی توکل وکړی که چیری د ځمکی او اسمانونو ټول شیان یوځای شی دی شخص ته دوکه جوړه کړی نو زه به ده ته لاره وباسم.

قصه یوه بزرک فرمائی چی زه او ملکری می په غره کی اوسیدو دواړو خپل عبادت کاوه ملکری می خپله کزاره په وشو کوله او ځما لپاره اللهﷻ یوه هوسی مقرره کړی وه هغی به ماته شیدی راکولی نو ملکری مانه لږ غوندی لری اوسیده یوه ورځ ملکری راغی ماته ئی وویل چی دلته یوه قافله ولاړه ده راځه چی ورشو کوندی څه راکړی نو دلته به ئی راوړو ما ورسره نه منله لیکن ملکری می شله شو زه ئی مجبور کړم دواړه لاړو هلته ورسیدو هغوی یو څه راکړل بیرته راغلو نو ما په خپل ځای کی ډیر انتظار وکړو چی هوسی به راشی ماته به شیدی راوړی لیکن د هوسی درک معلوم نشو وجه ئی دا شوه چی ما د اللهﷻ د انعاماتو نعمت د تجارانو په هدیه د لاسه ورکړو نو دا اسپیره توب او اشتبا د مونږه وه چی د اللهﷻ د توکل نه مو خپل ځان غافله کړو. دا بزرک فرمائی چی پدی کی د مونږه دری شیان کناه وه ۱ کوم توکل چی مونږه اختیار کړی وه د هغه نه مو خپل ځان غافله کړو ۲ طمعه وه چی کوم روزی اللهﷻ راته مقرره کړی وه په هغه مو قناعت ونه کړلو ۳ کوم خوراک چی مونږه د تجارانو نه راوړی وه هغه ناپاک وه د هغه په وجه اللهﷻ د پاک طعام نه محروم کړو (رواه قضائل صدقات)

حضرت ابوهریره رض نه روایت دی فرمائی چی کوم شخص د مال د ډیروالی لپاره سوال کوی نو دا شخص اصل کی د دوزخ سکروټي ځان لپاره غواړی اوس ئی خوښه لږ غواړی اوکه ډیری (رواه قضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی سوال صرف دری کسانو لپاره جواز لری ۱ د هغه شخص لپاره چی د چا بوج یعنی تاوان ئی په غاړه اخیستی وی نو تر هغه وخته چی دا تاوان پوره کړی ورته جواز لری ۲ هغه چاته چی مصیبت لکه سیلاب طوفان اور یا بل آفت پیښ شوی وی او ټول څه ورنه تبا شوی وی نو کله ئی چی خپل احتیاج پوره شو سوال به بس کوی ۳ هغه شخص چی تل وږی وی او په ده دری کسان د فقر شاهدی ورکړی چی دا سړی وږی دی نو دی به دومره سوال کوی چی کزاره ئی پری وشی (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : د نبی کریم ص ارشاد دی چی دوه کسانو ته سوال جواز نلری ۱ هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غنی ته چی هر څه ولری ۲ د قوی تندرست شخص لپاره چی کارکولای شی سوال ورته جواز نلری.

یحیی بن معاذ رح فرمائی چی د دنیا کټلو لپاره عالم د علم نه او حکیم د حکمت نه بلکول خپل ځان محروموی.

حضرت سعید رحمت الله فرمائی چی کله یو عالم د دنیا دار دروازه کی ودریږی نو دا عالم یو لوی غل دی (فضائل اعمال)

حضرت ابن عمر رض فرمائی چی نبی کریم ص فرمایلی چی سوال کی اسرار مه کوی څوک چی په اسرار څه اخلی هغه کی هیڅ برکت نه وی (رواه ترغیب)

حضرت ابوهریره رض نه روایت دی فرمائی چی نبی کریم ص فرمایلی چی الله تعالی کوم شخص ته د چا د خوانه څه شی ورکوی نو هغه دی اخلی ولوکه ورنه غوښتی ئی هم نه وی دا ځکه چی د الله تعالی د خوانه د ده لپاره روزی ده چی د هغه شخص پواسطه ورلیږل شوی ده (رواه فضائل صدقات)

د بخل باره کی مسائل

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ فرمائی چی تاسی اکاه اوسی چی شیطان مو د فقر او احتیاج نه ویروی او تاسو ته ناکاره وعدی (بخل) مشوری درکوی.

دا چی الله تعالی تاسو ته په خرچه کولو کی وعده دکناهونو د معافی درکړی ده داځکه چی الله ﷻ سره هر څه شته او ورکولای ئی هم شی پدی ایات شریف کی دوی اشاری د شیطان خواته شوی یوه د شیطان وعده فقرکی او بله ئی د بدو خبرو حکم کول دی درته وائی مال مه خرچوه ساته ئي د بلی ورځی خرچی لپاره نو تاسو دوکه نشی ځکه چی الله تعالی تاسو ته د رزق د زیات والی وعده درکړی ده او همداسی ئی دکناهونو د مغفرت وعده درکړی ده.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی الله تعالی چاته مال ورکړی او د هغه زکات او صدقه ورنه کړی نو هغه مال د قیامت په ورځ ورته یو کنجی مار جوړ شی چی د زهر د تیزوالی د وجی نه د هغه مار پر سر یو ویښته هم نه وی نو دا به ورته غاړه کی واچول شی ورته وائی به چی زه ستا هغه مال یم او ستا هغه خزانه کوره چی اوس تانه څه جوړوم او څه در پیښوم (رواه بخاری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلی چی کله یو مسلمان ورور ته چی هغه ضرورت ولری او دی کمک ورسره ونه کړی او په هغه ضرورت کی ورته څه بی عزتی واقع شی نو پدی شخص الله ﷻ خپل د کمک او امداد ټولی دروازی بندی کړی (رواه فضائل اعمال)

حدیث شریف : نبی کریم فرمایلی چی څوک خپله خیټه مړه کړی او کاونډي ئی وږی وی دا شخص مومن کیدای نشی.

د ایات شریف مفهوم دی الله ﷻ هغه اشخاص چی زړه کی خپل ځان لوی کڼی او په خپله ژبه فخر کوی خپله هم بخل کوی او بل هم بخل ته تشویق کوی او څه چی الله تعالی ده ته ورکړی هغه پټوی الله ﷻ فرمائی چی ما د ده لپاره د بی عزتی عذاب تیار کړی دی.

یوه ورځ نبی کریم ص ته چا سوال وکړو چی ماته څه راکړه نبی کریم ص ورته وویل چی ما سره څه نشته سوالکر ورته وویل چی کمیس دی راکړه چی ستا په غاړه کی دی نو نبی کریم ص دفعتاً خپل کمیس وویست سوالکر ته ئی ورکړو همداسی پورته ایات کی لیکلی چی تاسو نه بخل ډیر وکړی او نه ډیر زیاتی وکړی بلکه میانه روی اختیار کړی داځکه چی په میانه روی کی فقر پر چا نه راځي.

حدیث شریف : که څوک غواړی چی د قیامت په ورځ ځما مقام جک وی او جکه درجه ولرم نو بیا دی شخص لپاره پکار دی چی څوک پده ظلم وکړی بیا دی عفوه ورته وکړی او څوک چی ده ته څه تحفه اوبخشش ورنه کړی او دی ورسره احسان وکړی او څوک چی د سره تعلق پری کوی او دی ورسره تعلق ساتی (رواه فضائل صدقات)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی الله تعالی دا څلور قسم اشخاص نه جنت ته داخلوی او نه به د هغوی د جنت نعمتونه نصیب کړی ۱ هغه شخص چی تل شراب خوری ۲ هغه شخص چی سود خوری ۳ هغه شخص چی د یتیم مال په ناحقه خوری ۴ هغه شخص چی د مور او پلار نافرمانی کوی (رواه دورمنشور)

حدیث شریف : د حضرت ابوبکر صدیق رض نه روایت دی چی نبی کریم ص فرمایلی چی جنت ته ۱ چل باز (دوکه باز) ۲ بخیل سړی ۳ هغه شخص چی صدقه ورکړی بیا ئی یادوی نو داسی کسان هیڅ وخت جنت ته داخلیدای نشی (رواه ترمذی او مشکوة).

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی سخی شخص الله ﷻ ته نږدی دی جنت ته نږدی دی خلکو ته نږدی دی او دوزخ نه لری دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخیل شخص اللهﷻ نه لری دی جنت نه لری دی خلکو نه لری دی او دوزخ ته نـږدی دی.

بیشکه چی جاهل سخی الله تعالی ته د عابد بخیل نه زیات محبوب دی.

امام غزالی رح فرمائي چی یوه ورځ حضرت یحیی ع شیطان نـه پوښـتنه وکـړه چـی تاتـه زیات محبوب څوک دی شیطان ورته وویل چی ماته ټولو نـه محبـوب شـخص بخیـل مـومن دی او د ټولو نه زیات نفرت می فاسق سخی نه دی داځکه چی بخیل نـه زه مطمـن یـم ولی چی هغه د خپل بخل پواسطه دوزخ ته خود بخوده روان دی زه هر وخت د فاسق سـخی پـه فکرکی یم چی چیرته هغه ته الله تعالی د سخاوت په ظریعه معافی ونه کړی (رواه احیا)

حدیث شریف : د حضرت عمر رض نـه روایـت دی چـی نبـی کـریم ص فرمـایلی چـی څوک (غله) راوړی او په خلکو ئی خوری هغه ته اللهﷻ روزی ورکوی او څـوک ئـی چـی ساتی هغه لعنتی دی (رواه کنز فی المشکوة)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی مومن ندی هغه کس چی دی ئي په مـړه خیټـه خوری او د دروازی کاونډی ئی وږی وی (رواه بیهقی فی الشعب کنز فی المشکوة)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم باب

د نکاح مسائل او بیان ئی

د نکاح کول نفلی عبادت نه بهتر دی داځکه چی مسلمان بدکاری نه محفوظ ساتی تهذیب د اخلاقو پری راځي همداسی د اولاد سلسله پری جاری کیږی چی دا ورته صدقه جاریه ده. بل داچی ښځه هم د فتنی نه پری بچ کیږی او داسی نوری ډیری فایدی په نکاح کولوکی شته. بل دا چی نبی کریم ص فرمایلی چی نکاح ځما سنت موکد طریقه ده څوک سنتو نه انکارکوی هغه ځما نه نده (ابن ماجه)

مسئله دنیا ټوله استعمالیدونکی شی دی نو د دنیا ټولو شیانوکی ښه او بهتر شی نیکه او صالحه ښځه ده یعنی صالحه او نیکه ښځه د سړی لپاره د دنیا او اخرت لوی نعمت دی (رواه مسلم شریف)

مسئله نکاح د داسی ښځی سره چی هغه د مینی وی اولاد راوړونکی وی نبی کریم ص فرمائی چی زه ستاسو په ډیروالی فخرکوم (ابو داود نسائی)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی کوم وخت بچی د مور د حمل نه ناتکمیله ولویږی نو د قیامت په ورځ به هغه د خپل خدای ج سره جګړه کوی نوکله ئی چی مور او پلار دوزخ ته لاړ شی نو دا طفل ډیری زاری کوی چی یا الله ﷻ ته مهربان ذات ئی نو ځما سفارش د مور او پلار په حصه کی قبول کړه نو الله ﷻ ورته وفرمائی چی ای کچه او نامکمل طفله خپل رب سره جګړه کوونکیه څه خپل مور او پلار دوزخ نه وباسه او جنت ته ئی بوزه (رواه ابن ماجه)

د نکاح تړلو طریقه

نکاح صرف په دوه خبرو سره تړل کیږی مثلاً یو سړی د کواهانو مخکی بل ته ووائی چی ما خپله لور تاته په نکاح درکړه او هغه ووائی چی ما قبوله کړه نو بس نکاح وشوه لیکن ضروری خبره دا ده چی د هغی لور نوم به ورته اخلی چی فلانی لور می (رواه دورمختار و ردمختار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله شاهدانو ته د دغی ښځی معلوم والی او تمیز شرط دی چی هغه ئی ووینی یا ئي خبری واوری اوکه دا په غیاب کی وه‌کواهانو پیژندله نوم ئی واخیست یا ئي د پلار نوم واخیست یا ئی د پلار نوم د پیژندنی نه وه د هغه د نیکه نوم ئی واخیست هم بهتره خبره ده (رواه در ورد بحر رائق)

مسئله د نکاح د تړلو طریقه داسی ده اول به خطبه لولی ولی چی دا یوه مستحبه طریقه ده او په خطبه‌کی خاصو الفاظو ته ضرورته نشته نو هغه چی نبی‌کریم ص بهتره طریقه ده لکه (الحمدل الله نحمده و نستعینه و نستغفره و نومنو به و نتوکل علیه ونعوذبالله من شرر انفسنا و من سیآت اعمالنا من یهده الله فلامضل له ومن یضلله فلا هادی له ط و اشهدان لااله الاالله وحده لاشریک له و اشهد ان محمد واعبده ورسوله) نو بیا به دا آیات شریف لولی (یاایهاالناس التقو ربکم الذی خلقکم ومن نفس واحده و خلق منها زوجها و بث منهما رجال‌کثیر ونساً والتقوالله الذی تسائلون به والا رحام ط ان الله‌کان علیکم رقیبا ط یاایهاالذین امنو التقو الله حق تقاته والاتموتن الا وانتم مسلمون ط یا ایهاالذین امنو التقوالله وقولو قول شدید ط یصلح الکم اعمالکم ویغفرلکم ذنوبکم ومن یتع الله ورسوله فقد فاز فوز عظیما) د خطبی وروسته به ولی یا وکیل ووائی چی تا فلانی لور فلانی په عوض د دومره روپو مهرکی دی هلک ته په نکاح شرعی محمدی سره ورکړه؟ هغه به ووائی چی ما ورکړیده بیا به خاوند ته ووائی چی تا د فلانی لور فلانی ته په عوض د دومره روپو مهرکی په نکاح شرعی محمدی سره قبوله‌کړی ده هغه به ووائی چی ما قبوله کړی ده نو بس نکاح ئی وشوه.

اوکه نکاح‌کیدونکی ښځه خپله حاضره وه یا کیدونکی خاوند غائب وه یا دواړه غائب وه نکاح ئی ولایتاً یا وکالتاً‌کیده یا دواړه خپله حاضر وه او نکاح ئی خپله وتړله نو په ایجاب قبول‌کی هم همدا الفاظ ویل‌کیږی (رواه در ورد)

مسئله هلک او انجلی دواړه بالغ وه او دوی خپله نکاح خپله تړلی شی‌که ښځی د شاهدانو مخکی وویل چی ما ځان تاته په نکاح درکړو او سړی وویل چی ما قبوله‌کړی نو نکاح وشوه درست او صحیح خبره ده (رواه دورمختار و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا سره چې نکاح حرامه ده

لکه خپل اصل سره خپل فرعې سره نکاح حرامه ده یعني چې مور نیا او د پلار د طرف نه وی اوکه د مور د طرفته وی دُبَرَه پوری او لور د لور لور د ځوی لور یعنی نوسِی کړوسی تر اخره پوری همداسی خور خوزه وریره د پلار خور د مور خور نو دا ټول په سړی حرام دی نکاح ئی نه کیږی (هدایه و دورمختار)

مسئله یو د نسب د رشتي په وجه او بل د تی د رویدلو په وجه ښځه پر سړی حرامه ده څنکه چې د دو نسبی خویندو جمعه جواز نلری همدارنکه د رضاعی خویندو جمعه هم جواز نلری (رواه بحر رائق)

مسئله یوه ښځه چې د چا په نکاح کی وی نو بل سره ئی نکاح جائزه نده همدارنکه د ښځي خاوند مړ شو او عدت د وفات ئی تیر نه وه نو د بل سړی سره ئی نکاح نه کیږی همدارنکه که خاوند ئی خپله ښځه طلاقه کړه او دهغی عدت تیر شوی نه وی د بل شخص سره ئی نکاح نه کیږی (رواه عالمکیر)

مسئله څوک چې څلور ښځی ولری هغه ته پنځمه نکاح نه کیږی اوکه پدی څلوروکی ئی یوه طلاقه کړه او عدت ئی تیر شو بیا کولای شی پنځمی ښځي سره نکاح وکړی (رواه هدایه دارالمتقی)

مسئله د مسلمانی ښځي نکاح سیوا د بل مسلمان سره د بل مذهب لرونکی سره نکاح نه کیږی هغه که مشرک وی یا اهل دکتاب وی د مسلمان سړی نکاح دکتابی ښځی سره کیږی جواز لری (دورمختار و ردمختار)

مسئله کوم هلک چې چا د ځوی په ځای نیولی وی هغه واقعی ځوی کیدای نشی نوکه هغه مړ شی ښځه ئی ورنه پاتی شوه هغه ئی نکاح کولی شی لیکن کوم وخت ئی چې عدت تیر شی (رواه عالم کیر)

مسئله که خدانخاسته په زنا سره د چا لور پیداشوه هغی سره ئی هم نکاح نه کیږی همدارنکه د ښځی ځوی ئی وه د زنا نه د هغه سره نکاح نه کیږی (بحر رائق)

مسئله د خپل پلار برکتی سره نکاح کولای شی همدارنکه پلار د خپل ځوی برکتی سره هم نکاح کولای شی (دورمختار و شامی)

مسئله چا د خپلی خواښی سره که زنا وکړه د دی خواښی لور همیش لپاره پر ده حرامه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه او که په شهوت خپلی خوابنی ته لاس وروړی هم پری حرامه شوه همداسی که سړی خپلی نکور سره زنا وکړی نکور ئی تل لپاره پر ځوی حرامه شوه (دورمختار و ردمختار)

مسئله که یوه سړی خپلی خښینی (د ښځی خور) سره زنا وکړه د خپلی ښځی حراموالی پکښی نه رازی لیکن صرف دکناه خبره بله ده او خپلی کناه جزایه کالی (رواه شرح تنویر)

په نکاح کی د ولی بیان

د هلک او انجلی د نکاح کولو او د نه کولو چی چاته اختیار ورکړ شوی وی نو هغه ته ولی ویل کیږی ولی عاقله بالغه ښځه په نکاح مجبورولای نشی هغه خپله عام تام اختیار لری بهتره دا ده چی هغه خپل واک ولی ته ورکړی داځکه چی د ښځی خپله نکاح کول یو قسم بی شرمی او بی حیائی ده ورته او د نابالغ اختیار ولی ته چی هغه په نکاح کی کفالت وکوی اودی ئی مجبورکولای هم نشی لیکن عاقل بالغ او ازاد مسلمان لپاره د مسلمانانو نابالغ، لیونی او مرئی وی ولی کیدای نشی نو په ترتیب سره یعنی پلار یی که هغه نه وی نو نیکه ئی او که هغه نه وی نو غور نیکه ئی او که پدی سلسله کی څوک نه وی سکه ورور ئی او که دا نه وی ناسکه ورور ئی که دا نه وی وراره ئی او که داهم نه وی خواهرزاده ئی او که دانه وی خپل تره ئی او که دانه وی د تره ځوی او که دا نه وی نو د خپل د خوانه او که د پلار د خوانه څوک نږدی قریب ونه لری نو له نږدی دستانو چی هر یو ورته نږدی وی ولی نیولای شی.

د بیبیانو برابری

که یوه شخص دوه ښځی درلودی نو خاوند به هغوی ته مساوی په خوراک پوشاک او شپه تیرولو کی او نورو ټولو شیانو کی عدالت ساتی چی دا برابری او رویه یوه واجب طریقه ده.

لیکن په جماع کی برابری ضرور نه ده بلکه هغه مستحبه طریقه ده لیکن بله به بلکول جماع نه نه محروموول همدارنکه په محبت کی هم برابری ضرور نه ده داځکه چی مینه د زړه کار دی اما د شپی تیرولو کی برابری ضرور ده داسی به نکوی چی یوی ته به ماښام ورځی او بلی ته به ماخستن ورځي داسی به نکوی کنهکاریږی لیکن که د ورځی یوی سره ډیر کینی او بلی سره کم کینی باک نلری نه کنهکاریږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلي چی څوک دوه ښځی لری او دی پکښی برابری نکوی د قیامت په ورځ به په یوه ډډه پریوتی وی او همدارنکه که د چا دری یا څلور ښځي په ټولو یو حکم دی په کونډه کی په پیغله کی همدارنکه چی پخوا ئی واده کړی وی یا ئی وروسته واده کړی وی په ټولوکی یوشان حکم دی (رواه دورمختار)

د مهر بیان او مسائل ئی

په شریعت کی مهر کم د کمه باید لس شرعی درهم وی د زیات لپاره حد نشته لیکن ډیر زیات هم نه وی کولای شی چی پنځه درهمه تعین کړی بهتره دا ده چی لس درهمه نه کم نه وی که چیری ښځی د خاوند سره صحبت نه وی کړی او نه ئی خلوت او دا ئي طلاقه کړه نو ورته نیم مهر ورکول کیږی (پنځه درهمه) (رواه فتح)

مسئله که په نکاح کی د مهر تعین ونه شو پدی نکاح نه کیږی او که ئی وویل چی مهر نشته نو بیا نکاح ئی درست ده (عالمکیر)

مسئله که ئی نکاح پټه کړی وه کواهان پکښی نه وه یا دا چی ښځه د بل د طلاق په عدت کی وه او عدت ئی نه وه تیر شوی او ده په نکاح کړی وه جماع ئی ورسره کړی وه یا ئی نه وه کړی نو هر یو کولای شی نکاح فسخه کړی (بحر رائق در و رد)

مسئله مهر څومره چی ژر ورکړی شی بهتره ده نیټه پکښی نه وی که ئی خاوند اداکړی نه وی او ښځی ورنه وغوښته خپل ځانته ئی د جماع وغیره شیانو ته نه پریښوده یا ئی چیری په سفر بوول او دا ورسره نه تله دلته ښځه حق لری چی حق ئی اداشی او که ئی حق اداشوی وی بیا ښځه حق نلری (رواه بحر در و رد)

مسئله که په نکاح کی مهر تعین شوی نه وی وروسته ښځه او خاوند دواړو خپله رضا مهر تعین کړو دلته به مهر مثل نه ورکوی او که ئی جماع ورسره کړی وی یو د هغه نه مړ شو بیا چی څومره په خپله رضا مقروی صحی ده (رواه عالم کیر)

مسئله که ښځی په خوښه خپل مهر خاوند ته معاف کړو که هغه تول وی یا کم وی ښځه بیا حق نلری چی خاوند نه ئی وغواړی او که ئی ښځی معاف کیدو ته مجبوره کړی وی او دا معاف کیدو ته حاضره نه وه نو دا معاف کیدای نشی ښځه ئی ورنه اخیستلای شی خاوند ته واجب دی چی ورئی کړی (رواه شامی)

مسئله که چا د چا لور غوښته او پخوائی څه پیسی ورکړی وی لور ئی ورنه کړه هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلی پیسی بیرته اخستلای شی (رواه شرح تنویر و ردمختار)

د کفارو د نکاح باره کی

د کافرانو خپل د منځی نکاح شریعت جواز ورکوی که دواړو ایمان یوځای راوړ نکاح ئی باقی ده او که دواړه محرم وه مثلا مجوسی وه خپله لور ئی په نکاح کړی وه یا ئی دوه خویندی په نکاح کړی وی یا ئی پنځه ښځی کړی وی دلته ټولو حالاتو کی به اول به د جدائی حکم ورکړل شی لور به پری طلاقه شی دوو خویندوکی به یوه پری طلاقه شی همداسی پنځمه ښځه به هم پری طلاقه شی (رواه شرح البدایه دورمختار و ردمختار)

مسئله که خاوند او ښځه کافران او غیرکتابی وه یو تری مسلمان شو بل ته به اسلام پیش کړی کی ئی اسلام راوړ نکاح باقی ده او که ایمان رانه ووړ قاضی کولای شی نکاح ئی فسخه کړی (رواه دورمختار و ردمختار)

د تی ورکولو بیان او مسائل

که مالدار سړی خپل بچی ته دائی ونیسی کولای شی وئی نیسی هغه که ښځی ته ورکاوه یا ئي نه ورکاوه. که دا ئی پیدانکړه یا دا چی سړی غریب وه اجوره ئی نشو ورکولای نو بیا مجبوره ده چی بچی ته تی ورکړی. لیکن ښځه د بل شخص بچی ته د خاوند بی اجازی نه تی نشی ورکولای ورته مکروه ده او که بچی ته د هلاکت خطر وه بیا د خاوند اجازت ته ضرورت نشته (رواه شرح تنویر)

مسئله د تی ورکولو موده چی څومره وی لکه چی دوه نیم کاله ورته تعین شوی دی لدی نه زیات هره ښځه چی وی بچی ته تی به ډیر نه ورکوی او که ئی موده پوره نه وه بچی خوراک کاوه بیا فرق نه لری (رواه شرح البدایه و بحر رائق)

مسئله یوی وړی نجلی ته د زید ښځی تی ورکړو نو دا نجلی په زید پلار ئی او نیکه ئی همدارنکه د زید په څوی نوسی اوکړوسی حرامه شوه همدارنکه د زید د بلی ښځی پر څوی هم حرامه نکاح ئی نه کیږی (رواه هدایه)

مسئله که یوه هلک او انجلی یوځای یوی ښځی نه ورکوټوالی کی تی رودلی وی نو دوی دواړه سره خور او ورور شول نکاح ئی نه کیږی همداسی که هر بچی د هری ښځي نه تی وروی هغه ئی مور شوه او د ښځی خاوند ئی پلار شو او د دوی اولادونه ئی د ده رضاعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورونه او خویندی شوی نو د دوی یو د بل سره نکاح نه کیږی (رواه شرح تنویر و ردمختار)

مسئله نسیم او وسیم دواړه ورونه دی د نسیم یوه رضاعی خور ده هغه په نسیم حرامه ده او په وسیم نه ده حرامه نکاح کولای شی (هدایه)

مسئله د بچی کیدې ته چی د چا پی لاړی که هغه لږ وی یا ډیری بچی وځکل یا ئی وخوړی بچی د ښځي په سینه ایښی وی یا ئی نه وی ایښی ولوکه په حلق کی ورڅڅولی هم وی د رضاعیت سبب ئی ثابت شو (رواه بحر رائق دورمختار)

مسئله کومی ښځی خپلی پی د اوبو یا اوړو سره کډی کړی په کوم بچی ئی وخوړی یا ئی وڅکلی نو دلته د پیو مقدار شرط نه ده لږ وی یا ډیری نو بچی ښځي ته اولاد شو او ښځه د بچی مور شوه که اوبه په پیو ډیری وی بیا حرمت نه راځي (شرحه تنویر)

مسئله که دوارو ماشومانو د یوی وزی او یا یوی غوانه شودی وخوړی دلته رضاعی خوروالی او د ورور والی نه راځی (شرح تنویر)

مسئله که سړی د خپلی ښځی تی وروده پدی سره څه نه کیږی لیکن گناه ده د رشتو حُرمت هم پکښی نه رازی (شرح تنویر)

مسئله د یوی باکری نجلی چی د ۹ کلو وی په سینه ئی پی راغلی اوکوم هلک ته ئی ورکړی پدی کی حرمت راځي همدارنکه طفل د مړی ښځي پی ئی تیری شوی دا هم د حرمت حکم لری (رواه قاضی خان و هندیه)

د طلاق مسائل او بیان ئی

طلاق د هغه خاوند واقع کیږی چی هغه عاقل او بالغ وی او دی خپله ښځه طلاقه کړی د نابالغ او لیونی په طلاق ښځه نه طلاقیږی که په خوب کی چا خپله ښځه طلاقه کړه طلاق نه واقع کیږی.

مسئله که ښځی ته خپل خاوند دری طلاقه یا څلور یا پنځه طلاقه ورکړه دلته صرف په دری صلاقه د ښځی طلاق واقع کیږی لیکن د مینځي بیا د دوه طلاقه نه زیات طلاقونه نشته همداسی ښځه خپل خاوند ته طلاق نشی ورکولای داځکه چی طلاق د خاوند حق دی (رواه هدایه)

مسئله طلاق پر ۳ قسمه ده یو رجعی بل بائن او دریم مغلظ دی نوکه چا ښځي ته رجعی طلاق ورکړی وه یو وه اوکه دوه او بیا هغه پیښیمانه شو نو دی کولی شی چی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدت کی ښځی ته رجعیت وکړی نو نوی نکاح تړلو ته ضرورت نشته او که چیری په عدت کی خاوند ورته رجوع ونه کړه داسی حالت کی نکاح ئی ماتیری بی نکاح بیا ورته رجوع نشی کولای او که چیری ئی طلاق بائن ورکړو هغه یو یا دوه طلاقه وه نو بیا دا شخص دی ښځی ته رجعت کولی نشی نه په عدت کی او نه پس د عدت نه او که ئی بیا نکاح ورسره وتړله او ښځه ورسره خوښه وه نکاح ئی تړلی شی که عدت ئی تیر وی یا تیر نه وی.

او که ئی طلاق مغلظ ورکړی وی داسی حالت کی بیا نه ورته رجوع کولی شی او نه ورسره بی تحلیله نکاح تړلی شی داځکه چی ده ورته پر دری طلاقه طلاق ورکړی ده (رواه شرح الهدایه)

مسئله که چا په صریع لفظ طلاق واچاوه مثلا ښځي ته وویل چی ماته طلاقه کړی یا ئی وویل چی ځما ښځه پر ما طلاقه ده نو په دی وینا ئی طلاق واقع شو که ئی نیت وه یا نه وه او که ئی قصداً ویلی وی یا ئی په ټوکه ویلی وه نو طلاق ئی واقع شو (البته رجعی طلاق)

او که دوه ځلی وویل چی ته طلاق ئی او یا ئي ورته وویل چی ته په دوه طلاقه طلاقه ئی نو دلته هم دوه طلاقه واقع شول او که ئی پر دری لفظو وویل چی ته طلاق ئی نو دلته مغلظ طلاق واقع شو.

مسئله که خاوند ښځی ته وویل چی څه طلاقه ئی دلته یو طلاق رجعی واقع شو (شرح التنویر ردمختار)

مسئله زید ښځی ته وویل چی ای یا او طلاقی یا زه طلاقه شه دلته هم رجعی واقع شو (شرح التنویر ردمختار)

مسئله که چا ښځی ته وویل چی ته طلاقه ئی ته طلاقه ئی او ته طلاقه ئی دلته دری طلاقه واقع شول (مغلظ) طلاق شو.

مسئله که د خاوند غرض د ښځي ویرول وه او ښځی ته دری طلاقه ذکر کړل او په زړه کی ئی دوهم او دریم طلاق نه وه نو دلته ورته یو طلاق واقع شو (رواه شرح تنویر و ردمختار)

مسئله په خط لیږلو سره هم طلاق واقع کیږی لکه څنګه چی زید خپلی ښځي ته طلاق نامه ولیږی نو طلاق ئی واقع شو که ئی زړه وی یا ئی زړه نه وی نو طلاق ئی واقع شو (رواه خلاصه ، هندیه)

مسئله که چا ښځي ته وویل چی طلاق به دی درکړم نو پدی نه طلاقیږی او که چیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چی تا فلانی کار وکړ نو ته پر ما طلاقه ئی بیا هغی هغه کار وکړو نو داښځه وربانـدی طلاقه شوه (رواه تنقیح حامدیه)

یادونه طلاق ورکول پر دوه قسمه دی یو صریح ده او بل کنائی طلاق ده.

صریع طلاق هغه ته وائی چی په ښکاره لفظ سره ئی طلاقه کړی مثلاً لکه چی ووائی تـه طلاقه ئی یا ووائی چی ځما ښځه طلاقه ده یا ورته ووائی ته ما طلاقه کړی او داسی نور.

کنائی طلاق هغه ته وائی چی په مجمل لفظ سره طلاق ورکړی یعنی داسی لفـظ ورتـه استعمال کړی چی هغه نه د طلاق مراد اخیستی شی او بله معنی هم ورنه اخستی شی مثلاً ووائی چی تـه مـا جـدا کـړی نـو دا د نکـاح د جـداوالی معنـی هـم ورکـوی او دا معنـی هـم ورکوی چی ته می کورکی جدا کړی دلته معلومـه شـی چـی د تـه طـلاق پـه کومـه خبـره کـی راځی (رواه فتاوه ودودیه)

یادونه دلته پورته جداوالی کی دری حالته موجود دی (۱ حالت د رضا ۲ حالت د غُصـی ۳ حالت د مذاکری د طلاق دی)

مسئله که په طلاق رجعی کی خاوند په عدت کی د هغی سره جماع وکړه یا ئـی ښـکل کړه یا ئی په شهوت سره لاس ور وړ یا ئـی انـدام محفوصـه تـه پـه شـهوت وکتـل نـو دا هـم رجعیت دی رجوع ئی وشوه (هدایه)

مسئله که د یوی ښځي د طلاق د عـدت مـوده دری حیضـه وه نـوکـه ئـی د دریـم حـیض موده لس ورځي وشوه د حیض موده ئی ختمیږی نو خاوند ورته رجعیت نشی کولای (رواه هدایه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوولسم باب

د ښځي باره کی څو شرعی خبری

۱ یوه مسلمانه نیکه او اصیله ښځي تل خپل پنځه وخته لمونځ په خپل وخت سره کوی اکثره وخت په تلاوت کی مصروفه وی وخت ناوخته خپل ذکر کوی تل د خپل کور او اولادونو خدمت کی لکیاوی.

مسلمانه او اصیله ښځه تل د خپل خاوند خیال ساتی دکور ټولو غړو سره په نیکه رویه ، لطف خوش د مشرانو احترام او دکشرانو سره د شفقت خیال ساتی .

۳ مسلمانه ښځه تل د ایمان ، تقوا او اخلاقو خبری کوی خپله تقوا او پرهیزکاری د آخرت لپاره لویه وسیله کڼي د خپل کوره د خاوند په اجازه په ساده لباس وزی او خبری خپل کورکی او دکور بیرون په ارامه لهجه سره کوی.

۴ حدیث شریف : کومه ښځه چی مړه شی او له دی نه میړه ناراضه وی جنت ته هغه ښځه داخلیدای نشی (رواه ابن ماجه)

۵ حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د جنت لپاره بهترینه وسیله خاوند ده که هغه ورنه راضی وه ځای ئی جنت دی اوکه ورنه ناراضه وی نو د ښځي ځای دوزخ دی (رواه ابن ماجه)

۶ حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص عیدکاه ته روان وه یوه ډله ښځی ئی ولیدی ورته وئی فرمایل چی تاسو صدقه ډیره کوی او د خپل خاوند خیال ډیر ساتی او نیکه رویه ورسره کوی داځکه چی ما ډیری ښځی دوزخ کی ولیدی. ښځو عرض وکړو چی ای د اللهﷻ رسوله څه وجه وه؟ نبی کریم ص ورته وویل چی زنانه تل لعنت وائی لمونځونه په خپل وخت سره نه کوی خبری او غیبت ډیر کوی او د خپلو خاوندانو سره بد چلن کوی او ورنه ناشکری کوی (رواه مشکوة)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوی مسلمانی او نیکی ښځی سره د الله ﷻ وعده

۱ نیکه او مسلمانه ښځه د (۷۰) ولیانو درجه لری. ۲ هغه ۵۰۰ کاله مخکی د خپل خاوند نه جنت ته داخلیږی او د خپل خاوند د پزیرائی او استقبال ته ولاړه وی ۳ نیکه ښځه جنت کی د (۷۰) حورو سر داره وی او د (۷۰) حورو حسن لری ۴ کله چی د نیکی او اصلی ښځي نه خاوند راضی وی الله ﷻ ورته قیامت کی اختیار ورکوی چی د جنت ۸ دروازو کی په کومه ئی چی خوښه وی داخلیدای شی ۵ کومه ښځه چی د خپل بچی لپاره ناراحتی او بیداری زغمی الله ﷻ ورته د ۱۲ کلونو د عبادت اجر او ثواب ورکوی ۶ د حاملی ښځی ورځ په روژه او شپه ئی په عبادت الله ﷻ ورته حسابوی ۷ ښځی ته د ماشوم پیداکیدو وخت د هر رک د درد مقابل کی د یوه حج ثواب عملنامه کی ورته لیکی ۸ کومه ښځه چی د خپل کورکار په بسم الله شروع کوی فرشتی داسی ښځي ته د مغفرت دعاکانی کوی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائلی چی که چیری دا څلور شیان چاته میلاوشی لکه ۱ شکر کوونکی زړه دی ۲ مشقت برداشت کوونکی بدن ۳ ذکر کوونکی زړه او ژبه ۴ هغه ښځه چی تل د خپل خاوند پر زړه او طبعیت چلن کوی او تل د خپل خاوند زړه ساتی او د کور ژوند خاوند سره په مینه او محبت سره تیره کړی نو الله ﷻ ورته د دنیا او اخرت خوبائی نصیب کړی (رواه فضائل اعمال)

د ښځی د بدرفتاری وعیدونه (عذابونه)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمائی چی دنیا کی دوه فتنی دی چی یوه فتنه د مال ده او دوهمه فتنه د ښځو ده چی سړی د تباهی کندی ته غورځوی (الحدیث)

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی ځوانی د لیونتوب یوه حصه ده او ښځي د شیطان پړی دی چی سړی وربندی تړی او د تباهی خوا ته ئی حواله کوی (الحدیث)

حدیث شریف : بل ځای ئي فرمایلی چی یوه بدکاره او بده ښځه د زرو بدو سړو نه بده او خطرناکه ده

حدیث شریف : د ښځي لمونځ روژه او نور عبادت د سر نه یوه لویشت پورته نه ځي تر څو چی خاوند ورنه راضی نه شی

حدیث شریف : کومه ښځه چی خپل خاوند سره بد چلن کوی فرشتی ورباندی لعنت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائی ورته وائی ای بدبخته دا خو تا سره خو ورځی میلمه دی دا دی ولی ناراضه کړو ځان د بدبخته کړو

حدیث شریف : کومه ښځه چی پردی شخص ته اوکوم سړی چی نا محرمی ښځی ته کوری الله جل جلاله وربانډی لعنت وائی

حدیث شریف : یوه نااهله او بده ښځه خپل ځان سره څلورکسان لکه (پلار، خاوند، ورور، ځوی) دوزخ ته کشکاکی اوکه چیری دی څلورو اشخاصو د اصلاح کی ورته نصیحت کړی وی بیا نو دوی خلاص دی

حدیث شریف : د ښځی اواز هم لکه څنګه چی د دی بدن ستر دی اواز ئی هم ستر دی باید په ضرورت کی نامحرم سره په لوړ اواز او جرئت سوال او جواب وکړی او د هغه طمعه به شکوی

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی که چیری بی له الله جل جلاله نه بل چاته سجده کیدای نو ما به ښځی ته امرکړی وی چی خاوند ته سجده وکړی.

حدیث شریف : نبی کریم ص فرمایلی چی د قیامت په ورځ به اول د لمانځه او وروسته به ټولو اعمالو نه مخکی د ښځي نه د خپل خاوند پوښتنه کیږی چی تا څه رویه ورسره کړی ده.

حدیث شریف : نبی کریم ص مهربانی کړی ده چی کومه ښځه نامحرمه خلکو ته کوری او پرده نه کوی تل نری جامی اغوندی سینګار نورو ته کوی د پردو خلکو توجو ځانته راړوی نو داسی ښځی بلکول جنت ته داخلیدای نشی حتی د جنت بوی به هم حس نکړی.

حدیث شریف : نبی کریم ص مهربانی کړی چی کومه ښځه د خاوند د اجازی پرته د کوره وځی یا دا چی فرار وکړی د داسی ښځی لمونځ روژه او نور عبادت د الله جل جلاله دربار کی قبول ندی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځي په هکله نوری مسئلی

د مسلمانی ښځی ټول بدن ستر دی نامحرم کس ته حتی چی مخ هم نه شکاره کوی حتی چی د سر ویښتان او نوکان ئی څوک ونه کوری.

مسئله کومه ښځه چی خپله منکوحه ئی وی یا ئی شرعی مینځه وی جماع حلاله او د بدن هر ځای ته ئی نظر کولای شی ولوکه فرج ته ئی کتلای شی لیکن دا چی فرج ته کتل د سترکو دید کموی او هیره سړی ته راولی کتل ئی لازم نه دی (دورمختار و شامی)

مسئله همدارنکه مسلمانه ښځه د بلی مسلمانی ښځی هر ځای ته نظر کولای شی غیر د (نامه لاندی تر زنکو پوری) همداسی مسلمانی نیکی ښځی د بدکاری نه ځان ساتل پکار دی چی هغه بیا نورو سړو ته د سړی پرده ښکاره کوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د ښځی محرم سړی ته لکه پلار تره ورور ماما وغیره چی نکاح نه ورسره کیږی نو د دی مخ سر سینه مت او پنډي ښکاره کول جواز شته لیکن کیدي ورنو او شاته ئی کتل منعه دی چی د شهوت خطره پکی راځي (رواه دورمختار و شامی)

مسئله نامحرمی ښځي سره کورکی یا بیرون دکور ناسته ولاړه او ملاسته حرام قطعی ده ولوکه کټونه ئی جدا جدا هم وی (رواه دورمختار)

مسئله همداسی د ځوانی خواښی سره هم خور سره لور سره په تنهئی کوټه کی بی د عذره ملاسته شه نه ده ځکه د فتنی خطره ده.

مسئله په شرعی عذرکی لکه د ښځي مټ وغیره زخم وی ډاکتر صرف ورت کتلای شی بی ضرورته لاس وروړای نشی همدارنکه قاضی هم د ضرورت په وخت د ښځی مخ ته کتلای شی لیکن مسحه کولای ئی نشی بل دا چی څوک دکومی ښځي د نکاح طلب وکړی صرف هغه ښځه کتلای شی لیکن نیت ئی د سنت طریقی وی نه د شهوت په طریقه مسحه کولای ئی هم نشی (رواه شرح تنویر و شامی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم باب

متفرقه مسئله

د قسم خوړولو بیان

قسم خوړل پر دری قسم دی ۱ غموس ۲ لغوه ۳ او منعقد قسم دی

۱ غموس قسم هغه قسم خوړلو ته وائی چی په یوه تیر شوی کار باندی په درواغو قسم وخوری لکه زید پرون نه وه راغلی اوس دی ووائی چی قسم دی زه پرون راغلی وم یا ئی د چا نه شی وړی وه او اوس وائی چی قسم دی ما ندی وړی نو په غموس قسم باندی کفاره نشته بلکه توبه به باسی.

۲ لغوه قسم هغه قسم خوړولو ته وائی چی په تیر شوی شی قسم وخوری او دی پدی فکر کوی چی زه دا خبره کوم لیکن واقعیت هسی نه وی مثلا زید خیال یا فکر کی ده چی عمر پرون راغلی وه نو دی قسم خوری چی وائی قسم دی عمر پرون راغلی وه لیکن هغه نه وه راغلی نو دی قسم ته لغوه قسم وائی پدی قسم کی نه ورته کفاره شته او نه ورته کناه شته لیکن باید داسی قسم نور ونه خوری.

۳ منعقده قسم هغه قسم خوړلو ته وائی چی په یوه راتلونکی کار باندی قسم وخوری او وائی چی زه به فلانی کار وکړم یا ووائی چی قسم ده زه به فلانی کار ونه کړم چی کوری د کولو کار ئی ونه کړو او چی ویلی وه چی زه به ئی ونه کړم او ده هغه کار وکړو او خپل قسم ئی مات کړلو نو په داسی قسم خوړولو باندی کفاره شته (رواه هدایه بحررائق او طحاوی) .

د قسم خوړلو کفاره

څوک چی قسم وخوری او بیا هغه مات کړی اول دا ده چی خپل غلام به ازادوی دوهم دا ده چی لس مسکینانو ته به دوه وخته په ماړه نست ډوډی ورکوی یا به د مړولو پرځای د خوراک قیمت ورکوی لکه د روژی کفاره چی ورکوی یا به لس مسکینانو ته جامی ورکوی هغه داسی جامی چی ټول بدن ئی پری پټ شی لکه څادر یا اوږد کمیس او که چیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکین وه جامی او ډوډی ئی ورکولای نشوه نو بیا به پی در پی دری روژی نیسی که ئی دا روژی یوه یوه جدا ونیوله کفاره ئی نه اداکیږی او که ښځه وه دی دری روژوکی ورته حیض راغی دا به هم کله چی پاکه شوه بیا به پی در پی دری روژی ونیسی (رواه شرح تنویر دورمختار و ردمحتار)

دا چی قسم ماتول عام دی که ئی قصدا مات کړو یا ئی جبرا مات کړوکه ئی په هیره مات کړو اوکه په خطائی سره نو د ټولو قسم ماتولو حکم یو دی حتمی به کفاره ورکوی (رواه در ورد و هندیه)

د قسم الفاظ او مسائل ئی

که چا وویل چی قسم می دی په خدای پاک وی یا قسم می په خدای پاک ده یا قسم خورم په خدای پاک سره یا می دی قسم په خدای پاک وی یا ووائی قسم می د وی د الله ﷻ په عزت او جلال یا د خدای پاک په لوئی می دی قسم وی یا خدای ج حاضر او حضور دی یا خدای پاک شاهد دی یا ئی د خدای پاک نوم وانه خیست او ویی وویلقسم می دی وی یا په قسم سره وایم یا قسم می دی وی چی دا کار به ونکړم دا ټول قسمونه شول کفاره به ئی ورکوی اوکه چیری چا قسم په قرانکریم وخوړ ځنی عالمان وائی چی پدی قسم نه راځی او ځنی عالمان بیا وائی چی قسم پدی راځي ځکه چی عرف ونه کرځی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که چا وویل چی ما که فلانی کار وکړو په ما دی غضب د خدای پاک وی یا ووائی چی زه به غل یم زه به شرابی یم زه دا یم زه به دا یم دا قسم نه کیږی اوکه ئی داسی وویل چی که فلانکی کار می ونکړو زه به مسلمان نه یم زه به کافر یم زه به یهودی یم یا دی زه کافر دنیا نه تیر شم رسول ص نه به بیزار یم یا قرانکریم نه به بیزاریم او داسی نور ټول وینا قسم کی راځی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله د خدای پاک نه سوا په بل چا باندی قسم نشته که چا وویل چی په رسول الله ص می دی قسم وی په کعبه می دی قسم وی په ځوانی می دی قسم وی د بچو په سر می دی قسم وی فلانی بابا می د ووهی دا قسمونه نه دی که چا وکړه نو کفاره پری نشته لیکن کناهکار دی (رواه هدایه)

مسئله که چا وویل چی حلال دی پر ما حرام وی زه به دا کارونه ونه کړم یا ئی وویل پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دی حرام حلال وی که می دا کار ونه کړو بیا هسی ونه شی یا ئی وویل چی دا کومی روپی د ما سره دی دا په ما حرامی دی بیا ئی هغه خرچی کړی دلته د قسم کفاره پری واجب شوه (رواه فتح القدير)

مسئله که چا قسم سره متصل انشاالله وویل مثلا ووائی چی قسم پر خدای ج دی چی دا کار به وکړم انشاالله نو دا قسم ندی (رواه شرح التنوير)

مسئله که چا قسم وکړو چی زه به لمونځ ونه کړم یا به د مور او پلار سر خبری ونه کړم یا به نن زه غلا کوم او داسی په بله کناه خبره ئی قسم وکړو قسم ئی وشو خو ماتول ئی پری واجب دی ضرور به دا قسم ماتوی او کفاره ئی ورکړی که نه نو ورته ډیره کناه دی نور دی داسی قسم نه کوی (رواه شرح تنویر)

د حد مسائل

مسئله که چا زنا وکړه او په هغه ثبوت شوه نو که هغه محسن (نکاح والا) وه نو رجم کیږی به په یوه میدان کی به سنکساریږی او که غیر محسن وه نو هغه لپاره سل دُری دی وهل کیږی به. محسن هغه ته وائی چی هغه ازاد مسلمان عاقل او بالغ وی په نکاح صحی سره ئی صحبت کړی وی همدارنکه د ښځی حکم دی چی هغه خاوند سره صحبت کړی وی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله که چا لواطت وکړو هغه لپاره بیا تعزیر دی هغه نو د امام خوښه چی دیوال پری غورځوی او که ئی د بامه راخطا کوی کمر پری رااړوی یا ئي اوچت سرچپه ځوړندوی په اور ئی سوزوی په دورو ئی وهی او که بله جزا ورکوی هغه د ده خوښه ده نو یا به ئی زندان ته اچوی چی هلته مړ شی یا به هلته توبه وباسی او که ئی عادت وه باید هغه قتل شی سیاستن (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د شراب څکلو لپاره که هغه ازاد وه نو ۸۰ دُری به وهل کیږی او که مریی وه هغه به ۴۰ دری وهل کیږی (رواه مجمع الانهار)

مسئله که محسن سړی وه یا ښځه وه نو زید ورته د زنا کنځل وکړی او پری ثابته شوه نو قاضی به زید ۸۰ دری ووهی او که زید مریی وه نو قاضی به ورته ۴۰ دری جزا ورکړی (رواه شرح تنویر)

مسئله که چا یو بل ته وویل چی زانی هغه ورته وویل چی ته زانی ئی دلته په دواړو حد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاري شو هر یو ئی چی مطالبه وکړی دواړه به جزاکالی (رواه دورمختار)

مسئله که چا یو بل ته وویل چی حرامی یا ئی د پلار نوم ورته واخیسته چی ته د هغه ځوی ئی حال دا چی د هغه مور محسنه وه نو په داسی شخص حد د قذف جاری کیږی (رواه هدایه و مختار)

مسئله که چا مسلمان ته وویل چی فاسقه فاجزه کافره خبیثه یا ئي وویل چی غله پدی شخص تعزیر شته او که ئي ورته وویل چی خره یا خنزیره تعزیر ورته نشته بهتره خبره دا ده که ویونکی شه سړی یا امام وه نو تعزیر ورته شته او که عامی وه نو ورته نشته تعزیر (رواه هدایه)

مسئله که عاقل بالغ کم د کمه سل روپی (درهمه) غلا کړی یا ئي داسی شی غلا کړو چی د هغه سل درهم قیمت وه او یا ئی د یوه محفوظ جای ته چی هلته د غلا امکان نه وه د هغه شخص لپاره حد دا دی یا به لاس ئی غوځ شی لیکن د پیو غوښی میوی قرانکریم مرغی ماهی وغیره ئی چی غلا کړی وی حد ورته نشته (رواه هدایه)

د مرتد د حکم مسائل

خدانخاسته که مسلمان مرتد شو یعنی د اسلام نه واوښت او کافر شو نو حکم ئی دا ده چی دری ورځی به هغه بندی خانه کی واچول شی اسلام به ورته پیش کړی که مسلمان شو خو بهتره ده او که مسلمان نه شو نو بیا به هغه قتل کړی شی او که ښځه مرتده شوه د هغی لپاره بیا قتل نشته نو تر هغه وخته به دا بندی وي چی تر څو ئي ایمان نه وی راوړی همدارنکه که هر نارینه یا ښځه د اسلام نه اوړی او کفر کلمه هغه وائی د هغوی تیر شوی اعمال او عبادتونه ئی چی څه کړی وه هغه ټول ضایع شوی یعنی د هغوی نکاح ماته شوه که ئی حج کړی وه ضایع شول بیا ئی که توبه وویستله بیرته به ټول نوی کوی (رواه مجمع الانهار)

مسئله که خاوند مرتد شو نکاح ئی فی الحال ماته شوه که ئی بیرته اسلام راوړ بیا به نکاح تازه کړی او که ښځه مرتده شوه د بلخ د علما کرامو په وینا چی نکاح ئی نه ماتیږی بلکه څو ورځی به قیدیږی تر څو ایمان راوړی (رواه خلاصة الفتوا)

مسئله که چا په خپل اختیار د کفر کلمه وویله اکر که په ټوکه یا خندا سره وی نو دی بلکول کافر شو مسلمان باید حالاتو نه بلکول ځان وساتی که ښځه خاوند ته ووائی چی ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه خدای ئی چی د زړه په حال پوهیږی هغه جواب ورکړی چی زه خدای یم نو پـدی کـافر شه اوکه چا وویل چـی ای د خـدای ج دومـره قـدرت نشـته چـی دا کـار وکـړی او ده ورتـه وویل چی هو نشته نو دوی کافر شوه.

که چا کناه کوله بل ورته وویل چی ته د خدای ج نه نه بیریږی هغه جواب ورکړ چـی هـو نو دی کافر شه که چا وویل چی ما داسی کارکړی دی چی خدای پاک تری خبر ندی او یـا چا وویل چی که خدای تعالی راته ووائی چی دا کار وکړه نو زه به ئی ونه کـړم یـا ئـی وویـل چی جبرئیل ع رانازل شی او هغه شاهدی ورکړی هم به ئی ونـه مـنم یـا ئـی دکـافر څـه کـار خوښ شو ده وویل چی زه دی هم داسی وای یا ئي څوی مړ شو وویـل چـی خدایـه تـا زه لیدلی یم پر ما د ولی ظلم وکړو یا د الله ﷻ او د هغه د نبی ص تحقـیر وکـړی یـا ئـی د دیـن اهانت وکرو په دی ټولو باندی دی کفر ته داخلیږی (رواه خلاصه و هندیه)

مسئله که د مسلمان زړه کی داسی خبره تیره شوه او هغه ئی پر ژبه وویل نو دی پـری کـافر شه اوکه هغه ته بده ښکاره شوه او خپله ژبه ئی پری نشوای خوږولی نو پـدی کـافر کیـږی نـه بلکه دا ښه ایمان دی (رواه خلاصة الفتوا)

د لقطی (د میندلو) بیان

که چا یو شی پیداکړو او یقین ئی وه چی زه د دی شی چښتن پیداکوم او ورکولی ئی شـم نو هغه شی دی اوچت کړی بیا ئی که اوچت نکړو نوکناه نـه لـری اوکـه ئـي یقـین وه کـه دا شی بل څوک جک کړی هغه به ئی د خپل ځان کړی څښتن ته به ئی ونه رسـوی نـو جکـول د هغه شی ورته واجب دی لیکن د ځـان لپـاره نـه بلکـه د خپـل څښـتن لپـاره ئـی نـو دی تـه لقطی وائی.

د لقطی حکم دا دی چی اعلان به ضرورکوی په هغه ځای او د هغه ځای شـاوخوا کـی دا به ووائی چی ما شی موندلی دی نخه د ووائی که چا ئی نخه وویل نو ورکول به ئـی البتـه په ضمانت سره. اوکه چا شـاهدان درلـودل نـو شـی بـه بـی ضـمانته جبرً ورکـوی اوکـه څـو ورځی تیری شوی څښتن ئی پیدانشو طمعه ئی وشلیده که هغه شی د خوراک وه لکه میوه یـا نور غذائی شی او هغه خرابیده فقیر ته به ئی خیرات ورکړی اوکـه خپـل غریـب وه خپلـه بـه ئی وخوری یا به کار ورنه واخلی (رواه دالمنتقی و درمختار)

مسئله که ساتل شوی مرغی لکه باز طوطی خارو وغیره چا پیداکړو یقـین وه چـی دا بـه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا وی نو اعلان ورته واجب دی همدارنکه د ساتل شوی هوسی حکم هم دی (رواه عالمکیر)

مسئله که په باغ کی د ونی نه میوه راوغورځیده هغی جکول او خوړل حرام دی او که میوه داسی وه که چا پوښتنه نه کوله او مالک ئی بد نه کڼل خوړل ئی فرق نه لری (رواه هندیه)

مسئله که زید د چا حق په زور او ظلم اخیستی وه بیا حقدار مړ شو بیا زید هغی وارث ته ورکړو نو زمه ئی خلاصه شوه او کوم ظلم او زور ئی چی پری کړی مقابل کی به دعا د خیر ورته وکړی توبه به باسی استغفار به کوی (رواه دورمختار و ردمختار)

مسئله او که په زید د چا قرض وه هغه مړ شو میراث خور ئی هم نه وه یا ئی نه پیژانده او نا امیده شو نو دی دی د هغه حق د خپل مال نه ورته خیرات کړی او د هغو خوا ته دی صدقه کړی نو داسی حال کی اخروی مطالبی ته ئی خلاصی شو (رواه دورمختار و ردمختار)

د مفقود بیان

که زید مفقود وه بلکول ئی د مړی او ژوند پته ونه لکیده نو قاضی به د هغه مال ته څوک مقرر کړی چی د هغه د مال حفاظت وکړی لیکن اختیار به ئی محدود وی د زید د ښځی او بچو نفقه به د زید د مال نه ورکوی او نور مال ئی که د خرابیدو نه وی نو ضایع کوی به ئی نه هغه به نه خرڅوی محفوظ به ئی ساتی که چیری د زید د پیدایښ نه تر اخره ۹۰ کاله تیر شول پیدانشو قاضی به د مرک حکم پری کوی مال به ئی میراث خوارو ته تسلیموی ښځه ئی کولای شی بل چا سره نکاح وکړی (رواه هدایه دورمختار و ردمختار)

د وقف بیان

خپل جایداد مځکه باغ وغیره د خدای پاک په لاره کی فقیرانو مسکینانو او غریبانو باندی چی د ده خپل مالکیت وی ډیر ثواب لری که وقف کوونکی مړ شی او د ده دی وقف شوی مال نه ترکومه وخته چی فقیران مسکینان او غریبان ورنه فایده اخلی ثواب ئی ورپسی رسیږی (رواه هندیه)

مسئله کوم شی چی وقف شوی وی هغه د چا مملوک نه کرځی هغه نه څوک خرڅولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نه ئې حبه کولی شي او نه ئې میراث کولی شي هغه شي نه به کار اخلی ولی چی هغه وقف شوی دی (رواه اشبا)

مسئله که د جومات څه شي پاتی شي څوک هغه کورته وړای نشی جومات لپاره به تل ساتل کیږی یا دا چی هغه به خرڅیږی قیمت به ئی په جومات کی مصرف کوی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله که جومات وران شو کنډواله وکرځیده هغه بیا هم جومات دی بلکه هغه تر قیامته جومات دی (رواه شامی و بحررائق)

د ښکار بیان

کوم حیوان چی په داړو یا په پنجو شکارکوی او هغه قابل د تعلیم وی نجس العین نه وی لکه منزری یا خنزیر پدی باندی شکار جائز ندی ځکه چی دا قابل د تعلیم هم نه دی لیکن په سپی باز او باشه باندی شکار جواز لری داځکه چی دا شیان تعلیمی دی د تعلیم نه مقصد دا دی چی شکاری سپی ته ووائی ورشه رائی وړه سپی ځي هغه ورته ثابت راوړی همدارنکه باز د شکاری په قومنده ځی هغه شی ورته راوړی که چیری دا شکار سپی یا باز زخمی کړی وی یا ئی د زخم پواسطه مړ راوړ نو دا شکار حلال دی اوکه چیری سپی څه ورنه خوړلی وی نو بیا دا شکار حرام دی اوکه باز څه ورنه خوړلی وی هغه حلال دی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله په باز وغیره له په ژوندی حیوان سره تعلیم ورکول مکروه دی (رواه شرح تنویر)

مسئله کوم وخت چی ښکاري غشی په ښکار پسی په بسم الله پرینښوده د هغه نه زخم شو او دې زخم نه هغه ښکار مړ شو هغه حلال دی همدارنکه حکم د هر شی چی هغه تیره وی وینه بهوی (رواه شامی)

کوم حیوان حلال اوکوم حیوان حرام دی منزری لیوه کیدړه شادو سپی پیشو وغیره چی دا ټول په داړو یا پنجوماتی کوی دا ټول حرام دی همدارنکه باشه باتور باز وغیره دا هم حرام دی اوکوم حیوان چی په طبعیت کی ورته خبیث قبیح ویل شوی دی لکه منکک چرمخکی کربوړی مار چنکښه مچی سپږه وروه دا ټول حرام دی لیکن میخه غوا پسه وزه هوسی سوی وغیره دا ټول حلال دی همداسی کوتره زرکه تنزری او مره رز وغیره دا هم ټول حلال دی (رواه هندیه در ورد)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دریائی حیواناتوکی صرف یو ماهی حلال دی ولوکه دا ماهی په نجسو اوبوکی هم وی لیکن حلال وی نوکه چیری ماهی اوبوکی مړ شی بیا هغه اوبه راپورته کړی هغه حرام دی خوړل ئی جواز نلری (رواه هدایه و شرح تنویر)

مسئله بی له ماهی نه د اوبو ټول حیوانات حرام دی خوړل ئی جواز نلری (رواه هدایه)

مسئله ماهی او ملخ بی له ذبحی نه حلال دی لدی نه سوا بل حیوان بی له ذبحی نه حلال نه دی اوکومه کورنی چرکه چی کرځی راکرځي او پلیت شیان خوری هغه باید دری ورځی وساتل شی بیا ئی حلال کړی بی له دی نه خوړل مکروه دی (رواه شرح تنویر)

د ذبحی بیان

د ذبحی طریقه داسی ده چی کله چاړه د حیوان په مری کیږدی نو حتمی به بسم الله الله اکبر ووائی او چاړه به پری راکش کړی ترڅو د هغه حیوان څلور رکونه لکه ۱ حلقوم ۲ مری چی خوراکی شیان پری کیدی ته داخلیږی ۳ باقی دوه شا رکونه چی د وینی جریان پری کیږی چی یو ئی یوه طرفته او بل ئی بل طرف ته دی او د دی ترمینځ حلقوم وی او مری دا ټول څلور شیان شول پری کړل شی اوکه پدی کی دری شیان پری شول هم صحی ده ذبحه ئی اوکه چیری دوه شیان ئی پری شی هغه صحی نه دی (رواه هدایه وردمختار)

مسئله کوم وخت چی چا د ذبحی وخت کی قصداً بسم الله ترک کړه ووئی نه ویل نو دا مال حرام شو خوړلی ئی نشی اوکه هیر شول مال ئی بی بسم الله حلال کړو صحی ده غوشه ئی خوړلی شی (رواه هدایه)

مسئله که چا دوه وزی پرله پسی ذبحه کړی نو ده یو واری بسم الله اکبر وویل چاړه ئی پر دواړو راکش کړه په یوه ذبحه ئی دواړه ذبحه کړی صحیح ده حلاله شوه (رواه شرح تنویر)

مسئله د مسلمان د لاسه ذبحه هر وخت حلاله ده هغه که نر وی یا ښځه بالغ وی یا نابالغ وی شرط دا ده چی ذبحه ئی با قاعده وی (رواه شرح تنویر)

مسئله د وزی پسه غوا او میخی چی حلال مال وی ذبحه ئی سنت طریقه ده او نحر ئی مکروه ده او اوښ چی حلالوی نو نحر ئي سنت طریقه ده او ذبحه ئی مکروه ده.

نحر دی ته وائی چی د مری په کوزه برخه کی مذکوره رکونه با قاعده پری کړل شی همداسی د وزی غوا غویی او میخی څملول ذبحه کی سنت دی حیوان سا وتلو مخکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پری پوستول وغیره مکروه دی (رواه کنز الدقائق در در وبحر)

مسئله ذبحه به د غاړی د غوټې نه کښته وی که ئی د غوټې نه پورته ذبحه وکړه ذبحه درسته نه ده پدی کی اختلاف شته لیکن بعضی کتابوکی بیا راغلی چی د دری یا څلورو رکونو قطعه کول چی وشول حقه خبره ده ذبحه ئی وشوه که نه وه نو ونه شوه (رواه در، مخر، شامی)

د قربانی بیان او مسائل

په کومه اندازه چی نصاب د صدقی فطر واجب کرځی نو قربانی هم پری واجب کرځی هغه که نر وی یا ښځه وی قربانی به خپل وخت کی پری واجب ده اوکه د هومره نصاب مالک نه وی نو قربانی پری نشته د قربانی په کولوکی اجر او ثوابونه ډیر دی په مسافر هم قربانی واجب نه ده که ئی وکړه بهتره ده (رواه دورمختار)

مسئله که غنی د قربانی ورځوکی مړ شو قربانی وجوب ئی غاړی نه وغورځیده (رواه هدایه در ورد)

مسئله د قربانی ورځی د لوی اختر د میاشتی په ۱۰-۱۱-۱۲ تاریخ تعین شوی دی اخری ورځ ئی ۱۲ تاریخ د لمر پریوتو پوری دی نور نو د قربانی وخت ختمیږی قربانی د اختر لمانځه مخکی جائز ندی او په اطراف کی چی هلته د اختر لمونځ نه کیږی د صبا ختو وروسته جواز لری چی وئی کړی د شپی قربانی ورته مکروه ده داځکه چی ذبحه کی څه شی واقع نشی احتیاط پکښی ضروری دی (رواه شرح تنویر)

مسئله وزه پسه کډ کډه غویی غوا میخه او سنډا او اوښ نه سوا د بل حیوان قربانی ئی نه کیږی وزه پسه د یو کال نه کم وی قربانی نه کیږی همداسی که غوا غویی میخه سندا چی د دوه کالو نه کم وی قربانی ئی نه کیږی همداسی اوښ او اوښه چی د پنځوکلو نه کمه وی قربانی نه کیږی (رواه دورمختار و شامی)

نوټ : پسه کډ او وزه که د شپږو میاشو وی او هغه یو کلن غوندی معلومیده قربانی پری کیږی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله وزه پسه او کډ صرف یو سړی قربانی کولی شی اکر که ډیر غټ او چاغ هم وی همداسی بیا به غوا غوائی میخه سندا او اوښ کی بیا اوه کسان کولای شی شریک شی جواز لری او غوښه ئی باید ۷ حصی شی مساوی تقسیم شی که یو پکښی ناراضه شی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو قرباني خرابيږي (رواه عالمکير و شرح تنوير)

مسئله کوم ښاروی چې په دواړو سترکو ړوند وی يا په يوه سترکه ړوند وی يا ئې د يوی سترکی نيم ليدی يا نظرکم کړی وی يا ئې يو غوږ يا ئې لکی پری شوی وی يا نيم هم پری شوی نو قرباني د داسی حيوان نه کيږی همدارنکه که دکوم ښاروی يوه پښه کوډه وی يا پښنه نشی لکولای يا ئي لکوی ليکن زور پری نشی کولای د داسی ښاروی قرباني جواز نلری اوکه ئی پښی ورسره مددکاوه اوکوډکوډ پری تلو نه بيا خيردی کيږی (رواه هنديه)

مسئله د هغه ښاروی چې غاښونه ئی بلکول نه وی اوکه پاتی غاښونه ئی د غورځول شوو نه زيات وی نو قرباني کيږی همداسی د هغه ښاروی چې پيدايښ نه ئی غوږونه نه وه قرباني جايزه نه ده اوکه وه خو واړه وه نو بيا کيږی (رواه دورمختار)

اوکوم حيوان چې مادر زاتی شکر نه وی قرباني ئی کيږی اوکه وه خو هغه مات شوی وه نو هم قرباني ئی کيږی اوکه بلکول د بيخه مات شوی وی نو بيا نه کيږی.

اوکوم ښاروی چې مرکونی وی دومره ډنکر وی چې هدوکوکی مغز پاتی نه وی نو قرباني ئی نه کيږی اوکه چيری ډيرکمزوری نه وه بيا فرق نه لری همدارنکه د مريض حيوان چې مرض ئي معلوم وی جواز نلری (رواه هنديه)

مسئله که ئی د قرباني لپاره مال واخيست وروسته عيب پکښی پيداشو قرباني ئي نه کيده که سړی غنی وه بل مال به اخلی قربانی کوی به ئی اوکه فقير وی نو قربانی کولای ئی شی (رواه دورمختار)

مسئله بکر غائب وه په سفرکی وه چا ورته د هغه بی اجازی قرباني وکړه قرباني ئی بلکول نه کيږی اوکوم کسان ئی چې شريکان دی د هغوی هم نه کيږی (رواه تاتارخانيه)

مسئله که د زيد قرباني قصاب ورته ذبحه کوله او ده ورسره د مددکولو پخاطر پر چړی لاس ايښی وه دلته پر دواړو د بسم الله ويل واجب دی (رواه قاضی خان)

مسئله د قربانی غوښه به دری حصی کيږی يوه حيصه به خيرات کړی يوه حصه به خپلوانو ته ورکړی او بله حصه به خپله واخلی د قربانی پوستکی به خيرات کوی يا به خرڅوی د هغه پيسی به خيرات کړی (رواه بدايع الزايع در ورد)

مسئله که وزه يا غوا بلاربه وختله د هغی قربانی کيږی که بچی ورنه ژوندی ووت هغه به هم ذبحه کړی غوښه به ئی توله خيرات کړی شريکان به ئی نه خوری اوکه ئی وخوړه بيا د هومره قيمت خيرات کړی (رواه در ورد)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوراک او څښاک بیان

خوړل او څښل پر دری قسمه دی فرض مباح او حرام.

۱ دومره خوړل او څښل چی بنده ورنه د مرګ نه بچ شی او خپل لمونځ ولاړی وکړی نو دا خوړل او څښل پری فرض دی تر مړیدو پوری خوراک او څښاک بیا ورته مباح دی او لدی زیات خوراک ورته بیا حرام دی. لیکن که سبا ته روژه وه روژی لپاره ئی ځان تکړه کاوه یا د میلمه لپاره ئی خواړه لکیا وه خیردی فرق نه لری (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د خوراک شروع کی به اول خپل لاسونه وینځی چی دا یوه سنت طریقه ده بیا به د خوراک په شروع کی بسم الله و علا برکت الله ویل او په اخرکی الحمدالله ویل سنت طریقه ده.

په شروع کی د بسم الله ویل او په اخرکی د الحمدل الله ویل په زوره ویل ضروری ده چی نورو ته تلقین ده چی نورو ته یاد شی هغوی ئي هم ووائی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د اضطرار حالت کی حرام هم سړی ته حلالیږی لیکن په قدر د ضرورت مثلا څوک د تندی مړکیده سوا د شرابو نه بل څه نه پیداکیده یقین ئی وه چی تنده می پری ماتیږی مرګ نه بچ کیږم خو صرف دومره به څښی چی مرګ نه پری بچ شی همدارنګه د لوږی نه هلاک کیده بی د خنزیر د غوښی هلته بل څه نه وه لیکن دومره د خنزیر غوښه خوړلای شی چی د مرګ نه پری بچ شی همدارنګه که د لوږی مړکیده د بل چا مال وه هغه بی اجازی دومره خوړی شی چی د مرګ نه پری بچ شی (رواه هدایه و دورمختار)

د نیشی شیانو بیان

شراب بلکول حرام دی او نجس هم دی ولوکه یوه قطره هم وی د شرابو ساتل کورکی خرید فروش ئی شرعا ناروا دی.

شراب په لغت کی د هر شی څښلو ته وائی دلته ورنه مراد نشه او شراب دی که شراب سرکه شول نو دا سرکه پاکه ده خوړل ئی جواز لری ځکه چی حقیقت ئي بدل شو او د شرابو سرکه جوړول جواز لری مکروه ندی (رواه هدایه و دورمختار)

مسئله د شرابو نه جدا کوم شی چی هغه نشه راوړی لکه بهنګ افیم چرس وغیره حکم ئی دا ده چی دا شیان ټول نجس ندی دا چی نشه راولی خوړل ئی حرام دی ولوکه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زره هم وی لیکن د ضرورت وخت‌کی جواز لری لیکن په قدر د ضرورت (رواه دورمختار و شامی)

د زرو او وریښمو بیان

د سرو زرو او سپینو زرو په لوښی‌کی خوړل حرام دی د زرو قاشقه سلائی قلم مشوانۍ ناستی چوکی وغیره دا ټول منعه دی هم مردانه او هم ښځی لپاره لیکن د ښځي لپاره د سرو او سپینو زرو استعمال دکانۍ په ظریعه جواز لری (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د دوا لپاره د زرو ورق وغیره خوړل خوزیدونکی غاښ د سپینو زرو په تار مضبوطول جواز لری همدارنکه د سرو پوزه جوړول د ضرورت وخت جواز لری (رواه دورمختار و شامی)

مسئله د پادشاه ملک او قاضی لپاره د ضرورت لپاره د سپینو زروکوته جواز لری خو د یوه مثقال نه زیاته نه وی بعضی دا سنت‌کڼي لیکن د بل چا لپاره منعه دی

مسئله په‌کوته‌کی خپل نوم نقش‌کول د خدای پاک نوم او داسی نور جواز لری ځکه چی د نبی‌کریم په‌کوته‌کی نقش د (محمد الرسول الله ص) نوم نقش وه (رواه دورمختار و شامی)

د بدن د صفائی بیان

د نوکانو اخیستل د سر د ویښتانو تراش‌کول د تخرک او نامه لاندی ویښتان لری‌کول یا د نارینه لپاره د سر ویښتان تراش‌کول د بریتو سنت اخستیل په هره جمعه‌کی یو وار مستحبه طریقه ده‌که په جمعه‌کی نه وی اقلاً باید پنځلس ورځوکی حتمی یو واری وی او د څلویښت ورځو ئی اړول مکروه تحریمی دی (رواه دورمختار ، شامی عالم‌کیر)

مسئله نارینه لپاره د سر ویښتان پریښودل او یا ئي تراش‌کول یا ماشین‌کول ئی ورته سنت طریقه ده د انکریزانو غوندی سر جوړول مشابهت دی د انکریزانو سره دککری تراش هم فرق نه لری د ښځی لپاره د سر ویښتان ماشین‌کول یا تراش‌کول یا قیچی‌کول حرام دی په حدیث‌کی لعنت پری ویل شوی همداسی‌که ښځه نارینه غوندی ځان جوړکړی یا نارینه ښځی غوندی دا ټول حرام دی (رواه دورمختار و شافی)

مسئله د ننکی ویخته لری‌کول جواز لری یعنی خط جوړولی شی همدارنکه وری زونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم اخستلای شی لیکن د هجراکانو (بدکارو) سره ئی مشابهت ونه شی (رواه تاتار و خانیه)

مسئله د بریتو خیریل بعضی بدعت بولی او بعضی ئی سنت بولی پدی طریقه د قیچی کول چی د بره شوندی د بره غاړی سره برابری شی سنت دی اوکه بریت د دواړو ډډو نه پاتی وی فرق نه لری (در و رد)

مسئله د ږیری تراش او پری کول منعه دی البته که د یوه موټي ئي ږیره اوږده وه د یو موټی نه که زیاته وه پری کولای ئی شی د چلکار (لاندی شوندی لاندی وړه ږیره) د خوا او شا ویښته لری کول علماو بدعت ویلی دی

فایده شیخ عبدالحق محدث دهلوی د مشکوة شریف په شرحه کی فارسی ژبه کی داسی ویلی دی لکه حلق کردن لحیه حرام است / و روش / افرنج و هنوز وغیر هم است وکذاشتن به قدر قبضه واجب است و انکه ان را سنت کویند به معنی طریقه ملوک در دین است یا به جهت انکه سبوت ان به سنت است.

ترجمعه د ږیری خرییل حرام دی دا طریقه د فرنکیانو یهودیان وغیره وه په قدر د قبضی ئی پریښودل واجب دی ځکه چی په حدیث شریف کی راغلی چی امر ئی واجبو سره دلالت کوی ولوکه بعضی احادیث ئی په سنتو باندی تصدیق کوی (رواه اشعة المعاد باب السواک کتاب طهارت ۱۲۸)

مسئله د زینت پواسطه د سپینو ویښتانو ویستل مکروه دی د مجاهد لپاره د دښمن روعب اچولو په خاطر مستحبه طریقه همدارنکه ورته اوږده ویښتان پری شودل هم مستحبه طریقه ده (رواه در ورد)

مسئله د تخرک د ویښتانو تراش کول فرق نلری لیکن ویستل ئی بهتر دی همدارنکه د نامه لاندی ویښتان به نارینه تراش کوی او زنانه به ئي په کوتو شکوی باسی یا به ئی په نوسی باسی تراش کول ورته جواز نلری ویستل یا شکول ئی سنت طریقه ده (رواه ردمختار و شرح تنویر)

مسئله نوکان باید په ترتیب لری کړل شی لکه اول به د ښی لاس د مسواک کوتی نه شروع کړی په غچه کوتو به ئي ختموی بیا به ئی د چپ لاس غچی کوتی نه شروع کړی په غټه کوته به ئي ختموی په اخرکی به د شی لاس غټه کوته نوک اخلی د پښو د کوتو د ښي پښي د غچی کوتی نه به ئي شروع کوی په ترتیب به ځی د چپی پښی په غچه کوته به ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختموی.

د نوکانو پری کول په غاښو باندی مکروه دی همدارنکه په جنابت کی هم د ویښتانو خریل او د نوکانو اخستل وغیره مکروه دی (رواه در ورد)

د غیبت بیان

مسلمان ته غیبت کول حرام دی دا په کلام ربی ثبوت شوی ده او غیبت دی ته وائی چی د یو مسلمان ورور ناکاره خبره بیانوی که هغه ئی واوری بده پری ولکیږی دی ته غیبت وائی که چیری هغه خبره په هغه کی بیا نه وی دا یو بهتان دی چی پری ولکاوه.

تنبه: غیبت کول کناه کبیره ده د قیامت په ورځ به د غیبت کوونکی نیکی غیبت کړل شوی ته ورکیږی مسئله د بعضی کسانو غیبت جواز لری لکه ۱ یو سړی لمونځ اودس کوی او روژه نیسی لیکن خلکو ته په لاس یا ژبه ضرر رسوی نو د هغه غیبت بل ته جواز لری پدی خاطر چی د ده په په تظاهر دوکه نشی بل دا چی پادشا باندی بد ویل چی ده ته ئی زجر ورکړی وی جواز لری.

۲ یو سړی په ښکاره ناجائزه کارونه کوی د داسی شخص ناجائزه کارونه شکاره کول جواز لری بلکه ثواب لری او که هغه ئی په پټه کول نو بیا به ئی شکاره کوی.

۳ زید خیانت کر سړی دی بکر د عمر نه مشوره غوښته چی زه د زید سره معامله کوم نو عمر به هغه واقعیت وائی دا هم ښه خبره ده.

۴ اعتقاد چی د شریعت نه خلاف وی مبتدیع وی د هغه حال نه بل اکاه کول جائز دی.

۵ حاکم ته فریاد کول چی فلانی ورسره بد کړی دی پدی کی هم بدی نشته (رواه در ورد)

مسئله د مجهول سړی غیبت جواز لری چی بل پری پوه نشی لیکن که پوه شه ویونکی نوم واخیست دا غیبت شو (رواه در ورد)

د سلام اداکولو بیان

د سلام اداکول سنت موکد دی او جواب ورکول سلام ته واجب طریقه ده سلام به په لږ په زوزه اچول شی چی بل ئي واوری او که سړی کوڼ وه باید د ژبی او شونډو خوزولو ئی پوه کړی (رواه در ورد)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله چا سلام پر یوه جماعت واچاوه نو یو شخص به جواب د سلام ورکوی (رواه در ورد)

مسئله که چا وویل چی په زید ځما سلام وایه پدی شخص د سلام رسول واجب شول که زید ته سلام ورسیده ده ته هم جواب واجب دی.

مسئله تلونکی به په ناست سور به په پیاده سلام اچوی وروکی به په لوی سلام اچوی او لږ به ئی په ډیرو اچوی.

مسئله داسی ځایوکی چی څوک خطبه وائی په لمانځه ولاړ وی تلاوت کوی اذان یا اقامت کوی طعام خوری څوک په بولوناست وی اودس کوونکی باندی په دینی تدریس ناست وی اجنبی ښځو باندی په فسق فجر څوک ناست وی وغیره باندی سلام اچول ښه ندی.

د ستر بیان او مسائل

د نامه لاندی تر زنکنو پوری عورت دی نور د سړی هر ځای ته نظرکول جواز لری.
همدارنکه د ښځي هرځای ته نظرکول د بلی ښځی لپاره جواز لری سوا د نامه لاندی تر زنکنو پوری لیکن مسلمانه ښځه به د بدکاری ښځی نه ځان ساتی ځکه بدکاره ښځه د سړو سره د هغی حال بیانوی فتنه ورنه جوړیږی همدارنکه دکافری ښځی حیثیت د مسلمانی ښځي لپاره د اجنبی نارینه لری (رواه دورمختار)

مسئله کومه ښځه چی د سړی محرمه وی یعنی د هغی نکاح تل ورسره حرامه وی په نسبت سره یا سبب سره د هغی مخ سینی مټ او پنډی ته نظرکولای شی لیکن کیدی شا او اورنو ته ئی نظر نه شی کولای (رواه دورمختار)

مسئله کومه ښځه چی د سړی منکوحه وی یا ئي مینځه وی جماع ورسره کولای شی هرځای بلکه اندام مخصوصه ته کتلای شی لیکن اندام خصوصه ته کتل د سترکو دید کموی او هیره سړی ته راولی (رواه دورمختار و شامی)

مسئله اکرکه د ښځي مخ عورت نه دی بلکه علما کرامو د فتنی د پیداکیدو د وجی فتوا ورکړی ده او د نامحرمو ته ئی د مخ شکاره کول منعه ضرورکڼلی ده بلکه د ښځي یو ویښته هم نامحرم ته جواز نلری چی وئی وینی پدی وجه ئی د سر دکمنځولو ویخته او د نوکانو د ښخولو حکم کړی چی نامحرم ئی ونه وینی او نظر ئی پری ونه لګیږی همدارنکه د هر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريشته دار لکه د تره ځوی د ماما ځوی د ترور ځوی د عمه ځوی وغيره چی د هغی ورسره نکاح خيږی ستر او پرده ورته ضروری ده.

همدارنکه د ښځی د خاوندکوم رشته دار سوا د پلار او نيکه نه نور ټولو نه پرده ضروری ده.

مسئله په حديث شريف کی راغلی چی د داسی کسانو کورته تک او راتک ناسته ولاړه کی د فتنی خطره ډيره ليدل کيږی او ليدل شويدی.

همداسی د خصی ايزک او مخنص ته هم پرده د ښځی ضروری ده او هغه ښځه چی بوډی وی د هغی لاس او مخ ښکاره کول فرق نه لري (رواه دورمختار و رد)

مسئله په شرعی عذرکی مثلا د ښځی مټ زخم وه ډاکټر صرف هغه ليدلی شی او ضرورت کی لاس ورووړل هم شی همدارنکه قاضی کولای شی چی د ضرورت وخت ورته وکوری مسحه کولای ئی نشی همدارنکه که څوک کومه ښځی سره غواړی نکاح وکړی صرف کتلای ئی شی ليکن په سنت طريقه نه د شهوت د وجی نه همدارنکه دا ئی کولای شی چی د ضرورت وخت د ښځي اندام مخصوصه کتلای شی لاس ورداخل کولای هم شی (رواه شرح تنوير)

د رشوت اخستلو بيان

حديث شريف : نبی کريم ص فرمايلی چی په رشوت ورکونکی او رشوت اخستونکی الله ﷻ لعنت ويلی دی بل ځای بيا نبی کريم ص فرمايلی چی رشوت ورکونکی او اخستونکی واړه دوزخيان دی.

حديث شريف : نبی کريم ص فرمايلی چی کوم قوم کی سود رواج وی الله ﷻ په هغوی قهطی راولی اوکوم قوم کی چی رشوت رواج وی هغوی کی تل دښمن لخوانه ويره وی.

په حديث شريف : کی بيا راغلی چی څوک د چا سپارش کوی او پدی سپارش کی ده ته څه رسيږی بيا هغه دی قبول کړی نو دا شخص د دوزخ يوه دروازه کی داخل شو (رواه مشکوة)

حديث شريف : نبی کريم ص فرمايلی چی د قيامت په ورځ به د سړی خپل اندامونه کواهی ورکوی لکه چا چی په سترکو څه ليدلی وی په غوږو ئی اوريدلی وی په لاس ئی څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی وی په پشو ورغلی وی په ژبه ئی څه ویلی وی همدارنکه ټول اندام به شهادت ورکوی هلته بیا انکار او بهانی بلکول فایده نلری.

حدیث شریف : په حدیث شریف راغلی چی څوک تل سبحان الله الحمدالله و الله اکبر یا نور تسبیحات وائی نو دا تسبیحات به د قیامت په ورځ د ده اندامو ته قوت ورکوی او پردی شخص به کواهی ورکوی (رواه مشکوة او مسلم)

جنیات څو قسمه دی

دنیا کی دری قسم جنیات موجود دی ۱ د مار لړم او چینچو په شکل ۲ هوائی جنیات دی چی هوا کی ځی او راځی ۳ هغه جنیات دی چی د انسانانو غوندی حساب کتاب ثواب او عذاب کی شامل دی.

اول چی د مار لړم او چینچیو غوندی دی هغوی مغزونه لری لیکن نه پوهیږی سترکی لری وینی نه او غوږونه لری اوری نه.

دوهم د انسان په شکل دی لیکن روحونه ئی د شیطان په شکل دی.

دریم قسم د فرشتو په شکل دی هغه بیا جنتی هم دی.

حضرت یحیی ع ابلیس ته وویل چی د انسان باره کی څه خیال لری ابلیس ورته وویل او انسان ئی په دری قسمه ورته معرفی کړو.

۱ استغفار کوونکی / مونږه غواړو چی دوکه ئی کړو بیا هغه توبه وباسی د مونږه خواری عبث کړی.

۲ یو قسم ماشوم غونده / دا قسم مونږه ژر تیر باسو لاس مو پری بر دی هر څه پری کولای شو.

۳ تقوا داره انسان / هغه تاسو غوندی دی څومره چی پری خپل وس وکړو هغه کمراه کولای نشو.

د سکندر کبیر یا ذوالقونین قصه

مجاهد رحمت الله فرمائی چی د ځمکی پر مخ څلور پادشاهان تیر شوی چی په ټول جهان ئی پادشاهی کړی ده چی په هغوی کی دوه مسلمانان وه لکه حضرت سلیمان ع او ذوالقرنین وه او په کفارو کی یو ئی نمرود وه او بل بخت نصر وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم حضرت امام مهدی صاحب ده چې اخره زمانه کې به دنیا ته ظهورکوی په ټولو به حاکمیت پیداکوی.

یادونه د ذوالقرنین په نبوت کې اختلاف دی د ذوالقرنین اصلی نوم سکندر وه چې پلار ئي د نجوم لوی عالم وه ده یوه شپه خپلې ښځې ته وویل چې هغه ستوری فلانی ځای ته راغی نو ما به وینښ کوی اوس زه ډېر ستړی یم بیدیږم کله چې هغه ستوری فلانی ځای ته راغی زه او ته به جماع وکړو نو الله ﷻ به ما او تاته یو داسې ځوی راکړی چې هغه به تر آخری زمانی ژوندی وی دی وخت کې د ده دا خبره ترور ئی شاته ولاړه وه وائی وریده کله چې د سکندر پلار ویده شو نو د ښځې ئي هغه خبره د یاده ووتله لیکن دا چې ترور ئی چې هغه ستوری ته متوجې وه هغه ستوری چې هغه ځای ته راغی دی خپل خاوند جک کړو جماع ئي ورسره وکړه حامله شوه د هغې ځوی چې پیداشو نو نوم ئی خضر ع پری کینښوده. کله چې د سکندر مور اسمان ته وکتل کوری چې هغه ستوری چې خاوند وظیفه ورکړې وه هغه ستوری د هغه ځایه تیر شوی وه خاوند ورته وویل چې ولی دی وینښ نکړم ښځې ورته وویل چې ما ته حیا راغله جرئت رانه لاړه بیا ئي ورته وویل چې دا واری فکر ونیسه که چیری دا بل فلانی ستوری فلانی ځای ته راغی ما به حتمی وینښوی نو ښځې هسې وکړو خاوند ئی وینښ کړو جماع ئی چې وکړه الله ﷻ ورته ذوالقرنین خوی ورکړو.

لیکن دا چې د سنکدر پلار چې د نجوم علم پواسطه ئي د هغه ستوری د حکمت باره کی ۴۰ کاله انتظار ویستلی وه په دی امید چې پدی شپه به زه کورداری کوم ما ته به الله ﷻ خضر ع غوندی ځوی راکړی او هغه به تر قیامته ژوندی وی لیکن ښځې ئي دا امید ورته د خاورو سره خاوری کړلو (رواه حیات الحیوان)

د تعلیم اداب

په تعلیم کې دری شیان ډېر ضرور دی چې د تعلیم په شروع باید وویل شی لکه ۱ د تعلیم فضیلت ۲ د تعلیم مقصد ۳ د تعلیم اداب دی.

۱ د تعلیم مقصد / دا ده چې مونږه د ښو اعمالو په قیمت او فضیلت پوه شو او د بدو اعمالو په ضرر او نقصان باندی ځانونه پوه کړو زمونږ او ستاسو زړونه د الله تعالی د کلام پاک او د نبی کریم ص د احادیثو نه اثر واخلی او په زړونو کې مو پوره د دین غوښتنه، شوق او استعداد پیداشی

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ د تعلیم فضیلتونه / د تعلیم فضیلتونه بی شماره دی دلته به دوه یا دری فضیلتونه ذکر کړو لکه

الف / حدیث شریف : دی نبی کریم ص فرمایلی تاسو چی کله د جنت په باغچو تیریږی نو په هغه کی وخری صحابه کرامو عرض وکړو چی ای د الله ﷻ رسوله د جنت باغچی څه شی دی نبی کریم ص ورته وفرمایل چی د جنت باغچی د علم مجلسونه دی

ب / حدیث شریف : نبی کریم ص بل ځای فرمایلی دی چی د یوی دینی خبری اوریدل بهتر دی د یو کال عبادت نه

ج / حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص د ذکر او تعلیم پر دوه حلقو تیریده وئی فرمایل چی دا دواړه د خیر کارونه دی لیکن د تعلیم کار غوره ده دی مبارک پکښی کناست

د / حدیث شریف : یوه ورځ نبی کریم ص ابوذر غفاری ته وفرمایل چی سبا لار شه ته یو ایات د قرانکریم زده کړه نو دا تا ته د سلو رکعتو نفلو نه بهتر دی او که یو باب د علم دی زده کړو دا درته د زرو رکعتو نفلو نه درته بهتره دی.

۳ د تعلیم اداب / کله چی د تعلیم حلقه کښیناستو اول باید اودس ولرو په اوداسه کینو خوشبوئی ولکوو د قاعدی په شکل کینو د تعلیم د حلقی اداب مراعات کړو.

متکلم ته غوږ ونیسو او خبری په غور واورو چپ کینو په تعلیم کی سوال ونه کړو یو د بل شاته کینو کله چی متکلم د الله ﷻ نوم اخلی باید جل جلاله ووایو او که د نبی کریم ص نوم واخلی درود شریف یا صلی الله علیه وسلم ووایو او که د صحابه کرامو نوم اخلی رضی الله عنه او که د امامانو محدیثنو علما کرامو یا مشائخو نوم واخستل کیږی رحمة الله علیه او که د ازواج مطهراتو نوم اخستل کیږی رضی الله عنها به وایو .

د مشوری بیان

په مشوره کی هره ټولنه مطابق د خپل مسلک او خپل هدف لپاره مشوره کوی په مشوره کی هم دری شیان ضروری دی ۱ د مشوری مقصد ۲ د مشوری فضیلت ۳ او د مشوری اداب دی.

۱ د مشوری مقصد مثلاً د دین په باره کی نیکه مشوره کوو چی د دین په احکامو ښکه خپل ځان پوه کړو ښکه ئی بل ته ورسوو تر څو د دین احکام او د شریعت محمدی طریقی پر خپل ځان کور ماحول او ټولنه کی عملی کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ د مشورې فضیلتونه مشوره هم په هر کار کې ډېر فضیلتونه لري لکه ۱ الله تعالی مشوره کول د نیکو بنده کانو صفت کڼلی دی لکه (وامرهم شورا بینهم) یعنی د دوی کار په مشوره سره وي بل ځای نبی کریم ص ته الله ﷻ فرمائلی چې د خپلو صحابه کرامو سره مشوره کوی (وشاورهم فی الامر)

فایده د مشورې فایده دا ده چې په خلکو کې مینه محبت او الفت پیداکوی امیر او مامورین د شیطان د شر نه مخفوظ وی هر ملګری دین کی فکرمن جوړیږی که مشوره کی ښه خبره راځی یو په بل ملامتی نه راځی.

۳ د مشورې اداب په مشورې کی د هر یوه شخص مقصد باید د الله ﷻ رضا وی په مشورې کښې اول باید امیر وټاکل شی هغه به د هر یوه رایه اخلی اخر کی به کومه غوره مشوره چې لازم بولی هغه به ټاکی دوهم هر ملګری نه به رایه اخلی دریم د مشورې موضوع به معلوموی څلورم د هر ملګری رایه به استقبالوی پنځم امیر چې د چا رایه وانه خیسته یا ئی د هغه په رایه نظر ورنه کړو هغه باید خفه نشی شپږم افراد به خپله رایه اسرار نکوی اوم یو د بل رایه به نه ردکوی اتم د امیر رایه کی د الله ﷻ او د هغه رسول نافرمانی نه وی نهم که چیری څوک د مشورې ماتول غواړی باید د ټولو مشوره ماته شی.

د دولس اوصولو عملی کول

پر څلورو کارو باندی باید ځان عادت کړو لکه ۱ په تکبیر اولی باندی ۲ په ذکر باندی ۳ په تهجدو باندی ۴ د امیر په اطاعت باندی

پر څلورو کارونو عادت باید په قدر د حاجت وکړو ۱ د خوراک کول ۲ د خوب کول ۳ خبری کول ۴ او د جومات نه بیرون وتل

دا څلور کارو ته باید بلکول ونه کړو لکه ۱ سوال کول ۲ طمعی کول ۳ اسراف کول ۴ او د چا شی بی اجازی اخستل

کرام الکاتبین

الله ﷻ د هر بنده لپاره دوه فرشتی په نامه د کرام الکاتبین مقرر کړی دی چی یوه ئی په ښی اوږه قرار لری کله چی بنده نیک عمل وکړی دفعتا ئی هغه خپل دفتر کی لیکی دفعتاً ئي لیکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله په چپه اوږه قرار لری نوکله چی بنده بد عمل انجام کړی نو دا مهربانه فرشته د بنده دا بد عمل د ورځی تر اخره نه لیکی پدی خاطرکه دا بنده توبه وباسی بل د الله ﷻ رحم اوکرم دی چی په خپل کلام کی فرمایلی چی د بنده د یوه نیک عمل بدله کی لس چنده نیکی درکوم او د یوه بد عمل بدله یو په یو ده

کرام الکاتبین د بنده د نیکو اعمالو او بدو اعمالو نه یو لوی دفتر جوړ وی د قیامت په ورځ به د غاړکی په شکل غاړه کی پروت وی د هر ښه عمل لکه د لمانځه روژی صدقی او نورو ښو عملونو همدارنکه د بدو اعمالو لکه غیبت زنا وغیره هر یو ځان ځان ته یوه پاڼه ورته لکه د امیل غوندی غاړه کی پروت وی د حشر په میدان به د هر عمل ځواب ورکوی او د بدن هر غړی به پری شاهدی ورکوی انکار به هم کولای نشی (ومن الله التوفیق)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library